BOKEN OM ELSVIG OCH LASSE LAMBERTHZ

EWA-LOTTA LAMBERTZ NORDIN
OCH GÖRAN LAMBERTZ

ELSVIG

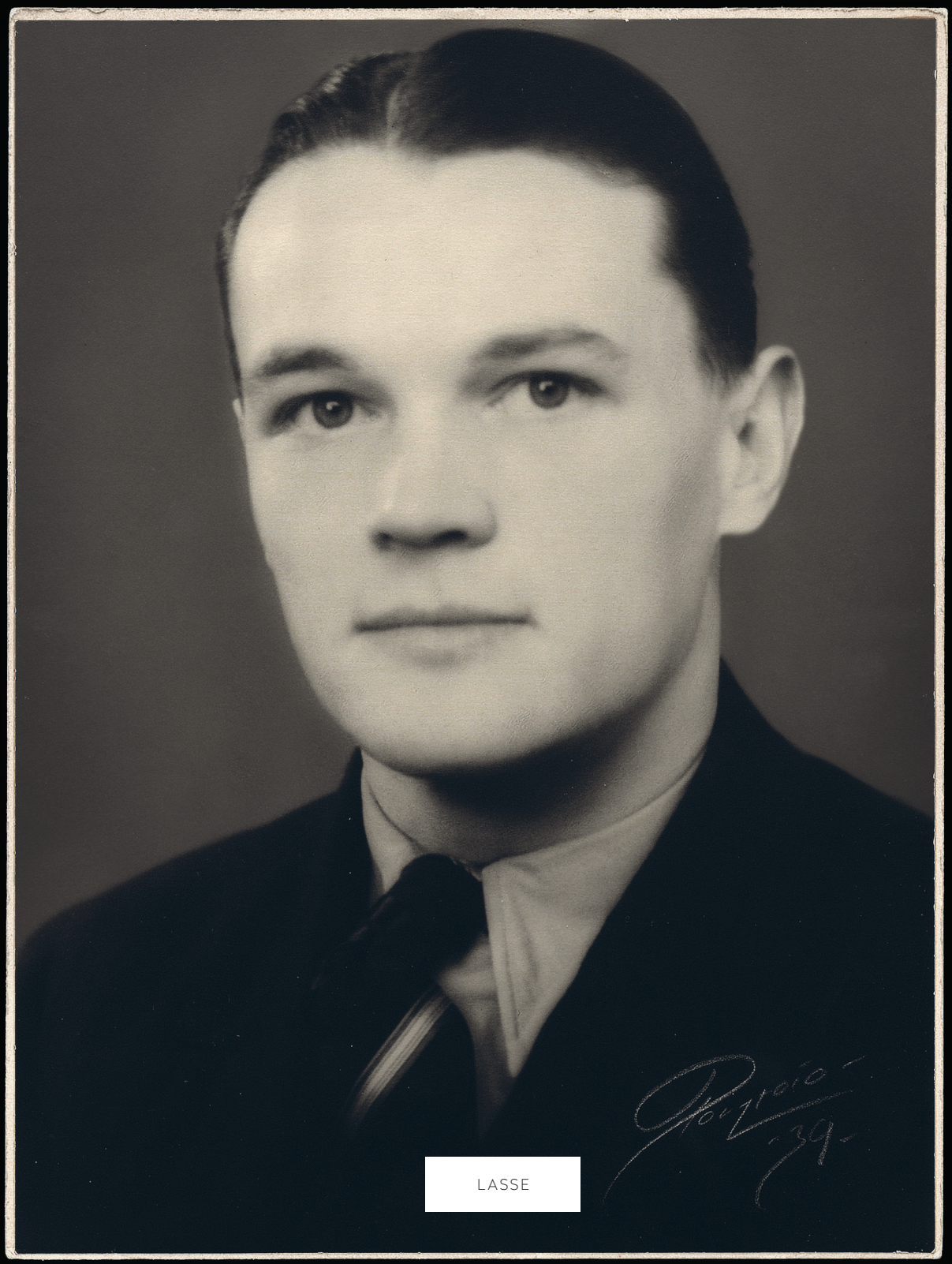

LASSE

TRYCKT I NOVEMBER 2020
FORMGIVEN AV LOUISE ERDMAN OCH JOHAN NORDIN
© 2020 EWA-LOTTA LAMBERTZ NORDIN OCH GÖRAN LAMBERTZ

INNEHÅLL

FÖRORD		7
1	ELSVIGS FAMILJ, BARNDOM OCH UNGDOM	9
2	ELSVIGS UTBILDNING OCH TIDIGA ARBETE	23
3	LASSES FAMILJ, BARNDOM OCH UNGDOM	27
4	LASSES ARBETE I UNGA ÅR	41
5	ELSVIG OCH LASSE TRÄFFAS, KRIGET M.M.	45
6	KERSTIN FÖDS 1941, FLYTTEN TILL KISA	49
7	ÅREN I SOLHÄLL, GÖRAN FÖDS 1950	55
8	ÅREN I HEMGÅRDEN, EWA-LOTTA FÖDS 1957	63
9	ÅREN I SOLGÄRDE 1958–73	87
10	ÅREN PÅ GAMMELGÅRDSGATAN 1973–78, ELSVIGS DÖD	121
11	LITE OM KISA PÅ 50-, 60- OCH 70-TALET	141
12	ÅREN 1979 – 1986	159
13	BARN, BARNBARN OCH BARNBARNSBARN	185
SLÄKTTRÄD PÅ ELSVIGS SIDA		193
SLÄKTTRÄD PÅ LASSES SIDA		199
FÖDELSEDAGAR		203
NÅGRA BREV		209
NÅGRA AV ELSVIGS RECEPT		231
OCH TILL SIST ETT BILDKOLLAGE		255
TACK		286

FÖRORD

Denna bok handlar om våra föräldrar, Elsvig Lamberthz (född Axén) och Lasse Lamberthz. De var födda 1920 respektive 1917. Mamma Elsvig dog år 1978, 58 år gammal. Och pappa Lasse dog åtta år senare, 1986, 68 år gammal. De träffades 1938 och fick tre barn. Kerstin föddes 1941, jag Göran föddes 1950 och jag Ewa-Lotta föddes 1957. Vi återkommer förstås till oss barn inne i boken.

Vi fick idén att skriva en bok om mamma och pappa 2018 och kom igång med arbetet lite grand 2019 då vi bl.a. åkte till Madeira och jobbade en del. Men mycket blev oskrivet, och det var först under coronavåren 2020 som arbetet började närma sig en fullbordan. Vår avsikt har hela tiden varit att bli klara med boken – eller i varje fall en första upplaga av den – till mammas 100-årsdag den 4 november 2020.

Tanken med boken är framför allt att hedra våra fina föräldrar och att plocka fram saker om dom från våra och andras minnen, från fotoalbum, dagböcker och annat. Men tanken är också att boken ska finnas för våra barn och barnbarn. Förhoppningsvis väcker den ett intresse hos dom för de personer som den handlar om, och också för den tid då de levde.

Det mesta som vi skriver har vi hämtat i våra egna minnen. Men vi har också tagit in en del som pappa Lasse och flera andra har skrivit för tidigare släktberättelser. Pappa har också ibland skrivit dagbok, och där har vi hämtat en del. Och vi har tagit in några brev som speglar våra föräldrars liv lite grand. Vidare har vi pratat med våra familjer och släktingar, liksom med många vänner. Särskilt när det gäller kapitlet om Kisa på 50-, 60- och 70-talen har vi haft god hjälp av andra Kisabor i vår generation. Vi återkommer med tack allra sist.

Boken innehåller en del upprepningar. Det gäller särskilt kapitlen 8, 9, 10 och 12. Där finns bl.a. berättelser som vi själva och Kerstin har skrivit utifrån våra perspektiv. Hoppas att upprepningarna inte blir alltför störande för den som läser.

Vi har valt att skriva om mamma och pappa med deras förnamn, Elsvig och Lasse. Det har vi gjort för att texten inte ska bli för hårt knuten till oss båda. I de texter där vi berättar egna minnen av föräldrarna skriver vi dock mamma och pappa.

Eksjö och Uppsala i oktober 2020

Ewa-Lotta och Göran

KAPITEL 1

ELSVIGS FAMILJ, BARNDOM OCH UNGDOM

FÖRÄLDRARNA

Elsvigs pappa Paul Axén föddes den 26 september 1894 i Viby, Löt, Viby församling, nära Mantorp i nuvarande Mjölby kommun. Gården där han föddes ligger ca sju kilometer sydost om Herrberga, där mormor Ester föddes och bodde som barn. Pauls föräldrar hette Axel och Anna Axén. Pappa Axel var född Hjort och mamma Anna Holmberg. Namnet Axén fick Axel som knektnamn. Han var född den 12 december 1870 och Anna den 28 augusti samma år. De gifte sig i oktober 1891 och flyttade efter några år till Rothemmet i Veta, som var Annas föräldrahem. Där bedrev Axel skrädderi och de blev kvar där hela sina återstående liv.

Elsvigs syster Birgit skriver så här om ett minne av sin farfar från 1928, då hon var bara tre år gammal: » En dag i början av 1928 kom pappas bror Nisse, syster Eva och farfar och hälsade på. Dom kom i bil från Linköpings lasarett och vi var alla nere vid bilen och hälsade. Farfar var mycket dålig och orkade inte gå ur bilen. En kort tid senare dog han. Farfar hade kräfta i magen, eller cancer som det nu kallas. Han var endast 58 år gammal. Farmor levde sedan ensam till 1951. «

Elsvigs pappa Paul hade fem syskon. Bernhard var född 1892, Artur 1896, Olof (Olle) 1901, Nils (Nisse) 1903 och Eva 1905. Alla barnen utom Nisse hjälpte till i skrädderiet. Farmor Anna skötte hushållet.

Paul lärde sig skräddaryrket hos sin pappa och ägnade sig åt det under en stor del av sitt liv. Paul gjorde också militärtjänst på Malmen som skräddare. Men hans stora intresse var jordbruk och djur. Han brukade åka häst och gigg (ett tvåsitsigt hästfordon) och hälsa på sin blivande hustru Ester i Herrberga. Hennes mamma och pappa, som var mycket religiösa, tyckte att Paul var lite för snobbig och att han körde för fort.

Elsvigs mamma Ester Davidsson föddes den 6 juli 1892 i Herrberga Västergård, Herrberga i nuvarande Mjölby kommun. Det ligger ungefär nio kilometer öster om Skänninge och (som sagt) sju kilometer nordväst om Veta, där Paul föddes. Esters föräldrar hette David och Amanda Andersson. Amanda var född Augustsson. Pappa David var född den 13 februari 1852 och mor Amanda den 8 november 1860; båda var alltså avsevärt äldre än Pauls föräldrar, som var födda 1870. De gifte sig år 1885 och bodde först i Rinna och sedan i Väderstad innan de köpte Västergården i Herrberga, där de bodde resten av sina liv.

Ester var näst yngst i en syskonskara av fyra pojkar och två flickor. Betty var född 1886, Theodor 1887, Karl 1889, Edvin 1891 och Henrik 1896.

När Ester var barn gick hon i kyrkskolan, som låg alldeles intill Herrberga kyrka. Lärarinnan hette Hilda Wållgren. Ester gick så småningom och läste och konfirmerades tillsammans med sin ett år äldre bror Edvin. När hon var 19 år flyttade hon för en kortare tid till Norrköping. Där bodde hon hos sin syster Betty och gick på hushållsskolan Margareta för att lära sig laga mat och i övrigt sköta ett hem. Hon hjälpte samtidigt Betty i hennes hem. Ester hade också ett par platser som hembiträde på Vikbolandet. Hon var mycket duktig med handarbete och sydde bl.a. en 14 cm bred hardangerspets till sina brudlakan.

De nygifta bosatte sig först i Stora Ljunga Södergård i Veta, där Paul drev lantbruk tillsammans med brodern Bernhard. Där föddes Elsvigs äldsta syster Gunborg den 16 februari 1919. Familjen flyttade sedan till Rustorp i Västra Harg. Den gården arrenderade de tillsammans med Esters morbror Karl och moster Lydia. Den låg ungefär 30 km från Herrberga, söderut, och 25 km från Veta. Elsvig föddes där den 4 november 1920.

PAUL OCH ESTER GIFTE SIG LÖRDAGEN DEN 18 MAJ 1918 I HERRBERGA KYRKA. SÅ HÄR SÅG DE UT NÄR DE VAR GANSKA NYGIFTA.

SJÖGESTAD

Familjen flyttade sedan till Mantorp en kort tid, varefter de bosatte sig i Sörby i Sjögestad. Där hyrde de övervåningen och Paul öppnade skrädderi. Elsvigs syster Birgit föddes där den 4 mars 1925 och Hjördis den 6 september 1929. År 1930 flyttade sedan familjen till Annedal alldeles invid järnvägen i Sjögestad. Ester övertog så småningom äganderätten till Annedal av sin mamma Amanda, som hade ärvt fastigheten efter sin bror Karl Augustsson. Också i Annedal hade Paul skrädderi.

Birgit skriver så här om flytten till Annedal i sin berättelse i släktkrönikan: » Den våren skulle vi också flytta ner till Annedal. Mormor kom och skulle hjälpa till. Det var bara 4–500 meter, men mamma, mormor, Hjördis och jag fick åka taxi. Mormor satt i framsätet med Hjördis i knät. Hon var ju bara 7–8 månader. När vi så kom fram stod Gunborg och Elsvig vid grinden. Och så sa dom ”vi har hängt våra väskor på spiken bakom dörren i skafferiet”. Dom hade gått direkt från skolan. Många gånger som vuxen tittade jag där bortom dörren, och alltid tyckte jag att jag kunde se väskorna. Och det var nog samma spikar som satt kvar. «

Ett litet citat om Annedal ur Hjördis berättelse i släktkrönikan: » Alldeles intill Annedal låg ett stort spannmålsmagasin. Det var byggt på stora stenstolpar, så det var ett tomrum under magasinet på 70–80 cm. Där under var vår bästa lekplats. [...] Jag minns en gång att pappa blev arg på mig, för jag ville inte äta maten. Vips var det att krypa under magasinet, för där kunde ju ingen vuxen komma efter! Jag tror nog att jag var väldigt bortskämd som liten. Jag fick nästan allt jag ville ha av pappa, men vi hade ju inte så stora fordringar. 25 öre till karameller var verkligen mycket. «

Gunborg skriver så här i sin berättelse i släktkrönikan om lärarna i Sjögestad: » Jag hade oturen att få Signe Geger som lärarinna i första och andra klass. Hon var den elakaste lärare man kunde ha. Örfilar och ryck i håret! Hon höll till och med en flicka i flätorna utanför fönstret på andra våningen! Men hon drog in henne så småningom. Det var ingen som vågade skvallra hemma, för om Geger fick reda på vem som skvallrat blev det ännu värre. Men när vi blev äldre och slutat skolan ångrade hon väl sina synder, för då blev vi bjudna till henne flera gånger på kaffe. Det kunde vi ta emot med gott samvete, för hon hade gjort oss så mycket ont under skolgången. – I tredje och fjärde klass hade jag fröken Ester Brinkman, i femte och sjätte klass kantor Rådelius. Båda dessa var väldigt snälla. Elsvig hade turen att i småskolan få en ung lärarinna, fröken Öbrink, som var väldigt snäll. «

Om söndagsskolan, kyrkan, julottan och konfirmationen skriver Birgit: » På söndagarna under skoltiden gick vi i söndagsskolan i kyrkan, som också låg i byn. Det var pastor Harald Andersson som höll den. Det var mycket roligt att gå där. Vi fick sjunga mycket, och alla sjöng. Det var inte frågan om sångröst. Ofta gick vi väl sedan med mamma på högmässan. Mamma gick nästan varje söndag, det var väl samtidigt avkoppling. På julottan var vi alltid hela familjen. Ofta åkte vi till Herrberga kyrka där mormor och morfar bodde. Efter ottan var vi då hemma hos dom och drack kaffe och åt middag. Och så fick vi julklappar och gav även klappar till dom. [...] Den 19 maj 1939 konfirmerades vi i Rappestads kyrka. Vi var bara 11 st, 5 från Sjögestad. Konfirmationsklänningen var vit och den hade Elsvig sytt. «

Hjördis skriver så här om sin egen konfirmation: » Den 22 maj 1944 konfirmerades jag i Sjögestad kyrka av Harald Andersson. Konfirmandundervisningen bedrevs i prästgården i Rappestad där pastor Andersson bodde. Vi läste tillsammans med barn från Rappestad. På vintern var det att gå de dryga 5 kilometerna till prästgården, men vi hade sällskap alla barn så det var ju väldigt roligt. Jag gick mycket flitigt i söndagsskolan i Sjögestads kyrka, hela min barndom fram till konfirmationen. Jag fick flera premier i form av bibel, psalmböcker och andra böcker. «

Birgit skriver vidare så här om barndomens jular: » I dag när jag sitter och söker i minnet är det den 1 advent 1985, och tankarna går då naturligt tillbaka till barndomens jular. Hela adventstiden gick åt hemma för att förbereda julen. Första advent togs ljusstaken fram och i den sattes lingonris. Så tändes det första ljuset när vi drack eftermiddagskaffe. Sedan hade mamma fullt arbete hela december. Huset skulle städas från golv till tak. En 8–10 sorters småbröd, saffransbröd, vetebröd och olika sorters rågbröd skulle bakas. Och så skulle julgrisen slaktas. Då gjordes det blodpalt, flera sorters korv, sylta, köttbullar – ja hela grisen skulle tillredas. Men ingen frys fanns, inte ens kylskåp. Dan före julafton fick vi följa pappa till skogen och hämta gran, och så fick vi hjälpa mamma att hänga upp pappersgirlanger i taket. Dom gjorde vi av kräppapper. Så på julafton skulle skinkan tillagas och gran skulle in och kläs. När så kvällen kom och vi smakat all julmat kom jultomten. När man var så stor att man konstaterat att det var pappa som vänt sin långa päls så skinnet var ut och med all övrig utrustning var man ändå på helspänn. Och när han knackade på dörren och frågade om det fanns några snälla barn, svarade man ja med lite tvekan. Vi fick alltid 3–4 klappar var. Kanske inte med så stort värde. Pengar var det ju ganska ont om, men man värdesatte desto mer vad man fick. « Om julen 1948 skriver Hjördis: » Jag minns väl till julen 1948, då kom de första vindruvorna efter kriget. De låg förvarade i tunnor i korksmulor. Det var ju högtidligt för det hade inte funnits någon importerad frukt på flera år. Jag smakade väl lite för mycket av druvorna, så i julveckan blev jag sjuk och fick åka till lasarettet och operera bort blindtarmen! Det sägs ju att kärnor från druvor lätt fastnar i blindtarmen och orsakar inflammation. Hur som helst så låg jag på Linköpings sjukhus över julhelgen! «

Paul och Ester var bra föräldrar. Flickorna tilltalade dem "mamma" och "pappa", alltså inte "du". Det var nog det vanliga på den tiden. Hemmet var lugnt och harmoniskt. Gunborg skriver så här i sin berättelse i släktkrönikan: » Mamma och pappa var båda mycket snälla och bra föräldrar. Jag kan inte minnas att jag någonsin fick stryk och över huvud taget var stämningen god hemma. «

Paul var som sagt mycket intresserad av djur. En period födde han upp marsvin som sedan såldes till hushållningssällskapet i Linköping. De användes troligen till provtagning och experiment av olika slag.

Med tiden blev det svårt för Paul att konkurrera med konfektionssömnaden. Birgit skriver så här: » Elsvig fortsatte att sy hemma så länge Lasse var kvar på affären. Men när dom sedan flyttade till Kisa -41 saknade vi Elsvig mycket på skrädderiet. Nu var det bara pappa och jag kvar att sy. Det började också bli mindre med arbete. Jag fick åka upp till Stockholm och lära mig skära till damkläder. Men industrin kunde sälja billigare än vi. 1946 såg jag i en annons i Östgöta Correspondenten att Asta Ström i Linköping sökte en kapp-sömmerska. Jag svarade och fick platsen. Jag fick 60 kr i veckan och det var bra betalt efter dåtiden. Jag bodde hemma och åkte emellan. «

Under krigsåren på 40-talet var det mycket ont om mat. Strängt taget allting såldes på ransoneringskort. Paul hade alltid en eller flera hushållsgrisar som slaktades när det behövdes. Det var aldrig någon brist på mat hemma, trots att de var en ganska stor familj. Paul födde också upp en massa kaniner. Vid ett tillfälle slaktades 30–40 kaniner. De flåddes, vägdes, paketerades och prissattes. Därefter lades de i två stora väskor. På morgonen kl. 7 åkte Gunborg och Elsvig med tåget till Linköping för att stå på torget och sälja kaninerna. De fick en strykande åtgång. Kl. 9 ringde Gunborg och Elsvig hem och berättade att alla kaniner var sålda. – På den här tiden förvarade man maten dels i ett skafferi, dels i ett kallare utrymme under skafferiets golv. Detta utrymme var nedgrävt och isolerat med sten. Det fungerade som källare/kylskåp. Det var en ring i locket som man fick öppna båset med.

HOGSTAD

När Esters moster Hulda Augustsson dog år 1947 hade Ester del i arvet, eftersom Hulda saknade barn och mormor Amanda var död sedan två år. Ester fick då ta över Skattegården i Mörby, där moster Hulda hade bott till sin död. Ester och Paul flyttade dit och Paul blev bonde på heltid. Vid det laget var de båda äldsta döttrarna (Gunborg och Elsvig) utflugna ur boet, medan Birgit och Hjördis blev kvar i Sjögestad för att sedan bosätta sig på annat håll.

Ingen av systrarna flyttade alltså med till Hogstad. Besöken där var dock mycket vanliga. Ester och Paul behövde hjälp med skörd och annat, och gården blev en samlingsplats för släkten. Kerstin var en särskilt trogen gäst och var där nästan hela somrarna när hon var 11–14 år. Även Göran minns de många besöken i Hogstad mycket väl. Vi tog ångtåget från Kisa till Linköping, snälltåg från Linköping till Mjölby, gul rälsbuss från Mjölby till Hogstad och taxi från stationen i Hogstad till Mörby Skattegård. Där fanns en mjölkpall vid infarten till gården. År 1958 lades persontrafiken på järnvägen till Hogstad ner, så då fick det bli taxi ända från Mjölby om ingen släkting kom och hämtade. Någon gång lånade vi farfars Ford Zephyr. Under många år tillbringades bl.a. alla jular i Hogstad. Vi hade för det mesta ett av rummen på övervåningen, där i övrigt en dräng och en piga hade varsitt rum. Men ibland hade vi ”kontoret”, det var rummet längst till höger på nedervåningen.

Om ett par begivenheter år 1951 och 1952 skriver Birgit så här: » På den resan träffade jag Sven, som jag senare gifte mig med. Det var den 5 juli 1952 som bröllopsklockan ringde i Sjögestad kyrka. Prästen hette Lindkvist. Efter bröllopet var det middag hemma i Mörby med släkt och vänner. – På söndagen, dagen därpå, fyllde mamma 60 år och så var det åter middag för ett 60-tal personer. Hur kunde mamma orka att ordna med två stora kalas? Ja hon var enastående! «

Och om en annan fest, tre år tidigare, skriver Hjördis: » Våren 1949 flyttade Kurt till Mjölby. Han arbetade i färghandel där. Vi hade ju tidigare träffats en del i Kisa. Den 19 november, på Kurts 22-årsdag, gifte vi oss i Sjögestad kyrka. Erik Lindkvist vigde oss. Efteråt var det stor middag i Mörby för omkring 60–70 gäster. «

Sven Sellin skriver så här om sina första besök hos sin blivande svärfar och svärmor, sommaren resp. julen 1951: » Som jag tidigare talat om såg jag Paul Axén komma gående från svin-

TRÄDGÅRDEN I HOGSTAD

stallet till kökstrappan. I den ena handen hade han en ca 12 liters hink. Den var tom. Svärfar skulle alltså hämta grismat. Han kom i full statarmundering – hatt och arbetskläder – med en synlig klockkedja tvärs över magen. Så minns jag svärfar vid vårt första möte på trappan. Mitt första intryck av honom var att det var en storvuxen person på ca 100 kg. Men också att han hade humor. Det märkte jag vid kaffebordet en halvtimme efter ankomsten. – Under den här jul- och nyårshelgen blev det ännu tydligare hur mycket fru Axén arbetade i sitt hem. Det var ju ett ätande och kaffedrickande dagarna i ända. Trots att alla döttrar var hemma var det alltid fru Axén som ansvarade för matlagningen. Kanske tyckte hon det var roligt. Ja, det var säkert så. Men hennes flickor hjälpte till. Mågarna höll sig däremot undan från köket. Bäst så tyckte nog alla. Och god mat fick vi, det minns jag i alla fall. Fru Axén var en god läromästare för sina flickor i matlagningens ädla konst. Den saken är glasklar. «

Och från året efter (1952) hade Sven dessa minnen: » Det nya året (1952) innebar inga förändringar i livsrytmen för jordbrukarparet Paul och Ester Axén. Arbetet flöt i sina gamla spår. Upp på morgonen vid 5-tiden. Då skulle korna mjölkas och matas. Svinen och hönsen, kalkonerna m.fl. skulle ha sin mat. Rengöra djurbostäderna tog sin tid osv. Jag kan när jag sitter och skriver dessa rader se svärfar framför mig pyssla om sina djur men kanske framför allt när han kommer gående med sin hink mot farstubron och in i köket för att hämta mat till djuren. Fri från arbetet blir han först vid 19-tiden. Litet lugnare vintertid men desto värre sommartid. Inte att undra på att han med åren fick det allt jobbigare. Jag kan tänka mig, att han många gånger önskat sig en son även om han aldrig sa något. Men han tyckte om rollen som jordbrukare. Han trivdes med sina djur. – Birgits föräldrar ville ha kyrkbröllop i Sjögestad kyrka. Själv ville jag inte ha något kyrkbröllop. Vad Birgit själv hade för uppfattning har jag inget direkt minne av. Men jag kan tänka mig att hon ville att vi skulle låta hennes föräldrar få som de ville. Så blev det också. De ville också stå för kostnaderna, vilket de också gjort för Birgits syskon Gunborg, Elsvig och Hjördis när de ingick äktenskap. Bra tyckte jag. – [Tre dagar efter bröllopet:] Den 8 juli satte svärfar igång med jobbet på allvar. Nu skulle min själ kilona ryka och svetten lacka så det stod härliga till. Nu skulle höet tas om hand och hässjas. Det arbetades med liv och lust i det strålande vädret. Elsvig, Greta och Maja deltog och hade roligt värre. Men det var också mycket lek för dem. Jag tror mig aldrig ha sett Elsvig så uppsluppen och glad som då. Lennart och Karl-Erik Sundgren jobbade så svetten lackade. Ofta ropade de på dricka. Svärmors citrondricka blev mycket uppskattat och åtgången blev stor. Svärfar hade jätteroligt och uppskattade hjälpen från norr. Det var riktigt trivsamt i värmen. Nu undrar kanske läsaren av dessa rader vad vi andra gjorde. Svaret är att jag inte har något direkt minne av vad vi sysslade med! Jag kan tänka mig att Kurt körde Grålle, alltså hästen. Kerstin hjälpte svärfar att hålla i tömmarna då höet skulle räfsas ihop med Grålles hjälp. Lasse såg till att barn och Norrlandsgäster inte hindrade biltrafiken på byvägen. Själv hjälpte jag till i någon mån med höslåttern samt servering av dricka. «

Som framgått gifte sig Birgit och Sven den 5 juli 1952 med stor fest i Skattegården, varefter mormor Ester fyllde 60 år den 6 juli, med förnyad fest. När Sven beskrev händelserna den 8 juli 1952 var det alltså strax efter dessa för släkten stora händelser.

Sven är över huvud taget den som har skrivit mest om tiden i Hogstad. Han berättar så här om en utebliven grisaffär: » Smågrisar producerades och matades, blev stora och såldes till grishandlare. Nu var det mycket enklare att föda upp svin. Däremot var det fortfarande svårt att vid försäljning komma överens med köparen om priset. Jag minns en eftermiddag då svärfar var i försäljningstagen. En stor sugga och 15 fullväxta grisar hade lastats in i en djurtransportvagn för transport till slakteriet. När djuren skulle betalas kom de överens om priset för suggan men inte för grisarna. Ingen av dem ville ge med sig. Det rörde sig endast om 5 kr per gris, alltså allt som allt 75 kr. Tvisten slutade med att grisarna fick vandra tillbaka till svinstallet. Jag frågade svärfar om de 75 kr betydde så mycket att affären inte kunde slutföras. Han svarade att pengarna inte betydde något i det här fallet men att han ansåg att säljarens sista bud måste få gälla. Ja, så kan det gå till på landet när man inte kommer överens. Efteråt sa svärfar att han inte skulle få något högre pris för grisarna från någon annan uppköpare. Men som i alla andra affärer gäller det att få ut så mycket som möjligt. Även vi på landet skall ju leva, sa han. Det tyckte jag svärfar hade rätt i och uppköparna försökte nog ofta sko sig på böndernas bekostnad. «

Och Sven skriver avslutningsvis: » Den här samvaron hos svärmor och svärfar under åren 1952–1960 har säkerligen varit fostrande för oss alla. Det har skapat en varm gemenskap oss emellan, som håller i än i dag. Somrarna och jularna har varit tider då det varit fullt hus. Då tyckte jag mig förstå att svärmor och svärfar levde upp bland barn och barnbarn. Vi alla har anledning att känna en tacksamhet mot dem. De ställde upp för oss och utgjorde en samlingspunkt för släkten. Särskilt förtjusta var de i barnbarnen. «

SJÖGESTAD IGEN

År 1960 såldes Skattegården i Hogstad. Ester och Paul började bli gamla (68 resp. 66), och gården tog mycket kraft. De köpte tillbaka Annedal i stället och flyttade till Sjögestad igen. Nu levde de mest som pensionärer även om Paul fortsatte att sy en del. Han hade en liten verkstad i uthuset. Den 16 augusti 1966 avled han efter en kort tids sjukdom. Det var osäkert vad han led av men han yrade mycket de sista dagarna. Han dog samma dag som han skjutsades i ambulans till lasarettet i Linköping. Göran åkte med Sten-Olof i en bil strax efter, och de satt på en bänk i solen utanför sjukhuset när Bibban öppnade ett fönster och ropade att de skulle komma. Hon berättade att morfar var död. Göran minns den enorma chock som han kände.

Ester blev sjuk i samband med att Paul gick bort. Hon blev ganska snabbt allvarligt dement och kunde så småningom inte klara sig hemma. Hon bodde periodvis hos döttrarna, och Göran kommer ihåg långa sessioner vid köksbordet i huset på Linnégatan där han om och om igen svarade på samma frågor från mormor. Hon var alltid snäll och mild, och det var så synd om henne. Till sist fick hon flytta till Gammelgården i Vikingstad och slutade sina dagar den 3 augusti 1979. Ester och Paul är begravda på kyrkogården i Sjögestad.

ELSVIG

Elsvig föddes alltså den 4 november 1920 i Rustorp, Västra Harg, där familjen hade jordbruk. Via Mantorp kom man till Sjögestad, och som vi redan har nämnt bodde familjen där först på en gård, Sörby. Sedan fick man 1930 hyra Annedal, en liten villa mitt i Sjögestad, av Esters morbror Karl. Och som vi också har nämnt bodde familjen där till 1948, då Paul och Ester tog över Skattegården i Mörby, Hogstad. Men vid det laget hade Gunborg och Elsvig sedan länge bildat familj och flyttat hemifrån, medan Birgit och Hjördis bodde kvar en tid ensamma i Annedal. Det var medan Birgit arbetade som sömmerska hos Asta Ström i Linköping och Hjördis hade tjänst i en speceriaffär i Sjögestad.

Elsvig gick alla sina sex skolår i Sjögestad. Skolan låg mitt emot kyrkan på andra sidan järnvägen, och varje dag fick de gå över järnvägen för att komma dit. I småskolan hade Elsvig fröken Öbrink – senare gift med kantor Sollén i Kisa – och i folkskolan först Ester Brinkman och sedan kantor Rådelius. De var alla omtyckta lärare. Efter folkskoleåren arbetade Elsvig hemma i skrädderiet. Detta började hon liksom Birgit med redan under skoltiden. Gunborg och Hjördis sysslade med annat. Gunborg kom tidigt till Linköping, där hon fick arbete i en charkuteriaffär i Valla.

Det fanns en gymnastikförening i Sjögestad som tränade varje vecka i Lunnevad, folkhögskolan i närheten. Där var alla fyra systrarna med. De var också med om uppvisningar ibland. De hade bland annat en stor uppvisning på Folkungavallen i Linköping med gymnaster från hela Östergötland. Evenemanget varade i ett par dagar och var mycket trevligt.

Under ungdomen ägnade sig Elsvig bland annat åt folkdans. Det gjorde även Gunborg och de var med om att bilda folkdanslaget i Sjögestad. De övade i Lunnevad och var ofta ute på uppvisningar, bl.a. i hembygdsgården i Veta socken. De tillhörde Holavedens dansare och därifrån kom det en spelman som tränade dem ibland. Ofta fick de ställa upp när det fattades dansare i andra lag. Det var mycket populärt med folkdans då. Mamma Ester och faster Ebba Axén sydde östgötadräkter åt Gunborg och Elsvig, och en tant i Rappestad vävde kjolarna och förklädena. Systrarna var mycket stolta över sina dräkter för de blev rätt dyra. De flesta lånade sig fram i den vägen, men Gunborg och Elsvig hade alltså egna.

Systrarna ägnade sig också åt ”vanlig” dans. I Sjögestad fanns två dansbanor, Furulid och Lilla Tolstad Äng. Men de åkte också runt till andra festplatser, bl.a. till Solmark i Vikingstad, Gammelgården i Veta, Hag i Mantorp och Norrgårdsängen i Gammalkil. På vintern ställdes kosan mest till Valhall i Vikingstad och Folkets Hus i Västerlösa.

ELSVIG KONFIRMERADES SOMMAREN 1935.
HÄR SITTER HON LÄNGST TILL HÖGER.

KAPITEL 2

ELSVIGS UTBILDNING OCH TIDIGA ARBETE

Genom sitt arbete hos pappa Paul i skrädderiet i Annedal fick Elsvig en ganska gedigen utbildning i att sy allehanda både dam- och herrkläder. Och hon trivdes med arbetet. Det fyllde också hennes dagar. Hon hjälpte inte samtidigt sin mamma med hushållssysslorna. Om någon av döttrarna gjorde det så var det Hjördis. Men Ester skötte mestadels hushållet själv och lagade t.ex. så gott som all mat. (Göran, som annars var väldigt ”pipplig med maten” som mamma Elsvig sa, gillade mormors matlagning. Särskilt hennes platta köttbullar med mjukstekt lök var mycket goda.)

År 1939, när hon var 18 år på det nittonde, gick Elsvig i tre månader på den s.k. tillskärarakademien i Stockholm. Hon bodde på pensionat under denna tid. Det var ”Märta Nilssons pensionat”, som låg på Drottninggatan 71. Hon åkte tåg till Stockholm. Paul hade inte körkort, och ”naturligtvis” (med dåtidens mått) inte heller Ester. Så familjen hade aldrig någon bil, utan det var häst, tåg eller taxi som gällde när man skulle ta sig någonstans. Under de tider då familjen hade gård färdades man oftast kortare sträckor med häst och vagn, t.ex. till kyrkan och bjudningar i trakten.

Lasse var inkallad i det militära under den tid då Elsvig var i Stockholm. Han fungerade som

chaufför på I 4 i Linköping. Efter kursen i Stockholm fortsatte Elsvig att arbeta i skrädderiet hos sin far. Hon hade nog tänkt sig att så småningom komma iväg till Linköping, som Gunborg. Men redan sommaren 1940, 19 ½ år gammal, blev hon med barn med sin fästman Lasse. Sömnadskarriären fick läggas på hyllan, men hon tog upp yrket i mindre skala redan efter en kort tid i Kisa. Det var när familjen bodde i Solhäll och hon åtog sig en del sömnadsarbeten hemma.

Birgit skriver: » När man läst fram, som man sa, skulle man sedan börja arbeta. Vi var ju i det fallet lyckligt lottade, eftersom pappa hade skrädderiet. Gunborg och Elsvig hade ju redan börjat där. Gunborg trivdes dock inte med att sitta stilla, så hon började i en köttaffär i Linköping. Men Elsvig sydde och var mycket duktig. Hon hade gått på Tillskärarakademi och lärt sig skära till också. Hon sydde kappor, dräkter och klänningar. Förut hade hon också sytt byxor. Men nu fick jag lära mig det. Jag hade redan under skoltiden kastat om sömmar på byxorna på eftermiddagarna. Jag tyckte det var väldigt roligt och trivdes alltid med att sy. «

ELSVIG CA 30

KAPITEL 3

LASSES FAMILJ, BARNDOM OCH UNGDOM

FÖRÄLDRARNA

Lasses pappa Einar Lamberthz var född den 12 augusti 1888 i Melby, Drängsbo by i Björsäters socken på gränsen till Yxnerum mitt i Östergötland. Han var son till Gustav Lambert Pettersson (född den 11 december 1850, död den 11 januari 1926) och Mathilda Pettersson (född Andersson den 25 april 1855, död den 6 februari 1950). Gustav Lambert (vi är osäkra på vilket som var hans tilltalsnamn) var byggnadsarbetare, Mathilda hemmafru. De gifte sig 1874 eller 1875 och bodde i Melby i Drängsbo resten av sina liv. Mathilda blev hela 96 år gammal.

Makarna fick tretton barn, av vilka två (tidigt i barnaskaran) dog i späd ålder. De som levde kvar var i åldersordning Selma (född den 10 oktober 1875, gift Klasson, död den 16 maj 1969), Georg (född den 18 augusti 1879, död den 15 september 1977), Alma (född den 23 juni 1882, gift Freij, död den 22 mars 1954), Armida (född den 30 september 1884, gift Nilsson, död den 25 december 1956), Henning (född den 6 april 1887, död den 21 juni 1912), Einar (1888–1975), Jenny (född den 28 juli 1893, tog också namnet Lamberthz, död den 2 oktober 1908), John (född 1896, död 1986), Emmy (född den 29 mars 1891, gift Johansson, död den 29 april 1968), Betty (född den 10 januari 1899, tog också namnet Lamberthz, gift Svensson, död den 26 januari 1975) och Folke (född den 13 september 1903, död den 17 september 1976). Alla sönerna tog, liksom i varje fall Jenny och Betty, namnet Lamberthz någon gång i början av 1900-talet, möjligen med något varierande stavningar.

Farfar Einar gick i Sandsjö skola, lärarinnan hette Betty Karlsson. Han har berättat att han och kamraterna gjorde många pojkstreck (”fåter”) i skolan. Vid 12 års ålder började han köra virke med häst. Då fick han ligga ensam i en stuga där en gubbe hade hängt sig. Det var kusligt. När han var 13 började han arbeta som maskinist och hjälpreda i mejeriet i Drängsbo. Där tog han så småningom emot den nya ägaren och föreståndarinnan, Helga Johansson från Strängsered i Västergötland. Hon kom dit i vagn, och när hon såg Einar sa hon » är det den här lille gossen som ska visa mig vägen « . Hon var 26 år och enligt Einar strålande vacker. När hon förlovade sig med Joel Karlsson, bondson på bygden, var Einar ledsen och satte sig och grät när Helga hade visat sin förlovningsring. Einar låg i lumpen som ”ej vapenför” och fick vara skrivbiträde. Senare gick han på Smedmans handelsinstitut i Norrköping. Det var medan han och Helga var fästfolk – för så småningom föll hon för den unge beundraren – men innan de gifte sig.

Lasses mamma Helga (f. Johansson) föddes den 3 december 1875 i Strängsered, Västergötland. (Hon var alltså bara fem år yngre än Elsvigs farmor och farfar.) Hon växte upp i Remma och gick i skolan där. Hennes pappa hette Karl Johansson och var bonde på gårdarna Remma och Torhult. Mamma hette Gustava, född Ahlgren. Det var mycket tal om att vi var släkt med Erik XIV, och det ska i så fall ha varit genom Gustava. Hon dog i lunginflammation när Helga var 10 år gammal. Pappa Karl gifte om sig och den nya hustrun hette Ida. Det var dock först efter att Helga hade flyttat hemifrån. Medan barnen bodde hemma hade Karl jungfru. Familjen hade det gott ställt.

Vi har inte särskilt god kunskap om farmor Helgas syskon men vet att hon hade både bröder och systrar. Bröderna tog namnet Karlsson, medan döttrarna hette Johansson som föräldrarna. Helgas yngste bror Ernst tog över Torhult, medan äldste brodern Frits tog över Remma. En tredje broder, Gottfrid, var handelsresande. Einar var körkarl åt honom en tid, det var ett jobb han fick genom Helga innan de blev ett par.

Helga var alltså mejerinna. Hon gick på skola i Borensberg, dit hon kom direkt från Remma. Hon arbetade på gårdsmejerier i Hälla i Borensberg och Halleby i Skärkinds socken innan hon kom till Drängsbo mejeri. Detta var ett vanligt privat mejeri, alltså inte ett gårdsmejeri. – Helga var en tid tillsammans med en polis i Stockholm som hette Gustav Rosén innan hon kom till Drängsbo, och sedan var hon alltså förlovad med Joel Karlsson innan hon och Einar blev ett par kring 1907.

Einar och Helga gifte sig 1909 när hon var 34 och han 21. Barnen föddes åren 1910 (Greta), 1912 (Allith), 1915 (Karin) och 1917 (Lasse); Helga var alltså 42 när Lasse föddes. Efter giftermålet bodde Einar och Helga i Linköping, på Västanågatan 24. Där hade Einar arbete, men vi vet

inte något närmare om det. Helga slutade sannolikt som mejerinna i och med giftermålet. Men hon hade en del pengar från mejeriet.

Lasses syster Greta föddes i Linköping. Strax därefter flyttade familjen till Väddö, där Allith, Karin och Lasse föddes. Där hade farfar Einar lanthandel i Edeby och Söderfjäll. Den i Edeby gick i konkurs, och inte heller den andra gick särskilt bra. Familjen bodde först i Edeby och sedan i Söderfjäll. Farmor Helga hjälpte till i affärerna när hon kunde för barnen. Helgas bror Gottfrids dotter Gerda Karlsson skötte först om affären i Söderfjäll.

Greta skrev en del om tiden på Väddö i den ganska ofärdiga släktberättelse som vi satte ihop på 1980-talet om släkten under Einar och Helga Lamberthz: » Det var 1917 jag började skolan, alltså under kriget. Det var dåligt med mat och dåligt med kläder för många av barnen. Jag minns särskilt en pojke som ofta satt i ett hörn för sig själv och hade raggmunk till matsäck i stället för smörgåsar. (Någon skolbespisning fanns ju inte då.) Fy vad en del kamrater var elaka mot honom! Och han fick ha sin mammas skor i brist på egna. – En sång jag kommer ihåg från skolan är den som går 'Ett två tre fyr fem o sex o sju, ut i skogen tåga alla nu'. Det lät piggt tyckte jag! – O vad jag satt i skolan och var orolig för min lilla syster Karin! Jag var 5 år när hon föddes (den 12 oktober 1915) och bara 10 när hon blev sjuk och dog. Vilken sorg det var hemma! Jag har en hel del minnen av Karin. Jag minns bland annat att hon kunde gå väldigt långt, fastän hon var så liten. En gång hade hon knallat iväg ner till sjön, och vi såg henne inte meddetsamma. Mamma hade litat på mig som var äldst. Då förstod jag att jag hade ett ansvar för Karin, och det var väl det som gjorde att det inte gick att koppla bort det i skolan heller. – Jag minns Ålands hav och laxfiske där, jag minns också alla båtar som la till i Söderfjäll, så hette platsen där vi bodde på Väddö. Från Väddö minns jag också hur vi gick och hämtade mjölk i en 3-liters kruka – tung för en sex-åring! Ett minne som ett sagoskimmer är när vi rodde och hämtade vatten en torr sommar. Min moster Ellen var på besök hos oss. Hon hade en så fin hätta av sammet på huvudet och båten guppade så fint på de små vågorna. – Ja, så kom Lasse till världen. En pojke efter tre flickor, det var ju något extra! Jag har dock inte så mycket minne av detta, bara att mamma övertog en hel del småbarnskläder efter en fru som dog när hennes lilla barn skulle födas. Också barnet dog. «

OPPHEM

Einar trivdes aldrig särskilt bra på Väddö, och 1918 flyttade familjen därifrån. Helga och barnen kom först till Torhult utanför Strängsered i Västergötland, medan Einar letade arbete i Östergötland. Där fick han 1919 anställning som föreståndare för affären nere vid järnvägsstationen i Opphem. Familjen flyttade dit och bodde i affärshuset. (Många år senare flyttade Greta och Martin till det huset, och Gunilla tog så småningom över affären.)

Greta har berättat så här om flytten till Torhult, och därifrån: » Så småningom flyttade vi till Torhult, som ligger mellan Jönköping och Ulricehamn. Jag minns att vi låg på hotellrum i Jönköping. Jag fick 25 stenkulor av pappa! Det var något som inte kunde vara sant – tjugofem stycken! – Från Jönköping var det tre mil till Torhult, så det tog några timmar med häst och vagn. Och när vi kom fram satt Nisse, fyra år, vid köksbordet. Det var kaffe-dags, men jag ser honom sitta ensam där. Och det enda han fick ur sig var 'ack ack ack ack ack!'. Vad det lät roligt, sa de stora, men jag tror inte Nisse tyckte det var roligt. – Jag minns att vi mötte en motorcykel på vägen till Torhult. Hästarna stegrade sig, och jag blev så rädd att jag hoppade av vagnen och sprang bakom den till mammas förskräckelse. – I Torhult bodde vi bara ett år innan vi flyttade till Opphem. Pappa fick plats som föreståndare i affären bland 52 sökande. Det var arbetslöshetstider. Jag vill minnas att lönen var 200 kr/mån + fri bostad och lyse. «

1921 hände det hemska att lilla Karin dog bara fem år gammal. Allith berättar så här i släktberättelsen: » Bara något år efter det att vi kommit till Opphem inträffade en stor tragedi för familjen, då lilla Karin blev sjuk och dog. Hon var född år 1915 och alltså den tredje i barnaskaran. Jag minns henne mycket väl. Det underliga var att hon ofta pratade om att hon aldrig skulle bli stor och aldrig gå i skolan. Så blev det ju också. Hon visste om att pappa inte var hemma när hon föddes. Men nästa gång jag föds är pappa hemma, sa hon. Karin tyckte mycket om att gå i kyrkan och ville ofta dit. En gång när hon såg att pappa druckit sprit sa hon att pappa ska inte ta någon sprit, då får han inte komma till Gud'. – Än i dag vet vi inte säkert vad Karin dog av. Det var Dr Henning som skötte om henne, men han visste inte vad det var med henne. Hon hade hög feber och yrade mycket medan hon låg sjuk. Det kan ha varit lunginflammation, men det kan också ha varit blindtarmen, hjärnhinneinflammation eller något annat. Hon lades i en liten vit kista. Mamma sörjde henne oerhört mycket och grät länge. Och jag minns hur Lasse sa att han saknade Karin 'och den vackra sängen'. Den vackra sängen var kistan. – Pappa var mycket barnkär och brukade leka mycket med oss barn. Karin var speciell på något sätt. En gång när Lasse råkat klämma Karin sa pappa på skoj att vi borde

FAMILJEN LAMBERTHZ CA 1920

kalla Lasse för 'Kläm Lasse'. – En tid efter att Karin dött blev också jag väldigt sjuk, och det var en period då de trodde att de skulle förlora mig också. «

Den 30 juni 1922 flyttade familjen till Fridhem vid sjön Ämmern, några kilometer från järnvägen och den förra affären. I Fridhem fanns en just nedlagd lanthandel, och den startade nu Einar på nytt. Där arbetade tidvis alla barnen. Fridhem var ganska stort och där bodde familjen först på övervåningen. Men så småningom köpte man hela fastigheten, och sammanlagt bodde man där i 50 år om vi räknar de år då farfar Einar bodde där ensam. Farmor Helga dog år 1958. Hon hade fått cancer redan 1944 men levde ganska många år därefter.

Farmor Helga var ganska sträng och väldigt rädd om barnen. Hon sörjde oerhört när lilla Karin dog. Helga var ganska religiös, betydligt mer än Einar, och hon såg till att de ofta åkte till Tjärstad kyrka en knapp mil från hemmet. Det var otänkbart för henne att Lasse skulle få röka eller ta en sup. Men han smygrökte en del och hon kände att det luktade. Så en gång i affären fick han en örfil av henne för det. Det fick han en och annan gång i övrigt också. Men han kände att hon tyckte mycket om honom. Han mindes inte någon örfil av farfar, som inte var sträng över huvud taget och inte brydde sig om uppfostran. Farmor Helga trätte en del på Lasse och han smet ofta iväg. Men på äldre dar var hon väldigt snäll. Det minns också Göran, som hon var givmild och kärleksfull mot. Oftast satt hon under de åren i kökssoffan, samma soffa som Göran och Susanne tog över i samband med att farfar Einar flyttade från Fridhem.

ALLITH BERÄTTAR

Om tiden i Fridhem: Fridhem låg ju vid Opphems kvarn och i affären hade vi många 'mäld kunder', dvs. kunder som kom och handlade i samband med att de var och malde i kvarnen. De kom från olika håll, många långt bortifrån. På den tiden var förresten Paul Dahlgren bonde i Gärdala. Paul träffade jag senare i livet. – Mamma hade hjälpt till i affärerna på Väddö, men i Fridhem arbetade hon nästan aldrig i affären. Det gjorde däremot Greta och så småningom Lasse. Jag hjälpte också till i affären ibland, men det var bara enstaka gånger. Efter att jag slutat skolan var jag i stället hemma och hjälpte mamma med allehanda sysslor, t.ex. att städa, baka, bära vatten, piska mattor och bära ved. Jag bodde hemma till år 1937, då jag var 25 år. Då flyttade Erik och jag till Norrby. – En sak jag minns mycket tydligt är när kvarnen i Opphem

brann. Det var den 3 oktober 1936. Jag hade eget rum på övervåningen i Fridhem och Erik var hos mig. Pappa kom och talade om att kvarnen brann. Alla for upp och klädde sig. På grund av att det var älgjaktstider hade vi besök av Gustav Andersson i Drängsbo och av Axel Dahlén. De skulle ut till den brinnande kvarnen och jag minns att Dahlén satt på kökssoffan när mamma satte på sig snörlivet där i köket trots att han satt där! Fridhem kunde ha dragits med i branden om vinden hade legat fel, men som tur var blåste det åt rätt håll. Efter branden byggdes kvarnen upp igen så att de kunde mala till jul. – Vår familj trivdes bra i Fridhem och pappa bodde där i nästan 50 år. Han kände alla människor i Opphem med omgivningar och var aktiv på många olika sätt. En sak han tyckte om var jakten. Även Erik och Lasse var med och jagade. En gång sköt de en vanlig kalv när de skulle tjuvskjuta ett rådjur! – Mamma dog det året Erik fyllde 50, år 1958. Hon hade cancer. Den domen fick hon redan år 1944. Då var hon så mager och kräktes upp all mat. Men hon blev bättre och levde alltså i 14 år.

Om vissa nöjen på 20-talet: Festplatser fanns det i bl.a. Svederna (Kättilstad), Brokind och Rimforsa. Greta och jag cyklade ofta dit. Jag var inte särskilt duktig att dansa och det var inte Greta heller, men det var roligt ändå. Ivar Nilsson, som så småningom gifte sig med Eriks näst äldsta syster Sigrid, sa att » Greta dansar som en ko! « I detta sammanhang kan jag kanske nämna att pappa var en riktig dansör. En gång tävlingsdansade han med en flicka i Gusum. De vann första pris. Men ibland gick det allt bra att dansa även för mig. En gång var det bal i Norrby. Då blev jag uppbjuden av arrendator Strömberg som det gick väldigt bra att följa. Erik var förresten också duktig att dansa. En annan som var fin på att dansa var Sara, Birgittas mamma. Erik sa att » det finns ingen som dansar så bra som Sara i Hjälmeryd. «

Om sin lillebror Lasse: När Lasse skulle skrivas in i skolan tappade han bort mamma och hittade henne inte. Då grät han. – Lasse hade kortbyxor på Gretas och Martins bröllop. Han var 14 år då och inte konfirmerad än. Det var vanligt att man hade kortbyxor innan man var konfirmerad. Men jag minns att han tyckte det var retligt. – Liksom Greta och jag vandrade eller cyklade Lasse ofta till Rimforsa och gick på bio m.m. På en dans en gång i Svederna gick Carl Gustaf Kindstedt och Lasse och ljög för folk om att de var baron resp. greve. Kusin Gustaf, som var med dem, var deras chaufför, sa de. Gustaf var faster Almidas son. – Första gången jag såg Elsvig var i Norrby. Lasse och hon kom på besök och jag minns att hon var så fint klädd den gången. En annan gång som jag minns var när Kerstin var med i Norrby. Den gången spelades det poker i köket och Kerstin grät. – Elsvig var också i Fridhem många gånger. Även Hjöjjan var med där. En gång var Elsvig och Hjöjjan (och kanske fler) på bio i Linköping. Hjöjjan behövde kissa efter halva filmen och Elsvig gick med henne. Sedan var det ingen ide att gå tillbaka in igen. – På mitt 40 årskalas i Norrby blev Göran – som då var två år – 'bortglömd' när vi skulle äta. » Ska inte jag ha mat och vatten? «, sa han. På Eriks 50-årsdag blev Lasse sjuk. Han hade ätit för mycket!

ELSVIG OCH SVÄRFÖRÄLDRARNA

Elsvig kom alltid väl överens med sina svärföräldrar, men hon kom dem aldrig särskilt nära. Första gången hon kom på besök till Opphem var efter julen 1938. Då reste hon dit med tåget. När familjen Lamberthz senare hade flyttat till Kisa kom farmor Helga dit ibland och badade. Elsvig tvättade henne på ryggen. Hon kallade svärföräldrarna för ”tant” och ”farbror”, medan Lasse sa ”Axén” och ”fru Axén” till sina svärföräldrar. Det var inte tal om att säga ”du” på den tiden. Du-reformen genomfördes på 1960-talet, och dessförinnan var titulerandet ganska formaliserat.

FARFAR EINARS VERKSAMHET

Förutom att farfar Einar hade lanthandel hade han en trafikrörelse (taxi) i Opphem och ett sågverk (eller ”en såg” som man sa) som han startade i Boda. Sågen kom igång efter det att Greta och Martin hade flyttat till Fridhem, så det var ca 1940. Man kallade då sågen för ett ”gengasvedhuggeri”. Gengas var en viktig produkt under kriget, inte minst som drivmedel i bilar. Virke köptes av bönderna omkring. Farfar Einar hade en tid såg även i Tegelsätra, vid Söderö, och i Västerby. Han köpte i regel virke men ibland också skog på rot. Han anlitade huggare. Det anställdes folk till sågen för den tid då det sågades. En duktig sågare från Falerum fick 35 kr/dag. Virkesbäraren hade 4 kr/dag. Lasse var med i sågen en del. Han drog bort skräp och flottade fram timret. Farfar Einar trivdes bra med sågverksarbetet, mycket bättre än med affären. Gretas och Martins son Hans jobbade också en del i sågen.

I slutet av 50-talet brann sågen i Boda ner till grunden. Det kan ha varit 1958, och det var en händelse som Göran minns som något mycket dramatiskt. Det var en blåslampa som ramlade ner och som gjorde att det fattade eld. Farfar fick ersättning på försäkringen, så det blev inte någon ekonomisk katastrof.

Farfar Einar jobbade även en del kommunalt (Norra Kinda). Han var högerman och hade en viss aversion mot bönderna. Efter första världskriget sjönk varor i pris och måste säljas billigt.

Bönderna trodde att Einar hade förskingrat och blev arga. Han tog igen det i kommunalfullmäktige. Han fick med sig socialdemokraterna och hans förslag med udden mot bönderna gick igenom. (Vad förslagen närmare bestämt handlade om vet vi inte.) Han var också med i skolstyrelsen och i Arbetslöshetskommissionen. Det senare var på 1930-talet och handlade om att försöka ordna jobb åt folk under depressionen. Det var mycket besvärligt.

Farfar Einar bodde kvar i Fridhem till 1972, då han flyttade till ett radhus i Kisa tillsammans med Allith. Han dog i april 1975.

LASSES EGEN BERÄTTELSE, SKRIVEN TILL SLÄKTKRÖNIKAN EFTER ELSVIGS DÖD

Jag, Lars Gustav Elof Lamberthz, föddes den 30 juni 1917 i Väddö församling i Roslagen Uppland. Mina föräldrar var Einar, född i Melby i Drängsbo by, Björsäters socken i Östergötland, och Helga f. Johansson, Strängsereds församling i Västergötland.

Min morfar och mormor var döda långt innan jag föddes, varför jag aldrig såg dem. Däremot var jag i min barndom mycket med mina föräldrar hos farmor och farfar, som bodde i Melby i Björsäters socken på gränsen till Yxnerum. Min farfar var i sin aktiva tid byggnadsarbetare med en lön av 75 öre om dagen, inte mycket att försörja en så stor familj på. Pappa hade nämligen 10 syskon + ett tvillingpar som dog i späd ålder. I Melby kunde en ko och en gris försörjas. Man förstår att farmor måste ha haft mycket att stå i med så många barn. Men barnen behövde inte bli alltför vuxna förrän de fick ge sig ut i världen för att söka sitt uppehälle. Pappa berättade att i tre familjer i grannskapet var de sammanlagt 39 barn.

Mammas syskonskara var mera normal, endast 6 st. Morfar var bonde och hade förmodligen något bättre förspänt än farfar.

Min mamma utbildade sig till mejerinna och kom som sådan till Drängsbo mejeri. Melby ingick i Drängsbo by. Mamma var då 26 år, och pappa som då var 13 år fick komma som hjälpreda till henne i mejeriet. Så småningom uppstod kärlek dem emellan, och då mamma var 34 år och pappa 21 gifte de sig med varandra.

Först bodde de i Linköping; hur lång tid vet jag inte. Pappa gick en handelsskolekurs i Norrköping. Efter den övertog de en lanthandel på Väddö. Greta, min äldsta syster, föddes i Linköping år 1910. Allith, min andra syster, föddes på Väddö år 1912. Den tredje systern, Karin, föddes på Väddö år 1915. Hon var alltså knappt 2 år äldre än jag. Tyvärr fick hon inte leva längre än till nyss fyllda 5 år. Jag har endast ett vagt minne av henne. Enligt min mamma var hon en liten ängel, och mamma grät många gånger till minnet av henne.

Vad jag tror slutade affärsepoken på Väddö med konkurs. Vi flyttade därefter till släktingarna i Västergötland där nog inte pappa hade något fast arbete. Möjligen var han med som skjutsdräng till min morbror Gottfrid som var resande och sålde i huvudsak porslin.

År 1919, då jag var 1 ½ år, fick pappa plats som föreståndare för Rimforsa handelsförenings filial i Opphem, där han stannade i 3 ½ år. Det första minnet jag har härrör från den tiden. Det rör sig om en kär leksak, en cykelhäst. Den hade två små hjul bak och ett större fram med trampor på. Genom huvudet satt en pinne att hålla sig i och att styra hästen med. Det var många timmar jag fördrev på gården framför affären i Opphem med att cykla omkring. Jag var då omkring 3 år.

Vid Opphems kvarn, ca 2 km bort, fanns ytterligare en affär som ägdes av en som hette Gröndahl. Pappa hade gjort sig omtyckt av hans kunder, som många åkte honom förbi och handlade hos pappa. Gröndahl ville att pappa skulle överta hans affär, men det gjorde inte pappa utan väntade tills Gröndahl lade ned affären. Det ställde sig ekonomiskt förmånligare på detta sätt.

Den 30 juni 1922, samma dag som jag fyllde 5 år, flyttade vi till Fridhem i Opphem där den nya affärslokalen låg. Vi bodde där i 2 små rum och kök på övre våningen. Ägaren som hette Oskar Andersson bodde med sin och en annan familj i var sin lägenhet på nedre botten.

Kundunderlaget var tämligen stort för att vara i skogsbygden, och jag tror att affären gav ganska bra netto trots att kassadagarna höll sig omkring 40–50 kr. Senare kom pappa att ägna sig åt trävaruaffärer. Han började med att såga gengasved. Detta skedde i början av 1940-talet. Gretas man Martin stod då för själva affären. Då Greta och Marin flyttat hem till Fridhem blev det ju fyra munnar till att mätta, och det klarade avkastningen från affären inte av.

Min första lekkamrat som jag minns hette Carl-Gustaf Kindstedt. Han var lika gammal som jag och bodde i en villa vid stationen i Opphem. Han kom att bli en kamrat för livet tillsammans med Folke Nilsson i Värna som också var i samma ålder. Folke och jag blev de trognaste lekkamrater sedan vi flyttat till Fridhem. Vi gjorde sällskap till skolan varje dag.

Skolan var sexårig på den tiden, två år i ”småskolan” och fyra i ”storskolan”. I småskolan hade vi en lärarinna som hette Helfrid Pettersson. Hon kunde fängsla oss barn på ett enastående sätt. Det intressantaste ämnet tyckte jag var religion. Jesu liv och leverne var särskilt spännande. I storskolan var Helfrids make Thyko lärare. Han var inte lika intressant som Helfrid, varför det inte blev lika roligt att gå där. Jag blev därför inte hans bästa elev, då skolämnena intresserade mig måttligt.

När Thyko var i Schweiz för att bota en sjukdom som han led av, hade vi en vikarie som hette Valter Litzén. Han var ägare till en hög och ful bil av märket Owerland, som han var mäkta stolt över. En dag stod teckning på schemat, och vi skulle få rita vad vi själva ville. Jag kom på att jag skulle rita av skollärarens bil, vilket jag trodde skulle göra honom extra glad. Då teckning inte var min starkaste sida blev denna bil ett missfoster av oanat mått med Owerland skrivet frampå kylaren! När Litzén kom för att beskåda vad jag åstadkommit, blev han mäkta arg för hur jag kunnat misshandla hans käraste. Det var nog bara turen som räddade mig från en örfil. Han hade nog inte passat att undervisa i psykologi. Då han rutit åt mig att genast radera bort missfostret, räddade jag dock ”bilen” med att sudda bort namnet och i stället skriva dit Ford. Då blev det godkänt.

Slöjden i skolan var på den tiden inte obligatorisk, så när pappa kom en dag och skulle åka till Rimforsa struntade jag och två pojkar till i slöjdlektionen. Vi följde med honom i bilen, vilket var betydligt roligare! – Pappa köpte bil år 1926, en Chevrolet med sufflett för 3 600 kr. Den var ny och fin av senaste modell. Pappa och farbror Folke vann 1 000 kr på penninglotteriet, och då tyckte pappa att han hade råd att köpa bil. Senare köpte han en Dodge.

Pappa sökte och fick trafikrättigheter, vilket innebar att han fick skjutsa folk och ta betalt. Han tyckte till en början att det var så roligt att köra bil att han bl.a. ordnade kyrkresor varje söndag. Detta inbringade 3 kr. En stadsresa (= 8 mil fram och åter) betingade ett pris av 12 kr, och han kunde då vara borta en hel dag. När skolan i Tjärstad lades ned, körde han skolbarnen därifrån till Opphem och åter för 3:60 per dag, en sträcka på ca 24 km. Han lärde också folk att köra bil, vilket kostade vederbörande 35 kr, oavsett hur lång tid det tog för dem att lära sig.

Samma år som jag fyllde 10 sa pappa en dag till mej att » du kan allt hämta bilen i garaget! « Detta var beläget ca 50 m bort. Jag var inte sen att kuta iväg innan han hade hunnit ångra sig. Jag minns än i dag den hisnande känslan när jag försiktigt lyfte på urkopplingsdalen och bilen sakta började rulla.

Min stora passion under uppväxtåren var annars att köra häst. Jag var ofta hos en familj i Boda, som hette Svantessons, och när jag kom till dom ordnade dom till några körslor så att

jag skulle få köra. Det var toppen tyckte jag. – Erik Svantesson var några år äldre än jag. Han var en idol för mig, dels för att han var snäll och dels för att han var en ganska bra fotbollsmålvakt. Jag brukade få följa med honom på matcherna i Hägerstad där han spelade, och jag var för honom en mascot som skulle föra tur med sig.

Annars blev jag ganska tidigt engagerad av pappa att hjälpa till i affären. Ofta fick jag ställa mig bakom disken när jag kom hem från skolan. Pappa deltog mycket i det kommunala livet och var ofta borta på sammanträden o.dyl. Eftersom han hade trafikrättigheter på bilen var han också ofta ute och skjutsade folk. Då hände det att jag själv fick sköta affären, trots att jag endast var 13–14 år. Jag har ett minne från en dag då jag var ensam hemma och hade haft ganska mycket att göra. På kvällen kl. ½ 8 skulle vi spela fotboll på planen nere vid stationen, ca 2 ½ km hemifrån. Jag stressade ganska hårt för att bli färdig i tid, affären hölls öppen till kl. 7. När klockan var tjugu minuter över sju och jag tyckte jag gjort klart för dagen och just skulle åka iväg på cykeln, upptäckte jag en farbror komma ledande sin cykel. Han hade en 10-tjogs ägglåda bak och en korg med smör framtill. Det var inte dagens gladaste upptäckt. Det var inte heller den gladaste och perfektaste expediten som betjänade honom. Kl. ½ 9 var vi klara, och då var det inte längre någon idé att tänka på någon fotboll. Det hade redan börjat skymma på.

Jag har många minnen från affären. Jag minns bland annat att en farbror som hette Vester en dag på väg till affären blev omkörd av en bil som ägdes av en handelsresande som kallades Ljugare-Frasse. Denne hade för vana att gå ut i lagerrummet och skära av en bit falukorv och dricka en öl. När Vester kom in i affären frågade han pappa var herrn som ägde bilden fanns. Pappa visade honom ut i lagerrummet, varvid följande dialog utspann sig.

Vester: Godda herrn!
Frasse: Godda.
V: Får jag fråga herrn om en sak?
F: Ja, de går bra.
V: Ska en inte tuta när en kör förbi folk?
F: Nä, de ska en inte.
V: Jasså, får en köre över folk mä?
F: Ja, de får en.
V: Jasså, tack så mycke då herrn.

LASSE KONFIRMERADES SOMMAREN 1932.
HÄR STÅR HAN LÄNGST BAK, NR 6 FRÅN VÄNSTER.

Jag berättade tidigare att pappa lärde folk att köra bil. Detta blev också min uppgift från det jag var i 14–15-årsåldern. Det var nog ett 10-tal elever jag gav de första lärospånen i bilkörning.

När jag sedan blev 18 år och själv fick ta körkort, vilket skedde en vecka efter födelsedagen och kostade 15 kr, fick jag börja skjutsa folk. Detta krävde egentligen trafikkort, och sådant kunde inte erhållas förrän man fyllt 21 år. Det hände vid flera tillfällen att jag, när jag var hemma över söndagen från militärtjänsten, fick följa med någon familj kanske endast några mil bort och vara borta hela dagen. Åkte man så långt som till Hovetorp eller Linköping, stannade man alltid hela dagen och väntade, om sällskapet skulle hem igen. Det var inte så roligt alla gånger, trots att det fortfarande var ganska roligt att köra bil.

Så småningom kom det till landsfiskalens öron att jag körde i trafik trots att jag inte var berättigad därtill. Efter lång och omständlig utredning kunde han få mig fälld för detta brott, vilket kostade pappa 60 kr och mig själv 20 kr i böter. Att utredningen var besvärlig för honom berodde till en del på att alla vi kände ljög för att skydda mig! – Så småningom fick jag mitt trafikkort år 1938.

KAPITEL 4

LASSES ARBETE I UNGA ÅR

LASSES EGEN BERÄTTELSE

Jag bodde i huvudsak hemma fram till 1938. Jag var knodd i Björkhult sommaren 1935, och sommaren 1937 vikarierade jag i en affär i Norsholm under 3 månader. Sedan Erik och Allith övertagit affären i Norrby Åtvidaberg hösten 1937 var jag med dem där över vintern. Erik och Allith gifte sig i oktober 1937.

År 1935 började vi driva gårdfarihandel i trakterna hemikring. Det höll vi på med i ett par år. Vi reste runt och sålde i huvudsak manufakturvaror såsom underkläder, strumpor, blåkläder, storvästar, skinntröjor, byxor mm. Pappa lät inregistrera en firma som han kallade Opphems Manufakturlager. Han hyrde ett rum i Boda Skattegård för detta ändamål. Martin och jag var först ute på plan. Detta visade sig gå mycket bra. Vi fick inte avlämna varorna direkt, då detta stred mot gårdfarihandlarlagen, utan först tog vi upp order och levererade varorna som regel påföljande vecka. Martin var en god försäljare och vi tjänade ganska bra med pengar. Vi fick provision på det vi sålde, och jag kunde komma upp i ca 75 kr per vecka, vilket var en god förtjänst på den tiden. Avigsidan med yrket var att det gick bäst att sälja på kvällarna, då hela familjen var samlad.

Så småningom blev det Erik och jag som reste omkring. En vecka bodde vi hos farmor i Melby

och åkte runt i Yxnerum, bl.a. i Borkhult där vi sålde bra till alla statarna. Sedan blev det Martin och Erik som sålde till dess att Erik köpte affären i Norrby.

En rolig episod (inte för mig!) var när Martin och jag reste omkring. Martin brukade först sondera terrängen medan jag satt kvar i bilen för att på tecken av honom bära in väskorna med proven. En dag stannade vi där ett gammalt par bodde. Martin gick som vanligt in och kom efter en stund ut och sade till mig att komma in, då de ville bjuda på kaffe där. » Usch «, sa jag, » här där gumman varken ser eller hör « ! » Jamen gubben bjuder nog på en konjak också «, sa Martin. Jag gick med in och kände redan i dörren att det var s.k. Riokaffe, även kallat luffarkaffe, som gumman kokade. Det var en billig sorts kaffe med dålig lukt och smak. Gumman tömde upp fulla koppar. Fy vad det smakade illa! Efter en stund pyste det till i brasan som brann bakom Martin. Han hade i ett obevakat ögonblick kastat in sitt kaffe i brasan. Efter en stund kom gumman och bjöd på påtår. » Tack «, sa Martin, » det var så gott så, men jag dricker aldrig mer än en kopp « ! Vad skulle jag göra? Jag var tvungen att dricka ännu en stor kopp – utan konjak!

Vi hade många kunder i Sätra. En gång var det en bonde där som handlade för 110 kr. Då tog Erik och jag en krogsväng på Casino för att fira! Den gången blev Eriks hatt stulen! Det var en väldigt fin hatt och han sörjde den mycket.

LASSE

KAPITEL 5

ELSVIG OCH LASSE TRÄFFAS, KRIGET M.M.

På hösten 1938 träffades Elsvig och Lasse. Han hade fått arbete hos handlare Dahl i en av Sjögestads två affärer. Dahl hade annonserat i Östgöta Correspondenten, och Lasse hade sökt och fått jobbet. Han bodde hos Dahls i ett ”knoddrum” på nedre botten. Den första kontakten var när Elsvig vinkade åt Lasse en gång när han var ute med varor. Han visste inte vem hon var men berättade för fru Dahl att det var en flicka som vinkat. » Då var det antingen Aina Nilsson eller Elsvig Axén « , sa fru Dahl, » de vinkar åt alla pojkar « . Sedan träffades de på en sånggudstjänst i Sjögestads kyrka och promenerade tillsammans till stora vägen.

Den dagen då Elsvig fyllde 18 var Lasse vid järnvägsstationen och passade tåget. Birgit kom då ut (familjens hus Annedal ligger som sagt alldeles intill järnvägen) och frågade: » Mamma och pappa undrar om Herr Lamberthz vill komma in och dricka en kopp kaffe … « Så blev det. Lasse hann dock hem först för att hämta en påse karameller som Elsvig fick som present.

Sedan träffades de ganska tätt. Julen 1938 åkte de i en av Dahls två taxibilar (som Lasse körde) till kyrkan i Veta. En annan gång åkte de till Herrberga. Det var då som ”den första blåsningen” inträffade. Elsvig satt och blåste Lasse i nacken när han körde. Det var Börje Eklund som myntade uttrycket ”den första blåsningen”.

MED LASSES EGNA ORD

På hösten 1938 kom jag till Sjögestad för att jobba som kombinerad taxichaufför och handelsbiträde. Där träffade jag mamma Elsvig som då var knappt 18 år. På senvintern 1939 blev jag inkallad att göra min rekryttjänst i det militära som varade i 6 månader. Först var jag på A 6 i Jönköping där jag tillsammans med 10 andra utbildades till chaufför. Det pågick i 50 dagar, varefter vi blev utkommenderade till olika regementen. Jag fick komma till I 4 i Linköping. Det passade mig bra, då jag fick nära till Sjögestad.

Under tiden då jag var på I 4 gick Elsvig på en tillskärarkurs i Stockholm. Hon var duktig på att sy och jobbade hos sin far i hans verkstad. Som framgår av detta var min svärfar skräddare. Han hette Paul Axén och hans maka hette Ester. Här nedan kallar jag dem för morfar och mormor.

Morfar var stor och kraftig medan mormor var liten och spröd. Men en arbetsmyra av Guds nåde var hon! Elsvig hade också tre systrar, Gunborg som var äldst samt Birgit och Hjördis som var yngre än Elsvig. Familjen bodde i en villa som hette Annedal invid Sjögestads station. I Annedal var även skrädderiverkstaden inrymd.

I Annedal rådde stor gästfrihet, vilket också utnyttjades av släktingar och vänner. På grund härav var nog ekonomin inte den allra bästa, då det kostar på att vara fägnsam. I september 1939 utbröt andra världskriget. Jag hade då varit hemma från rekryttjänstgöringen i ca 3 veckor. Det blev omedelbar inkallelse och jag tog sista tåget en lördagskväll till Jönköping. Allt var kaos på A 6, så Per-Albins försäkran till svenska folket att Sveriges beredskap var god stämde dåligt. Jag var inkallad i ca 3 månader men var inte längre bort än i och utanför Jönköping.

På nyårsafton 1939/40 förlovade Elsvig och jag oss. Jag minns att jag fick 100 kr av pappa att köpa ringar och festa för. Men det var ju inte så dyrt på den tiden. Ringarna kostade tillsammans 93 kr, min 51 kr och Elsvigs 42 kr. Vi betalade varsin. Sedan åt vi förlovningsmiddag på restaurant Druvan.

Jag var sedan hemma och hjälpte till i affären med undantag för en kortare tid (ca 1 ½ månad) då jag hade anställning i en affär i Valdemarsvik. Det var sommaren 1940.

Den 24 november 1940 gifte vi oss Elsvig och jag. Det var dubbelbröllop tillsammans med Gunborg och hennes make som hette Eskil. Det var stor pompa och ståt med kyrkbröllop och mycket folk inbjudna. Kyrkan var fullsatt med gäster och nyfikna.

DUBBELBRÖLLOP 1940

Vi fick hyra en lägenhet på 2 rum och kök i ett mindre hus som kallades Blåsut och låg ca 2 km från Sjögestad. Vi trivdes utmärkt där.

Jag hade fått plats som biträde i en affär i Sjögestad som hette Emil Andersson Eftr. Innehavaren hette Tore Bellner och var son till Emil Andersson. Det var en sådan där affär där nästan allt fanns att köpa. Jag hade 200 kr i månaden i avlöning. Det klarade vi oss bra på, då Elsvig fortfarande sydde och vi åt middag hos mormor och morfar. Då hyran var 40 kr/mån och månadsräkningen i affären stannade ungefär vid samma summa förstår man att ekonomin inte var den sämsta.

Vårt möblemang beställde vi hos en möbelfabrik i Rimforsa och det kostade till 2 rum och kök 1 040 kr. Jag tycker det är roligt att berätta vad detta möblemang bestod av med tanke på priset. Det var ett kombinerat linne- och porslinsskåp med intarsia på dörrarna, matsalsbord, soffa som var stoppad och 2 stoppade fåtöljer med plyschtyg, soffbord med intarsia i skivan och 4 stolar klädda med samma tyg som soffan och fåtöljerna. Till sovrummet var det dubbelsäng, taburetter och 2 nattduksbord. Köksmöbeln bestod av bord och 4 stolar.

KAPITEL 6

KERSTIN FÖDS 1941, FLYTTEN TILL KISA

På hösten 1938 träffades Elsvig och Lasse. Han hade fått arbete hos handlare Dahl i en av Sjögestads två affärer. Dahl hade annonserat i Östgöta Correspondenten, och Lasse hade sökt och fått jobbet. Han bodde hos Dahls i ett ”knoddrum” på nedre botten. Den första kontakten var när Elsvig vinkade åt Lasse en gång när han var ute med varor. Han visste inte vem hon var men berättade för fru Dahl att det var en flicka som vinkat. » Då var det antingen Aina Nilsson eller Elsvig Axén «, sa fru Dahl, » de vinkar åt alla pojkar «. Sedan träffades de på en sånggudstjänst i Sjögestads kyrka och promenerade tillsammans till stora vägen.

Den dagen då Elsvig fyllde 18 var Lasse vid järnvägsstationen och passade tåget. Birgit kom då ut (familjens hus Annedal ligger som sagt alldeles intill järnvägen) och frågade: » Mamma och pappa undrar om Herr Lamberthz vill komma in och dricka en kopp kaffe … « Så blev det. Lasse hann dock hem först för att hämta en påse karameller som Elsvig fick som present.

Sedan träffades de ganska tätt. Julen 1938 åkte de i en av Dahls två taxibilar (som Lasse körde) till kyrkan i Veta. En annan gång åkte de till Herrberga. Det var då som ”den första blåsningen” inträffade. Elsvig satt och blåste Lasse i nacken när han körde. Det var Börje Eklund som myntade uttrycket ”den första blåsningen”.

Elsvig blev alltså med barn på sensommaren 1940. Ester och Paul tog detta ganska lugnt. Ester sa att » ni får väl gifta er « Paul sa inte mycket över huvud taget.

Sedan blev det, som Lasse redan berättat, dubbelbröllop i Sjögestad den 24 november 1940. Gunborg gifte sig samtidigt med sin Eskil. Det var ett ståtligt bröllop med massor av folk i kyrkan. Kyrkvaktmästaren Gustav Pettersson fick låna extra bänkar och stolar för att alla skulle få plats. Det hade aldrig förr under hans tid varit så mycket folk där, så han var mycket stolt över det arbete han fick göra. Hjöjjan var brudnäbb tillsammans med Lasses systerdotter Ulla. Efteråt var det stor middag i Annedal, som prytts med två äreportar vid ingången. Även Lasses föräldrar och övrig släkt från Opphem var där. Prästen hette Harald Andersson och var för övrigt också Elsvigs och Gunborgs konfirmationspräst.

Lasses släkt kom till Sjögestad med egen bil. Resan från Fridhem till Sjögestads kyrka var ungefär 60 km lång på krokig smal grusväg. Den tog knappt två timmar att köra. I dag kör man motsvarande sträcka på ungefär 40 minuter.

Som nämnts tidigare bosatte sig Elsvig och Lasse strax utanför Sjögestad i ett litet hus som kallades Blåsut. Där hyrde de en liten lägenhet på två rum och kök. Det var rum och kök på nedre botten och dessutom ett rum på övervåningen. Lasse arbetade hos Emil Anderssons Eftr. i Sjögestad medan Elsvig hjälpte sin far i skrädderiet och tjänade en del på det. Middag fick de äta hemma hos Paul och Ester utan kostnad. Hyran var ca 40 kr/månad.

Den 22 april 1941 föddes Kerstin. Det var meningen att förlossningen skulle ha skett på BB i Linköping, men så blev det inte. Lasse cyklade tidigt på morgonen till Annedal och ringde efter en taxi. Men ingen taxi kom. Den hade inte behagat starta, vilket inte var alltför ovanligt när det gällde bilar under kriget. Då fick bilarna drivas med gengas och var ofta svårstartade.

Lasse kallade på en barnmorska, Sigrid Svensson, som dock var motvillig, stött som hon var över att man först tänkt åka till BB. Så småningom kom hon i alla fall och förlossningen gick bra. Kerstin föddes en halvtimme efter barnmorskans ankomst och vägde 3 ½ kilo.

FYRA GENERATIONER

1

4 generationer 1949

Lasse hade blivit inkallad till beredskapstjänst i det militära men lyckades få uppskov med hjälp av en liten lögn; han får berätta själv om det. Strax därefter kallades han att inställa sig vid järnvägen i Kisa. Där fick han tag i en liten lägenhet genom barnmorskan Sigrid Svenssons försorg. Det var i ett litet tvåvåningshus som hette Solhäll och låg vid Enebygatan i backen upp mot Bygdegården, ett par hundra meter från Kisasjön. Efter ungefär en månad flyttade också Elsvig och Kerstin till Solhäll och där blev familjen kvar i nio år.

MED LASSES ORD

Kerstin var redan på väg och föddes den 22 april 1941. Omständigheterna kring hennes födsel blev ganska dramatiska. Elsvig började känna värkar vid 4-tiden, varför jag cyklade till Annedal för att ringa efter bil för att åka till BB. Men ingen bil kom, varför jag efter någon timme ringde på nytt. Jag fick då besked att bilen inte hade startat. På grund av kriget fanns ingen bensin att tillgå, varför bilarna kördes på gengas. En gryta monterades bak på bilen. I den eldades med antingen kol eller ved. Detta gjorde att bilarna blev betydligt mera svårstartade, och i detta fallet vägrade den helt. Andersson, som chauffören i Sjögestad hette, hade ringt till taxi i Vikingstad. Då värkarna satte in alltmer intensivt var jag rädd för att vi inte skulle hinna till BB. Jag ringde därför till barnmorskan, som hette Sigrid Svensson, och bad henne ställa upp vid förlossningen. Hon var inte så pigg på detta, då vi hade planerat att åka till BB och detta gick hennes ära förnär. På mina enträgna böner gav hon dock med sig, varför jag ringde till taxi i Vikingstad och bad chauffören ta med barnmorskan till oss. Detta var bra, för någon halvtimme efter hennes ankomst föddes Kerstin. Jag fick assistera vid födseln genom att stå framåtböjd över Elsvig så att hon fick hålla mig om nacken. Då hennes mun var placerad vid mitt ena öra blev det stora påfrestningar för min hörsel. Hon jämrade sig högljutt. Jag tror aldrig jag varit så nervös förr! Men allt gick bra och Kerstin var en välskapt flicka på drygt 3 kg.

Sigrid och mamma blev så goda vänner att Sigrid låg kvar hos oss om nätterna i en hel vecka efter Kerstins ankomst.

Jag hade en tid före Kerstins födelse blivit inkallad till beredskapstjänst i det militära men då begärt uppskov. Jag hade sökt anställning vid SJ och hade då baktanken att jag skulle slippa militärtjänst om jag fick arbete vid SJ. Uppskovet beviljades, men efter ca 3 veckor kom en ny

inkallelseorder. Jag tänkte då att det nog inte var någon idé att begära uppskov på nytt utan åkte in till förläggningsorten som låg utanför Jönköping. Men genom en vit lögn klarade jag att få åka hem dagen efter. Jag sa att jag inte fick ha händerna i vatten, eftersom jag fick eksem av det! Jag erbjöd mig att arbeta i bilverkstaden men fick åka hem i stället. Lögner är ju inte vackra, men inom det militära är de legaliserade. Elsvig blev både glad och överraskad när jag kom hem.

Strax efteråt fick jag order om att inställa mig vid SJ med placering i Kisa fr.o.m. den 1 maj 1941. Elsvig var väl inte så glad att flytta till Kisa, som hon hört låg i skogstrakter, men jag kan redan nu tala om att hon blev den som kom att trivas bäst i Kisa av oss.

Jag hade ingenstans att bo i Kisa när jag skulle flytta dit. Detta ordnades dock genom Sigrid Svensson (barnmorskan), som hade sin far och mor boende på Enebygatan i Kisa. Jag fick hyra ett rum i huset som de bodde i. Solhäll hette det. De var ett rart gammalt par och jag kom att trivas bra hos dem. – En dotter till dem som hette Anna Wredberg bodde i huset intill. Hon var gift med Martin Wredberg. De var mycket trevliga. Anna var väldigt hjälpsam, nästan i överkant ibland. Hon erbjöd sig att de skulle inreda ett kök i ett av rummen. På så sätt kunde Elsvig och Kerstin efter ca en månad flytta till mig. Det var en trevlig dag då de kom till Kisa!

KAPITEL 7

ÅREN I SOLHÄLL, GÖRAN FÖDS 1950

Familjen trivdes fint i Solhäll, där de till en början bodde i övervåningen. De hade dock besvär med kylan. Det gick åt mängder med ved, Som tur var höll Lasses far, Einar Lamberthz i Opphem, med ved; han hade som vi har nämnt sågverk.

Det var Sigrid Svenssons och Anna Wredbergs föräldrar som ägde Solhäll. De var gamla och dog båda inom några år. Sedan de gått bort fick Elsvig, Lasse och Kerstin flytta ner i den något större lägenheten på nedre botten. Då bodde först Greta Sandström på övervåningen. Hon gifte sig senare med Berndt, som var skohandlare tillsammans med sin bror Stig, och de fick döttrarna Eva, Birgitta och Christina. Därefter bodde familjen Klettenberg där, de var flyktingar från Estland. Och därefter kom Tord och Hilda Jonsson. Tord var busschaufför och senare arbetskamrat med Lasse.

Hyran på övervåningen hade varit 25 kr/mån. På nedervåningen blev den först 37:50 och senare 40 kr/mån.

I Solhäll började Elsvig arbeta som sömmerska och tog emot beställningar. Detta hade en positiv effekt på familjens ekonomi. På den tiden var det fortfarande mycket vanligt att man skaffade sig sina kläder genom att göra beställningar hos en sömmerska eller skräddare.

DEN 17 FEBRUARI 1950 FÖDDES GÖRAN. SÅ HÄR SÅG DEN LILLA FAMILJEN UT I FINSOFFAN I SOLHÄLL.

Det blev trångt och Solhäll var lite kallt. Så Elsvig och Lasse började se sig om efter en större lägenhet. Och senare samma år – den 1 juli 1950 – flyttade familjen till Hemgården mitt i Kisa.

MED LASSES ORD

Vi trivdes utmärkt i vår lilla lägenhet. Ett aber blev det dock då vintern och kylan kom. Det var väldigt kallt den vintern liksom de två följande. Men pappa, som handlade med ved, höll oss med sådan, varför vi kunde elda obegränsat. Nästan all min fritid gick åt till att hugga och bära upp ved. När Kerstin blev större höll hon mig ofta sällskap i vedboden.

Sigrids och Annas föräldrar var mycket snälla och rara. Han hette Anders-Johan. Vad hon hette minns jag inte. Hon levde inte så länge efter det att vi flyttat in i deras hus. Anders-Johan levde ytterligare några år. Sedan han dött fick vi flytta in i hans lägenhet på nedre botten. Den bestod av 2 rum och kök, men lika kall som den övre våningen var den. Vattnet i hinken i köket var ofta fruset om morgnarna, men jag minns inte att vi var särskilt förkylda trots kylan.

Åren gick och den 17 februari 1950 föddes Göran, en liten välkommen gosse. Jag minns hur otroligt stolt Kerstin var då jag berättade att hon fått en bror.

Vi flyttade samma år till Hahnes hus, Hemgården. Hyran var 1500 kr/år för 2 rum och kök, vilket var dyrt i förhållande till vad vi betalt i Solhäll (480 kr). Men Elsvig skulle sy, så det skulle ordna sig. Det gjorde det också. Elsvig hade sytt förut, och det hjälpte till att dryga ut den ganska magra månadslönen vid SJ som då var omkring 400–500 kr/mån.

KERSTINS ORD OM TIDEN I SOLHÄLL

Från maj 1941 och fram till den 1 juli 1950 bodde pappa, mamma och jag i Solhäll, ett rött litet hus ett stycke vid sidan om Enebygatan i Kisa. Många var de gånger, då jag stod i sovrumsfönstret och blickade ut över Kisasjön och höjderna bakom den. På vintern förekom travtävlingar på sjöns is. I dem deltog bönderna i trakten. För övrigt sågade bl.a. Ture i Värgården upp stora isblock som lastades på slädar och transporterades till traktens sågspånsdösar.

Vid sjön fick inte vi barn vara, men kärret bredvid var vår lekplats på vintern. Dit for Bosse Eriksson, Sven-Anders Svensson och jag med Bosses drög, ett spett, varsin halvlitersbutelj fylld med mjölkvitt kaffe samt knäckebrödssmörgåsar. Nu skulle här samlas is, men kärret det var bottenfruset och inga isblock stod att få. Kanske vi skulle fiska i kloakdiket i stället! Visserligen var vi förbjudna att gå dit, men så farligt kunde det ju inte vara, om vi bara aktade oss. Bosse gick för att hämta björkkvistar för fisket, medan jag gav förmaningar och order. Plötsligt låg jag i vattnet! Skrämda försvann pojkarna.

Vad skulle jag göra? Efter en stund lyckades jag rulla upp över vakkanten, och med toalettpapper fladdrande om benen uppenbarade jag mig snart hos mamma hemma i köket. Konstigt så vit hon blev i ansiktet! En kittel med vatten placerades på järnspiseln, zinkbaljan ställdes på golvet i värmen framför, och så småningom badades jag, rullades in i ett lakan och lades i sängen. Flera dagar fick jag ligga där, för vinterbadet drog med sig en rejäl förkylning. Men vad gjorde väl det. Brev och paket kom från Sjögestad och mamma läste mer än vanligt ur H C Andersens sagor och Bland tomtar och troll.

Solhäll var det idealiska barndomshemmet. Där fanns Bosse, Sven-Anders, Gun-Britt, Stor-Kerstin och hennes syster Barbro, Mellan-Kerstin och två bröder, Lill-Kerstin (det var jag det), Peter Wisme och många flera. Där fanns jättelika backar för vinterns kälkåkning, hagar med kor i ända inpå knutarna, Ko-Valles lagård med kor, höskulle och pappas vedbod, stor grusgård, sandhögar, skräphögar, dass, berghällar och mycket mera som kunde sätta barns fantasi i rörelse. På sommaren brukade pappa, mamma och jag gå de ca 200 m genom hagar ner till Kisasjön för ett dopp vid Tallön. Ibland tog vi oss utför ett bergsstalp dit; ibland rodde vi med Guldvinge, vår ljusgröna träbåt. En middagsrast när vi var på väg till badet upptäckte jag, att pappas uniform inte längre hade svarta knappar utan blänkande gula. Det sades mig att han blivit ordinarie vid järnvägen, vad nu det var för någonting, men fint var det säkert. Tänk att få ha en sån där knapp som taklampa hemma i sockerlådedockskåpet i köket.

Som pappa redan skrivit var Solhäll otäckt kallt på vintern, men det hade sina fördelar. Jag blev ompysslad på vinterkvällarna. Varma tegelstenar virades i tidningspapper och placerades vid mina fötter. Luckorna till kakelugnen skallrade, och ljuset från brasan trängde ut genom de små runda dragluckorna och speglade sig i chiffonjén, fönstren och den runda spegeln mellan dem.

Annars var Solhäll tämligen modernt. Vi hade vatten och slask samt diskbänk, och t.o.m. en vattenklosett var placerad i utrymmet under trappan. På ett undantag när var vi ensamma om det i grannskapet.

I källarvåningen bodde ”Anna nerinunder” i ett mögelluktande järnspiselrum vägg i vägg med hennes vedbod. Dörren bredvid Annas på gaveln ledde in till ett utrymme, där berghällen låg blottlagd och ständigt drypande våt. Ovanpå oss bodde en tid ett estniskt flyktingpar, Klettenbergs, med sina två små flickor Katri och Kärt. Med dem flyttade kriget in även hos oss så att säga.

Många av mina tankar kretsade runt kriget, denna hemska företeelse. Jag skrämdes av varje flygplan som flög över, hörde talas om mörkläggningar m.m. Nilsborg, ett större grannhus, mörklades för övrigt. Var det risk för krig i Kisa också? » Nej «, svarade mamma, » när världen är så stor, varför skulle då kriget komma just till Kisa? «. Skönt! Ja, så var det naturligtvis, när min mamma sa det. – Långt senare har jag förstått att det inte var fråga om mörkläggning av Nilsborg utan om renovering av fasaden!

Julen närmade sig. Med ransoneringskorten i hand vandrade vi Enebygatan nedför till Strömbäcks och inhandlade bl.a. ca 2 hg risgryn till vår tomtegröt, några s.k. apelsiner och lite socker. Själva julen tillbringade vi så gott som alltid hos mormor och morfar. Det tyckte jag var ganska trevligt, eftersom jag var ensam med dem, pappa, mamma, Gunborg, Eskil, Bibban och Hjöjjan och således kunde påräkna flera julklappar än någon av mina lekkamrater. Särskilt minns jag den gången när tomten, vars röst var så förvånande lik kyrkvaktmästaren Gustav Petterssons, kom med min älskade Reuters Dalpil, en kälke av helt annan modell än mina kamraters och som inte sällan – trots glåpord om dess utseende – vann tävlingarna i samhällets backar.

Så småningom tog visst kriget slut, för det omtalades att en båt hade lyckats ta sig till Göteborg med något som kallades bananer och skulle vara mycket gott. Spänningen var stor när mamma och pappa hade lyckats få tag i en åt mej. Jag bet, tuggade och spottade ut. Fy, vad den smakade ”båtpulla”! Stackars mamma och pappa, så besvikna de blev.

En gång när jag var 5 år kom mamma och faster Greta överens om att de skulle träffas hos fotografen i Rimforsa och ta kort på mig och min 1 ½ år yngre kusin Gunilla. Mamma och jag satte oss tillrätta på träbänken närmast vedkaminen i den personvagn som medföljde godståget och så småningom nådde vi målet. Tyvärr hade mamma glömt min rosett. Ingen fanns heller att köpa, så på de kort där både Gunilla och jag var med fick jag vara utan. Vilken missräkning! Jag som alltid hölls så prydlig. » Som en prinsessa « lär jag ha sagt, till en av mina lekkamraters stora förtrytelse.

På min 6-årsdag fick jag en 19 tums orange Monark. Stolt förevisade jag den. Ingen av kamraterna hade något liknande. Det var bara det att jag inte kunde cykla! Många var de gånger då mamma och pappa sprang längs Ödängsgärdena och höll i pakethållaren. Nå, plötsligt en söndag kunde jag! Gun-Britt, som nu också hade cykel, och jag fick löfte att åka själva nere vid gärdena, där vägen var slät och fin. Nerför Emilslundsbacken lovade vi leda cyklarna. Men förresten, om vi tog det riktigt försiktigt, om vi körde efter varandra, om vi bromsade hela vägen, så kunde det väl inte vara så farligt? – När pappa kom springande ledd av mitt gallskrik fick han se sin flicka sittande på vägkanten med en extraled på vänster underarm och ett blödande högerknä. Sexton sjukhusbesök skulle behövas, innan allt var läkt igen. Min första examen höll på att gå om intet. Men farbror doktorn lovade hjälpa mig suga ut vattnet i knät, bara jag var riktigt duktig, och dagen före examen skedde det. Under tiden pratade vi om klänningen jag skulle ha på mig. Den hade mamma sytt av ett rosa tyg och sedan broderat en hett eftertraktad fjäril på.

På examensdagen bar pappa upp mig till klass 1 A:s sal i Stjärneboskolan och satte därefter vasen med luktärterna han köpt hos Djurstedts på min bänk. Jag var fin och fröken, Elvira Levin, var fin. Dagen till ära hade hon bytt ut sin charmeusejumper med dragkedjan under hakan mot en beige klänning.

Första läsåret var till ända men än i dag minns jag hur Bosse och jag spatserade iväg till skolan första skoldagen såväl som så många andra. Vägen var lång och bitvis farlig. Från Enebygatan vek vi av in på en liten gångväg förbi Skomakar-Nisses stuga samt gästgivar′ns och Värgårdens lagårdar. Nu dröjde vi på steget. Skulle Bengt Djurstedt kasta sten i dag? Vi tog sats och sprang förbi hans hem och passerade flämtande garveriet. Vi lugnade oss först när vi stod på den lilla träbron över Kisaån. Här brukade vi glömma tiden en stund, medan vi studerade toalettpapper och annat som kom utseglande ur avloppsrören. Runt om stod stim av mört och löja. Sedan skyndade vi vidare förbi London, som var Hahnes charkuterifabrik, över järnvägen, förbi bryggeriet och ölschappen och så var det då bara Storgatan kvar.

Allra första lektionen i skolan fick vi till uppgift att lägga olika mönster av röda och gröna

tandpetarliknande pinnar. Först teckningstimmen gjorde alla en gul sol av en kaffekopps storlek. Den målades gul med små cirklande rörelser. Kanten skulle vara röd.

Under min barndom hände det då och då att vi besökte farfar och farmor. Vi tog då tåget till Opphems station, där farfar mötte oss med Otto, sin stora Dodge. Sen for vi på en slingrande, backig väg med flera grindar till Fridhem. När vi steg ur bilen hörde vi det forsande ljudet från kvarndammen, som är så starkt förknippat med farmor och farfar. Så brukade farmor och jag ta en tur till affären och dra ut lådorna i speceridisken för att smaka på socker, makaroner, havregryn, sagogryn och mycket annat. Bäst var den påse jag brukade få med en blandning av mandel och russin samt de honungskuddar som stod i en glasburk ovanpå disken. När den ritualen var avklarad hände det ofta att Gunilla och jag metade i ån. Det var roligt för man kunde hänga på broräcket och se hur fiskarna närmade sig masken. Det hände också att vi lekte i Gunillas ”trädgård”, som låg bakom farfars garage, där isdösen förut funnits.

Den 16 februari 1950 var Gunillas mamma, Greta, på besök hos oss i Solhäll. Fåtöljerna hade flyttats från ”salen”, dit dörren på grund av kylan var stängd, och till sovrummet, där brasan sprakade i kakelugnen. I en av dem satt mamma och stickade. Samtalet rörde sig om det barn som snart skulle anlända. Redan nästa morgon väckte en glädjestrålande pappa mig. Jag hade fått en liten bror, 50 cm lång. Efter en vecka var det dags att hämta hem mamma och bror. Jag fick ledigt från skolan från frukostrasten. Så gick då pappa och jag till gamla BB i Kisa. Där stod mamma! Oh, så smal hon var! I famnen hade hon ett litet mörkhårigt knyte, som när vi kom hem placerades i min barnsäng. På en stol bredvid satt storasyster resten av eftermiddagen. Jag fick bestämma att den lille pojken skulle heta Göran. Mamma tyckte Tomas var fint och så fick det bli Lars efter pappa.

Lägenheten i Solhäll kändes för liten och obekväm nu, och när en tvårummare i Hahnes endast ett år gamla hus Hemgården blev ledig beslöts det att vi skulle hyra den, även om pappa oroade sig för den höga hyran, 1 500 kr per år. Jag var tveksam till flyttningen, men när mamma sa att jag skulle kunna ta vatten till min choklad direkt ur kranen försvann min tveksamhet. Den 1 juli gick flyttlasset. Sist drog mamma och jag iväg med Göran. Han hade en liten vit toppluva och kunde nu sitta upp i den gröna barnvagnen.

KAPITEL 8

ÅREN I HEMGÅRDEN, EWA-LOTTA FÖDS 1957

Hemgården var ett ganska nybyggt bostadshus med ca tio lägenheter, ett par kontor och charkuteriaffär mot Storgatan. Det ägdes av Kurt Hahne, som drev charkuteriaffären tillsammans med sin bror Gösta, som svarade för fabriksverksamheten i fastigheten London vid Kisaån. Hemgården låg på andra sidan Storgatan räknat från Kisa Wärdshus och tingshuset. Det låg granne med Åkerdala och det dåvarande polishuset, ett rött trähus inne på gården.

Familjen flyttade in på översta våningen i Hemgården, plan 3. Där var Signe och Ragnar Tapper grannar liksom Septi och Karl-Erik Andersson med sonen Per (som kallades ”Pelle i Pölsa” efter familjens sommarstuga). På övervåningen bodde också Evald Edqvist. På mellanplanet fanns Göte och Ingrid Lindqvist med barnen Margareta och Torbjörn liksom Sonja och Bertil Fransson med dottern Kerstin. Bertil Fransson var redaktör på Kinda-Posten och hade redaktionen i bostaden innan den flyttade ner till plan 1. På mellanplanet fanns även lantmäterikontoret. På nedersta planet bodde Nisse och Elsa Carlén med barnen Staffan och Anna-Carin. Nisse skötte husets vaktmästarsysslor när han inte jobbade på Hahnes fabrik eller i affären i Björkfors. På det planet fanns också häradsskrivarkontoret. Längst ner i huset fanns en rejäl källare och högst upp en dito vind med fin utsikt över Kisa om man klättrade upp och öppnade takluckan.

Hyran i Hemgården var till en början 125 kr/mån. Men det tillkom värmetillägg, ungefär 4–500 kr/år. Lägenheten var på två rum och kök + balkong och var avsevärt modernare än Solhäll. Alla fyra i familjen sov i samma rum, och inte förrän Lotta föddes fick Kerstin flytta ut i vardagsrummet. Då var Kerstin nästan 16 år. (Kerstin var född 1941 och alltså nio år vid flytten till Hemgården, 17 år vid flytten därifrån. Göran var nyfödd vid flytten dit och 8 år när familjen köpte hus på Egnahem.)

UTFLYKT 1955

Elsvig fortsatte att sy en tid i Hemgården men slutade så småningom med detta. Efterfrågan blev mindre och hon hade fullt upp att göra ändå. Anna-Carin Carlén har skrivit: » Eran fina och så rara mamma Elsvig kan man inte glömma. Det var 1958 och broder Staffan skulle gifta sej och jag skulle vara brudnäbb. Elsvig sydde en så fin klänning åt mej. Jag kände mig som en prinsessa. «

Elsvig trivdes mycket bra i Hemgården. Läget var bra, och det fanns många bekanta i närheten. Elsvig och Lasse blev kamrater med Kalle och Märta Samuelsson, som bodde i huset bredvid (ett trähus som också hade kallats Hemgården och där Martin Gustafssons järnhandel fanns). De umgicks också en hel del med Börje och Birgit Eklund, med Stig Nilsson, Kurt och Göta Hahne samt Hugo och Elsie Westberg. Av dom som bodde i huset blev de mest bekanta med Göte och Ingrid Lindqvist som hade barnen Margareta och Torbjörn (Toto).

Även Lasses arbetskamrater med familjer hörde till umgänget. Den här bilden är från en utflykt på båten Kinda med familjerna Hed och Knutsson, och dessutom Kalle, Märtha och Bitte Samuelsson. Kinda gick på Åsunden och Kinda kanal, liksom efterträdaren Kind.

Det var ganska vanligt att kamraterna kom på besök och spelade kort, framför allt Börje och Stig. Särskilt Lasse men så småningom även Elsvig var också med och spelade bridge i Kisa Bridgesällskap. Göran tyckte minst sagt illa om bridgekvällarna när han var liten. De fick försöka söva honom innan de gick och ofta blev det stressigt. Kerstin fick sköta om barnvaktningen, och hon hade ofta en otacksam uppgift att försöka trösta Göran när han vaknat eller inte hunnit somna innan mamma och pappa gick iväg. Göran hade en vana att vilja pilla på mammas ögonbryn medan han somnade in, och fick han inte göra det var det mycket besvärligt.

I övrigt fanns det ju ingen TV i hemmet på den tiden. Kvällarna ägnades mest åt hemsysslor, radio, tidningar, lite böcker, korsord och spel. Över helgerna åkte familjen ofta till Hogstad och hjälpte till. Också stora delar av somrarna gick åt till detta. Kerstin stortrivdes i Hogstad, men Lasse tyckte att resandet dit blev alltför intensivt vissa perioder. Besöken hos Lasses föräldrar i Opphem var betydligt mer sällsynta. Jularna tillbringades alltid i Hogstad. Det var stora familjehögtider; alla systrarna med familjer kom dit.

År 1954, den 26 september, var det stort kalas i Skattegården i Hogstad. Då fyllde morfar Paul 60 år och släkten var samlad. På ett kort från kalaset syns morfar, mormor, de fyra systrarna, Kerstin och Göran.

MORFAR 60

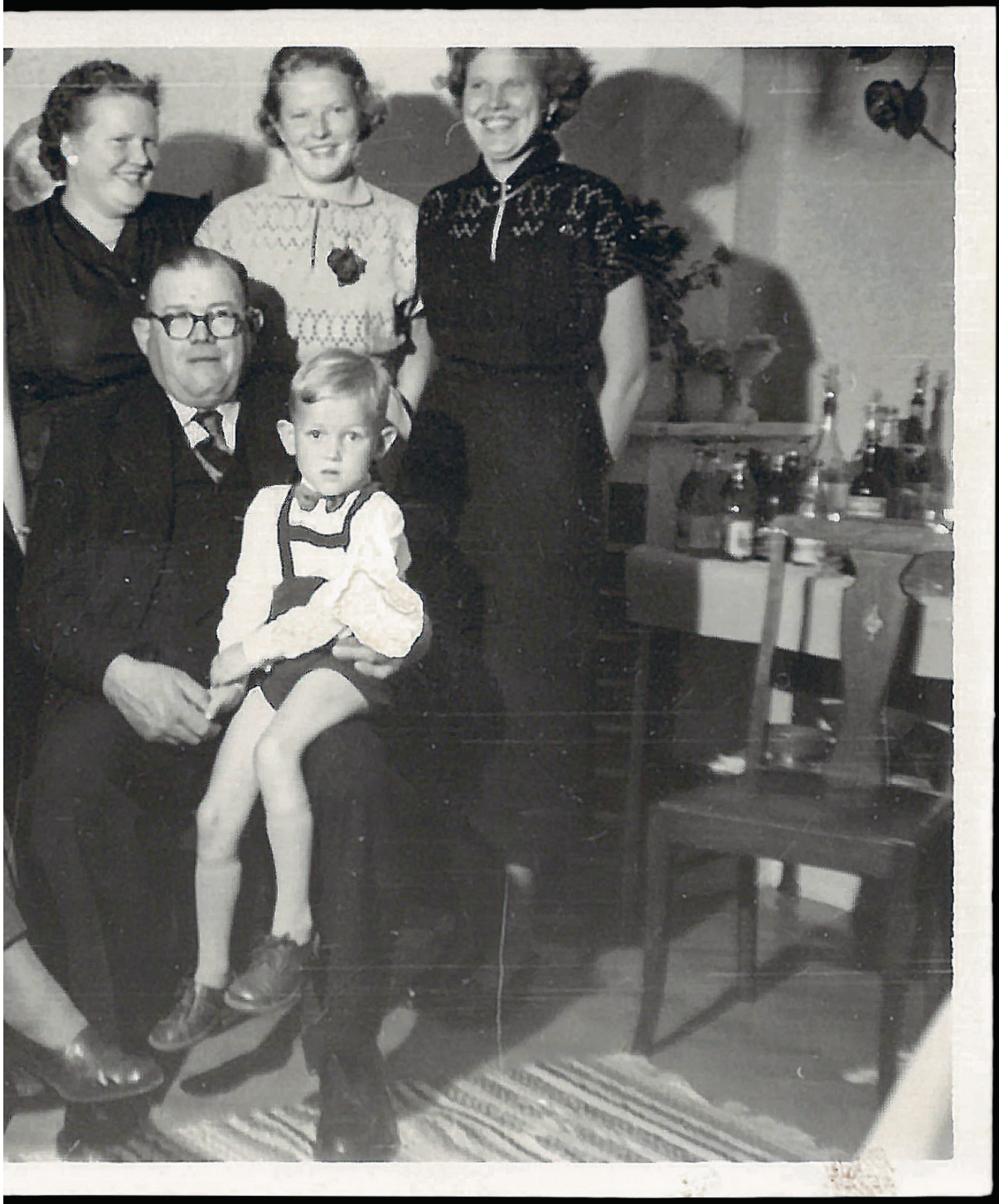

Och här är ett par andra bilder, den översta från gräsmattan i Hogstad (med från vänster Göran, Agneta, Jörgen och Christer) och den nedre från balkongen i Hemgården (med från vänster Agneta, Gunborg, Göran, Elsvig, Lasse och Kerstin).

På semestrarna blev det alltså mestadels besök i Hogstad. Men somrarna 1955 och 1956 åkte familjen tåg tillsammans med Kalle och Märtha och deras Bitte (Britt-Lis) till västkusten. År 1955 var de på Östra Stranden, Halmstad, och 1956 vid Olofsbo, Falkenberg. I Falkenberg var även Kerstin med.

PÅ STRANDEN 1955

Vid några tillfällen åkte familjen också norrut, till Bergfors resp. Kiruna, och hälsade på Sven och Birgit. På 60-talet blev sedan det stadiga semestermålet Västervik, men det återkommer vi till.

Om ett tidigt besök i Bergfors, 1951, skriver Sven så här: » Ett par månader efter min hemkomst från Hogstad kom Birgit upp till Bergfors tillsammans med sin syster Elsvig och sonen Göran. Det var jätteroligt förstås och de kom till ett vintrigt Bergfors med kyla, snö och rimfrost i träden. Men det var bara skojigt tyckte Elsvig, Birgit och lille Göran, som skojade i snön så det stod härliga till. De var väl utrustade med varma kläder. Innan de reste upp köpte mormor och morfar en päls och varma skor till Göran. Frysa skulle han inte behöva, tyckte de. Göran var väl två år gammal, så att gå i snön var inte så lätt för honom. Jag vill minnas att både pälsen och skorna var några nummer för stora. Men ute var han alla dagar och det var nog hälsosamt för honom. Göran hade hemma känning av astma och det var en av anledningarna till att resan blev av. – När jag kom hem från arbetet vid 16-tiden var middagsmaten på bordet och det kändes skönt. Birgit och Elsvig var verkligen duktiga i att laga mat och sköta om mitt hem. Innan det blev läggdags för Göran skulle jag läsa barnböcker för honom. Dessa böcker var medtagna från Kisa. Vi låg på en ottoman i rummet intill köket. Jag läste fyra böcker – serieböcker med bilder. Men det roliga med Göran var, att när jag läst den sista sidan uppmanade han mig att läsa på den första sidan igen. Så höll jag på tills han somnade. En annan rolig grej var, att när jag läste fel, vilket jag försökte skoja honom med, rättade han mig. Det otroliga var att han kunde böckerna utantill. «

Och om familjens besök i Bergfors 1953 (då Christer föddes den 12 juni) resp. 1954 skriver Sven: » Omkring den 19 juni kom Birgits syster Elsvig och hennes man Lasse och barnen Kerstin och Göran på besök. Jag vill minnas att i Kiruna steg Elsvig och kanske också Kerstin av tåget. Lasse och Göran fick mina nycklar och fortsatte till Bergfors. Elsvig, Kerstin och jag gick direkt upp till BB-avdelningen. Det blev ett kärt möte. Sent på eftermiddagen åkte vi hem till Bergfors där Lasse och Göran mötte. Jag är ganska säker på att den här hemresedagen var den 19 juni. Den som hade ansvaret för den lille var Elsvig. Hon bar korgen och såg till att pojken hade det bra. Om jag hade någon uppgift kan jag inte minnas. Jag var nog mest i vägen. Men allt gick bra och det kändes skönt att vara hemma. – Så här 36 år efter Christers födelse undrar jag om vi då förstod hur värdefullt det var att ha Elsvig och Lasse hos oss. Tänk vad Elsvig måste ha varit till nytta. Vilken hjälp Birgit måste ha fått. Själv jobbade jag på dagarna och var nog inte till någon nytta. Lasse var ju väldigt huslig och jag kan tänka mig att han hjälpte till när så behövdes. Men Kerstin och Göran då? Ja, Göran var ca 3 år och Kerstin omkring 12. Jag skulle tro att Kerstins uppgift var att se till Göran och i övrigt slåss med myggen. Den insekten kan vara nog så otrevlig redan i mitten av juni månad. Jag vill minnas att såväl Kerstin som Göran fäktade med armarna för att hålla myggen ifrån sig. Men

även för oss andra kunde myggen vara besvärlig. – Vi tog också en promenad upp på Nakrievaara, ett fjäll på över 1000 meter över havet. Med på vandringen var Sixten Bäckman, Elsvig, Lasse och Kerstin. Vi åkte dressin cirka 2 km mot Torneträsk. Lyfte av dressinen och började vandringen mot toppen. Vi tog den närmaste vägen, den brantare. Vi startade vid 20-tiden och hade kaffe och mat med oss. Strålande sol över en klarblå himmel. Allt var upplagt för en trevlig fotvandring upp mot toppen. – Efter en timmes vandring tog vi en vilopaus. Fram kom termosflaskor och kaffebröd. Det enda som störde friden på fjället var myggen. De var ettriga. Ja, helt enkelt elaka mot oss. Kerstin blev mest åtgången. Efter vilopausen fortsatte vi vår vandring mot det hägrande målet. Vi hade trevligt under tiden. Men Elsvig började nog bli trött. Hon frågade många gånger om det inte var toppen vi nu såg. Jag tror det, svarade jag. Men när vi kom upp såg vi en ny topp. Så höll det på. Elsvig frågade och jag svarade. När vi äntligen kom upp på den verkliga toppen var det en som var glad och det var Elsvig. Men naturligtvis även vi andra. – Under vandringen hade vi verkligen roligt. Ibland var Kerstin före oss och ibland efter oss. Elsvig var uppsluppen och glittrande glad, som jag förresten tyckte att hon alltid var. Lasse var sprudlande glad och full av upptåg. Sixten Bäckman var lite tystlåten i början men kom mer och mer in i gänget. – 1954: I februari kom Elsvig, Göran och fru Hahne upp till Bergfors och hälsade på. Möjligen var även Kerstin med. Men här är jag osäker. Tiden var nog i februari. Under skollovet enligt uppgift från Kerstin. Det är alltså fullt möjligt att Göran, då 4 år, och Kerstin åkte skidor i Bergfors. Huruvida Elsvig och fru Hahne också åkte skidor är väl mera osäkert. Men själv tycker jag det är tänkbart. Elsvig var ju den glada typen som ville pröva på litet av varje. «

Bitte Samuelsson (nu Nilsson) minns: » Det var Elsvig och Kerstin som lärde mig att äta rå potatis och uppskatta smaken. En annan egenhet som jag dock aldrig skulle drömma om att imitera är att äta krita. Elsvig tog en tugga då och då medan hon 'skräddade' på köksbordet. I köket fanns ofta den gula kanariefågeln Pelle lös. Han satt på gardinstången och underhöll familjen ibland. «

Den största händelsen för familjen under tiden i Hemgården var tillökningen år 1957. Då föddes Ewa-Lotta, närmare bestämt den 8 april. Kerstin fick då flytta in till en bäddsoffa i "finrummet" som vardagsrummet kallades. Göran fick ligga kvar i sovrummet hos mamma, pappa och lilla Lotta, och där trivdes han bäst.

FAMILJEN

MED LASSES ORD

Det var en rå och regnig sommar 1950, och då ingen värme var påslagen fick Göran astma. Det var så synd om den lille kraken som ibland hade svårt att andas. Dr Hennings, som var en skicklig läkare, hjälpte oss att få honom frisk. Bland annat var Elsvig och Göran i Bergfors, där Bibban och Sven bodde. Luftombytet i 14 dagar gjorde Göran gott.

År 1949 dog en moster till mormor i Hogstad (”moster Hulda”). Mormor ärvde en femtedel efter henne och köpte gården där hon bott tillsammans med sin bror Karl. Gården låg i Mörby by i Hogstad. Mormor och morfar flyttade dit och morfar blev bonde på heltid. Varje semester framöver blev det att vistas där och hjälpa till med skörden, göra rent i svinhuset m.m. Inte alltid de gladaste semesterdagar man kunde hitta på. Kerstin trivdes dock hos mormor och morfar, varför hon tillbringade den mesta fritiden från skolan där.

Åren gick och 1957 föddes en liten flicka som fick namnet Ewa-Lotta. En liten mörk tjej! När Kerstin och Göran var med på BB och fick se henne första gången genom en glasruta, vände Kerstin bort huvudet – hon tyckte lillasyster var så ful! Kanske var Lotta inte alltför fager då, men senare har hon allt tagit sig lite grand!

På hösten 1957 blev jag inlagd på lasarettet. Jag hade fått blödande magsår. Jag låg där i 4 ½ vecka men blev inte återställd. På julen fick jag äta slätvälling då de andra frossade i skinka och de andra godsakerna som hör julen till. På våren 1958 var det dags för mig att läggas in på lasarettet igen. Jag låg där på nytt i 4 ½ vecka. Då inte det heller gav resultat beslutades om operation. Jag fick åka till Linköping där operationen skulle ske.

Då allt var klart för denna operation kom bud om att min mamma låg på dödsbädden. Jag fick åka hem och kom lagom till mamma för att få bevittna hennes död den 5 mars 1958. Den 13 mars var det begravning. Sedan fick jag åka tillbaka till lasarettet i Linköping där jag opererades den 21 mars. Allt gick bra och jag kryade på mig snabbt. Men jag vägde bara 52 kg vid hemkomsten.

KERSTINS ORD OM ÅREN I HEMGÅRDEN – FAST MEST OM HOGSTAD

Direkt efter flyttningen for jag, precis som tidigare somrar, till mormor och morfar. Där var jag som alltid välkommen. De hade 1948 flyttat till mormors avlidna moster Huldas gård i Mörby Hogstad. Här fanns massor att göra, och minnena från Hogstadtiden bär för mig gyllene kanter. Här fanns flera lekkamrater, framför andra Siv, Stig, Arne och Putte. Vi byggde ladugårdar av sockerlådor åt våra grankottekor, tallkottegrisar- och får samt alkottekultingar. Vi höll kreatursauktioner, plöjde och gödslade åkrar i hönsgården, gick till tjuren med våra kossor och mycket mera som hörde det ”vuxna” lantbrukarlivet till.

SKATTEGÅRDEN

Alltmera kom jag att vara med morfar i ladugården, där han till att börja med hade fyra kor, två kvigor samt sist men främst Grålle, hästen med stort H. Det var högtidsstunder när jag fick köra honom framför gummihjulsvagnen, korgsläden och framför allt droskan. Längre fram blev min uppgift att köra släpräfsan, när höet skulle hässjas, och allteftersom jag växte fick jag hjälpa till med alltmera. Mitt intresse och berömmet jag fick av morfar och mormor fick mig att göra en hel del nytta utan att det på något sätt kändes betungande.

I Hogstad var det alltid liv och rörelse. Där samlades mostrarna med sina växande familjer, andra släktingar samt övriga bekanta. 15–16 personer runt det rikliga middagsbordet var ingen ovanlighet, och det är en gåta hur mormor orkade med allt. Lång var inte hennes fritid. Hennes avkoppling bestod i att suga i sig en apelsin, spela ett parti Kinaschack eller läsa Familjejournalen.

På Hogstadtiden var alltid somrarna vackra! Vi ungdomar samlades runt Mellangårdens mjölkbord och pratade, cyklade till Rinnasjön 6 km bort och badade, cyklade på bio i Mjölby och mycket, mycket annat. Somrarna -55 och -56 var särskilt roliga, för då bodde en sommarpojke från Göteborg, Tore Augustin, hos mormor, och vi hade så mycket trevligt tillsammans.

1958 var den sista sommaren jag var i Hogstad någon längre period. Året som gått hade mycket hänt. Den 5 april 1957 bröt jag benet. Tre dagar senare föddes min lillasyster. Inte förrän hon var född kan jag säga att hon var välkommen av mig. Jag tyckte nämligen att det var retligt att få syskon när man var så stor, och inte med ett ord kan jag minnas att mamma och jag berörde hennes ankomst. Sedan, när jag upptäckte hur mycket mamma ordnat och styrt för henne, skämdes jag en smula.

Ewa-Lotta var ett aktuellt namn i Astrid Lindgrens böcker, och så fick min lillasyster heta, även om Pia också hade varit på tapeten. Strax efter Lottas födelse fick pappa bekymmer med magen och var inlagd på lasarettet i flera omgångar, innan han slutligen opererades för magsår i mars 1958. Omedelbart före operationen hade farmor gått bort, 82 år gammal.

Den 21 maj tog jag realexamen, och den 24 maj skulle jag och min kamrat Ann-Marie Nilsson fira genom att följa med hennes bror Lasse ut på vår första offentliga dans. Malexanders festplats var målet. Där blev jag uppbjuden av en i mitt tycke trevlig pojke, som så småningom frågade om han fick skjutsa mig hem. Stolt tackade jag ja och allt var frid och fröjd ända tills vi blev tagna för felparkering utanför Hemgården. Sten-Olof Fransson, som pojken visade sig heta, hade kört upp med två hjul på trottoaren, och det tyckte Kisas polis, Lill-fixarn, var så fult att det borde bötfällas även om klockan var halv två på natten och inte en människa till fanns i närheten.

Nå, vi fortsatte att träffas, eftersom Sten-Olof praktiserade som sméhalva i Kisa den sommaren. Att svärma i Kisas omgivningar blev plötsligt mera intressant än att vara i Hogstad.

MED GÖRANS ORD

Från mina första år har jag bara spridda minnen. Jag föddes på Kisa BB den 17 februari 1950 och döptes (av kyrkoherde Julius Erlander i Kisa) till Lars Göran Tomas. Som framgått ovan bodde vi under mina första månader i Solhäll, ett hus nära Enebygatans krön i Kisa. Snart nog flyttade vi till Hemgården där Kurt och Gösta Hahne hade charkuteriaffär. Kurt ägde huset.

Jag inbillade mig länge att det första jag kom ihåg var ett tillfälle ute på gården nedanför vår balkong i Hemgården. Kerstin ville fotografera mig på min nya tvåhjuling med trampor på framhjulet. Eftersom jag hellre ville bli fotograferad i min trampbil av trä fick det bli två kort. Jag har kvar korten och bör ha varit fyra eller fem år när de togs. Troligen är därför detta inte mitt första minne när allt kommer omkring. Jag tycker mig nämligen minnas svagt när Christer (Sellin) föddes. Det var i juni 1953 och jag var tre år. Sven och Bibban bodde i Bergfors och vi var på besök. Bibban låg på BB och jag fick höra att hon hade fått en pojke. Jag tror mig minnas att jag var kvar i huset i Bergfors tillsammans med pappa när Bibban och Christer hämtades hem från sjukhuset.

GÖRAN CA 1955

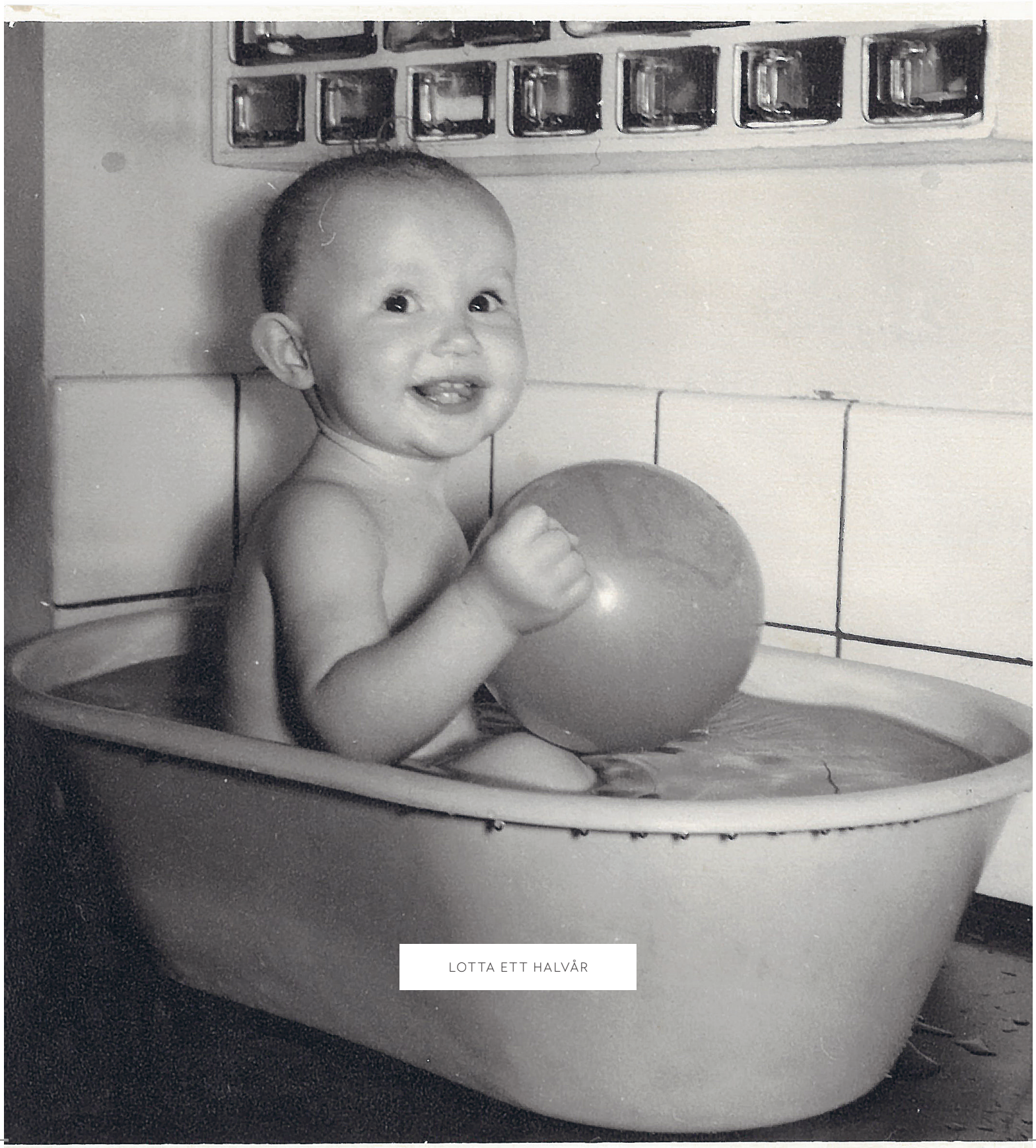

LOTTA ETT HALVÅR

Vi var förresten flera gånger på besök i Bergfors, som ligger en bit norr om Kiruna längs järnvägen. Sven jobbade vid SJ där. Jag vet att vi bl.a. var uppe en gång när jag var mycket liten (antingen ett halvår eller ett och ett halvt år) för att jag skulle få ”luftombyte”, vilket Doktor Hennings i Kisa hade ordinerat mot min luftrörskatarr. Jag var ganska illa däran har det berättats mig, men luftombytet gjorde tydligen susen. Från Bergfors minns jag annars särskilt att köket var stort och trivsamt men att jag där serverades kallt stekt ägg som jag absolut inte ville äta. Att ägget väl förmodligen var varmt från början hörde inte till saken. Jag var över huvud taget inte pigg på att äta när jag var borta. Undantag gjorde jag i princip bara för mormors platta köttbullar, som var mycket goda.

Vi besökte Bibban och Sven även flera gånger sedan de flyttat till Kiruna. Jag minns att det var kallt och snöigt men att det kändes rent och härligt däruppe. Jag kommer också ihåg mitt första besök i en simhall, vilket ägde rum i Kiruna; det är av någon anledning ett starkt minne. Ett annat starkt minne från en Kiruna-resa är när Ewa-Lotta som alldeles liten ramlade på en liggande öppnad resväska och slog sig så att det rann blod ur stjärten. Mamma och pappa blev rädda och jag minns att jag själv blev väldigt förskräckt. Hade hon gått sönder inuti den lilla söta ungen? Det brydde jag mig faktiskt väldigt mycket om, även om Lotta mest minns mig som en retsticka. Jag tyckte väldigt mycket om henne – åtminstone när hon var liten och (enligt min uppfattning) otroligt gullig – och jag kan inte minnas att jag någonsin tänkte tanken att det hade varit bättre utan en lillasyster.

Inne på ämnet systrar vill jag säga några ord om Kerstin. Hon var ju nio år äldre än jag och det kändes naturligtvis under mina barnaår som en oerhörd åldersskillnad. Hon befann sig nästan i en annan värld och jag observerade henne och hennes kompisar från ganska långt håll. Jag minns att jag hade en väldig respekt för och var oerhört imponerad över dessa kompisar. Annars kommer jag ihåg att Kerstin retades en hel del men att hon också var bussig. Jag hade en känsla av att hon tyckte om mig och var ganska stolt över sin lillebror. Med fasa minns jag dock de tillfällen då hon skulle se efter mig. Det hörde ju samman med att mamma och pappa skulle gå bort, och då var jag oerhört rädd. Mamma och pappa spelade under en ganska lång period bridge varje onsdagskväll och jag minns mycket väl hur mamma försökte söva mig innan hon gick iväg och hur jag ofta försökte – och ibland lyckades – sabotera hennes bridgespelande genom att hålla mig vaken. Jag kan nog ha varit ungefär fyra då. Även om det kanske inte kan sägas ha varit något passionerat eller på annat sätt mycket djupt syskonförhållande mellan Kerstin och mig (det var det nog inte heller mellan Lotta och mig), kan jag inte minnas att jag någonsin tyckte annat än bra om henne.

Vi bodde i Hemgården till 1958, då jag fyllde 8 år. Mina första steg till skolan fick jag alltså vandra längs Storgatan mellan Hemgården och Stjärneboskolan. Nja förresten, vi gick nog i regel genvägen förbi ”London”, där Gösta och Alva Hahne bodde, och bryggeriet invid Sveahuset. Sedan var det Storgatan några hundra meter norrut. Skolpromenaderna kändes lite osäkra; det fanns alltid en risk för trakasserier från dom som var större och starkare. Såvitt jag minns blev jag inte utsatt för några allvarligare övergrepp, men en viss skräck fanns där ändå ofta.

Min första kontakt med skolan var annars när jag var sex år. Jag skulle kanske börja skolan ett år för tidigt och det skulle testas om jag var ”skolmogen”. Mamma följde med mig. Vi var ett helt gäng barn som fick genomgå något slags test i ett av Stjärneboskolans småskoleklassrum. Den enda uppgift jag minns är att vi skulle rita en flagga och rök ur en skorsten; vi fick då först veta varifrån det blåste. Uppgifterna var påtagligt enkla, det minns jag alldeles bestämt. Jag har en känsla av att det gjorde ganska gott för självförtroendet att upptäcka hur lätt det var. Jag ansågs också mycket riktigt ”skolmogen”. Men jag började ändå inte skolan det året. Jag har ett mycket starkt och mycket positivt minne av att mamma och pappa lät mig bestämma alldeles själv hur det skulle bli. Och jag kommer också mycket väl ihåg hur jag tänkte när jag bestämde mig. Det kändes lite otäckt att börja skolan tillsammans med en massa personer som var äldre än jag själv. Det hade jag ingen lust med. Det kändes mycket trevligare och säkrare att stanna hemma hos mamma där man dessutom hade sina trogna lekkamrater tillgängliga dagarna i ända.

Anna-Carin Carlén var min första lekkamrat. Hon var lika gammal som jag och bodde i en

lägenhet på plan 1 i Hemgården tillsammans med sina föräldrar Nisse och Elsa och den några år äldre brodern Staffan. Vi var väldigt mycket hos varandra och badade bl.a. i varandras badkar och lyssnade på deras grammofon med t.ex. Cacka Israelssons och Staffan Broms låtar. Och vi lekte i sandhögen (sandlåda fanns inte) invid Hemgårdens vägg. I övrigt lekte jag mycket med Bitte (Britt-Lis Samuelsson), som var Kalle och Märtha Samuelssons flicka och ett år äldre än jag. Hon var min första kärlek dessutom, och åren 1955 och 1956 gjorde våra familjer semesterresor tillsammans till Halmstad (Östra stranden) och Falkenberg (stranden Olofsbo). Att semestra på västkusten var toppen av allt på den tiden. Bitte flyttade till Vimmerby den 13 april 1959, på pappa Kalles 50-årsdag. Det var sorgligt när hon försvann.

HEMGÅRDEN

En annan stadig lekkamrat var Margareta Lindqvist, som också bodde på våningen under oss tillsammans med sina föräldrar Göte och Ingrid och lillebror Torbjörn (Toto). Margareta var den som gjorde mest för att jag skulle lära mig att läsa i 4–5-årsåldern. Jag satt vid deras köksbord och hon förklarade hur man gjorde. Och så var det Roger Svensson, som bodde i Åkerdala ovanför Hemgården och som framför allt var en hejare på att klättra i berg och träd. Han var över huvud taget mycket snabbare och smidigare än jag. Vidare Anna-Lena Samuelsson, som också bodde i Åkerdala innan familjen flyttade upp till ett nybyggt hus på Enebygatan. Henne var jag också lite kär i en period.

Ibland lekte jag med Stig Lindell, som bodde med sina föräldrar och syskon i den röda huslängan innanför Hemgården. Familjen hade flyttat dit troligen redan 1942, då föräldrarna Alf och Margith gifte sig. I familjen Lindell var det många munnar att mätta med så småningom 7 barn (Gun-Britt, Gunnar, Göran, Stig, Inga-Britt, Kristina och Lennart). De var nog lite fattigare än vi andra under de där åren och ansågs därför – tyvärr – inte ”fina nog” av alla. De bodde enkelt och hade t.ex. inte vattentoalett. Mamma var skeptisk till att jag lekte med Stig. Förutom det där att han kanske inte var ”fin nog” var förmodligen mamma rädd för dåligt inflytande. Familjen Lindell var dock i själva verket en god och hårt kämpande familj, och jag hade aldrig något ont av någon av dem. Tvärtom. Stigs bror Göran var t.ex. en av de personer som jag så småningom kom att uppskatta allra mest i Kisa. Och Stig har jag alltid gillat och kommit bra överens med. Familjen flyttade upp till B-huset i Kisahus på Stigs sjuårsdag den 6 oktober 1956.

Vi lekte på gårdarna vid Hemgården och Åkerdala, på ”cementen” vid Hemgården (där var det garage och källaringång, rakt under balkongerna) och på gräsmattan vid Åkerdala, ibland i bersån mot Nylanders bilverkstad. På ”cementen” spelade vi bl.a. fotboll. Bitte minns hur hon fick vara målvakt ibland, aj aj det kunde göra ont! Vi var också mycket inne hos varandra och lekte med dockor, bilar, pussel och annat. Och några av oss gick i söndagsskolan uppe i sockenstugan. När vi inte var alldeles små längre fick vi vara uppe på Singelberget på andra sidan Kalmarvägen. Där byggde vi kojor och lekte Röda och Vita Rosen efter förebild från Astrid Lindgrens böcker om Mästerdetektiven Blomqvist. Vår ”stormumrik” var en rund platt blå glasprydnad med en ros i mitten. Den hade Bitte fått av sin mormor, Signe Ruckman.

Av Roger lärde jag mig att klättra lite, både i berg och träd. Men jag var påtagligt försiktig med sånt, medan han for som ett troll. På Åkerdalas gård spelade vi brännboll. En gång tappade jag bollträt mitt i slaget så att det for i en lång lyra och slog sönder ett fönster till Åkerdalas södra trapphus. Det var pinsamt och blev dyrt för mamma och pappa.

Bland dramatiska händelser minns jag tydligt branden i ”Bittes hus”, som var ett trähus nedanför

Hemgården. Anna-Carin och jag satt med skräckblandad förtjusning på första parkett inne i deras lägenhet och följde släckningsarbetet. Och ännu tydligare minns jag den dag då vår lille lekkamrat Magnus Jonasson drunknade i Kisaån. Han var son till Harald och Gun Jonasson. De fick senare en son till som de döpte till Magnus, och sedan även en Peter.

Av tidiga minnen finns bl.a. ett par skräckupplevelser när jag blev inlåst på toaletten, dels i Hässleholm hos Westbergs och dels i Linköping hos Gunborg och Karl-Erik. Båda gångerna fick de lov att bryta upp låsen. Och jag var alldeles vettskrämd.

En förskräcklig upplevelse var när jag blev anklagad för att försöka stjäla en kola. Jag brukade handla ibland åt mamma i speceriaffären på andra sidan Kalmarvägen, Strömbäcks eftr. med Olle Samuelsson som innehavare. En gång hade jag en egen tjugofemöring med mig för att kanske köpa lite godis åt mig själv. Jag hade fått lov av mamma, så frågan var bara om jag skulle slösa bort 25-öringen eller inte. Jag stod och fingrade på femöreskolana och funderade när Olle kom fram till mig. Han var nästan alltid snäll, men han kunde vara på dåligt humör ibland. Öppna handen, sa han. Det gjorde jag, och där låg en kola. Du tänkte ta den, sa han

argt och anklagande. Nej, sa jag. För det hade jag verkligen inte tänkt, det skulle jag aldrig någonsin ha vågat. Jag ser att du ljuger, sa han, ge dej av härifrån. Men jag ljuger inte, sa jag. Jag skulle kanske köpa den. Och jag ska handla åt mamma ju. Sprang iväg gjorde jag i alla fall, och hem till mamma det fortaste jag kunde. Jag var fruktansvärt sårad över anklagelsen.

Inga Lundin var min första lärare. Jag gillade henne, men efteråt har jag förstått att hon nog hade sina brister, framför allt på det psykologiska planet. Jag var definitivt hennes ”gullegris” och favoriserad i alla möjliga sammanhang. Nästan allt som hörde till läroämnena och som skulle gås igenom i första klass kunde jag när jag började, så jag fick hela tiden hålla på med specialuppgifter. Inga Lundin var rädd att jag skulle bli uttråkad men jag trivdes som fisken i vattnet med att vara ”bäst i klassen”. Det kändes inte särskilt viktigt att lära sig mer. Nu hade jag ju mina brister i skolan också. Särskilt i teckning var jag svag. Gymnastik var jag ganska medelmåttig i, även om jag var hygglig på bollsporter. Vad jag minns är att jag ofta var rädd för gymnastiken. Jag kände mig liten och svag, feg och långsam. Och ändå låg jag nog ungefär på medel. Gymnastiken var uppenbarligen ett gissel för många.

För mig var åren i Hemgården härliga. Jag minns det som en bekymmerslös tid med lek och skoj och där det enda som oroade lite var att mamma och pappa som sagt var borta på kvällarna ibland.

Både mamma och pappa var kärleksfulla och snälla. Jag kan inte minnas en enda gång som jag fick skäll eller att det visades missnöje med mig. Jag stod allra närmast mamma de första åren, hon var hemma hela tiden och jag höll mig på gården eller inne i lägenheten hos henne. Pappa jobbade ju på dagarna men brydde sig mycket om mig när han var hemma. När de umgicks med vänner var jag med för det mesta, medan Kerstin hade sitt eget liv med skola och kamrater.

Jag minns väldigt tydligt pappas 40-årskalas, då lägenheten var full med folk. Det var vännerna Börje och Birgit Eklund, Stig Nilsson, Hugo och Anna-Lisa Westberg och säkert fler som jag inte minns nu. Oj vad storslaget jag tyckte det var.

Och från Hemgården minns jag också farmors död 1958, när alla släktingarna samlades hemma hos oss efter att farmor hade gått bort på lasarettet. Det var en tung stämning och allvarliga kläder. Mamma hade inte så mycket tid med mig då eftersom Lotta var liten, så jag kände mig ensam.

Till trevliga minnen från Hemgården hör VM i fotboll 1958. Jag har nog inte varit mer idrottsintresserad än då, vare sig förr eller senare, och jag lärde mig allt om lagen och matcherna.

Vi hörde matcherna på radio för det mesta. Televisionen var ny, och inte många hade en apparat hemma. Många tyckte faktiskt också att det var bättre att höra sport på radio än att se den på tv. Det var väl en vanesak och radioreferaten var ofta så ingående att man kunde se händelserna tydligt framför sig. Men ett par matcher såg vi i Elbyråns fönster i hotellets källarvåning mot Storgatan, eller inne på hotellet. När Sverige gick till final var det något oerhört. Pappa, Bertil Samuelsson och ytterligare någon åkte upp till Stockholm och såg finalen på Råsunda. Jag var fruktansvärt besviken över att jag inte fick följa med. Men jag fick en hel femkrona av pappa som kompensation, så till slut var jag väldigt glad ändå.

De resor vi gjorde under Hemgården-tiden gick mestadels till släktingarna i Hogstad, Bergfors, Västervik, Linköping och Opphem. Pappa och jag tog ofta tåget till Opphem och hälsade på farmor och farfar. Pappa, farfar och jag spelade väldigt ofta kort, särskilt ”Burk” som är ett spel för just tre personer. Vi badade i Ämmern och fiskade kräftor i Åländern. Och så var det som sagt ett par fina semesterresor till västkusten. Vi åkte ju gratis på tåg, eftersom pappa jobbade på SJ, men några större utsvävningar var det inte för det. Någon bil hade vi inte, den skaffade vi inte förrän 1966.

En som däremot hade bil var Sten-Olof, Kerstins fästman från ca 1957. Som jag minns det var de inte hemma hos oss mer än någon enstaka gång, men jag såg upp till Sten-Olof och beundrade honom för hans Standard 8.

SOLGÄRDE 1968

KAPITEL 9

ÅREN I SOLGÄRDE 1958-73

Året efter Lottas födelse flyttade familjen till ett eget hus, Solgärde på Linnégatan 55 i Egnahemsområdet. Huset köptes för 50 000 kr av Paul Sääv. Det var på tre rum och kök + stor hall, källare och vind. I köket fanns ett sopnedkast, en modernitet för en villa. Mycket fanns att göra, framför allt åt trädgården. På baksidan fanns i huvudsak ett stort potatisland. Där anlades dock snart en gräsmatta med Hugo Westbergs hjälp. Hugo var trädgårdsmästare. Även i övrigt ställde vännerna upp med hjälp. Bland annat satte Börje Eklund och Stig Nilsson upp en spaljé till den nylagda altanen. De skulle överraska och satte igång arbetet tidigt en morgon.

ARBETE

I många år hade familjen levt nästan enbart på Lasses inkomst. När lönen kom överlämnade han en del till Elsvig som s.k. hushållspengar. Det var vanligt på den tiden att mannen var den ende familjeförsörjaren. Elsvig önskade sig emellertid större ekonomisk frihet och ville helst att ha egen ekonomi. Hon hade ju också sitt yrke som sömmerska att falla tillbaka på.

Så under tiden i Solgärde började Elsvig arbeta som ändringssömmerska. Kjolar, klänningar och kappor behövde sys in, byxor och rockar kortas eller förlängas. Sedan oljeeldning installerats i huset år 1962 inreddes pannrummet och blev till ett varmt och skönt arbetsrum för henne. Hon var ensam ändringssömmerska hos Schills, och kläder levererades och hämtades i en strid ström. Att oljepannan fick ersätta den tidigare vedpannan berodde delvis på att Göran fick 12 rätt på stryktipset och vann den svindlande summan av 5 276 kr, 3 693 kr 60 öre sedan skatten dragits, och av pengarna lånat ut 2 000 kr till föräldrarna för den dyrbara investeringen.

Omsider började Elsvig i stället i den nyöppnade kemtvättsinrättningen Kembaren i Åkerdala ovanför Hemgården. Där arbetade hon åt Knut Svensson, tillsammans med Kerstin Lundahl. Så småningom övertogs Kembaren av Karl-Einar Larsson. Det började gå dåligt och slutade i konkurs. Härefter fick Elsvig arbete på sybehörsaffären Tygbiten, som låg i gamla telefonstationen vid Skvallertorget. Hon trivdes fint med detta arbete liksom med jobbet på Kembaren. Särskilt trivdes hon med att arbeta åt Knut Svensson, som bodde borta vid Kisa kvarn tillsammans med sin syster Ruth. Elsvig och Lasse var bjudna dit ett par gånger tillsammans med Kerstin och Janne Lundahl. Även Lotta var med. Lotta var också mycket i Kembaren, där det visserligen luktade fränt och starkt men där ju mamma höll till; alternativet för Lotta var att vara ensam hemma, för även pappa jobbade ju.

Lasse arbetade nu liksom tidigare vid SJ, på stationen i Kisa. Han hade först titeln kontorist och blev därefter järnvägsexpeditör och förste järnvägsexpeditör. Chefen för stationen kallades stationsmästare (stins) och bodde med sin familj i stationshuset. På 1950-talet hette stinsen Gunnar Nilsson. Hans dotter Ann-Marie var Kerstins bästis under några år. I familjen fanns också hustrun Maria och en son Lars-Gunnar. Efter Gunnar Nilsson kom Gunnar Ekfäldt med hustru Astrid och boxern Rasmus. Lasse och Elsvig umgicks en hel del med dom. Efter Gunnar Ekfäldt kom Alvar Jonasson som stins. Lasse tyckte att han pratade lite för mycket och gav honom öknamnet ”Bluddras”.

FRITID

På fritiden var Elsvig flitig att sy och sticka samt att sköta trädgården, som hon var mycket intresserad av. Hon var också med i Husmodersföreningen i Kisa. Där höll man bl.a. på med gymnastik, och man spelade volleyboll och basketboll under Dagny Johanssons ledning.

Elsvig gick också på en del kurser. Bland annat lärde hon sig tygtryck och annan textilkonst. Hon lärde sig också att sy lampskärmar. Hon gjorde några verkligt fina saker, bl.a. en lampskärm med pressade växter och ett par stora textiltavlor, ”Träden”.

Lasse ägnade mycket av fritiden åt att läsa tidningar, lösa Correns korsord och lyssna på radio. Sedan tv:n kommit in i hemmet 1960 tog den över en del av fritiden, och på kvällarna blev det mycket tv-tittande för hela familjen. På den tiden fanns det dock bara en kanal, och programmen började på seneftermiddagen eller kvällen. Stora famnen, Hylands Hörna, Bröderna Cartwright, Hemma med Ria (Wägner) och Jubel i busken med Sonya Hedenbratt var populära program vid sidan om Aktuellt (enda nyhetsprogrammet), en långfilm per vecka, barnprogram och dokumentärer. Lasse var också väldigt förtjust i dåtidens komiker, framför allt Carl-Gustav Lindstedt, Arne Källerud, Martin Ljung och Victor Borge.

Det främsta fritidsintresset för Lasse var ändå bridgen, som han ägnade sig åt i ca 30 år. Kisa Bridgesällskap hade många skickliga spelare och verksamheten var mycket livaktig. Det var seriespel och diverse tävlingar, bl.a. SJ-mästerskapen flera år. Lasse blev också klubbmästare en gång tillsammans med partnern Gunnar Johansson. Det var 1964.

Lasse och Elsvig tog ofta kvällspromenader, och särskilt Lasse gillade skogspromenader med bärplockning. På helgerna var det från början av 70-talet tipspromenader i Korpens regi i skogen några hundra meter bort. Inte minst när Lottas Anders kom på besök, eller Kerstin eller Göran med familjer, var tipspromenaderna en stående och populär aktivitet. Vinnarna fick sitt namn i Kinda-Posten, och det eftersträvades förstås. Inte sällan med viss framgång. Anders minns också ett eller annat ”bilrally” med tipstävling.

Lasses och Görans sportintresse tog en hel del av tiden. Sportextra på radion stod alltid på om söndagarna. Kisas alla fotbollsmatcher sågs, och inte sällan åkte de till Norrköping, Linköping och Åtvidaberg (fast dit mest på 70-talet) och såg matcher i de högsta divisionerna.

Sedan Göran börjat spela tennis 1960 hängde Lasse noga med i matchandet och såg också många av de serie- och mästerskapsmatcher som spelades på Fimonbanorna.

Lasse gjorde också ganska många tågresor till Helsingör för att handla. Det lönade sig när man åkte gratis på tåg. Framför allt var det ost, tobak och sprit som inhandlades.

Under de år då Elsvig arbetade på Kembaren åkte Lotta ofta med pappa Lasse till farfar Einar och Allith i Fridhem på lördagsförmiddagarna. Det var trivsamt. Farfar hade alltid en rulle Center i skrivbordslådan och ett fickur i västfickan. Han hällde konjak i kaffet och var rolig att prata med, mycket för att han verkligen brydde sig om barn. Så småningom flyttade han och Allith till Kisa, det återkommer vi till. Lotta kan inte minnas att hon (som Göran) spelade kort med pappa och farfar. Men däremot spelade hon ofta vändåtta och loppa hemma med pappa.

Allith gillade att berätta om en gång då hon och Einar (som hon kallade sin pappa) var på kyrkogården i Tjärstad. När de skulle åka hem trodde farfar Einar att Allith hade satt sig bredvid i bilen, men när han kom hem upptäckte han att stolen bredvid var tom. Det var när han hade en blå folkvagn (tidigare hade han en svart Ford Zephyr). Han hade väl tyckt att Allith var ovanligt tyst, sa han, men annars inte reagerat. Allith skrattade så att tårarna rann när hon berättade denna historia.

Annars var det Lasse som gillade att berätta roliga historier. Och det hände att de var för äckliga för Elsvigs smak. Som t.ex. den om gubben Wester i Opphem som hade något på fingret och undrade vad det kunde vara (Lasse höll upp långfingret och tummen framför sig som gubben hade gjort och låtsades rulla något). Han fick någon att stoppa in det i munnen och smaka, och denna olyckliga person sa att » usch, jag tycker det smakar som vanligt folkskit! « . Och gubben Wester sa lite elakt och pillemariskt: » Kunde jag inte ge mig faan på det, jag hittade det på ett hårstrå i arslet. « Huruvida berättelsen var sann eller inte förtäljer inte historien.

En annan historia han gillade att berätta var den definitivt sanna om Snöras. Lotta hade kommit hem en vinterdag och berättat för mamma och pappa att grannen Agne tydligen hade köpt en ny hund. Vad hette den då? Det visste inte Lotta, men en dag kom hon hem och gav besked. Den hette Snöras, för utanför grannens hus fanns en ny skylt där det stod ”Varning för snöras!”.

Även under de första åren i Solgärde tillbringades somrarna i stor utsträckning i Hogstad, hos Elsvigs mamma och pappa. Men även Västervik, där Kurt och Hjöjjan bodde, var ett kärt

utflyktsmål på somrarna. Det gällde inte minst sedan Kurt och Hjöjjan hade köpt sitt fina sommarställe Dackebo vid Gamlebyviken. Om detta skriver Hjördis så här i släktkrönikan: » 1961 köpte vi Dackebo, en sommarstuga som ligger vid Gamlebyviken på Segersgärdes egendom. Vi hade beundrat denna lilla timrade stuga, som ligger så vackert, vid många tillfällen. När vi fick veta att den var till salu blev det snar affär. Vi betalade 11 000 kronor för husen och senare fick vi även friköpa tomten för 20 000 kronor. Ute i Dackebo har vi haft många härliga somrar när pojkarna växte upp och tillsammans med Elsvig och Lasse och deras barn. Det blev tradition att de firade midsommar tillsammans med oss i Dackebo. «

År 1966 skaffades familjens första bil, en vit Saab av 1962 års modell. Elsvig och Göran höll på med sina körkort samtidigt under en kort period, men Elsvig blev först färdig med sitt. Hon klarade sig vid första uppkörningen och lyste av glädje och stolthet när hon kom hem och berättade detta.

Lasses 50-årsdag 1967 firades på Svenska Järnvägstjänstemännens Semesterhemsförenings anläggning i Hällevik. Harry, Daga och Lennart Samuelsson var med, liksom Lotta. Till Hällevik åkte familjen även i övrigt ibland, bl.a. för bridge- och tennisturneringar. Göran var aldrig med och spelade i tennisturneringen, men däremot dömde han finalen en gång.

Elsvigs 50-årsdag firades på Fredensborg utanför Vimmerby. Middagen åts på Vimmerby Stadshotell i sällskap med Märtha och Kalle Samuelsson.

MÅLTIDER M.M.

Något som hette ”lunch” fanns inte i Kisa på den här tiden, i varje fall inte hemma hos familjen Lamberthz. Det var frukost, middag (som åts tidigt på eftermiddagen) och kvällsmat framåt 20-tiden. För oss som gick i skolan var det dessutom den måltid som man fick där i ”matan”, i regel vid 12-tiden (på ”frukostrasten”), och som nästan alltid bestod av ett mål lagad mat. Ibland var denna skolmat det enda målet lagad mat som vi åt, men i regel hade mamma Elsvig middagen färdig när vi kom hem. När hon hade börjat arbeta utanför hemmet stod maten oftast i värmeugnen, det minns Lotta som det normala.

Frukosten bestod oftast av varm choklad och smörgåsar, medan kvällsmaten kunde bestå av stekt potatis och ägg, gröt och mjölk, kräm och mjölk – eller varm choklad och smörgås. Middagen kunde vara t.ex. köttfärslimpa med potatis och sås, falukorv med stuvad spelat (eller ibland makaroner eller stekt potatis), rotmos med fläskkorv, soppa med pannkakor (oftast på torsdagarna), stekt fisk (oftast på fredagarna), blodpudding med lingonsylt, bruna bönor med fläsk eller – när spaghettin hade blivit populär – spaghetti med köttfärssås.

Kaffe eller saft med bullar och/eller kakor (alltid hembakat) var det minst en gång per dag, ofta framför tv:n på kvällen. Några av mamma Elsvigs återkommande goda kakor var korintkakor, bondkakor, rågkex, kokoskakor, nötkakor och chokladrutor. Sockerkakor förekom i mängd. Och så de goda kanelbullarna som alltid fanns och var allra godast den andra dagen efter bakning.

Helgerna såg lite annorlunda ut än vardagarna. På lördag och söndag var det nästan alltid elvakaffe kl. 11, middag vid 14-tiden, kvällsmat vid 20-tiden och kvällskaffe därefter inne i tv-rummet. På söndagen bestod middagen nästan alltid av stek, potatis och brun sås.

BEKYMMER

Elsvig trivdes aldrig riktigt bra i Solgärde. Det handlade nog lite grand om att huset var ganska litet, men berodde kanske också på att hon råkade ut för en hel del personliga bekymmer under tiden där. Bland annat började hon plötsligt tappa håret, något som naturligtvis gjorde henne mycket ledsen. Olyckan blev också till en ekonomisk belastning eftersom det var dyrt att skaffa peruk. Till detta kom resor till Stockholm för utprovning. Så småningom kom det regler om ekonomisk hjälp till peruker, och efter några år blev de helt kostnadsfria. Det är inte omöjligt att Elsvigs egen olycka bidrog till detta. Lasse kontaktade nämligen landstingsman Hanzon i Njölhult, som sa att han skulle arbeta för fria peruker, » … om det så ska bli det sista jag gör «.

En annan olycka drabbade Elsvig 1970, när hon föll handlöst baklänges på en hal sten under en utflykt. Hon slog i huvudet hårt och fick en våldsam huvudvärk under en tid. Hon låg på sjukhuset i Linköping. Smällen i huvudet gjorde också att hon förlorade lukt- och smaksinnet.

Detta var ett sorgligt handikapp att bära. Bland annat blev naturligtvis matlagningen betydligt besvärligare.

Våren 1971 var också en ganska svår tid, då Elsvig drabbades av en sköldkörtelinflammation. Hon låg till sängs med hög feber flera veckor i det strålande majvädret.

HUSDJUR OCH GRANNAR

På slutet av Solgärdetiden skaffade familjen hund, en liten fin grå dvärgpudel som hette Trumph (egentligen Andellies Triumph). Lotta hade tjatat om att få en hund, men man var lite osäker på om hon skulle klara av att ta hand om den. ”Bluddras” hade också en pudel och familjen fick låna den under några dagar för att Lottas intresse skulle kollas. Lotta lurades också först med att vi skulle få den hunden. Men när tomten sedan kom hade han Trumph med sig. Det var 1971 eller 1972. Lotta och Trumph kom mycket bra överens, och det var hon som tog hand om honom mest. Ibland var han lite jobbig och skällde, men han var en stor glädje under många år.

Våra grannar på Linnégatan var dessa: Herman och Britta Björk med barnen Bertil, Birger, Berit och Bengt bodde i nr 53. Elsa Fransson (”Tanta Fransson”) bodde i nr 57, tidvis med sin son Hilding. Han var gift och hade två söner men var alltså ibland hos sin mamma. En av hans söner var Bertil, f. 1949, som Göran kom bra överens med. I huset längre bort, med adress Kindagatan 11, bodde Gerhard och Elly Sandell med barnen Karl-Henry och Siw-Inger. Och nr 51 på Linnégatan hade John och Alva Kristoffersson med barnen Inga-Lena och Berndt.

Mitt emot i radhusen bodde Erland och Vera Gustafsson längst till höger. De hade två döttrar som hette Gun och Maj-Britt. Gun var gift med Gotthard Nilsson (Gotte) och fick barnen Peter och Carina. Maj-Britt var gift med Karl-Inge Pettersson, och de hade barnen Ann-Christine (Anki), Ing-Marie (Lillan) och Eva-Karin. Anki var Lottas bästis under flera år. Inneboende hos Vera och Erland var Veras syster Britta med sonen Sten-Ove, som var Görans kamrat. De flyttade så småningom till kommunalhuset. Britta fick senare också en flicka som hette Lotta. Andra grannar i radhusen var – i olika skeden – Sören och Inger Augustinson med döttrarna Susanne och Sofie, ett äldre par Ola och Anna-Stina, Gun och Harald Jonasson med sönerna Magnus och Peter samt Görans klasskamrat Christina Johansson med föräldrar.

Sedan kom Solgärdeepoken. En villa blev till salu. Den hette Solgärde och ägdes av Paul Sääf. Vi köpte den och gav 50 000 kr för den, egentligen bara 42 000 eftersom det fanns ett statligt lån på 8 000 kr som sedermera efterskänktes.

Allt gick sin gilla gång tills det tråkiga inträffade att Elsvig började tappa håret. Så småningom blev hon alldeles kal i huvudet, och man förstår vilken enorm sorg det åsamkade henne. Också för oss andra var det väldigt ledsamt. Elsvig trodde på att håret snart skulle växa ut igen, men det gjorde det inte. Hon fick skaffa en peruk. Vi var i Stockholm och beställde en sådan. Hon fick åka och prova den en gång innan den var klar. Det blev en dryg utgift för oss, då den kostade över 1 000 kr och ingen ekonomisk hjälp utgick. Den fick ju också sändas till tvätt med jämna mellanrum, och Elsvig stängde sig då inne medan den var borta, som regel 3 dygn. Ytterligare en peruk betingade ungefär samma pris. Sedan blev det dock bestämt att hjälp skulle utgå till peruker, och efter ytterligare en tid blev de helt kostnadsfria.

År 1960 sålde mormor och morfar gården i Hogstad och köpte tillbaka Annedal. Vi tyckte det var skönt att slippa åka till Hogstad och slava. Även för mormor blev det betydligt lugnare. Morfar, som trodde sig om att vara affärsman, köpte ett hus i Bestorp med flera hyresgäster. Han var olämplig som hyresvärd och fastighetsägare. Det blev ingen förtjänst som han trodde. År 1966 dog morfar innan han hann med att avveckla i Bestorp. Vi trodde vi gjort en lyckad affär då vi kunde sälja huset för 70 000 kr (inköpspriset 54 000), men då inte köparen fullföljde köpet blev det kärvt. Ingen ny spekulant stod att uppbringa, varför det så småningom utmynnade i exekutiv auktion med stora förluster.

Kerstin hade tagit realexamen år 1958 och kommit in på folkskoleseminariet i Linköping där hon tog examen 1961. Göran tog realen år 1967. Han tillhörde den näst sista kullen som tog realexamen i Kisa. Göran sökte sedan till Katedralskolan i Linköping. 1968 fick han ett stipendium genom AFS och for till USA för att gå i skolan där i ett år. Han bodde där i två olika familjer. Vi saknade honom mycket under hans bortavaro. Därför var glädjen så mycket större då vi fick åka och möta honom igen på Arlanda. Så var det två år kvar för Göran till Studentexamen. – Lotta började skolan 1964 och började i Linköping 1973, först på social linje på Elsa Brändströms skola och därefter på vårdlinjen. Där blev hon sjukvårdsbiträde innan hon hoppade av – trött på skolan! Vad mamma och jag hade det bra – vi behövde aldrig bekymra oss om våra barns läxor!

Kerstin och Sten-Olof gifte sig 1963 och hade sina första platser i Borggård i Hällestads socken. Sedan fick de plats i Österbymo. Anna föddes 1966.

Jag hade bestämt att någon bil skulle vi inte köpa men då Anna skulle döpas i Sunds kyrka fanns ingen annan råd om vi skulle dit än att köpa en! Det blev en begagnad Saab av 1962 års modell, inköpt hos Grahns för 5 200 kr. Den behöll vi till 1969, då vi bytte till oss en Renault "skrytbil". Den tyckte Elsvig om! Jag minns hur stolt hon var första gången hon kom hem efter att ha varit och hälsat på mormor, som då vistades på Gammelgården i Vikingstad.

Elsvig jobbade på kembaren i flera år tills det blev ny regim där och verksamheten slutade med konkurs. Hon fick då plats i en liten affär som hette Tygbiten. Hon trivdes bra på bägge ställena.

1970 byggde Kerstin och Sten-Olof ett hus i Österbymo och 1971 föddes en liten gosse där. Anders är inte liten numera utan tvärtom störst i familjen!

MED GÖRANS ORD

I Solgärde, på Linnégatan 55 uppe på Egnahem, bodde vi i ungefär 15 år. Jag var åtta år när vi kom dit och 23 när vi flyttade därifrån. Men när det lilla rosa huset såldes hade jag för länge sedan flyttat hemifrån. Det gjorde jag när jag började i gymnasiet på hösten 1967, alltså då jag var 17. Sedan bodde jag i Linköping i ett år, i Hagerstown (Maryland, USA) i ett år, i Linköping ytterligare två år och därefter i Uppsala, först på luckan i samband med värnplikten och därefter i studentrum. Jag skriver lite mer här nere om de år då jag inte bodde hemma i Kisa. Jag har skrivit ännu mer i min berättelse i Släktkrönikan Släkten under Paul och Ester Axén.

Solgärde var ett fint litet hus. Det var visserligen bara tre rum och kök, men det fanns både källare och en rymlig vind med golv för förråd och en del lek. I början efter att vi hade flyttat dit hade vi en inneboende i det tredje rummet, det där vindstrappan fanns. Han hette Edmund Holmberg och spelade i Kisa Bollklubbs a-lag, så jag tyckte det var lite märkvärdigt. Efter ganska kort tid flyttade han och Kerstin fick ta över det rummet. Hon var 17 år då och på väg att flytta hemifrån på riktigt, så ganska snart blev det jag som fick eget rum. Jag var kanske

tio år då. Fram till dess bodde både jag och Lotta inne i sovrummet hos mamma och pappa, liksom både Kerstin och jag länge hade gjort i Hemgården innan hon fick flytta ut i stora rummet där.

Inte minst trädgården i Solgärde var fin. Där fanns bl.a. två underbara körsbärsträd, ett stort och gammalt med små söta körsbär och ett lite yngre med moreller. Och det fanns en rejäl gräsmatta där jag och kompisarna bl.a. kunde spela fotboll och hoppa höjdhopp. Håkan (se nedan) visade sig ganska snart vara en mer lovande höjdhoppare än jag och Sten-Ove.

Vi flyttade till Solgärde i samband med att jag började i andra klass. Så nu blev skolvägen en annan. Jag gick förbi konsumaffären nedanför lekplatsen, över Ulrikagatan och sedan den ganska branta gångvägen mot Talusåna, som Lillån kallades. För det mesta gick jag sedan Kärleksstigen bort till kvarnen och över ån igen vid forsen. Och så sista biten på Danboms väg fram till Storgatan och Stjärneboskolan. Oftast hade jag sällskap med mina bästa kompisar Sten-Ove Ringborg och Håkan Björk, eller någon av dom. Håkan gick i 2 a som jag, medan Sten-Ove gick i 2 b. Andra som gick i min klass var Lars Jacobson, Bernd Geske, Krister Eriksson, Lars-Ingvar (Jocke) Svensson, Mårten Nilsson, Tomas Sandelius, Jerka Denisson, Lars-Erik Pettersson, Kjell Kastman, Lasse Nilsson, Christer Johansson, Mats Nilsson, Lennart Adolfsson, Kristina Fernström, Mari Karlsson, Barbro Jonsson, Gunilla Larsson, Ann-Catrin Svensson, Mona Larsson, Karin Erlin, Anna-Carin Carlén, Siv Karlsson, Ingvor Karlsson, Irene Antonsson, Agneta Svensson, Marita Alex-andersson, Rosalie Karlfeldt och Christina Johansson.

I folkskolan (fr.o.m. trean) hade jag Jana Holmberger som lärare. Jag gillade henne kanske ännu mer än Inga Lundin, men även hon måste nog få ett lite kyligt omdöme när det gäller förmågan att rätt handskas med barn. Både hon och Inga Lundin hade sina favoriter och sina hatobjekt. Exempelvis Lars-Ingvar Svensson (Jocke) måste ha haft ett veritabelt helsike i både små- och folkskolan. Allt han gjorde ansågs fel. Redan då upplevde man hur han (och en del andra) blev orättvist behandlade. Naturligtvis var det aldrig tal om att skrida in till Jockes eller andras försvar. Man hade nog med sitt eget.

Mitt starkaste minne från köpet av Solgärde (som kostade 50 000 kr) är att säljaren, Paul Sääv, vid ett tillfälle sa om sig själv ”jag är ju så snäll”. Det gjorde ett oerhört negativt intryck på mig av någon anledning, kanske för att jag fått mig itutat att man absolut inte ska berömma sig själv. Att flytta till Egnahem var annars finfint för min del. Jag fick alltså två bästisar, Sten-Ove Ringborg och Håkan Björk. Dessutom fanns det en massa andra lagom stora barn i grannskapen. Sten-Ove och Håkan var kompisar även med varann, så det blev en del rivalitet. Men vi umgicks också mycket alla tre tillsammans och jag minns dom som väldigt

Småskolans andra klass.

fina kompisar. Kamratskapet med Håkan räckte till dess att han flyttade till Malmö, vilket skedde före realskolan om jag minns rätt – då var vi 13. Men vi har fortsatt att höra av varandra då och då. Sten-Ove var jag kompis med under hela Kisa-tiden, fram till 16-årsåldern ungefär. Men det tonade av lite grand. Även vi har dock fortsatt att hålla lite kontakt.

Jag tror det var i 11–12-årsåldern som vi började med ”hippor”, dvs fester med dans. Ofta höll vi till på ”Logen”, dvs IOGT:s lokal vid Borgarberget. Mera sällan var vi hemma hos varann på fest; jag kan bara minnas fyra eller fem gånger på rak arm. Aldrig var vi hemma hos oss. Jag vet inte riktigt varför, kanske för att jag var lite blygare än många av de andra. Jag hade inte någon grammofon, köpte inte Bild-Journalen och höll väl över huvud taget inte till i de främsta linjerna när det gällde musik, flickor och äventyrligheter. På hipporna tillhörde jag inte de allra mest framfusiga eller framgångsrika men inte heller de mest tillbakadragna. Jag minns mycket väl alla förväntningar inför dessa fester liksom inför skoldanserna som förekom i ganska stor mängd. Men ännu bättre minns jag känslan under och efter dessa tillställningar. Jag undrar hur ensam jag var om att nästan alltid råka ut för att den flicka som jag hade siktat in mig på visade sig för sin del ha siktet inställt på någon annan än mig. Besvikelse var vanlig i dessa sammanhang men det fanns också stunder av framgång och lycka.

Från tiden på IOGT (!) minns jag ”alkoholdebuten”. Den skedde i utomordentligt blygsam skala för min del. Jag smuttade på en liten grogg. Några av de andra var betydligt mer förfarna. Jag minns för övrigt med mycket stort obehag ett av de första tillfällena då sprit kom in i bilden. Det var när Håkan med Sten-Oves och min kännedom snodde en flaska extrakt på Konsum – och avslöjades. Usch så bekymmersamt det var en tid efter det. Jag har skrivit mer om det i Släktkrönikan.

Under somrarna tillbringade vi alltid en del tid i Västervik, hos Kurt och Hjöjjan, Jan och så småningom Mats. År 1961 köpte de ett jättefint sommarställe vid Gamlebyviken, ”Dackebo”. Där var vi sedan under flera fina somrar. Vi fiskade (nät, rev, metspö och kast), spelade badminton, plockade blåbär, fikade med massor av bullar och kakor, badade timtals och gjorde mycket annat. Alla trivdes och var på gott humör. Det var härliga sommarveckor.

Hemma i Solgärde var det harmoniskt, tryggt och fint. Mamma och pappa var nog ganska perfekta som föräldrar. Man kände sig älskad och omhuldad hela tiden, och det var aldrig några hårda ord. Men det var inte många kramar, konstigt nog kan man kanske tycka så här efteråt. Att kramas inom familjer var över huvud taget inte vanligt på den tiden. Det fanns kärlek ändå. Jag minns när jag kom hem från bilresan med bilen Ernst sommaren 1970 och hälsade på mamma på lasarettet efter att hon hade ramlat och slagit i huvudet. Då pussade jag henne på pannan där hon låg i sin säng, det var ett ovanligt känslouttryck.

Lite bortskämd blev man förstås, inte minst av mamma och hennes bakningskonst. Jag minns att jag satt ute i köket invid skafferiet och läste, medan jag plockade den ena nybakade bullen efter den andra ur den höga röda plåtburken som mamma just hade fyllt med de underbaraste kanelbullar. De var goda första dagen men allra godast andra dagen. Så då gick det åt många. Mamma och pappa var glada åt att vi åt, och det var inte alltid så noga med vad vi åt. Men mammas kokkonst var fantastisk, tyckte jag, även om hon själv beklagade sig över att det var svårt att variera. Det var en ganska stadig frukost, middag efter skolan och sedan kvällsmat framåt 8-tiden på kvällen. Begreppet lunch var nog inte uppfunnet i Kisa.

Lillasyster Lotta minns jag med stor glädje och värme. Jag tyckte att hon var den gulligaste ungen som fanns, och jag älskade att pussa henne på huvudet där hon luktade gudomligt gott. När hon blev lite äldre gillade jag att retas med henne på alla möjliga sätt, och hon skrek så att mamma måste gå emellan.

Telefon hade vi förstås, och det hade vi haft ända sedan Hemgårdentiden. Numret var 555, ”fem femtifem”. Tidigare hade det varit ”Kisa 55”. Och så småningom, när telefonväxeln automatiserades och växeldamerna försvann, blev det 10555. Tv köpte vi till Romolympiaden 1960, en fin Radiola med dubbla dörrar som öppnades med en nyckel som satt i mitten där uppe. Och bil köpte vi som sagt 1966. Fram till dess hade vi åkt tåg vart vi än skulle. Flugit hade vi inte gjort. Min första flygtur var 1968 när jag skulle till USA och vi flög från Arlanda till Amsterdam/Rotterdam. Därefter var det båt från Rotterdam till New York. På hemresan flög vi hela vägen.

Mitt stora intresse under skoltiden var sport av alla de slag. Det lyssnades på Sportextra på radion närhelst det sändes. Sven Jerring och Lennart Hyland var den tidens främsta hjältar bland radioreportrarna, särskilt Hyland. Uppe i Egnahem kunde vi spela fotboll på den gamla lekplatsen ovanför Sandells hus på Kindagatan. Nere vid affären spelade vi kula (om det nu ska tas med bland sporter …), och uppe på Logen spelade vi bordtennis. Men det spelade vi även hemma hos Håkan Björk, de hade ett bordtennisbord i källaren.

Jag drömde om att bli proffs i någon idrottsgren, men jag var medelmåttig i allt jag prövade – ända tills tennisen kom in i mitt liv. Då ändrades plötsligt allt. Av någon anledning var jag bäst bland mina jämnåriga i tennis. Kanske för att jag spelade oerhört mycket, kanske för att de andra som höll på med tennis inte var de allra främsta sportstjärnorna. Det var i alla fall underbart i några år, och även detta har jag skrivit mer om på annat håll.

De fyra folkskoleåren (3–6) hade jag alltså Jana Holmberger som lärare. I klassen gick, om jag håller mig till ett skolkort från trean: Lars-Erik Pettersson, Per-Olof Fransson, Bernd Geske,

Bill Karlsson, Mårten Nilsson, Lars-Ingvar Svensson, Jerka Denisson, Kjell-Ove Andersson, Gunnar Rydin, Christer Johansson, Kjell Kastman, Mats Nilsson, Mona Larsson, Ann-Catrin Svensson, Siv Karlsson, Ingvor Karlsson, Rosalie Karlfeldt, Karin Erlin, Marita Alexandersson, Lennart Adolfsson, Lars Jacobson, Krister Eriksson, Håkan Björk, Kristina Fernström, Christina Johansson, Anna-Carin Carlén, Agneta Svensson, Gunilla Larsson, Mari Karlsson, Barbro Jonsson, Elisabeth Bäcklund, Els-Mari Andersson och Margareta Lindholm.

Alla sex folkskoleåren gick jag i Stjärneboskolan liksom de två första åren i realskolan. Det var en gammaldags och trevlig men ganska sliten skola. För mig var det perfekt cykelväg dit. Så småningom blev emellertid Stjärneboskolan för liten och det började projekteras för en ny skola nästan ända ute på Värgårdsudde. År 1965 – efter tvåan i realskolan – flyttade vi dit, och det var ganska härligt med alldeles nya fräscha byggnader. Mina två år där var kanske mina lyckligaste i skolan. Det var en "storhetstid" för mig som jag kände det. Jag var vice ordförande i elevrådet i trean (Weine Eriksson var ordförande) och sedan ordförande i fyran. Owe (Horned, då Nilsson) var vice ordförande och vi blev bästa kamrater. Vi gjorde en massa saker tillsammans. Kanske allra bäst minns jag lärar-konflikten hösten 1966 då Owe och jag i egenskap av "elevrådspampar" styrde och ställde i skolan i rektors och studierektors bortovaro. Även Operation Dagsverke var ett projekt som kändes stort och viktigt. Samtidigt spelade jag tennis och pingis (lagledare och spelare i Kisa SkolIF:s Div-7-lag), arbetade i Kisa SkolIF (skötte bl.a. pingisträningen) och Kisa TK (sekreterare) samt spelade i Kisa Blåsorkester (först trumpet och sedan bastuba). Så jag hade fullt upp hela tiden och började nästan känna mig som en "betydande person" hemma i Kisa. Det känns lite pinsamt så här efteråt att jag tänkte så. Men då tyckte jag att jag kände alla, och jag hade självförtroende i massor. Lite för mycket ibland. När jag kom ut i stora världen fick självförtroendet ibland rejäla törnar.

Vår klassföreståndare i realskolan var Gustav Krantz. Han var en oerhört fredlig man med stort och gott hjärta. Tyvärr hade han ingen auktoritet i klassrummet och kanske dessutom lite dålig känsla för vad ungar i vår ålder var intresserade av. Alla busade mycket för honom och ibland var vi nog rentav elaka. Nu efteråt känns det kymigt att man inte ställde upp bättre för ”Krasse”, som ville så väl men som behandlades så illa av oss elever. Av övriga lärare i realskolan minns jag bäst Stig Nilsson (”Morren”) i historia och geografi, Sven Bergcrantz i musik (han hade även hand om blåsorkestern), Stig Larsson i matte (min kanske bäste skollärare någonsin) och Mona S:t Cyr (sedermera riksdagsledamot för moderaterna) i historia och tyska. Men jag minns även Kjell Lernedal i biologi (mycket bra med sin tystlåtna auktoritet), Henrik Sommarin i kemi, Britt Olson i tyska, Folke Nyblom i gymnastik, Jarl Helander i teckning (mitt sämsta ämne), Margareta Texhammar i engelska, Sabine Geske i tyska, Ingvar Larsson (Bajdoff) i matte, Bengt Neidenström i franska, Seved Lindh i fysik (och baskettränare; jag gjorde en enda div-3-match i basket), Anders Ahnfalk i träslöjd och Anna-Lisa Bröthlin i hemkunskap.

I min realskoleklass gick i trean Håkan Hanzon, Margareta Gustafsson, Majvor Karlsson, Jerker Carlsson, Monika Schlawack, Mona Karlsson (senare Kronstrand), Caroline Gustafsson, Eva Lindqvist, Elisabeth Bäcklund, Inger Brandt, Inger Pettersson, Mats Nilsson, Anders Karlsson, Roger Svensson, Lasse Lundholm, Peter Hahne, Börje Karlsson, Birgit Karlsson, Gunvor Melkersson, Chatarina Svensson, Lena Svensson, Margit Johansson, Birgitta Sandström, Britt Anebreid, Barbro Jonsson, Marianne Sternegård, Maud Anebreid och Christina Johansson.

GÖRANS KLASS REALSKOLAN

Sommaren efter realexamen åkte Peter Hahne och jag till England på liftarsemester. Det var min första riktiga utlandsresa och den var fantastisk. Jag har skrivit mer om den i Släktkrönikan.

Sedan kom gymnasietiden. Hösten 1967 började jag i Katedralskolan i Linköping på naturvetenskaplig linje. Jag bodde på Drottninggatan, hos "fru Simonsson", Kerstins gamla inackorderingstant. Jag hade ett litet rum invid köket med ingång från gården. Första ring blev en ganska omskakande upplevelse, framför allt på grund av den "frihet" som det medförde att flytta hemifrån. Det blev plötsligt många sena nätter, långa diskussioner, alkoholdebut "på riktigt" (en fest på Platensgatan där Peter Hahne och Bernd Geske bodde), oändliga besök på "Tavernan" (i hörnet av Platensgatan och Ågatan) m.m. Mest umgicks jag nog med Bernd Geske men även en del med Ulla Arnell, Chatarina Svensson, Roger Svensson, Marita Jönsson, Inga-Lill Larsson, Peter Hahne, Owe Horned, Owes tjej Kerstin Samuelsson, Sören Pettersson, Magnus Lundberg, Krister (Custos) Andersson, Weine Eriksson och Ann-Mari Thorsén.

Studierna i gymnasiet blev väl något jobbigare än i realskolan, men som jag minns det skilde det inte så mycket. Jag slarvade rätt mycket med läxläsning och läste mest för att lära för stunden – sent på kvällar och tidiga morgnar + raster före skrivningar och förhör. På skrivningarna gick det i alla fall bra och jag höll ungefär samma betygsstandard som i realskolan – fast nu var det ju relativa betyg i stället för absoluta. (En femma motsvarade i praktiken ungefär litet a, en fyra AB, en trea Ba, en tvåa B och en etta BC-C. Någon motsvarighet till stort A fanns inte.) Bland lärarna i ettan minns jag bl.a. klassföreståndaren Rune Kvist i kemi, Olle "Köttbullen" Norman i tyska, studierektorn Viktor "Kniven" Räntilä i matte, Christer Weinhardt i samhällskunskap, Karin Oldby i franska och Gösta Risberg i gymnastik.

Jag sökte och fick ett AFS-stipendium, och efter ettan i gymnasiet gav jag mig iväg till Hagerstown, Maryland. Jag har skrivit ganska mycket om detta i Släktkrönikan och skriver inte mer här nu. Men jag vill gärna säga att det var ett av mina bästa år i livet och att jag har haft oerhört mycket nytta av det senare. Många goda vänner för livet fick jag också.

Jag hade sommarjobb som brevbärare på posten i Kisa 1968, före avresan till USA. Det var ett väldigt kul jobb, och det var skönt att nästan hela arbetsdagen låg på morgonen så att jag kunde vara ledig stora delar av dagarna. Dom andra brevbärarna – Janne Johansson, "Ajo" och "Pytt" – var mycket bussiga och hjälpsamma.

År 1969 började jag tvåan i gymnasiet. Jag bytte till samhällsveten¬skaplig linje från naturvetenskaplig. Nu var mina klasskamrater (de flesta av dem) två år yngre än jag. Jag bodde på Östgötagatan i ett inackorderingsrum hos Svea Johansson. År 1970 var jag på sommaren på

bilsemester i Europa i bilen "Ernst" tillsammans med PO Hörnquist, Magnus Svensson och Christer "Custos" Andersson. Jag jobbade också som vaktmästare på Kisa lasarett på sommaren. Där var Lennart Englund min bästa arbetskamrat. Jag lärde mig massor av vaktmästarjobbet, inte minst sådant som Lennart kunde och som jag inte var så hemma på, som maskin- och trädgårdsarbete. Köra traktor med släp blev jag ganska bra på, men Lennart var ju mycket bättre.

Jag började trean i gymnasiet på hösten 1970. Då flyttade jag in i en lägenhet på Repslagargatan 2 tillsammans med Magnus Svensson, kusin med min klasskamrat i realskolan Chatarina Svensson. Vi hade väldigt trevligt, och vår lägenhet blev något av ett tillhåll med bl.a. mängder av bridgekvällar. Magnus och jag gjorde en bilresa till Bergen, Norge, med min kamrat från USA Jim Douglas. Han och jag gjorde en bilresa till Italien, så långt som till Neapel, över jul och nyår 1970-71. Under några månader var jag tillsammans med Elisabeth Irholm, som var två år yngre än jag och gick på Elsa Brändströms skola. Hemma berättade jag inget om detta, sådan var min relation med mina älskade föräldrar.

År 1971 gick jag ut gymnasiet och började omedelbart därefter min värnpliktstjänstgöring vid Tolkskolan i Uppsala. Det var militär drill i tre månader och därefter stenhårda (efter mina mått mätt) ryskastudier. Jag liftade till Heidelberg på skördepermisen tillsammans med nyvunne vännen Cay (numera Kaj) Hobér. År 1972 träffade jag min kära Susanne den 15 april. Det var på en fest på Kantorsgatan. Sedan blev ryskastudierna lidande … På sommaren, efter muck, åkte jag på en tvåmånaders bilresa i Europa tillsammans med Bob Weiss, Mats Hjelm och Sven Rudstam. Jag började sedan läsa juridik på hösten. Susanne och jag flyttade i praktiken ihop hösten 1972, fastän vi hade varsitt studentrum på Kantorsgatan. Våren 1973 flyttade vi sedan till en dubblett på Granitvägen 4 B. Där bodde vi i sex månader innan vi fick vår fina trea på Blodstensvägen 1. Där bodde vi sedan i över tio år.

Petter föddes den 28 augusti 1973, en helt fantastisk händelse. Vi hann besöka Solgärde någon gång med honom innan mamma, pappa och Lotta flyttade ner till Gammelgårdsgatan 29.

MED LOTTAS ORD

När jag var ca ett år köpte mamma och pappa Solgärde, huset på Linnégatan 55, av Paul Sääv. Där bodde vi i femton år och jag har nästan bara fina minnen från min uppväxt där. Dock minns jag att mamma en natt blev sjuk så att ambulans kom och hämtade henne. Jag förstod att det var allvarligt och jag låg med täcket över huvudet, lyssnade skräckslaget och grät tyst. Ingen hade riktigt tid med mig där och då. Senare fick jag veta att det var ”något med sköldkörteln”. Till allas fullkomliga glädje kryade hon på sig och var snart hemma hos oss igen.

Tiden före skolåldern minns jag inte mycket av. Endast några enstaka händelser såsom Kerstins och Sten-Olofs bröllop 1963. Det var planerat att jag skulle vara brudnäbb, men i sista stund backade jag ur. Gunilla Berg räddade situationen och blev tärna. Jag minns också midsomrarna i Dackebo, Hjördis och Kurts sommarstuga utanför Västervik. Den första jag kan dra mig till minnes var 1962, då Mats var baby. Jag kommer tillbaka till dessa årligen återkommande träffar. Vidare minns jag hur Göran väldigt ofta retades med mig och hur jag då tog min tillflykt till mamma och hur hon då sa » mess inte mä′na! « . I mitt minne finns hur mamma pratade med sina systrar på telefon och sa » vänta lite « när Göran retades och jag skrek.

På Egnahem, som området runt Linnégatan, Kindagatan, Trädgårdsgatan, Nygatan och Ulrikagatan kallades, fanns många barn och ungdomar. Jag hade många kamrater men allra mest lekte jag med Siw-Inger Sandell, Ann-Christine ”Anki” Pettersson, Helena Söderbäck, Ros-Marie Nelson och Gun Ståhl. Siw-Ingers föräldrar var djupt religiösa och försökte påverka mig i detta. Jag minns att jag följde med dem till Elimkyrkan en gång. När församlingen efter en stund började ”tala i tungor” blev jag skräckslagen och ville därifrån. Efter den upplevelsen tog det några dagar innan jag vågade mig till deras hus för att leka med Siw-Inger igen. Helena var så söt och jag ville så gärna se ut som hon. Hon hade långt ljust hår och det är nog enda gången i mitt liv som jag önskat vara ljushårig. Guns pappa Hubert körde drickabilen. Den kördes runt på samma sätt som dagens Hemglassbil gör.

På sommarhalvåret var det mycket kurragömma, bollekar, twist (ett resårband var uppspänt mellan två personer medan en tredje hoppade, allt med stigande svårighetsgrad). På vintrarna åkte vi ofta spark. De sattes ihop till ett tåg och ju flera barn, ofta 10–15 st., desto längre tåg. Detta tåg kördes nerför den långa och branta ”Mösa-backen” många många gånger. Motionen

fick man på köpet, men det var ju inget man tänkte på då. Uppe vid barackerna, borta sedan många år och numera ett område bebyggt med villor, åkte vi mini-skidor i branten. De gick lika fort framåt som bakåt som åt sidorna, och vi skrattade så vi kiknade under det att vi tog oss an den långa branten. Pulkaåkning var ju förstås också en populär vinteraktivitet, liksom skridskoåkning och vanliga skidor. Vid denna tid var det ingen skillnad på skidor för utförsåkning och längdåkning.

Anki och jag lekte mycket med klippdockor, vilka vi klippte ut från veckotidningar. Det var oftast Allers, Året Runt och Hemmets veckotidning. Att komma in till Ankis mormor Vera var som att komma till en guldgruva vad gällde sådana tidningar. Där fanns en ansenlig mängd av dem och vi klippte dockor tills fingrarna värkte. Några gånger ”råkade” vi klippa i veckans olästa tidning och då blev vi utkörda en stund, tills Veras irritation lagt sig en smula.

Att leka med Barbiedockor var också en populär sysselsättning. Mamma, som ju var sömmerska, sydde, stickade och virkade många kläder till mina tre dockor och jag var så tacksam och glad över deras fina garderob. Där fanns allt från koftor till balklänningar.

Ytterligare ett stort intresse för mig var hästar och ridning. I Millingetorp lärde jag mig rida och där var jag ofta i flera års tid tills en dag då stallet brann ner till grunden med alla hästar ca 1973/74. Jag var otröstlig och mitt ridintresse försvann så gott som helt.

Strax utanför Solgärde låg en lekplats och där samlades Egnahems barn och ungdomar ofta. Där fanns gungor, ringar och karusell, där lekte man datten och spelade fotboll eller bara pratade, skrattade, sjöng (bl.a. Min kära lilla ponny) och iakttog.

Nedanför lekplatsen fanns en liten livsmedelsbutik (först Konsum och sedan privat), dit jag ofta följde med mamma (minns inte att pappa handlade). Ibland fick jag köpa godis för 10 öre och emellanåt för en hel 25-öring. Lyckan var total och jag valde oftast ettöres kolor för att få så många godisbitar som möjligt, men ibland valde jag salta bildäck eller bugg-tuggummi. På denna tid fanns EN sorts mjölk, EN sorts grädde och EN sorts fil-mjölk – alla i trekantiga förpackningar. Yoghurt var ännu inte uppfunnet. Det var ej heller lördagsgodis och för mig, som var en riktig godisgris, passade det utmärkt. Så gott som varje dag slank det ner en eller flera små läckerheter.

I samma byggnad som affären fanns en lokal med frysfack. Där hade man sina frysvaror och hämtade vid behov. Dit brukade pappa alltid gå på julafton en stund innan tomten kom. På det sättet missade han alltid tomten. Där utanför spelade vi också kula, både grop och pyramid. Mamma lagade all mat och hon bakade också mycket Det fanns alltid goda bullar och kakor

att mumsa på. Så hade vi en härlig trädgård i Solgärde med äppelträd, plommonträd, körsbärsträd, hallonbuskar, krusbärsbuskar, jordgubbar och mycket mera. Att gå där och smaka på lite av varje var en ren fröjd. Det var mamma som skötte om grödor och alla fina blommor, medan pappa klippte gräset. Även tvätt och städning skötte mamma om. Jag minns att jag var med henne ibland och fick stryka alla näsdukar. (På den tiden fanns det inga pappersnäsdukar.) Ett bekymmer för mamma var att jag inte ville äta kött utan bara sås och potatis. Hon ville så gärna att jag skulle äta även köttet. Vi åt alltid i köket. Det var bara där som det fanns ett matbord.

Mamma blev arg på mig bara en enda gång som jag minns. Det var när jag tjatade när hon pratade i telefon. » Nu är du tyst unge! « , sa hon och tog tag i min arm. Då var jag nog 9 eller 10 år. Andra minnen jag har är att jag fick ta min mat i värmeskåpet, nederst i spisen, när mamma jobbade i Kembaren. Och att jag ofta gjorde ”rörtillda”, alltså blandade kakao, socker och mjölk som jag åt. Jag minns även när mamma köpte en ny symaskin och att symaskinsagenten från Husqvarna, Alrik Carlsson, kom på besök flera gånger och nästan blev som en vän i huset. Han hade en gulvit Peugeot 404.

Mamma tappade ju sorgligt nog sitt hår och var väldigt ledsen över det. För min del minns jag inte detta, och jag kommer över huvud taget inte ihåg att hon hade hår. Det föll av lite i taget och hon fick åka till Stockholm och prova ut en peruk. Pappa och Göran var med. Jag minns att hon skickade peruken i dubbla kuvert till tvätt i Stockholm. Och så minns jag att jag inte vågade gå bort till henne där hon låg på marken i Mjölkvik när hon hade ramlat och slagit i huvudet sommaren 1970.

Grannarna har vi räknat upp i början av kapitlet. Och i det gula huset bredvid vårt (nr 53) bodde alltså ”Tanta Fransson”. Hennes son Hilding bodde också där under lång tid. Jag minns en gång när vi var bjudna på kaffe där och Hilding hade bakat. Mamma fick nog kväljningar av tanken på att äta hans bullar, som hade jäst på toalettgolvet, så i ett obevakat ögonblick stoppade hon en halväten bulle under kjolen och innanför sin strumpa. Till saken hör att Hilding ofta var ganska smutsig om händerna. När vi kom hem visade hon bullen för mig och vi skrattade så att tårarna rann.

Under våra år i Solgärde föddes Kerstins och Sten-Olofs båda barn, Anna (1966) och Anders (1971). De bodde i Österbymo och var ofta på besök, det var alltid roligt tyckte jag. När Anna skulle döpas 1966 i Sunds kyrka köpte vi vår första bil, en vit Saab (E 71683), och kom till kyrkan i den till allas förvåning.

Göran bodde hemma till hösten 1967 och flyttade då in till Linköping. Då fick jag ta över

hans rum. Men egentligen sov jag bara där, för mamma ville att alla Görans grejer skulle vara kvar. När han kom hem på helgerna fick jag flytta till sängen inne hos mamma och pappa. Det mesta av Görans saker fanns sedan kvar i ”mitt rum” ända tills vi flyttade till Gammelgårdsgatan. Jag minns hur ledsen och orolig mamma var när Göran var i USA och inte trivdes hos sin familj (Gessers). Pappa var också orolig men försökte mest trösta mamma. Båda var sedan mycket lyckliga när Göran fick byta till familjen Whitesell.

År 1972 hade Göran träffat Susanne, och hon var med hem till Kisa för att fira jul det året. Jag tyckte att hon var vacker som en docka. Vilka fina jular vi hade! Vid varje jul räknade jag mina paket. Det brukade bli uppåt 24–25. Det var nog då, när jag jämförde med kamraternas antal, som jag började förstå att jag var en riktigt bortskämd unge.

Vi köpte alltså vår första bil 1966, när jag var nio år. Året därpå gick Sverige över till högertrafik, den 3 september. Då hade vi fortfarande kvar Saaben. Men den byttes bort år 1968 eller -69 mot en Renault 4, ”Lajban” (EA 16053). Senare köpte vi en Renault 16 (DKU 614) och en gul Mazda 323. Mamma tog körkort år 1968. Hon ville väldigt gärna ha körkort, inte minst för att det låg ett slags frihet i det. Hon och Daga Samuelsson bestämde sig tillsammans för att gå på körskolan. Mamma hade lite svårt med start i backe, men annars gick det ganska bra. Pappa hittade dock gärna fel på hennes körning, så det var inte alltid lätt. Hon klarade dock uppkörningen redan vid första försöket och var väldigt glad.

Mamma, pappa och jag åkte ofta och badade när vi hade skaffat bil. Det var i regel till ”badstenen” i Föllingen men även till Glimmingen. Innan vi fick bilen hade vi ofta åkt till Verveln med tåget. Då var även Göran med. Pappa älskade att plocka blåbär och var ofta ute på egen hand och plockade. Han ville gärna ha med oss andra, men vi var inte särskilt intresserade. Han kom hem med den särskilda blåbärshinken alldeles full, och det var sagolikt gott att vid alla dessa tillfällen få äta blåbärsmjölk till kvällsmat.

Pappa arbetade hela tiden vid järnvägen i Kisa. Först var det i ett gammalt fint hus som låg på östra sidan om spåren. Jag minns så väl när detta eldades upp, 1969 var det väl, och ersattes med en mindre träbyggnad på andra sidan, alldeles invid godsmagasinet. (Dessa båda byggnader eldades för övrigt upp strax före midsommar 2020.) Han behöll sin anställning på SJ fram till sin pensionering år 1982. Han hade många arbetskamrater där, bl.a. Sune Carlsson, Bertil och Harry Samuelsson (som var bröder), Erik Larsson, Pelle Mathsson, Lasse Hed, Ingvar Knutsson och Gunnar Ekfäldt. Gunnar var stins under en ganska lång period, och mamma och pappa umgicks med honom och hans fru Astrid till och från under ganska många år. De bodde i stationshuset. Deras boxer Rasmus och jag tyckte om att gå på promenader tillsammans. Då och då besökte jag pappa på hans jobb och jag fick ”hjälpa till” med lite av varje.

Bland annat stämplade jag biljetter och fraktsedlar och vägde gods på den enorma godsvågen. Den absolut roligaste sysslan var dock att hjälpa pappa att vinka av tåg med den särskilda flaggan. Mamma arbetade som ändringssömmerska åt Schills och satt i syrummet i källaren och sydde. Ingalena Thorén kom ofta promenerande med kläder som skulle ändras, och hon hämtade när de var klara. Senare jobbade mamma på Kembaren, som låg i Åkerdala alldeles bredvid Hemgården, och därefter i sybehörsaffären Tygbiten vid Skvallertorget.

För att återkomma till midsomrarna i Dackebo, så minns jag dem med väldigt stor glädje. När vi på midsommaraftonens förmiddag kom dit efter en som jag tyckte lång resa, stod alltid kaffebordet dukat på altanen med många sorter av Hjöjjans hembakade mycket goda kakor. På eftermiddagen tog vi en biltur till Lysingsbadet i Västervik. Det var för att spela minigolf, men också (för min del) för att titta på alla dem som var mer eller mindre fulla. Det tyckte jag som 8–9-åring var mycket spännande. Kvällen och en bit av natten avslutades med prat, skratt, ätande och drickande på Dackebos altan. Alltid lika mysigt. Dagen därpå ägnades vid fint väder åt sol, salta bad, fiske m.m.

1964 på hösten började jag i skolan, i den s.k. Logen vid Borgarberget. Jag minns en hel del från skoltiden. Min lärarinna hette Inga Lundin. Henne hade jag även i andra klass men då i Stjärneboskolan. Därefter gick hon i pension, och i tredje klass fick vi Lilian Lindh. I Logen hade vi ingen gymnastiksal. När det stod gymnastik på schemat sköts alla skolbänkar åt sidan. Därefter fick vi skutta runt en stund på en liten plätt i mitten av skolsalen. Duschning efteråt var det inte tal om. De vanliga kläderna åkte på ändå. En dag fick vi besök av musiklärare Bergcrantz. Han skulle starta en skolkör och ville välja ut tre flickor och tre pojkar som kunde sjunga någorlunda. Jag blev till min glädje en av dem och sjöng sedan i skolkören hela grundskolan.

Det här är Görans och min gemensamma småskollärarinna Inga Lundin tillsammans med oss båda när Göran tog realen.

GÖRAN, LOTTA O INGA L

LOTTAS KLASS I SMÅSKOLAN

I min klass gick i första årskursen (1 A): Anne Melander, Agnetha ”Nettan” Andersson, Britt-Inger Kindesjö, Annelie Andersson, Birgitta Adolfsson, Ing-Marie Lavén, Ingela Andersson, Chatarina Savbäck, Agneta Andersson, Peter Johansson, Christer Knutsson, Jonas Gruvaeus, Lasse Larsson, Kenneth Lindblom, Raymond Klasson, Peter Cederlund, Mats Johansson, Anders Larsson, Eva Harling, Elisabeth Anebreid, Margareta Geisner, Cecilia Gustavsson och Martin Struve (som saknas på bilden).

Från de första skolåren minns jag hur tråkigt det var att min klasskamrat Ing-Marie Lavén insjuknade i någon form av leukemi. Jag tror det var i andra klass och att hon sedan dog något år därefter. Det var svårt att förstå att hon var borta. Döden känns ju så oerhört avlägsen för en nioåring.

Ett glatt minne är däremot, från tredje klass, när jag på en rast fick se mamma komma gående på skolgården. Jag sprang till henne och hon berättade då att Kerstin och Sten-Olof hade fått en flicka. Jag var alltså moster. Mäkta stolt sprang jag tillbaka till mina kamrater för att delge dem den stora nyheten.

Även i mellanstadiet gick jag på Stjärneboskolan. Det var åren 1967–1970. Min klasslärare nu var Lilian Lindhs man, Seved Lindh. Han var betydligt strängare än sin fru. Honom hade man stor respekt för. Där var det tyst i klassrummet och alla jobbade på tills han sade något annat. På rasterna hoppade man hopprep och twist, man bytte bokmärken eller ishockeybilder med varandra (jag hade ett stort intresse av att se Tre kronor spela, kunde namnen på alla spelare och även vilket nummer de hade på sin tröja).

Min bästis i klassen under denna tid var Helena Söderbäck och även till viss del Chatarina Savbäck. Musik, svenska, matematik och engelska var mina favoritämnen medan gymnastik och textilslöjd hörde till dem jag gillade minst. På denna tid gick man i skolan även på lördagar. Bara halvdag, men man skulle ju upp tidigt även denna dag. Jag hade dock inte så mycket emot detta, eftersom det alltid serverades sagolikt goda fruktsoppor i matsalen då. Skolmaten var annars inte särskilt populär bland oss barn. Ofta blev man tvingad av den lärare som ”vaktade oss” att äta upp all mat som man fått sig ”tillslängd” på tallriken av mer eller mindre sura ”mattanter”. Värst var leverstuvning och bruna bönor. Några barn grät medan andra kräktes. Oj så det var, och så liten man kände sig. ”Lördagsskolan” upphörde när jag gick i femte eller sjätte klass, och det allra bästa med det var att jag fick se klart hela fredagskvällens långfilm på tv:s enda kanal.

I högstadiet flyttade vi till Värgårdsskolan, och där gick jag alltså i sjunde, åttonde och nionde klass under åren 1970–1973. Där hade vi en lärare för varje ämne, men min klassföreståndare under de tre åren hette Jarl Helander (som jag hade i teckning). Dessa nio skolår var och är fortfarande obligatoriska. De kallas med ett gemensamt namn för grundskolan. – Några andra av mina lärare var Ralf Backman, Bruno Germundsson, Stig Nilsson, Kjell Lernedal, Inge Qvist, Gunnar Ejderholm, Gunda Arvidsson och Lennart Lindvall. Och i min klass i sjunde årskursen (7 A) gick: Anne Melander, Ingela Anders-son, Chatarina Savbäck, Annelie Andersson, Eva Geber, Britt-Inger Kindesjö, Helena Söderbäck, Agneta Andersson, Peter Johansson, Claes-Uno Molander, Agnetha ”Nettan” Andersson, Cecilia Gustavsson, Margaretha Geisner, Marie Östgaard, Elisabeth Anebreid, Peter Cederlund, Johnny Melander, Kenneth Lindblom, Jonas Gruvaeus, Mats Johansson, Anders Larsson, Christer Knutsson och Birgitta Adolfsson.

LOTTAS KLASS 7

rad 1: Anne Melander, Inger Andersson, Katharina Sarbäck, Amelie Andersson, Eva Geber, Britt-Inger Kindesjö, Helena Söderbäck, Agneta Andersson

rad 2: Peter Johansson, Claes-Uno Molander, Agneta "Nettan" Andersson, Cecilia Gustavsson, Margaretha Geisler, Marie Östgaard, Ewa-Lotta Lambertz, Elisabeth Anebreid

rad 3: Peter Cederlund, Johnny Melander, Kenneth Lindblom, Jonas Gruveaus, Mats Johansson, Anders Larsson, Christer Knutsson – 71

MED KERSTINS ORD, SKRIVET VID ÅRSSKIFTET 1985/86 TILL SLÄKTKRÖNIKAN

Till hösten 1957 började jag på läroverket i Linköping och inackorderades hos kantor Simonsson på Drottninggatan 37 för 85 kr/mån. Två gånger per dag gick jag och tre kamrater till Gunborg och åt prima mat för fem kronor. Hos Simonssons kom jag att bo i fem år. På läroverket trivdes jag inte så bra. Det var inte så roligt att flytta hemifrån, och andan i klassen var inte densamma som i vår Kisa-klass. Därför blev jag glad då jag efter ett andra försök lyckades komma in på folkskoleseminariets 4-åriga linje tillsammans med 11 flickor och 12 pojkar. En behaglig tid följde, även om kassan var skral. Varje helg reste jag hem. Det var roligt med lilla Lotta och de trevliga lördagskvällarna i familjens sköte. På somrarna serverade jag på Bygdegården för 3 kronor i timmen + dricks.

1961 flyttade mormor och morfar till Sjögestad igen, och jag besökte dem alltemellanåt. Det kändes hur glada de var över det avbrott i vardagen som de korta eftermiddagsbesöken gav.

1961 var också det året då Sten-Olof och jag förlovade oss. Den 5 november ägde det rum i Sten-Olofs barndomssocken Hjärtlanda utanför Sävsjö.

Folkskollärarexamen tog jag den 24 maj 1963 och sju dagar senare blev Sten-Olof slöjdlärare. Våra första platser fick vi i Hällestads socken. Mamma och pappa hjälpte oss att flytta vårt bohag dit, och jag märkte på mamma, när hon klev ur bilen på grusplanen framför Borggårds skola, att hon verkade betryckt. Hon tyckte skolan låg alldeles för ödsligt, men vi trivdes bra med den lilla lägenheten under skolans takås, barnen, min enda kollega Marianne Johansson och omgivningarna.

Nu tyckte vi det kunde vara dags för giftermål, och den 14 september 1963 stod bröllopet i Kisa kyrka. Tärna var min kusin Gunilla, men brudnäbben – dvs. Lotta – strejkade i sista minuten. Middagen avåts på Horns hotell, och frampå natten for vi mot vårt hem i Borggårds skola, där grannarna byggt äreport åt oss.

En lördag fick jag se en annons om en Grand Danois i Corren. Jag såg mormors underbara harlekinfärgade Peggy, som varit min lekkamrat under så många somrar, framför mig och bad Sten-Olof att vi skulle åka och titta på den. Så blev det, och när vi på kvällen återvände

KERSTINS OCH STEN-OLOFS BRÖLLOP

den krokiga vägen genom Hällestadsskogarna satt en stor svart Grand Danoistik bredvid mig i baksätet i vår blåa Saab 93. Diana blev ett tillgivet och kärt sällskap för oss på våra eftermiddagspromenader liksom på våra weekend-resor till Kisa och Malexander.

Nu hade vi mera pengar att röra oss med och gav oss ut på resor. 1964 var vi hos Bibban och Sven i Kiruna i fjorton dagar. De var ett underbart värdpar. Jag undrar om vi var lika underbara gäster, uppe som vi var till 3-tiden på morgonen. Därefter sov vi till långt fram på dagen! När vi vaknade brukade Jörgen fortfarande sitta vid köksbordet och rulla runt maten inne i munnen. Han ägnade många timmar åt den sysslan den 6-åringen!

Vår rundresa i Europa sommaren därpå var inte lika lyckad. Jag blev trött och hängig och ville helst sitta i bilen. Sten-Olof blev irriterad. Inte anade vi då att jag väntade barn.

När vi kom hem fick vi veta att vi fick de platser vi sökt i Ydre kommun, om vi bara skyndade oss att svara. Redan nästkommande dag for vi från Malexander via Blåviks färja till Asbysand, där vi blev vänligt bemötta av rektor Bejke, som även visade oss en liten villa i Österbymo som vi kunde få hyra. Vi tyckte den var trevlig, och att det skulle vara roligt att komma närmare våra föräldrar, så vi accepterade omgående, även om jag skulle få en sjua med 31 elever i det som numera är Ydre skolmuseum.

Den 20 augusti installerade vi oss i villan. Den 21 började skolan. Nu var jag helt säker på att jag skulle ha barn någon gång i början av mars. Jag mådde prima och såg fram emot tilldragelsen, även om det kändes som om jag dragit skolan vid näsan, eftersom jag inte skulle kunna ha klassen hela läsåret.

Den 19 mars 1966 förstod vi att vi skulle ge oss av till BB i Eksjö, och den tjugonde föddes vår lilla flicka, knubbig, mörkhårig och endast 47 cm lång. När vi kom hem efter en vecka stod mamma och Lotta, nu knappt nio år gammal, och tog emot oss på gården. Det kändes tryggt att ha mamma som hjälp den första tiden, för det är i sanning en stor omställning att få barn. Att det var så underbart och så jobbigt, det hade jag inte kunnat tro.

På Lottas födelsedag tog vi med vår lilla flicka på hennes allra första utfärd. Den gick förstås till moster. Namnfrågan var aldrig något problem. Anna var det sötaste namnet vi visste. Märta hette farmor och Maria är så att säga vårt släktnamn. Så Anna Märta Maria fick det bli, och annandag pingst – den 30 maj – ägde dopet rum i Sunds kyrka. Dopförrättare var kyrkoherde Ragnar Hultenius. Döm om vår förvåning när familjen Lamberthz infann sig i en för dagen inhandlad Saab!

Aldrig hade ett så välskapt barn sett dagens ljus tidigare. Jag minns hur jag satt på barnavårdscentralen och jämförde Anna med övriga barn. Ja, hon var i sanning söt! Ja, den moderskärleken! Jag hade bestämt, att när jag fått barn skulle jag minsann vara hemma, men så blev det inte riktigt. Det nya högstadiet var under införande, och det rådde en skriande brist på lärare, så rektor Bejke övertalade mig att ta lite tyska. Tjänsten svällde så småningom ut till halvtid, något som visade sig ganska lagom.

Vi trivdes bra i Österbymo och började fundera på ett eget hus. Farfar och morfar avrådde. Det var ju så dyrt att bygga nuförtiden. Vi lyssnade inte på dem, utan när Ukredaområdet började projekteras tog Sten-Olof mig med dit för att visa en tomt han tyckte var fin. Jag tyckte nog den var stubbig och ojämn samt låg lite långt från skolan och affärerna, men jag gav med mig, och det har jag aldrig ångrat.

Vi bestämde oss för ett Hjältevadshus och den 10 oktober 1970 – efter mycket arbete av såväl oss som Sten-Olofs pappa – stod huset inflyttningsklart. 150 000 kr hade det kostat. Alla textilier hade mamma nu liksom vid tidigare flyttningar ordnat med. Så skönt att ha mamma som så ställde upp för en!

Först nu kunde Anna flytta från sin ”hagsäng” och till en egen, men det var inte så lätt att ligga i eget rum när man var van vid att hålla i mammas tumme, så många blev de nätter hon kom att dela säng med oss.

Ytterligare en familjemedlem var på väg. Det skulle säkerligen bli en stöddig bit, för jag var stor som ett hus. Ja, stor blev han, pojken som föddes på Eksjö nya BB den 26 februari 1971, 24 dagar försenad. 4950 g vägde han, och personalen sa sig aldrig ha sett en nyfödd med sådan bredd över axlarna och ett sådant huvudmått. Utvecklingen hade nu gått därhän att fäderna fick vara med vid förlossningen, och detta var nog en av Sten-Olofs främsta upplevelser.

Lilla Anna fick dock inte visa sig på avdelningen. Hon blev bryskt avvisad. Sådana var bestämmelserna, och vi hade inget annat att göra än att finna oss. Men nog är det skönt att en förändring har skett. Det blir säkert lättare att få ett småsyskon när man själv får känna sig som en som är med i och inte ställd utanför skeendet, så som Anna fick göra.

Så var det dags för namnval igen. Sten Anders Gustav beslutade vi. Det sista namnet borde göra att både farfar och morfar kände sig ihågkomna. Anna tyckte emellertid ett annat, så det fick bli Mikael i stället, och söndagen den 25 april döptes Anders av kyrkoherde Sven Gustavsson i Sunds kyrka.

Anders var, som morfar sa, inte ett snällt barn. Han var ett gudomligt barn! Han var och är lugn och snäll härhemma men har kanske inte varit så charmerande i större sammanhang. Han har helt enkelt inte brytt sig om att visa sina bästa sidor då, blyg som han egentligen är. Anders har ett allt överskuggande intresse: motorer och tekniska grejor. Telefonen, dammsugaren och diskmaskinen tillhörde hans leksaksfavoriter, och innan han kunde sitta upp i barnvagnen följde ögonen varje bil som passerade. Anders var ganska sen att tala, men Dissdiss, Vovlos och Paab tillhörde hans absolut första ordförråd.

MED FÖRSTA BARNBARNET ANNAS ORD (SKRIVNA HÖSTEN 1985)

Morfar, mormor, farfar och farmor har betytt mycket för mig. De har gett mig många minnen som jag inte skulle vilja vara utan. Det är inte roligt att mormor och farfar inte finns mer. Mormor dog då jag var tolv år (1978) och farfar för bara två månader sedan (den 31 oktober 1985).

Jag kommer inte ihåg så mycket som jag skulle vilja om mormor. Vad jag minns är att jag alltid tyckte det var så roligt att åka till morfar och mormor i Kisa. Mormor gjorde världens godaste sås. Den fanns alltid i ett ljusblått halvlitersmått. Och så fick man jättegoda cigarrkakor och ”smarriga” TV-smörgåsar. Och fick man inte godis av mamma och pappa så kunde man vara säker på att hos mormor och morfar, där fick man alltid en hel massa. Precis alltid när mormor och morfar kom till oss i Österbymo så hade de med sig en stor gottpåse som man fick hämta i mormors väska efter middagen. Morfar arbetade på järnvägsstationen. Det var spännande när jag fick följa med dit. Alla farbröderna där var så snälla, och jag fick skriva skrivmaskin och räkna på räkneapparat och stämpla med riktiga stämplar. Ibland fick jag åka tåg gratis med morfar.

I Kisa fanns ju morbror Göran och moster Lotta också. Det var jättekul! Göran var så lång och bråkig. Det kittlade så mysigt i magen när han slängde upp mig i taket i hallen. Han höll mig i fötterna också, så jag dinglade upp och ner högt uppe i luften. Göran, han var rolig för han tröttnade inte på att bråka med mig.

Lotta ”puffade” mig på gungorna som fanns på andra sidan vägen vid Solgärde. För henne fick jag gunga högre än för mamma. Hon hade små roliga prylar i sin byrå på sitt rum också. Ofta fick man ta hem någon liten sak därifrån, om man bara tjatade ett tag. Sedan när jag blev lite äldre upptäckte jag att det fanns spännande kärleksbrev i byrån också. För säkerhets skull låste jag in mig på toaletten när jag läste dem.

Jag minns gammelmormor och gammelfarfar lite grand. Gammelmormor var sjuk hela tiden då jag kände henne och bodde på ett ålderdomshem i Vikingstad. Jag tyckte synd om henne, för hon frågade om och om igen när hon skulle få åka hem. Mamma har berättat hur roligt det var när gammelmormor var frisk. Gammelfarfar bodde ihop med Allith. Han satt nästan alltid vid sitt stora skrivbord, då vi var och hälsade på. I skrivbordslådan hade han alltid en rulle ”Center” som jag fick några bitar av varje gång. En gång upptäckte jag att han hade en konjaksflaska i papperskorgen under skrivbordet. Det var så märkligt tyckte jag, och jag vågade inte säga det till någon.

KAPITEL 10

ÅREN PÅ GAMMELGÅRDSGATAN 1973-78, ELSVIGS DÖD

År 1973 blev Hultenius hus på Gammelgårdsgatan 29 till salu och Elsvig och Lasse köpte det för 170 000 kr. Vid det laget var det bara Lotta av barnen som bodde kvar hemma. Kerstin hade gift sig med Sten-Olof och flyttat hemifrån definitivt år 1963. Göran hade flyttat till Uppsala på hösten 1971 och träffat Susanne 1972.

På Gammelgårdsgatan trivdes Elsvig betydligt bättre än i Solgärde. Huset var större, ljusare och modernare. Det var fem rum och kök, inkl. ett stort allrum på nedervåningen, och en stor trädgård med altan. Grannarna på Gammelgårdsgatan var familjerna Wadell, Jakobsson och Nyblom bortåt gatan och familjerna Melkersson, Jonsson, Larsson (Tage med fru) och Berg (Stig och Ninnie) åt andra hållet. Gun Melkersson var syster med Viola Savbäck, som var gift med Karl-Erik och mamma till Lottas bästis under några år Chatarina (Kicki). Lotta minns att Gun ofta satt ute och solade. Deras barn hette Lena och Thomas. Mitt emot bodde Viola och Sigvard Ohlsson med tre döttrar. Till det huset flyttade så småningom Jan-Erik och Lisbeth Ekberg med dottern Josefine, som blev en kär gäst i huset och lekte mycket med Petter. » Det var gott, jag tar tre till « , sa hon en gång när hon blev bjuden på godis. Huset bredvid Ohlssons/Ekbergs (inåt Kisa) ägdes av Pingst-församlingen och beboddes av den som för tillfället var pastor med familj. Sedan kom Allan Uhnell med fru. Åt andra hållet bodde familjen Robertsson med bl.a. dottern Maria.

I alla år prenumererade familjen på både Östgöta Correspondenten (Corren) och Kinda-Posten. Corren kom på morgnarna och Kinda-Posten på eftermiddagarna. Östgöten var Kisas tredje tidning. Den var socialdemokratisk och hade mindre utbredning än de andra två. (Så småningom slogs den ihop med Folkbladet och fick namnet Folkbladet Östgöten.) I övrigt läste Elsvig ofta Femina, medan Lasse läste Bridgetidningen. Elsvig hade ett handarbete igång så gott som hela tiden. Hon stickade, lagade och ändrade.

Elsvig och Lasse umgicks mest med Harry och Daga Samuelsson, som bodde på Gammelgårdsgatan 19 med sina två söner, Göran och Lennart. För det mesta spelade de bridge när de träffades. Det blev ganska mycket rökt och drucket under de kvällarna. Elsvig, Lasse och Daga var vanerökare, medan Harry var feströkare. De trivdes väldigt bra ihop och det var hög stämning. Lasse styrde och ställde rätt mycket i bridgen. Han var skicklig och teoretiskt intresserad, och ibland kunde han inte låta bli att tillrättavisa Elsvig lite grand.

Annars var det ovanligt att det förekom kritik eller påpekanden mellan Elsvig och Lasse. Något enstaka gräl kan vi minnas, men för det allra mesta var det väldigt harmoniskt och skönt hemma.

Både Kerstin och Göran med familjer var ganska ofta på besök. I Österbymo hade familjen vid det här laget utökats med Anders, som föddes 1971. Göran och Susanne fick Petter 1973 och Karin 1977. Barnbarnen var förstås mycket kära gäster hos mormor och morfar resp. farmor och farfar. Anna, Anders och Petter hann också träffa morfars far resp. farfars far Einar, innan han gick bort år 1975. Han och Allith bodde i ett av radhusen på Egnahem, Kindagatan 9.

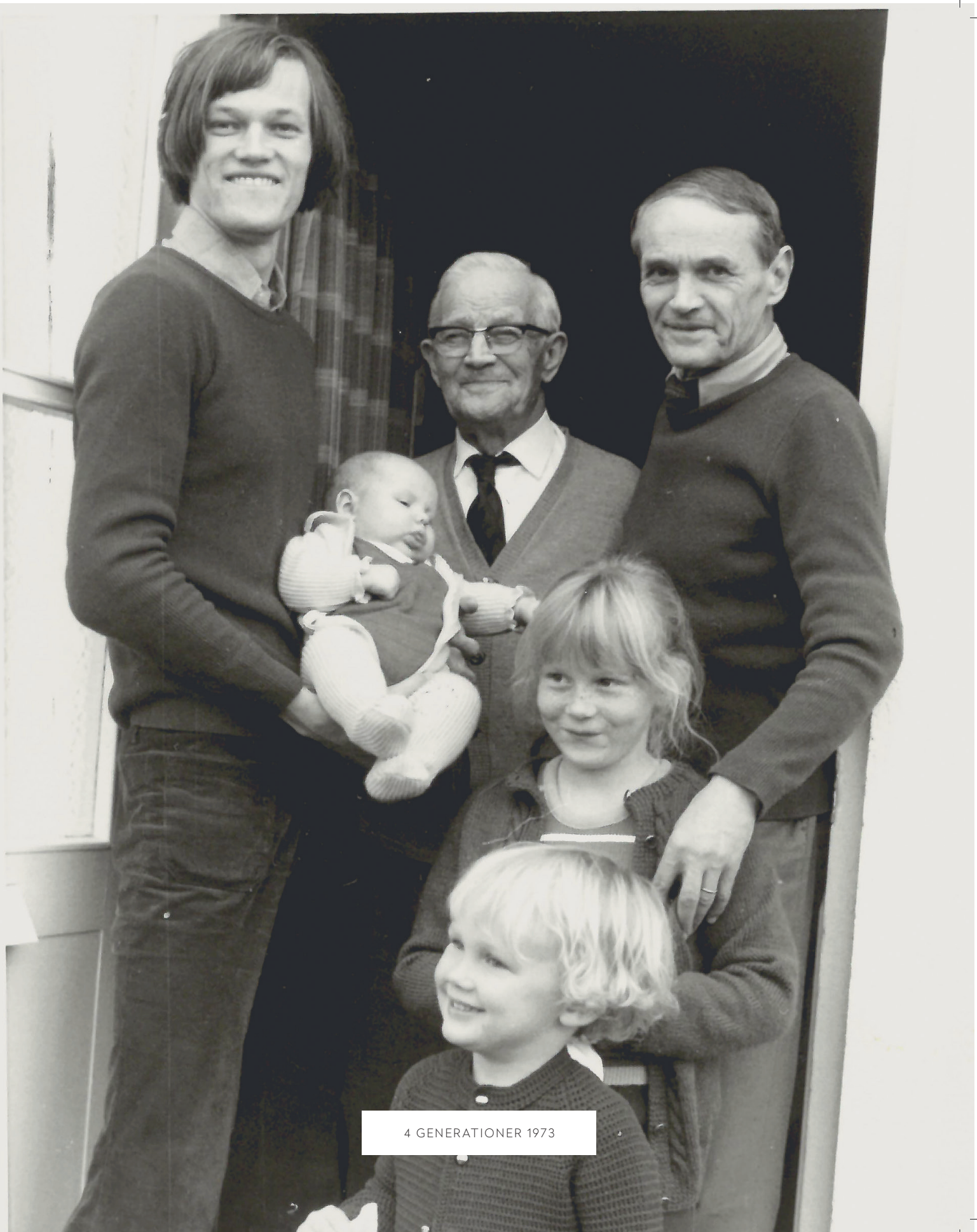

4 GENERATIONER 1973

Alla jularna de här åren firades på Gammelgårdsgatan. Alla barn och barnbarn var hemma där några dagar. Även Allith var med.

Bland besök kan nämnas det från Amerika 1974, då Görans familj från USA-året hälsade på. Det var Ruth och Robert Whitesell och sonen Randy. Det var mycket hjärtligt och trevligt, och det bjöds rikligt. Elsvig hade lagat en hel del mat men även köpt hem en del cateringrätter.

På sommaren 1975 gjorde Lasse och Elsvig sin första resa utanför Norden, vilken också kom att bli Elsvigs enda. De och Lotta följde med Kerstin, Sten-Olof och Anna till Polen. Det var en stor upplevelse. De bodde bl.a. på hotell i Szczecin och hälsade på Kerstins och Sten-Olofs goda vänner Edward och Mariola i den lilla stad där de bodde. De övernattade hos dem en natt och gav dem ett kylskåp som avskedspresent efter att ha upptäckt att ett sådant saknades. Förutom på hotellet i Szczecin och hos Edward och Mariola bodde de i tält under resan. När Elsvig och Lasse åkte hemåt fortsatte de andra till Tjeckoslovakien.

Lasses 60-årsdag, den 30 juni 1977, firades på Bygdegården i Kisa. Det var en stor och trevlig fest med roliga tal och en Lasse i högform. Till present fick han bl.a. en utelampa av gammal gatlyktekaraktär som placerades på gräsmattan på baksidan av huset och lyste fint i många år. Numera finns den hemma hos Ewa-Lotta och Anders i Eksjö.

På sensommaren 1977 inträffade den stora och oåterkalleliga olyckan. Elsvig fick plötsligt en fruktansvärd huvudvärk, och hon blev tvungen att åka till Regionsjukhuset i Linköping för undersökning. I början trodde läkarna på spänningshuvudvärk, men vid en förnyad undersökning visade det sig vara en tumör i hjärnan. Då hade man hunnit lägga märke till förändringar i Elsvigs sätt att uppträda. Hon verkade inte bry sig om saker som tidigare, hade svårt att skynda sig osv. Det var en oerhört sorgsen stämning när beskedet kom att tumören var elakartad och att sjukdomen inte gick att bota. Den 23 augusti opererades Elsvig, låg sedan medvetslös i några dagar men återhämtade sig. Hon blev sedan snabbt bättre, och vid Kurts 50-årskalas den 19 november var hon i stort sett som vanligt. Under ett knappt halvår fick hon sedan vara ”frisk”. Det var en dyrbar tid och samtidigt en fruktansvärd väntan på att sjukdomen skulle göra sig påmind igen. Under sommaren 1978 blev sedan Elsvig allt sämre, och den 22 september fick hon skjutsas till lasarettet i Kisa.

På sjukhuset blev Elsvigs tillstånd stadigt sämre, och på morgonen fredagen den 24 november gav hon upp andan. Lasse var där hos henne, Göran och Lotta kom en halvtimme för sent. Dödsdagen var Elsvigs och Lasses 38-åriga bröllopsdag.

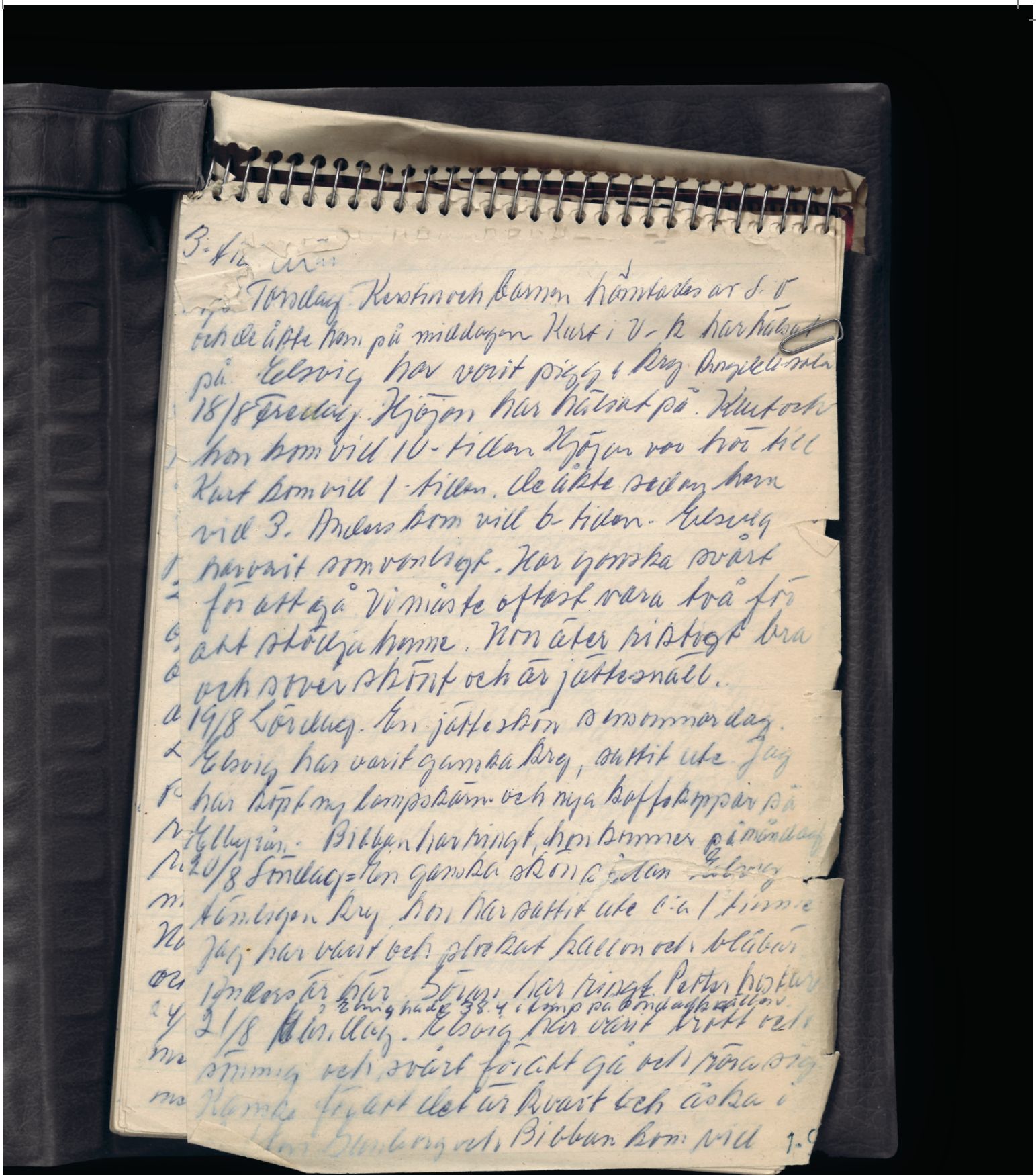

LASSE SKREV DAGBOK UNDER
HELA ELSVIGS SJUKDOMSTID.

Här kommer ett utdrag ur dagboken den första sjukdomsmånaden, augusti 1977:

AUGUSTI (FÖRSTA VECKAN):
Elsvig klagade över ont i huvudet, sov dåligt på grund av värken.

6 AUGUSTI:
Elsvig till RIL i ambulans, fick åka hem igen efter undersökning. Blev ordinerad sjukgymnastik, då läkaren trodde på spänningshuvudvärk.

7–12 AUGUSTI:
Elsvig hade besvärlig huvudvärk, i synnerhet på mornarna och förmiddagarna.

12 AUGUSTI:
Elsvig på nytt till RIL i ambulans, fick efter övertalning stanna för undersökning.

13–17 AUGUSTI:
Vi hälsade på Elsvig varje dag.

18 AUGUSTI:
Dystert besked om Elsvigs sjukdom.

19 AUGUSTI:
Elsvig flyttades från avd 51 till 50.

20–22 AUGUSTI:
Vi hälsade på Elsvig varje dag.

23 AUGUSTI:
Elsvig opererades på neurokirurgen (avd 50). Op. gick bra enl. läkaren.

24 AUGUSTI:
Gunborg hälsade på.

25 AUGUSTI:
Jag, Kerstin och Lotta hälsade på. Elsvig var ganska kry efter omständigheterna.

26 AUGUSTI:
Jag hälsade på.

27 AUGUSTI:
Jag, Lotta och Anders hälsade på.

28 AUGUSTI:
Jag, Kerstin, Lotta och Anders hälsade på.

29 AUGUSTI:
Gunborg hälsade på.

30 AUGUSTI:
Jag hälsade på. Elsvig var ganska kry.

31 AUGUSTI:
Elsvig blev plötsligt sämre. Tel från RIL kl. 13.50. Lotta hade åkt före dess för att hälsa på. Kerstin, S-O och jag åkte in kl. 16.00. Elsvig var då medvetslös då vi kom till henne. Enl. vad vi fått reda på senare trodde läkarna att detta tillstånd berodde på svullnad kring operationsområdet.

1 SEPTEMBER:
Elsvig var medvetslös. Kerstin, Göran, Lotta, Bibban, Hjöjjan, Gunborg var hos henne.

2 SEPTEMBER:
I dag var Elsvig bättre igen, pratade och var ganska pigg."

Här kommer några utdrag ur dagboken från hösten 1977:

6 OKTOBER:
Elsvig ringde vid ½ 6-tiden och talade om att hon fick åka hem på permission i morgon! Jätteroligt. Hon hade fått strålning första gången. Gunborg var hos henne.

7 OKTOBER (FREDAG):
Jag var och hämtade Elsvig. Vi åkte från RIL vid ½ 5-tiden. Hon hade dessförinnan varit på

behandling. Hon var pigg och kry hela em. Jätteroligt att få ha henne hemma. Fick fina blommor av Kerstin + Janne samt av Ekbergs, som Josefine kom med.

8 OKTOBER:

En glad lördag med Elsvig hemma glad och kry. Blommor kom från Anna, Ann-Mari och Birgit (vackra blommor). Fina blommor kom Greta Sandström själv med, drack fm-kaffe. Kerstin, SO och barnen kom ung. samtidigt med Greta. Elly Sandell kom med vackra blommor på em, drack em-kaffe med tårta. Göran kom med ½ 2-bussen.

9 OKTOBER:

En glad och trevlig söndag med Elsvig hemma hos oss! Vi åkte tillbaka till RIL vid ½ 6-tiden. Göran reste hem med 18.15-tåget. Jag skjutsade Elsvig till avd. 47 och åkte hem vid 7-tiden. På kvällen angenämt besök av Anders och hans föräldrar samt Karin och hennes pojkvän. De åkte hem ½ 11. [...]

15 OKTOBER:

Trevlig lördag. Elsvig glad och kry. Göran med familj kom vid ½ 3-tiden. Vi åt middag. Daga och Harry kom med rosor vid 4-tiden, Allith strax därefter. Drack em-kaffe med tårta som Allith köpt. [...]

18 NOVEMBER FREDAG:

Elsvig har grejat, lagat middag, strukit m.m. Anders kom vid 7-tiden. Allith var här på fm då jag jobbade.

19 NOVEMBER LÖRDAG:

Stort kalas i Västervik med anl. av Kurts 50-årsdag. Jätteroligt men ganska onykter blev jag. Elsvig var med hela tiden (fram till kl. 2), dansade och var pigg och glad."

Och här är ett utdrag från de sista dagarna (1978):

23 NOVEMBER (TORSDAG):

En orolig dag. Elsvig hade på morronen 39.5 gr feber. Jag sade till hos henne en stund då jag åkte hem till frukost. Då hade dom ringt från sjukhuset vid 6.15 och talat om att Elsvig var sämre. Hon andades häftigt, men som väl var hade hon nog inga plågor. Jag var hos henne på fm. Lotta jobbade och var uppe med jämna mellanrum. Jag ringde till Göran, som for med tåg från Uppsala kl. halv 7 men var försenat så han kom ej med beräknat tåg från Sthlm utan

först 21.12 och var inte i Lkpg förrän 23.50. Lotta mötte honom där och dom var hemma strax efter halv 1.

24 NOVEMBER (FREDAG):

Syster Lena ringde vid 24.15 att Mamma var sämre varför jag genast for bort. Jag fick vara hos Elsvig c:a en halv timma innan hon andades sin sista suck, som syntes helt utan lidande. Göran och Lotta kom ungefär samtidigt. Lilla Elsvig och mamma syntes sova gott. Tidpunkten var då ca 0.55 natten till den 24 nov, vår 38:e bröllopsdag. Ömo-borna hade varit hemma på em och hälsat på hos mamma. Jag hade också ringt Hjöjjan, Bibban och Gunborg. Det blir svårt att sova i natt. – En dyster dag. Vi började dagen med att åka till begravningsbyrån och ordnade för jordfästningen. Kerstin och Anna hade kommit dessförinnan. Begr.byrån ordnar det mesta. Vi var till prästgården och talade med prosten Blidö. Först skulle enl. avtal adj. Mollberg förrätta jordfästn., men vi ändrade oss och bad Blidö ställa upp. Vi ordnade också för bisättning, som skall ske i sjukhusets gravkapell i morron kl. 15. Vi ringde på morronen till Bibban, Hjöjjan, Gunborg, Allith och Thyra. Begravningen är utsatt till kl. 14 lördagen den 2.12."

Vi vet inte vad cancern berodde på. En teori var att den hade kommit av den smäll Elsvig fick i huvudet när hon föll på ett berg år 1970 och förlorade lukt och smak. En annan var att den kom av giftiga gaser i Kembaren i Åkerdala, där ju Elsvig arbetade några år. Men det kan ha varit något annat också. Vi minns så väl när hon satt vid köksbordet och hade fått beskedet om tumören. Hon sa att det ju inte behövde vara något farligt, att det kunde vara en godartad tumör. Det hoppet fanns väl, men det var inte stort. Så ledsamt det var.

Knappt två år efter mamma Elsvigs död fick Trumph somna in. Det berodde bl.a. på att Lotta fick Johanna i augusti 1979 och att pappa Lasse inte ville bli bunden av Trumph. Lotta kunde inte ha honom i Eksjö, det blev en för stor omställning för honom. Lotta minns hur hemskt det var när Anders ringde hem och sa att de hade fått en tid kl. 18 samma kväll för att låta Trumph somna in. Han blev nio år gammal.

hemme en stund då jag åkte hem till frukost.
Då hade de ringt från sjukhuset vid 6.15
och talat om att Elsvig var sämre. Hon andades
häftigt, men som väl var hade hon nog inga
plågor. Jag var sedan hos henne på fm. Lotta
jobbade och var uppe med jämna mellanrum. Kerstin
Jag ringde till Göran, som for med tåg från
Uppsala ~~med tåg~~ kl 1/2 7 men var försenat så
han kom ej med beräknat tåg från Sthlm utan
först 21.12 och var inte i Lkpg förrän 23.50. Lotta
mötte honom där och de var hemma strax efter
1/2 1. Detta är på Fredag. 24/11. Syster
Lena ringde vid 24.15 att Mamma var
sämre varför jag genast for bort. Jag
fick vara hos Elsvig c:a 1/2 timma i man
hon andades sin sista suck, som syntes
helt utan tidande. Göran och Lotta kom
ungefär samtidigt. Lilla Elsvig och Mamma
syntes sova gott. Tid punkten var då
c:a 0.55 natten till den 24 nov =
vår 38:e bröllopsdag. Ö mo borna hade
varit hemma på em och hälsat på hos
Mamma. Jag hade också ringt Hjöjan, Bibban
och Gunborg. Det bär svårt att sova i natt –

MED LASSES ORD, SKRIVNA TILL SLÄKTKRÖNIKAN ÅR 1985

Elsvig trivdes inte särskilt bra i Solgärde. Hon tyckte att vi borde se oss om efter ett annat hus, så när vårt nuvarande blev till salu 1973 köpte vi det för 170 000 kr. Här kom hon att trivas bättre, och det smittade av sig också på mig.

Alliths Erik dog 1964. Allith flyttade först till Åtvidaberg och sedan hem till Fridhem där hon var pappa till hjälp. De flyttade sedan båda två till Kisa i november 1972. Pappa dog den 19 april 1975 efter att ha legat på sjukhuset en kort tid. – Också Greta är ensam sedan ganska länge. Hennes Martin dog år 1971. Greta bor kvar nere vid stationen i Opphem.

Göran träffade Susanne uppe i Uppsala år 1972, och 1973 föddes Petter. Göran och Susanne gifte sig sedan på sommaren 1975 på svenska ambassaden i Paris. Karin föddes 1977, och de har just fått sitt tredje barn, lilla Hanna.

Lotta hade under tiden valt och vrakat bland pojkarna. Som väl var valde hon rätt då hon fastnade för Anders. De flyttade ihop 1979, samma år som Johanna föddes. Anders hade jobb i Eksjö, varför de bosatte sig där. Deras lille Johan föddes sedan år 1982.

Den stora sorgen började sommaren 1977, då det uppdagades att Elsvig led av en hjärntumör. Läkarna gav oss inget hopp, då den var av svårartad karaktär. Hon opererades dock i augusti och kryade successivt på sig. Hon fick komma hem i november. Hon blev som vanligt i ungefär ett halvår, varefter hennes hälsa undan för undan försämrades. Fram på sommaren 1978 blev hon helt hjälplös, varför Lotta och jag fick hjälpas åt att sköta henne. Lotta fick stanna hemma och hade betalt som hemsamarit. Elsvig klagade aldrig på något. Hon var alltid snäll och godmodig. Tyvärr gick det ej längre att kommunicera med henne. Den 22 september var nog en av de tråkigaste dagar jag upplevt. Elsvig åkte i ambulans till sjukhuset. Tyvärr var inget annat att göra, då vi inte klarade av henne hemma längre. Den 24 november, på vår 38:e bröllopsdag, slutade Elsvig sina dagar. Sorgen var stor hos oss alla.

Mitt under Elsvigs sjukdomstid drabbades jag själv av en hjärtinfarkt och låg på sjukhuset i Linköping i 12 dagar innan jag kunde få komma hem igen.

MED LOTTAS ORD

1973 flyttade vi från huset på Linnégatan 55 till det hus på Gammelgårdsgatan 29 som mamma och pappa köpt av familjen Hultenius. Det var mest mamma som önskade flytta till ett nytt lite rymligare hus. Vi kom att trivas väldigt bra från allra första början. Huset var bra på alla sätt. Det kändes ganska lyxigt och fint.

Våra grannar var Nybloms, Wadells, Tage Larsson (en reslig man som ingav respekt och som ofta var ordningsvakt på danserna i Folkets Hus och Folkets Park på vilka jag var en hängiven besökare), Stig Berg (journalist på Kinda-Posten/Vimmerby-Tidningen), Gun och Olle Melkersson och Ekbergs för att nämna några. De sistnämnda köpte sitt hus av Sigvard och Viola Ohlsson några år efter att vi flyttat dit.

Det blev inte så att mamma och pappa umgicks med grannarna mer än med lite prat när man möttes ute på gatan. Däremot träffade de sina vänner Harry och Daga Samuelsson desto mera. Ungefär en gång per vecka sågs de för att spela bridge tillsammans. Just bridge var mammas och pappas största fritidsintresse utöver barn och barnbarn. Pappa höll kurser i Folkets Hus med många deltagande ”elever”, och mamma hjälpte honom. Pappa var ofta med på tävlingar, mamma ibland.

Så många andra vänner än Harry och Daga kan jag inte minnas att de träffade. Besökarna i vårt hem var oftast barnen med familjer, dvs. Kerstin, Sten-Olof, Anna och Anders samt Göran, Susanne, Petter och Karin. Även mammas systrar Birgit med hennes man Sven och Hjördis med Kurt. Jag minns inte att äldsta systern Gunborg var på något besök hos oss i huset på Gammelgårdsgatan, men troligen minns jag fel.

Särskilt mamma var väldigt intresserad av att inreda hemmet så att det skulle kännas hemtrevligt och välkomnande. Pappa tänkte nog lite mera på vad saker och ting kostade. Oftast var han dock ”med på noterna” och lät t.ex en grön fin hörnsoffa inhandlas, trots att den kostade en hel del. Mamma var så glad och tillsammans med ett nytt soffbord blev vårt finrum, som man kallade det på den tiden, som nytt. Men ändå användes det bara någon gång då och då, när gäster var på kaffe- eller middagsbesök.

EWA-LOTTA OCH ELSVIG CA 1974

Mamma var även den som tog störst ansvar för trädgården. Hon tyckte mycket om att påta i jorden och hade oerhört ”gröna fingrar”. Dill, persilja, jordgubbar, krusbärsbuskar, svartvinbärsbuskar, ringblommor, luktärter och astrar vara bara en del av allt hon lyckades få att växa med den äran. Pappa klippte gräset, plockade maskrosor eller njöt av ett korsord i solskenet, samtidigt som han sög på sin pipa eller tog sig en cigarrett.

Pappa tyckte även om att lägga patiens. Med mig spelade han gärna vändåtta. Loppa var ett annat spel som han och jag mer än gärna ägnade tid åt under min uppväxt. Heltäckningsmattan i tv-rummet var ett perfekt underlag för denna sysselsättning, som gick ut på att man skulle sprätta i små plastplattor i en burk med hjälp av en lite större plastplatta. Den som först fick i alla sina plattor vann.

Pappa var en glad och skojfrisk person. Han skrattade själv mycket och fick folk i sin omgivning att skratta. Ofta berättade han roliga historier med sådan inlevelse att de var roliga även femte gången man hörde dem. Repertoaren var med andra ord inte särskilt stor.

Mamma hade ett stort intresse av att baka bullar och kakor, att sticka, virka och sy. Många av hennes vackra alster prydde vårt hem, bl.a. ett fantastiskt vackert virkat överkast till hennes och pappas dubbelsäng.

Under åren på Gammelgårdsgatan arbetade mamma på Tygbiten, efter att några år ha haft en anställning på Kembaren. Den ägdes av Knut Svensson först och därefter av Karl-Einar Larsson. Och det fanns ännu en anställd, Kerstin Lundahl. På kembaren luktade det starkt och fränt av alla medel som man använde för att rengöra och tvätta kläderna. Jag for lite illa av detta men tyckte ändå om att gå dit efter skolan och vara där med mamma en stund. Knut brukade prata en hel del med mig, och ibland gav han mig en godisbit eller två. På Tygbiten arbetade också Svea Klenfeldt och Gun Salomonsson. Tygbiten låg i den gamla telegrafstationen intill Centralkonditoriet, i korsningen mellan Storgatan och Grönedegatan. Där fanns tyger och allehanda sybehör till försäljning.

Pappa arbetade under alla sina Kisaår på SJ, det har jag skrivit om tidigare.

När jag gick i nionde klass (1972–73) var det dags att bestämma vad jag ville göra efter grundskolans slut. Jag sökte till gymnasiet och kom in på social linje. Den fanns på Elsa Brändströms skola i Linköping och var tvåårig. Första året åkte jag buss Kisa – Linköping tur och retur varje dag. Bussen gick kl. 7.00 och var tillbaka kl. 17.00 Med tanke på att man ofta hade mycket läxor blev det långa och arbetsamma dagar. Andra året flyttade jag till Linköping. Jag och Annelie Andersson, min klasskamrat under hela grundskolan och även nu på gymnasiet,

hyrde tillsammans en liten lägenhet om ett rum med kokvrå. För den betalade vi 120 kr var per månad. Den låg på Ullevigatan 4.

När vi var hemma i Kisa på helgerna hörde det till att gå ut och roa sig. Varannan fredag var det dans i Folkets Hus. De gånger jag inte var där är lätt räknade. Varannan lördag åkte vi, några flickor, till Parkhallen i Tranås för att dansa. Ibland kunde det vara svårt att hitta någon att åka med, men gick man ner på samhället någon timme innan det var dags att åka hittade man oftast någon som skulle dit och som hade plats i bilen.

När social linje var avverkad med hyfsade betyg började jag den tvååriga vårdlinjen på Birgittaskolan, även den i Linköping. Efter de två åren blir man undersköterska. Jag kom dock aldrig så långt. Efter tolv skolår kände jag mig skoltrött och omotiverad inför fortsättningen. Jag hoppade av efter första året och blev i och med det sjukvårdsbiträde. (1992 gick jag sedan en undersköterskeutbildning i Eksjö.)

Det var under tiden på Birgittaskolan som jag träffade Anders, med efternamn Nordin. Den 28 februari 1976 i Parkhallen kom det fram en stilig gosse, ”lite på örat”, och bjöd upp till dans. Efter den kvällen träffades vi regelbundet. Han gjorde lumpen i Karlskrona och på helgerna tog han tåget till mig.

Anders var hemmahörande i Hjältevad, där han bodde med sina föräldrar Eivor och Bertil och de yngre syskonen Göran och Karin. Ganska snart kom han på helgbesök till Kisa och mamma och pappa blev genast förtjusta i honom. Han var definitivt den trevligaste kille som jag hade presenterat för dem genom åren. Den 18 februari 1978 stod förlovningen och Anders togs emot med öppna armar av hela min familj.

Vid det laget hade jag flyttat hem till Kisa igen och fått arbete på sjukhuset där. Anders åkte till Cypern för att göra FN-tjänst under sex månader. Det var sex långa, långa månader, men vi skrev regelbundet till varandra. En vacker aprilkväll 1977 var han äntligen hemma igen. Det var underbart!

Senare det året, hösten 1977, började mamma att till viss del personlighetsförändras. Hon, som alltid varit så noggrann med olika göromål och att t.ex. passa tider, började sakta men säkert att inte bry sig särskilt mycket. Hon blev lite slö och disträ. Hennes huvudvärk kom smygande för att så småningom bli näst intill outhärdlig. Hon sökte läkarhjälp och fick diagnosen spänningshuvudvärk. Ordinationen blev sjukgymnastik och avslappning. Tyvärr ställdes fel diagnos, och när mamma efter ytterligare en tid kom till sjukhuset i Linköping och där gjorde den besvärliga och smärtsamma undersökningen luftskalle gjordes den fasansfulla

upptäckten: en hjärntumör av värsta sort (läkarens ord). Hon opererades, hade en ansträngande och svår återhämtning och blev aldrig densamma.

Under våren 1978 hade jag ett längre vikariat på läkarstationen i Kisa. Där trivdes jag mycket bra. Jobbet var stimulerande och lärorikt. Mamma låg då på långvården och jag försökte vara hos henne så ofta jag kunde.

Efter en relativt långt rehabilitering fick mamma ändå komma hem igen. Jag tog ledigt från mitt jobb som sjukvårdsbiträde på Kisa lasarett för att ta hand om och hjälpa mamma med det jag kunde. I oktober 1978 blev dock situationen ohållbar. Det gick inte att få upp mamma ur sängen, hon kunde inte sköta sin hygien och var fullständigt apatisk. Att få i henne mat och dryck var nästan omöjligt. Hon förstod inte att hon skulle öppna munnen. Ambulans kom och körde henne till långvården, som det vid denna tid kallades, på Kisa lasarett. Jag ville vara hos henne så mycket det bara gick, jag förstod såklart att hennes liv höll på att ta slut och den 24 november, på hennes och pappas 38-åriga bröllopsdag, lämnade hon oss just fyllda 58 år. Det var det mest fruktansvärda och ledsamma som hänt mig.

Tiden som följde blev oerhört sorgesam. Varje dag blev en kamp och saknaden efter en ofantligt älskad mamma och maka var enorm. Anders kom på besök om helgerna, och det betydde mycket i sorgearbetet för både mig och pappa.

Livet gick trots allt vidare. Jag bodde kvar hemma hos pappa en tid.

Mitt i den stora sorgen fick Anders och jag ett fantastiskt besked: Vi skulle bli föräldrar. Den 30 augusti 1979 fick vi en dotter. Vi gav henne namnen Johanna Maria. Vår lycka och glädje visste inga gränser.

Dessförinnan, i april 1979, gjorde Anders och jag en resa till Paris. Det var verkligen en underbar och minnesrik upplevelse.

MED GÖRANS ORD

År 1972 träffade jag Susanne den 15 april. Det var på en fest på Kantorsgatan i Uppsala. Sedan träffades vi så ofta vi kom åt. Jag har redan skrivit om det, liksom om den första tidens juridikstudier och om Petters födelse 1973.

År 1973 fortsatte mina juridikstudier med ekonomiämnena och samtidigt läste jag ett betyg i historia liksom gymnasiespanska på halvfart. Den sommaren jobbade jag som reseledare till Sovjet. Jag läste Civilrätt I under hösten, medan Susanne var hemma med Petter. Vi gjorde flera besök i Kisa, det var allt lite jobbigt med bilresorna för Petter. På den tiden hade vi en blå Volkswagen, som kostade 5 000 kr och som vi hade fått av Susannes mamma Ellen. På vårterminen 1974 läste jag Civilrätt II, medan Susanne läste historia och Petter fick börja hos sin dagmamma Britta Jansson redan vid fem månaders ålder. Det var ”modernt” då att lämna bort barnen tidigt. På hösten läste jag Civilrätt III och straffrätt, Susanne återupptog kemin. Den hösten började jag också undervisa och tjänade därmed ganska mycket pengar sett från studentsynpunkt. Jag hade sakrätt i C I och associations-rätt i C II. Det fortsatte jag med tills jag tog examen.

År 1975 fortsatte jag med straffrätten samt läste processrätt, finansrätt och offentlig rätt. Susanne fortsatte med kemin och började med biologi. På sommaren var vi i Paris under en vecka. Då passade vi på att gifta oss den 6 augusti på svenska ambassaden! Petter var i Kisa och Lotta hade huvudansvaret för honom. Då var hon 18. På sommaren jobbade jag också som sommarnotarie på Uppsala tingsrätt i sex veckor. År 1976 klarade jag av de sista ämnena på jurkand-examen (folkrätt, internationell privaträtt och allmän rättslära). Jag hade inte lust att skriva uppsats så jag använde mitt betyg i historia som s.k. utbytesämne. Examen tog jag den 11 juni 1976, precis fem år efter studentexamen, tre år och tio månader efter att jag börjat läsa. Lars Edlund tog sin examen samma dag. På sommaren var Susanne och jag och Petter i London, där vi träffade både Whitesells och Lou Pether, som var god vän till mig från bussresan i USA 1969. På hösten började jag som tingsnotarie vid Uppsala tingsrätt. Susanne läste tre betyg i kemi och tre betyg i biologi under 1976 och blev klar med sin examen precis efter årsskiftet. Då var hon gravid med Karin!

År 1977 föddes Karin den 28 mars! Jag jobbade på tingsrätten men var först sjukledig (facialis pares) och sedan pappaledig i sex veckor under sommaren. Susanne jobbade då på ett Tbc-

laboratorium i anslutning till Akademiska sjukhuset där hon jobbat även tidigare. På hösten var Susanne hemma med Karin.

Som vi har berättat blev mamma sjuk på sensommaren 1977, och vi fick så småningom det oerhört ledsamma beskedet att hon hade en hjärntumör. Hon opererades och låg medvetslös en tid men blev sedan ”bra” i ungefär ett halvår innan tumören gjorde sig påmind igen. Från senvåren och framåt blev det resor till Kisa nästan varje helg för min del, och en vecka var jag hemma och tog hand om mamma som blev alltmer orörlig. I september fick vi ta henne till sjukhuset och hon blev allt sämre. Hon dog den 24 november, en förfärligt ledsam dag. Jag åkte tåg från Uppsala den dagen och hoppades hinna fram innan hon drog sitt sista andetag. Men jag och Lotta (som hämtade mig i Linköping) missade det med ungefär en halvtimme. Det kändes ledsamt. Pappa satt där på golvet och höll hennes hand när jag och Lotta kom in i sjukrummet på Kisa lasarett. Begravningen var sedan den 2 december. Mammas sjukdom och död var det ledsammaste jag hade varit med om i mitt liv.

År 1978 fick vi en barnflicka åt Karin, Cecilia Eriksson (Cissi) som även hade hand om Mattias Rask. Cissi var jättebra och skötte om Karin och Mattias i två år. Petter var fortfarande hos Britta. Jag tog en fil.kand. till sommaren 1978. Jag och Lars Edlund hade läst en del nationalekonomi och företagsekonomi parallellt med juridiken och tingsnotariesysslan. Susanne började på lärarhögskolan våren 1978 och höll på med det i två terminer.

MED KERSTINS ORD, SKRIVNA TILL SLÄKTKRÖNIKAN VID ÅRSSKIFTET 1985/86

På Ukreda-området kom allt flera hus upp, och Anna och Anders fick många kamrater. Anna började skolan 1973 och Anders 1978. På mellanstadiet hade Anders en fröken som hette Kerstin Fransson. Ja, den kraken, han fick sin egen mamma i skolan. Jag hoppas han inte kommer att se tillbaka på detta som något tråkigt. Jag för min del njöt av att ha honom i skolan. Jag arbetade nu heltid och tyckte det var härligt att få umgås med honom så mycket. Nu går Anders i åttan och bryter bort en tand på sin kam för varje dag som går fram till den dag då han ”fyller moped” Kammen har nu 55 tänder kvar. Med ängslan ser jag fram emot hans framfart på moped och i bil. Hoppas han klarar sig med hälsan i behåll.

Annas stora intresse under uppväxten har varit djur och då framför allt hästar. 1979 fick hon en egen häst. Det blev Gazella, ett sött men i mångt och mycket problematiskt sto. Emellertid hade både Anna och jag mycket glädje av henne, och jag förverkligade en sedan barnsben närd dröm. Jag lärde mig rida så mycket så att Anna och jag kunde ge oss ut på en och annan skogsutflykt. Härligt!

När Anna åkte till Texas för ett studieår där kom vi överens om att avliva Gazella. Anna skulle knappast ha tid för henne när hon kom hem heller, och vi kunde inte tänka oss att vi inte skulle kunna ha kontrollen över Gazellas kommande öden. Beslutet känns riktigt, och nu har vi bara ett djur, Anders 4-åriga hankatt Hampus.

Även vi har våra sorger och glädjeämnen att se tillbaka på. Mammas sjukdom och bortgång 1978 känns fortfarande svår att tänka på. Ingenting kan ersätta den osjälviska och uppoffrande kärlek som mamma gav till de sina. Inte så att hon kramade om oss eller skämde bort oss med att vara vår passopp, utan genom att hon fostrade oss till självständiga varelser, som alltid hade henne som räckte en trygg och hjälpande hand när det behövdes. Stackars Lotta! Så mycket av det stöd och den hjälp jag och Göran hann få som mamma aldrig fick tillfälle att ge henne. Jag vet att mamma bekymrade sig för detta under sin sjukdomstid liksom för hur ensam pappa skulle bli.

KAPITEL 11

LITE OM KISA PÅ 50-, 60- OCH 70-TALET

Kisa var ett fint samhälle att växa upp i när vi var barn. Curt von Wachenfeldt skötte om biblioteket, dit kunde man alltid komma om det inte fanns någon annanstans att vara. Han ledde många Kisaungdomar in i böckernas värld. Holger Kjellgren tog hand om BP, Wille Sandelius om kommunledningen, Knut Svensson och Ragnar Lindskog om tennisbanorna och Julius Erlander och Gustaf Skiöld om kyrkan. John Anderson, Gösta Eklund och Viktor ”Vicke” Sandberg var tre av många framgångsrika företagare, Harry Johansson lokal polischef.

Bara karlar? Nej minsann. Asta Jacobson hade hand om barngymnastiken och husmors-gymnastiken, Maja-Lisa Almquist var rektor i realskolan och Britta Nilsson och Maria Zdeborska var skickliga läkare. I småskolan tog Inga Lundin, Elvira Levin och Constance Wesström hand om lärandet för de yngsta. Mona St Cyr Johansson var en beundrad lärare, kommunpolitiker och så småningom riksdagsledamot. Ena Carlborg, Ami Åhlström (nu Eklöf-Hagström), Anna-Karin ”Kisa” Magnusson, Inger Nilsson (”Pippi”) och Gerda Antti var välkända på kulturens område. Alice Johansson hade hand om serveringen på Bygdegården. Och den ena kvinnan efter den andra skötte hus och hem och skapade trygghet och värme för sina barn. Så att Kisa blev ett säkert och kärleksfullt samhälle att bo och leva i.

Här gör vi några små axplock om Kisa under ”våra” tre decennier där. Vi försöker inte göra det representativt, det skulle fordra för mycket arbete. I stället skriver vi det som vi kommer att tänka på. Till en senare upplaga höjer vi kanske vår ambitionsnivå något. Det är onekligen roligt att tänka tillbaka på åren i Kisa, på det samhälle som var våra föräldrars under hela deras vuxna liv.

IDROTT OCH FEST

Folkets Park i Kisa var en folkpark för stjärnorna, nästan i klass med Gamleby. Lasse Lönndahl, Hepstars, Lill-Babs, Tages, Shanes, Owe Thörnqvist, Hootenanny Singers och andra storheter kom till Kisa. De bytte om i en enkel loge bakom scenen, som stod just utanför Olympias fotbollsplan (åt Vimmerbyhållet) med enkla åskådarbänkar tillfälligt uppställda framför. Två dansbanor fanns det, en rund invid artistscenen och en fyrkantig (kallad Polketten) uppe i backen, ovanför serveringen. På 50-talet spelades Kisa-Pokalen på Olympia, alltid en söndag i början av juli. Det var folkfest. Vimmerby, Gottfridsberg, Karle och Kisa var de fyra lag som på den tiden tampades om segern och äran. I Kisa hörde Arthur Andersson, bröderna Harry och Bertil Samuelsson, Dennis Johansson, Liss-Uno Jansson, Tore Holmberg, Berndt Söderström, Sven Mathson, Uno Adolfsson, Tommy Kastman och så småningom (långt efter Olympiaepoken) Kalle Andersson, Jerka Denisson, Lasse Lundahl och Peter Karlsson till stjärnorna.

På Olympia spelades också årliga matcher mellan Damlaget och Gubblaget. Det var långt innan man över huvud taget tänkte sig att kvinnor skulle kunna spela fotboll på riktigt. Gustaf Kronström var målvakt i Gubblaget, och ett stående inslag var att Damlaget skulle göra åtminstone ett mål i samband med att Kronström stärkte sig ur den portfölj som han hade liggande i nätmaskorna. Han var annars bokbindare och trumslagare i den kommunala blåsorkestern. År 1961 slutade matchen 5–5. Därefter vidtog midsommarfirande med dans runt lövad stång, enligt en notis i Östgöta Correspondenten.

son. Ca 300 personer deltog i firandet. Huvudarrangör var Kisa ungdomsråd.

Midsommarfirandet i Mariebergsängen, Västra Eneby, skedde traditionsenligt i kyrkliga ungdomskretsens regi. Komminister Harry Hall inledde och därefter förekom dans kring majstången med musik av bygdespelmännen Erik Andersson och Sven Svensson. Till sist samlades man till avslutning i kyrkan.

Folkets park hade på midsommardagen festligheter som besöktes av 600 personer. En fotbollsmatch mellan gubb- och damlag slutade oavgjort 5—5. Senare följde midsommarfirande med dans kring lövad stång under ledning av hr Arne Johansson, Mjölby. Rune Lantz trio spelade. På kvällen blev det scenframträdande av **Gretli & Rosi Eggers.**

CORREN 1961

Idrottsplatsen byggdes i slutet av 50-talet och stod helt klar år 1960. Kisa Bollklubb, KBK, hade dock redan 1956 tagit den blivande B-planen i bruk för seriespel och flyttade så småningom hela sin verksamhet från Olympia. Kisa-pokalerna var dock kvar uppe i ”Parken” (dvs. Folkets Park/Olympia) i ytterligare några år. Även Kisa Skidklubb flyttade sina träningar och tävlingar till idrottsplatsen. KSK hade framför allt skidåkning, orientering och fri idrott på sitt program. För friidrotten (som så småningom ”bildade eget” i Kisa Allmänna Idrottssällskap, KAIS) fanns vissa träningsmöjligheter på Olympia i form av enkla löpar-, hopp- och kastbanor. Skid- och orienteringsträningen var mestadels förlagd till skogarna runt samhället.

Kisa tennisklubb (KTK) började som en sektion inom KSK och blev en egen förening 1949. Klubben fick sin första bana uppe i Fimon 1932, den andra 1941. Vackrare lokaliserade tennisbanor får man leta efter. På 50- och 60-talet stod det ett litet hus mitt emellan banorna. Det fungerade som omklädningsrum och umgängesplats. Man satt på taket och dömde matcherna, och det ledde en trappa upp dit på utsidan av huset. Det nuvarande klubbhuset stod färdigt år 1981. En stor s.k. vält står på banorna än i dag, den fanns där redan på 50-talet. Under 1960-talet hade Kisa två tennisspelare i den absoluta Östgötatoppen och som också utmärkte sig nationellt. Det var Sven-Åke Svensson och Börje Samuelsson.

Tolvmannabacken anlades på 1950-talet. Det skedde i KSK:s och i viss mån kommunens regi. Och ganska snabbt blev Kisabacken – som den oftast fick heta utanför Kisa – den ledande i Östergötland. Den första officiella tävlingen i Tolvmannabacken hölls den 23 mars 1958, samma dag som Folkets Hus (se nedan) invigdes av landshövding Per Eckerberg.

Kisa hade ett bandylag i seriespel under några år på 50-talet och 60-talet. Matcherna gick ute på Kisasjöns is, och publiken promenerade mestadels dit via Värgårdsudde eller över järnvägsspåren vid Stjärneboskolan.

Även ett ishockeylag hade Kisa under några år. Matcherna spelades vid idrottsplatsen, på en rink som låg mellan Enebygatan och den övre fotbollsplanen.

Uppe på Bygdegården var det allsång varje vecka på sommaren i många år. Allsången startades av det s.k. Ungdomsrådet, där Bertil Nilsson var den mest pådrivande. Den var omåttligt populär, inte minst bland de unga. Många har nog sina gamla allsångshäften kvar där hemma i gömmorna.

Kise Marken är en stor årlig begivenhet som ordnas av Lions Club. En marknad hade funnits tidigare och traditionen återupptogs år 1960. Den hölls i början vart tredje år. Numera går marknaden av stapeln i maj varje år.

Valborgsmässofirandet har sedan ca 1965 ägt rum ute på Värgårdsudde, där en ståtlig eld anläggs. Det är Lions och scoutkåren som arrangerar detta. Midsommarfirande i Kisa förekom på Tingshusplan med dans kring en midsommarstång som restes mitt på torget. Men detta firande upphörde redan 1961. Senare förekom firande i Folkets Park.

På den tiden fanns det två biografer i Kisa. Den första var Biografen Hjorten, som låg högst upp i backen ovanför Centralkonditoriet (korsningen Storgatan/Grönedegatan). Den lades ner på 60-talet sedan den först köpts av Folkets Hus-föreningen år 1961. Huset revs sedan 1978 till stor saknad för många bio- och föredragsnostalgiker. Den andra biografen fanns i Folkets Hus. Den nya Folkets Hus-byggnaden invigdes 1958 och ersatte då en tillfällig f.d. militärbarack, som sedan blev den s.k. Bruna baracken på Stjärneboskolan. Det var en stor modernisering för Kisa i många avseenden när det nya Folkets hus byggdes. Det ordnades danser, konserter och teatrar där. Det mycket aktiva Kisa bridgesällskap flyttade dit från hotellet, bingokvällar anordnades, konstutställningar m.m. Och bio som sagt. En matinébiljett kostade 1 krona i början av 60-talet. Dyrt nog för många.

De populäraste baden runt Kisa var Råsöbadet vid Råsö bro i Åsunden, Karlsbergsdammen, Badstenen i Föllingen, Glimmingen, Kisasjön vid Värgårdsudde och från 1968 Pinnarpsbaden. Så småningom blev Pinnarp helt dominerande, och från 1968 fanns simskolan där. Den fanns i Karlsberg på 50-talet (något år så kallt att undervisningen fick bedrivas mestadels i form av torrsim på land) och flyttades 1961 till Värgårdsudde.

Värgårdsudde är värd en egen liten utvikning, ja rentav in i nutid: Udden har under åren varit en samlingsplats för mycket. Där fanns friluftsbad m.m. från 1920-talet och in på 40-talet. Badet tillkom genom privata initiativ och föreningsengagemang där den tidigare nämnde John Anderson spelade en viktig roll. På grund av framför allt att orenat avlopp släpptes ut i Kisasjön förföll badet så småningom, och på 50-talet hölls simskolan som sagt i Karlsbergsdammen. Men efter en omfattande rening kunde badet vid Värgårdsudde öppnas på nytt 1960 och hade sedan en härlig storhetstid under några år. Men efter att kommunen köpt Pinnarp 1967 började Värgårdsudde förfalla igen. Den här gången varade badtystnaden på udden i över 30 år. Men efter ett nytt initiativ år 2000 sattes badplatsen på nytt i stånd och återinvigdes 2001. Den blev mycket populär, men efter några år utsattes den för en omfattande skadegörelse som till sist ledde till förnyad stängning år 2011. År 2018 öppnades badplatsen på nytt. Hur länge klarar den sig den här gången månne?

När VM i fotboll spelades i Sverige 1958 var det inte vanligt med tv i hemmen. Men Sveriges matcher visades dels inne på hotellet, dels i Elbyråns fönster i hotellets södra gavel. Då var det trångt. På den tiden meddelades annars lokala idrottsresultat på den anslagstavla som fanns

på magasinsväggen vid Storgatans bro över Kisaån. Det var Kinda-Posten som ombesörjde den. Möjligen var även de andra tidningarna med. En annan större anslagstavla, i kommunens regi, fanns vid Skvallertorget (Skvallris).

KISA SAMHÄLLE

Kisa är nog ett av de bäst bevarade samhällena i södra Sverige. Stora torget såg ut i stort sett på samma sätt då som nu, dock med ett viktigt nytillskott i form av det hus i södra änden som i dag inrymmer bl.a. apoteket och en restaurang. Där var det tidigare busstation på en grusplan mellan Carlströms husgerådsaffär och en mindre huslänga mot järnvägsövergången. I den fanns en väntsal för bussarna i ena hörnet och Hanzons radio i andra hörnet. Storgatan hade samma roll som ganska lugn genomfartsled. Kisaån och Talusån (Lillån) flöt genom samhället även då förstås, och Tingshusplan var sig lik med Kisa Hotell/Wärdshus, tingshuset och gästgivaregården. I det sistnämnda huset hade Nils Jacobsson (Nisse Jeppe) och Carl-Olof Johnson hårfrisering för herrar. Ytterligare en sådan fanns i huset Stahrebo vid Skvallertorget. Där huserade Bertil Larsson och Lennart Holmberg. I huset fanns även bl.a. Falks foto. Detta var vid Grönedegatan, som också var väsentligen likadan då som nu. Och detsamma gällde Hagaborgsbacken, Ulrikagatan och Linnégatan. Sockenstugan låg där den ligger. Församlingshemmet var färdigbyggt 1967 (tillbyggt 1992).

Kaféer fanns många fler då än nu. Columbia och Richts håller ställningarna än i dag. Men då fanns även Nyan i Åkerdala (en bit in på Kalmarvägen från Storgatan), Ruckmans i Bergdala (i hörnet Enebygatan/Kalmarvägen, där fanns det bästa flipperspelet, ägdes av familjen Ruckman till 1947 då familjen Harling tog över) och Centralkonditoriet ”Spacklis” i korsningen Storgatan/Grönedegatan (ägdes av familjen Nilsson).

Vi nämnde biblioteket. Det låg i många år i en lokal i gatuplanet i ett av Kisahusen, B-huset. Därifrån flyttades det till kommunhuset när detta stod färdigt år 1963. Flytten till det nuvarande huset, som byggdes där det gamla posthuset stod, skedde 1987. I posthuset fanns, förutom Posten, Bergmans foto- och ramaffär. Richts textilaffär låg i huset bredvid. Kisahusen byggdes med början på 1950-talet. I en första vända var det A–D-husen.

ALLA SKOLELEVER SAMSADES I STJÄRNEBOSKOLAN EN BRA BIT IN
PÅ 1960-TALET. SÅ HÄR SÅG SKOLAN UT UNDER SINA GLANSDAGAR.

ÅR 1965 STOD VÄRGÅRDSSKOLAN FÄRDIG EFTER EN TIDS BYGGNATION. DEN VAR AVSEDD FÖR ELEVERNA I REALSKOLAN OCH HÖGSTADIET.

Kisaskolorna var fyllda av hängivna och duktiga lärare, ingen nämnd och ingen glömd. Rektorer, förutom nämnda Maja-Lisa Almquist, var bl.a. Jon Tufvesson, Ingemar Ekdal och Henrik Sommarin.

Bland industrier dominerade Långasjönäs pappersbruk vid Forså ända sedan början av seklet innan Kindasågen byggdes år 1968. Pappersbruket finns beskrivet i boken Pappersbruksarbetareliv från 1981. Kindasågen innebar en stor arbetsmarknadsmässig förbättring för Kisa.

Kisa lasarett byggdes i mitten av 50-talet och stod färdigt 1956. Dessförinnan låg lasarettslokalerna på andra sidan Storgatan.

På den tiden hette kommunen Västra Kinda med Kisa som centralort, medan Horn var centralort i Södra Kinda och Rimforsa i Norra Kinda. Kisa var municipalsamhälle till 1950. En kommunsammanslagning gjordes år 1952, då Västra Kinda bildades. Efter ytterligare 22 år blev det en ny sammanslagning och Kinda kommun bildades, år 1974. Folkmängden i Kisa samhälle var ungefär 3 000 personer under de här tre decennierna, alltså lite mindre än i dag.

Ovanför Nygatan, i Kindagatans sträckning, låg på 50-talet ”barackerna”. Där bodde först norrländska vägarbetare som i Arbetsmarknadsstyrelsens (AMS) regi deltog i byggandet av vägen mot Eksjö och Österbymo. När vägen var klar 1962 och de flesta ”norrlänningar” flyttat från Kisa, fylldes barackerna av arbetskraftsinvandrare från dåvarande Jugoslavien. Det var nästan bara män. 1968 användes barackerna till uppehälle för många som flydde från dåvarande Tjeckoslovakien när den ryska invasionen kom. Där ordnades daglig undervisning i svenska språket. Flyktingarna var trevliga, och de som kom från Tjeckoslovakien dessutom påfallande välutbildade. De som bodde i barackerna förändrade gatubilden i Kisa en del, men långsamt ändå.

Kinda-Posten bevakade händelserna i samhället. Det var Bertil Fransson, Stig Berg och Sören Augustinson. Även Östgöta Correspondenten (med Alvar Johansson som lokalredaktör) och Östgöten (med Bertil Nilsson) hade lokalkontor i Kisa. Tidningarna hade goda tider, betydligt mer bekymmersfria än i dag.

KOMMUNIKATIONER

Linköpingsvägen i sin nuvarande sträckning (riksväg 34) byggdes på 1960-talet och stod helt färdig 1968. Dessförinnan var vägen till Linköping lång, krokig och tidskrävande där den slingrade sig fram förbi Kölefors, Slätmon, Rimforsa, Brokind, Bestorp, Bjärka Säby, Hovetorp, Sturefors och Slattefors. Vimmerbyvägen i sin nuvarande sträckning blev klar 1969, medan vägen till Eksjö och Österbymo alltså var klar redan 1962. Dessförinnan var bilturerna till dessa orter både längre och besvärligare. Även vägen till Horn och Hycklinge blev omdragen och moderniserad med Vimmerbyvägens ankomst. Dessförinnan åkte man nästan alltid via Västra Eneby till Horn och Hycklinge. Den vägen var i stort sett densamma då som nu. Vägen till Malexander var ovanligt krokig, och det var en stor förändring när den nya vägen där blev klar 1999 (för övrigt ”lagom” till de s.k. Malexander-morden). Den enda stora ort i Kisas närområde som man tar sig till på i stort sett samma väg i dag som då är Åtvidaberg.

Järnvägen gick genom Kisa även då och hade så gjort sedan 1902. Fram till 1969 fanns ett stort och ganska vackert stationshus på den östra sidan om spåren, men det eldades upp i samband med att Vimmerbyvägen anlades. Ett mindre trähus byggdes i stället på andra sidan spåren, bredvid godsmagasinet. Båda dessa byggnader revs för övrigt på sommaren 2020. Lokstallet låg där det fortfarande ligger men hade ett annat tak, och vackrare måste man nog säga. På den tiden var det verkligen ett lokstall, alltså en plats där lok ställdes. Och vagnar för den delen.

GAMLA STATIONSHUSET

OLYCKOR

Vi nämnde bandyspelet på Kisasjöns is. Att många människor vistades på sjöisen innebar risker. Och en dödsolycka inträffade vintern 1960-61, när elvaåringen Nils-Ove Svensson drunknade. Han kom från Sjövalla (mitt emot dåvarande slakthuset en bit bort på Storgatan) och gick över ådraget när han föll igenom isen. Ingvar ”Bajdoff” Larsson och Tore Johansson dök efter Nils-Ove, och Tore som var en skicklig simmare fick upp honom efter ungefär en halvtimme. Men det var tyvärr för sent för att upplivningsförsöken skulle kunna lyckas. Tore och Bajdoff fick Svenska Livräddningssällskapets diplom och medalj för att ha genomfört räddningsförsöket med stor fara för eget liv. Diplomet är utfärdat den 18 mars 1961. Drunkningsolyckan var en händelse som tyngde samhället mycket.

Lika stor och tragisk var en annan drunkningsolycka några år tidigare, då lille Magnus Jonasson åkte genom isen på sin trehjuling i Kisaån, nedanför hotellet. Det var 1955 och Magnus var bara tre år gammal. Hans föräldrar Harald och Gun Jonasson fick senare ytterligare två söner, Magnus och Peter.

LEKKAMRATERNA I HEMGÅRDEN. LILLE MAGNUS JONASSON (T.H.) DRUNKNADE NÅGRA DAGAR EFTER ATT KORTET TOGS.

Så oerhört mycket ledsamhet dessa olyckor förde med sig, särskilt i de drabbade familjerna förstås men även i övrigt i samhället.

Kisas främsta märkeshus är Svea-huset, ett av Nordens största trähus. Det utsattes för en brand år 1954 i en händelse som var en av ortens mer traumatiska under de trettio år vi försöker täcka. Det var dock ”bara” en byggnad intill som brann ner, medan Svea klarade sig med omfattande brännskador och kunde återställas.

NATUREN, KULTUREN OCH PERSONLIGHETERNA

Kisas natur var förstås i allt väsentligt densamma som nu med de fantastiska bergen – framför allt Borgarberget, Starberget (Vystberget) och Singelberget – och de lika fantastiska sjöarna – särskilt Kisasjön, Föllingen, Glimmingen och Åsunden.

Kisa blåsorkester hade funnits tidigare men återuppväcktes i mitten av 1960-talet på initiativ av bl.a. musikdirektören Sven Bergcrantz. På valborgsmässoaftonens morgon väcktes Kisaborna av orkestern när den marscherade runt i samhället, och senare samma dag spelade man ute vid Valborgsmässoelden på Värgårdsudde. På första maj var det marsch igen, framför demonstrationståget. Det gillade inte Bergcrantz riktigt, han tyckte det kändes som ett politiskt ställningstagande. Till de tongivande i orkestern de första åren hörde Nisse Svensson, Pelle Gothnier, Gösta Kronström och bröderna Lars och Staffan Bjurlid.

På 50-talet var det vanligt med det som då kallades zigenarläger ute på Värgårdsudde. På den tiden var romerna kringresande, och de sökte upp platser i landet där de var någorlunda välkomna. De kom i bussar och gamla bilar, och de satte upp stora tält ute på udden. För dom som var barn på den tiden var det spännande, men samtidigt lite skrämmande. Inte minst barnen var så annorlunda klädda, och familjerna verkade ha ett så annorlunda liv. Det gick illvilliga rykten också, om stölder och misshandel m.m., men säkert mestadels obefogade.

En annan kulturbegivenhet var de årliga besöken av kringresande cirkusar, som Cirkus Altenburg, Cirkus Scala och Cirkus Orlando. Det var en fläkt av den stora världen som dök

ner i Kisa när de ställde upp sina tält och vagnar ute på Värgårdsudde. På den tiden fick man ha rovdjur på cirkus, Men de var inte med i föreställningarna utan visades upp för en extrakostnad.

Flera författare och konstnärer har varit verksamma i och kring Kisa. Utöver de som vi har nämnt tidigare fanns två av Sveriges mest erkända 1900-talsförfattare, Olle Hedberg och Walter Ljungquist. Och där fanns flera kända konstnärer som bengt ericson, Christer von Rosen, Per-Olof Zachrisson och Lolo Holmqvist.

Vi har varit inne på föreningslivet, särskilt idrotten och bridgen. Nämnas bör då även de mycket aktiva föreningarna för kvinnor, dels Kvinnoklubben (som sågs som socialdemokratisk) och Husmodersföreningen (som betraktades som borgerlig). En Rotaryklubb och en Lions Club fanns, på den tiden enbart för män. Båda sammanträdde under flera år på Kisa Hotell/Wärdshus men bytte så småningom till Bygdegården. Rotaryklubben har fortsatt att ha sina sammanträden där, medan Lions i slutet av 80-talet bytte till en lokal under Eklunds kappfabrik, numera under ICA-hallen. Z-klubben, som träffades på hotellet, var nog av rent social karaktär. Och så fanns IOGT, mycket viktig för oss unga under många år. För barn fanns på 50-talet en barnfilmklubb där det visades filmer en gång i veckan i Stjärneboskolan. Och så scouterna förstås, som var mycket livaktiga. Scoutkåren hyrde en av de ovannämnda barackerna åren 1975–77, innan den nya fina scoutgården var klar uppe i Fimon. Dessförinnan hade scouterna hållit till i Kronikerhemmet, dvs. gamla lasarettet. Där disponerade man det gamla tvätteriets lokaler och byggde bl.a. patrullrum där.

Det fanns många personligheter i Kisa. Med en viss naturlig inriktning på personer som vi kände eller kände till, och utan minsta anspråk på fullständighet, vill vi nämna (utöver de redan nämnda) Kurt ”Braddock” Andersson (tävlade med Holger Kjellgren om att ha Kisas största mage, uppträdde på tivoli som ”den starke 17-åringen”), Inger Nilsson (föreståndare Centralkonditoriet, ”Spacklis”), hennes man Geisner Nilsson (orienterare, målare m.m.), Evald Edqvist (friidrottstränare), Arthur Blid (kamrer på Sparbanken), Inge Larsson (också banktjänsteman men dessutom Kisas bästa tennisspelare i många år), bröderna Kurt, Gösta och Filip Hahne (varav Kurt och Gösta hade Hahnes charkuteri), Conrad Bjurlid (pastor i Elimförsamlingen), Gösta Eklund (fabrikör av kappor), Martin Gustafsson (järnhandlare), Magnus Gustafsson (son till Martin, omtyckt scoutledare), Maj Adelsköld (också omtyckt scoutledare), Bengt Bergman (fotohandlare), Ingrid Andersson (som hade hattaffär, hustru till Arthur A.), Paul Johansson (kommunfullmäktiges ordförande, nämndeman), Folke Pajo Andersson och Simon Rydkvist (möbelsnickare, Pajo dessutom ordförande för ”Folkes Park”), Arne Carlsson (polis och tongivande ledare i KSK), Johan Kvist (hade trädgårdstäppa vid brandstationen och sålde jordgubbar på torget), Bengt Rosqvist (jobbade på Banck & Nils-

son, sa ”tackar tackar” och delade ut prinskorvar till barn), Ernst W Wedelin (världsman med käpp och cigarr), bröderna Martin och Valter Wredberg (fabrikörer), Sture Karlsson (officer, författare och pappa till journalisten Martin Schibbye), Tord Norulf (apotekare), Erik och Janne Lundahl (far och son, bl.a. sopåkare och Kisakännare), bröderna Berndt och Stig Sandström (skohandlare), deras hustrur Greta och Evy (folkskollärare resp. sjuksköterska) bröderna Hugo och Erik Svensson (åkare), Märtha Samuelsson (pianist och dekoratör), Leif Englund (missionär och pastor), Herbert Geske (tandläkare), Harry Thell (plåtslagare och varmkorvförsäljare), Alva Dahlberg (småskollärare), Harald Jonasson och Erik Karlsson (drev Elbyrån), Gereon Nilsson (verkmästare på BS-maskiner), Hugo Pettersson (byggmästare), Els-Britt och Per-Erik ”Pelle” Mathson (växeltelefonist resp. järnvägare och bridgespelare), Olle Jacobson (krönikeförfattare m.m.), Karin och Martin Magnusson (förestod Sandströms klädaffär, föräldrar till Kisa Magnusson), Åke Österberg (veterinär och ordförande i Kisa TK), Karl ”Kongo-Pelle” Pettersson (missionär, virkeshandlare och grundare av Sommarro), Ulla Söderbäck (som fanns med på många ställen som gällde barn), hennes man Göran Söderbäck (socialchef), Göte och Ingrid Lindqvist (bokhandlare) och Carl-Olof och Doris Widén (också bokhandlare). Och förlåt alla som borde ha nämnts men som vi inte har tagit med. Det här blev bara ett delvis orättvist urval.

DEN SOM VILL VETA MER OM KISA KAN LÄSA BL.A. HÄR:

Kisa sockenbokskommitté:
En bok om Kisa socken, Del 1 1973, Del 2 1976,
Del 3 1981, Del 4 1990

Torsten Gille och Lars Ole Hansen:
Pappersbruksarbetareliv, 1981

Per-Arne Ringh:
Det Kisa jag minns – Människor och miljöer
på 1940-talet, 2002

Tony Hagström:
Från bondby till municipalsamhälle,
Kisa i ord och bild 1870–1960, 2006

Kinda Kommun:
Till fots – en kulturvandring genom Kisa, 2012

Olle Jacobson:
Olles krönikor – om gamla Kisa, 2013

Torbjörn Lindqvist och Leif Johansson:
Fram och tillbaka, Fotbollens första femtio år i Kisa,
1906–1955, 2015

Torbjörn Lindqvist:
Inspel och motlägg, Fotboll och samhälle,
1956–2005, 2020

KAPITEL 12

ÅREN 1979-1986

Det var ledsamt för Lasse efter Elsvigs död. Inte så att han blev ensam, i varje fall inte i början, men allt hade blivit annorlunda. Han hade jobbet att gå till, han var ju bara 61 år gammal när Elsvig dog. Och Lotta bodde kvar hemma den första tiden. Men efter ett knappt år flyttade Lotta till Eksjö i och med Johannas födelse den 30 augusti 1979. Och då började nog ensamheten smyga sig på även om både besöken och vännerna var ganska många. Och Lasse fortsatte att spela bridge i Kisa Bridgesällskap. Jularna firades alltid i Kisa, i regel med alla tre barnen med familjer. Och på somrarna var det ett ganska rikligt umgänge. Lotta kom därtill på besök i Kisa så ofta hon kunde, inte minst när Johanna var liten.

Sommaren 1979 gjorde Lasse sin längsta resa och sin första och enda till Amerika. Han och Susanne anslöt till Göran, som hade varit i Missouri i sex veckor på ett Rotarystipendium. Tillsammans besökte de bl.a. familjen Järborg i Scarsdale utanför New York. Pontus och Anna mindes att Lasse ville ha en halv pilsner på morgonen. Bland aktiviteter hos Järborgs fanns ett besök i Tuckahoe på ett outlet för OshKosh B´gosh, där de ekiperade sig i jeans. De besökte även familjen Whitesell i Hagerstown samt Washington DC med bl.a. Randy, Eleana och Chris Cline. När Göran åkte hem efter en vecka var Susanne och Lasse kvar i ytterligare en vecka och besökte då några av staterna uppe i nordöst med sin hyrbil. De trivdes mycket bra tillsammans. – Lasse skrev dagbok under resan. Vi återger en del av dagboken längre fram.

Nästa sommar gjorde Görans familj en resa tillsammans med Lasse till Gotland. De var bl.a. till Lummelundagrottan, solade vid Sudersand på Fårö, tittade på raukar, var i Lojsta och tittade på gotlandsruss och besökte Kneippbyn och Stora Karlsö. De bodde på vandrarhem i Ljugarn, i en gammal skola mitt på Fårö och i Klintehamn. – Senare på året var Lasse och Lill-Anders på besök i Uppsala en helg. De kom med tåget. Lill-Anders hann nästan inte hälsa innan han började sniffa efter stadsluften, som han hade trott skulle vara väldigt oren jämfört med lantluften hemma.

Även Allith, som bodde kvar på Kindagatan 9 efter farfar Einars död, var med i umgänget. Hon var ofta i huset på Gammelgårdsgatan och vi hälsade på i hennes radhus. Hon överlevde sin lillebror Lasse med 17 år och dog 2003 vid 91 års ålder. Hon firade sin 80-årsdag (den 29 mars 1992) på Storgården utanför Rimforsa tillsammans med systerdottern Gunilla, som fyllde 50 ungefär samtidigt. Sin 90-årsdag firade Allith med släkten hemma hos Gunilla i Valla. Från det tillfället har vi ett ganska bra kort på de sex kusinerna, Alliths sex syskonbarn.

Allith bodde i radhuset på Kindagatan 9 i Kisa till sin död. De sista åren lät hon flytta ner sin säng till nedre våningen och använde sedan inte övervåningen alls. Hon är begravd på Tjärstad kyrkogård med sin man Erik. Strax i närheten finns Gretas och Martins grav. Och lite närmare kyrkan finns farmor Helgas och farfar Einars grav, liksom lilla Karin Lamberthz.

ALLITHS SEX SYSKONBARN

Sommaren 1981 gjorde vi en resa till Värmland och Dalsland. Det var Görans och Lottas familjer och Lasse. Vi tältade och hade dessutom lånat Kerstins och Sten-Olofs husvagn. Vi besökte bl.a. Frödings Alster, Dalslands kanal, Akvedukten i Håverud och Borås djurpark.

Lasse träffade Birgitta Disenfors 1980. Hon och hennes dotter Jenny flyttade in i huset på Gammelgårdsgatan i januari 1982. Birgittas skilsmässa från Jennys pappa gick igenom samma år. (Vi skriver mer om särskilt Birgittas och Jennys tid med Lasse lite längre fram i kapitlet.)

Lasse gick i pension 1982, då han ju blev 65 år. Han hade en del ledighet att ta ut, så han arbetade inte ända fram till 65-årsdagen utan slutade på våren. Möjligen hade det sin betydelse för det som hände lite senare.

När Lotta strax efter Johans födelse i maj 1982 besökte pappa Lasse i Kisa märkte hon nämligen att det var något konstigt med honom. Han hade varit lite ledsen innan, men nu var det något mer. Han drabbades av en psykisk instabilitet som diagnostiserades som bipolär sjukdom. Den hängde med något år och det var väldigt besvärligt. Han köpte bland annat en del saker på ett sätt som var helt olikt honom, och sedan blev han ledsen när han insåg vad han hade gjort. Lotta minns sin förtvivlan när läkarna sa att något måste hända innan han kunde bli intagen för vård, om han inte själv sökte sig dit. Och det gjorde han inte.

Sommaren 1983 gjorde Lasse, Birgitta, Jenny, Göran, Susanne, Petter och Karin en liten resa i Norra Småland, bl.a. till Katthult och till Rumskullaeken. En annan utflykt gick till Visingsö, Omberg och Vadstena. På sommaren 1984 var det semester i Dackebo, även Lottas familj var med där. Lasse plockade blåbär om morgnarna som förr i tiden och det gjordes utflykter till Örnberget och Västervik.

Även sommaren 1985 var Göran med familj på besök i Kisa hos pappa Lasse, Birgitta och Jenny. De gjorde bl.a. en utflykt till Fridhem och Tjärstad. Karin fotograferades bredvid gravstenen med ”Karin Lamberthz” (Lasses syster, född 1915 och död 1921). Vi var även nästan allihop i Dackebo och Västervik också detta år. Susanne gick dock en kurs och var inte med denna gång. Det var födelsedagskalas för Lasse i storstugan i Dackebo den 30 juni. Sten-Olofs 50-årsdag dagen efter firades i Österbymo. Vi var också på Kisa-Pokalen. Och på julen var ”alla” samlade i Kisa. Från det tillfället finns det ett ganska bra kort på de sju kusinerna (Anna, Anders, Petter, Karin, Johanna, Johan och Hanna). Och även ett kort på Lasse med Kerstin, Göran och Lotta.

Lasse och Birgitta gifte sig den 19 januari 1986. Birgitta och Jenny tog namnet Lamberthz.

DE SJU KUSINERNA. BAKRE RADEN: PETTER, ANDERS, HANNA OCH ANNA.FRÄMRE RADEN: JOHANNA, JOHAN OCH KARIN.

JULEN 1985. LASSE MED KERSTIN, GÖRAN OCH LOTTA. I BAKGRUNDEN SKYMTAR ALLITH.

Den 11 april 1986 hände det hemska, att Lasse dog väldigt plötsligt. Hjärtat stannade när han var på promenad i skogen i Högsby, där han tillbringade några dagar på järnvägarnas semesterhem Berga för att få hjälp med sin gikt. Göran fick veta vad som hänt när Susanne ringde till jobbet i Stockholm. Det var en mycket ledsam hemresa till Uppsala, för dödsfallet kom helt oväntat. Begravningen var i Kisa kyrka den 26 april. Det var mycket fint, och ”alla” var med.

Elsvig och Lasse är begravda på den nedre kyrkogården vid Kisa kyrka. Det är fint att ha graven att komma till när man är i Kisa. Vi ska behålla den så länge vi kan.

GRAVEN I KISA

MED LASSES EGNA ORD

Jag blev alltså ensam. Jag tyckte jag trivdes bra med tillvaron sedan den värsta sorgen lagt sig. Alltför bra som det sedan kom att visa sig. Jag led nämligen av en sjukdom jag själv inte förstod att jag hade. Den var värre än både magsår och hjärtinfarkt tillsammans. Men tack vare mina snälla barn skulle det så småningom klara ut sig.

Numera slipper jag att vara ensam här hemma! Birgitta och hennes flicka Jenny flyttade hem till mig strax före jul 1982, och vi har det bra tillsammans. (Tidsangivelsen stämmer nog riktigt.)

UR LASSES DAGBOK FRÅN USA-RESAN 1979

27/5 – SÖNDAG

Via Uppsala hos Susanne, Petter och Karin natten 26–27/5 reste Susanne och jag den 27/5 efter att först ha lämnat av Karin hos ”Cissi”. Stackars lilla Karin, hon var inte kry då vi lämnade henne. Petter var med till Arlanda där Owe och Erik mötte och tog hand om honom. […] Göran hade lånat en mycket flott Chrysler 1979. Vi åkte till Scarsdale, en mycket trevlig förstad till New York där vi gästade Pontus och Anna Järborg och deras 2 barn Rasmus och Martin. En ”verri” trevlig och gästfri familj. (Anders Hedberg och Lill-Pröjsarn Nilsson bor i Scarsdale.)

28/5 – MÅNDAG

Vid 11-tiden åkte Susanne, Göran och jag in till New York och for runt i alla 5 stadsdelarna. Göran körde verkligt skickligt, även i den allra värsta trafiken. Manhattan med alla berömda gator, Broadway och 5:e avenyn var nog de mest trafikerade. Vi såg även de mest berömda

byggnaderna, FN-huset, Madison Square Garden, Frihetsgudinnan och mycket annat. Ett beklämt minne blev gatan med alla alkisar som nästan aldrig kommer därifrån sedan de väl kommit dit. – Efter återkomsten till Fam. Järborg åt vi trevlig supé och sov sedan gott. Rasmus hade upplåtit sitt rum åt mig.

29/5 – TISDAG

Jag uppe kl. 7, drack kaffe och skrev en del kort. Frukost och sedan avfärd till Hagerstown (c:a 50–60 mil) där vi mottogs av fam. Whitesell med stor och välkomnande entusiasm. Mycket trevlig och god supé före läggdags.

30/5 – ONSDAG

En av de verkligt minnesrika dagarna. Göran, Susanne, Chris, Randy, Eleana (2 år, den sötaste lilla flicka jag någonsin sett) samt jag åkte efter frukost till Washington där jag fick uppleva de mest fantastiska saker och syner som jag tidigare endast drömt om. [...] Efter en god lunch, som Chris bjöd på, reste vi från Washington, en mycket vacker stad, åter till Hagerstown. Susie och Buddy hade då kommit hem. På kvällen var det ett stort party med 30–40 gäster inbjudna ordnat för oss. [...] De flesta av gästerna var bekanta till Göran sedan han var i Hagerstown 1968–69. [...]

2/6 – LÖRDAG OCH PINGSTAFTON HEMMA

Uppe tidigt. Frukost ½ 9 (på sängen för Susanne och Göran). Sedan fortsatte resan till York, där vi först drack kaffe. Sedan spelade vi bowling! Resultat: Susanne 60 – 69, Göran 103 – 114 och jag 71 – 123! Alltså sensationell vinst i 2:a omg. trots att Susanne och Göran hela tiden skrattade åt min nybörjarstil. Tog sedan in på Holiday Inn där vi övernattade sedan vi varit och ätit middag.

3/6 – SÖNDAG O PINGSTDAGEN HEMMA

Vi åkte vid 11-tiden till Philadelphia (en av USA:s större städer), dit vi inbjudits av Bob och Barbara Weiss. Vi kom dit ung. kl 1. Blev bjudna på kaffe. Sedan reste vi med tåg in till centrum där vi bl.a. besökte ett av USA:s största varuhus. Ett otal olika affärer. T.ex. en affär med bara vitaminer och en med bara speldosor! Resan gick mellan de största slumkvarter som tänkas kan. Efter hemkomsten åkte vi till en flott restaurang där Bob och ”Barb” bjöd på en utsökt middag.

4/6 – MÅNDAG [... – NEW YORK IGEN]

På kvällen var vi och såg 1978 års bästa Musical-show på teater Plymouth på Broadway. Mycket imponerande fast dyrt! C:a 100:- per person i inträde! Musicalen hette ”Ain't misbehavin'”.

HAGERSTOWN 1979

Fats Waller hade skrivit musiken och handlingen kretsade kring honom. Vi åkte med tåg och var hemma igen omkr. kl. ½ 1. – [Från 5.6 var bara Lasse och Susanne kvar sedan Göran åkt hem.]

6/6 – ONSDAG

[...] Vi reste från New Canaan vid 10-tiden efter att ha sovit gott. Färdvägen var nordväst. Första längre uppehållet blev staden Hartford, där vi stannade i c:a 4 tim. (Park.avg. 3.50 dollar!) Vi handlade där och åt lunch. Sedan fortsatte vi norröver till Springfield, där vi inkvarterade oss på motell Bel-Air, där det fanns en vattensäng. Susanne låg i den, mycket spännande tyckte hon före läggdags. Hela sängen gungade så fort hon rörde sig i den.

7/6 – TORSDAG

Vi fortsatte norrut, hela tiden uppför på mindre vägar med otroligt vacker natur. Vid en ort som hette Marlboro (lika med cigarettmärket) åt vi lunch på en fin restaurang. Bl.a. smakade vi ”Maple syrup”, en specialitet för orten. Det var en enormt vacker och vidlyftig utsikt över skogar, berg och dalar. Man kunde se 16 mil! Speciella kikare fanns uppsatta vid vägen där man mot en avgift av 25 cent kunde beskåda ”underverket” i c:a 2 min. – Vi handlade även en del souvenirer där. Ganska dyrt. Ett museum var inrättat i källaren i affären med ett otal olika vilda djur från amerikansk älg till den minsta lilla fågel. Säkert 300–400 olika djur. – Fortsatte sedan ytterligare mot norr till Wilmington där vi låg på turisthotell ”Viking”. Innehavaren var norrman och hans fru irländska. Hon var väldigt pratsam och dessutom ganska fet. Kvällsmaten intog vi på rummet, av det vi hade handlat på vägen. Smakade gott! – Susanne ringde på middagen från Springfield till Kerstin (Horned). Vi fick då reda på att Göran kommit väl hem och att allt var bra. Vi ringde sedan på em. hem till Göran, som var väldigt nyfiken på hur vi hade det. Han frågade så mycket att Sus. fick säga till honom att hon också ville fråga. Allt var bra, och det bidrog till att höja humöret. [...]

9/6 – LÖRDAG

Jag uppe vid ½ 8, duschade och hämtade kaffe. Bjöd Susanne på sängen. Mysigt samtal vid sängkanten. Vi åkte sedan in till centrum av Tuckahoe och handlade massor av varor, bl.a. köpte jag 3 par byxor för c:a 45:- paret. 10 par strumpor, en tröja m.m. Kostnad c:a 300:-. Susanne handlade för ung. 225:-.

10/6 – SÖNDAG

Sista dagen i USA. Både tråkigt och roligt. Uppe tidigt och duschade. Sedan ut för att jaga efter bensin, som inte lyckades. Nästan kris om vi inte kommer över någon sådan. Bjöd Susanne kaffe på sängen vid kl. ½ 9. [...] Efter lunch på Valles vände vi kosan mot söder. Vi

lyckades verkligen få köpa bensin, högst dock för 6 dollar. – Avresa c:a kl ½ 1. Resan gick bra trots att jag satt vid ratten. Efter avlämning av bilen hos uthyrningsfirman fick vi åka buss till Kennedy Airport, där vi var framme c:a kl 2. Planet skulle avgå kl. 6.00 så vi hade väldigt god tid på oss. [...]

11/6 – MÅNDAG

”Hemma” vid Arlanda kl 8.40. Det gick bra genom tullen. Bland det roligaste på hela resan var att återse Göran, Petter och Karin, som mötte oss på Arlanda. ”Kajin äter glass” var det första Karin hälsade oss med. Många kramar och pussar utväxlades. Sedan hemfärd till Uppsala. Jag sov någon timme före middagen. Reste med tåget kl. 4. Göran och Karin följde mej till stationen. – Jag var hemma i Kisa med 21.20-tåget, där Lotta och Trump väntade, också ett mycket kärt och glatt återseende. Vid Linköping var Gunborg nere vid stationen och hälsade mig välkommen hem.

Epilog En oförglömlig resa var till ända. Jag vill tacka alla dom som uppmuntrade mej att resa till Amerika. [...] Tack Göran och Susanne för de underbara 2 veckorna tillsammans! Och Susanne för ditt alltid goda humör!

MED LOTTAS ORD

Under tiden jag var gravid hittade vi en lägenhet, en trerummare på Västra Bakgatan i Eksjö. Eftersom Anders hade fast arbete i Eksjö tyckte vi att det var lämpligast att flytta dit, även om min högsta önskan just då var att bo kvar i Kisa.

Jag bodde kvar hos pappa tills Johanna föddes den 30 augusti på Linköpings KK och därefter flyttade vi till Eksjö. Jag hade från början ganska svårt att acklimatisera mig i den för mig nya staden. Jag längtade ofta hem till Kisa, till mina vänner där och till pappa som jag förstod kände sig ensam. Besöken i Kisa blev därför täta den första tiden.

Den 1 mars 1981 fick jag en tjänst på en kirurgisk avdelning på Höglandssjukhuset i Eksjö. Allteftersom kom jag att trivas alldeles utmärkt i min nya hemstad, med arbete och nya vänner.

SAMLING I KÖKET 1979

JOHAN OCH JOHANNA

Anders och jag pysslade om Johanna efter bästa förmåga såsom ovana förstagångsföräldrar gör. Hon hade ett fantastiskt tålamod med oss och var ett nöjt barn som oftast skrattade och var glad. Från ett par års ålder lekte hon mycket med sin docka, vilken farmor Eivor sydde och stickade fina kläder till. Förutom dockan var även Kakis populär, ett lurvigt gosedjur som hängde med på det mesta. Bäst gillade hon nog ändå att gunga, ”denda”, i Smedens lekpark tillsammans med grannflickan Annika.

När Johanna var fyra år började hon på Skogsmulle. Hon trivdes med att upptäcka naturen tillsammans med vännerna och trollet Mulle. Under den här tiden gick hon även i Kyrkans barntimmar där lek och sång var i fokus.

1984 flyttade vi från hyreslägenheten till vårt nybyggda hus på Maskrosgatan. Hösten 1986 började Johanna i första klass på Linnéskolan, en av Eksjös tre låg- och mellanstadieskolor. Hennes lärare hette Karin Johansson.

Den 1 mars 1981 fick jag en tjänst på en kirurgisk avdelning på Höglandssjukhuset i Eksjö. Jag arbetade halvtid, och då var Johanna hos sin dagmamma Gunnel.

Den 7 maj 1982 blev Johanna storasyster till en liten bror. Då föddes Johan på Eksjö BB. Anders och jag var nu lyckliga föräldrar till två små barn.

Johan kom att bli en glad, snäll och sprallig liten pojke, nyfiken på det mesta i sin omgivning. Att leka med sina bilar, titta på fiskarna i vårt akvarium och att köra runt runt på sin plasttraktor hörde till favoritsysselsättningarna. Även att ”hjälpa till” med bullbak då han gärna provsmakade degen, gillade han. När vi sa att vi skulle ta en tur i vår ”vovvo” sprang han direkt och hämtade sina skor. Lyckligast var han dock när storasyster, ”Ninna”, ville leka med honom en stund.

När Johan var fyra år började han på barngymnastik vilket passade hans vilja att vara i rörelse. Även Johan gick i Kyrkans barntimmar, där alla nya leksaker och kompisar var det som lockade allra mest.

Johan var ett år när jag återgick till mitt arbete. Då fick även han vara dagbarn hos Gunnel.

Jag har alltsedan dess arbetat på Höglandssjukhuset i Eksjö. Anders hade sitt jobb på Wamac, där han var montör och därefter orderberedare. Sedan några år är han planerare på Sherwin Williams i Nässjö.

På våren 1982 förstod vi som stod pappa närmast att allt inte stod rätt till med honom. Han betedde sig konstigt och gjorde också sådant som vår tidigare friska pappa aldrig skulle ha gjort och sagt. När Göran via distriktsläkaren tog med honom till psykiatriska kliniken i Linköping fastställdes diagnosen manodepressivitet (numera bipolär sjukdom). Pappa fick hjälp med medicinering och blev med tiden allt bättre.

Under 1982 gick pappa i pension. Han var fortfarande inte helt frisk men han, Birgitta och Jenny levde ändå ett någorlunda normalt familjeliv på Gammelgårdsgatan.

Pappa hade tyvärr mycket besvär av gikt, så våren 1986 åkte han till Berga sjukhem för behandling och rekreation. Den 11 april ringde telefonen hemma hos oss på Maskrosgatan. Det var Birgitta som gav mig det oerhört svåra och smärtsamma beskedet att pappa under en solig promenad i vår vackra natur fått ett akut hjärtstopp och avlidit. Han skulle två månader senare ha fyllt 69 år.

Båda våra föräldrar var nu borta för alltid. Den sorg, saknad och tomhet man kände var obeskrivlig. Ibland tog dessa känslor fullständigt över ens själ och hjärta. Man blev fullkomligt lamslagen. Att mista sina föräldrar när man är så pass ung har satt sina spår hos mig. Saknad och längtan har funnits med mig i alla år. Hur hade mitt liv gestaltat sig om de funnits kvar? Hur hade deras liv blivit om de fått leva kvar till ålderdomen? Frågor där inga svar finns.

Jag älskade mina föräldrar. De var omtänksamma, kloka, engagerade, glada. De satte gränser och de var rättvisa. Jag kände mig trygg och oerhört älskad. Så jag minns min barndom och uppväxttid med glädje och värme i hjärtat. Jag har mycket att vara glad och tacksam över. Förhållandet till mamma, pappa och syskon har alltid varit gott.

Önskar bara så oerhört mycket att jag fått ha mina föräldrar kvar i livet lite längre och att Johanna och Johan haft möjligheten att skapa en relation till sina morföräldrar.

MED GÖRANS ORD

År 1979 blev jag klar på tingsrätten på våren och sökte till hovrätten. Jag hade fått ett Rotarystipendium och åkte i maj till Missouri tillsammans med fem andra grabbar i min ålder och en ledare från Rotary. När de sex stipendieveckorna gått och de andra åkt hem kom Susanne och pappa över till New York. Vi var i Hagerstown, i Washington och i Scarsdale hos Järborgs. Jag var också en tur upp till Kanada innan de kom, och jag besökte Bob och Barb Weiss i Philadelphia. När jag åkte hem stannade pappa och Susanne i USA i ytterligare någon vecka. Petter var hos Horneds medan vi var borta, Karin hos Cissi.

Den 15 juni började jag i hovrätten. Susanne hade lärarjobb på Cederbladsskolan. År 1980 fortsatte jag på hovrätten, Susanne på Cederblad. Karin fick kommunal barntillsynsplats när Cissi slutade och blev placerad på samma ställe som Petter, hos Britta Jansson. Petter hade börjat på lekis på Täljstenen på hösten 1979, och hösten 1980 började han i ettan på Täljstensskolan. Hans lärare var Margit Carlsson. Hon var mycket bra. Jag fick jobb som universitetslektor i Civilrätt A på sommaren efter att jag blivit fiskal. – O-ringen gick i Uppsala och en etapp var nere i Hågadalen, alldeles nära Blodstenen. Lotta, Anders och Johanna var då på besök.

År 1981 fortsatte jag på Juridicum, Susanne på Cederblad, Petter på Täljstenen och Karin hos Britta. Petter hade börjat träna fotboll med Upsala IF och på våren började vi med laget ”UIF 73 II”. Jag var lagledare tillsammans med Bosse Wahlstrand och under vissa tider även Jan-Olov Jansson, Ola Widegren och Jan-Olof Selén. År 1982 bytte jag jobb igen när jag fick uppdraget som sekreterare i Näringsförbudskommittén med Torgny Håstad som ordförande. Nu började vi träffa familjen Horned ännu mer än tidigare, beroende på att Owe och jag båda hade utredningsjobb och satt bara några rum ifrån varandra på plan 8 i Rosenbad. Susanne jobbade några veckor på Celsiusskolan våren 1982 och sedan några månader som amanuens på Biomedicinskt centrum (BMC). På hösten fick hon sedan sin första fasta anställning, på Valsätraskolan. Där stannade hon i åtta år innan hon sökte sig till Livsmedelsverket.

På hösten 1983 började Petter i fyran och flyttade därmed från Täljstensskolan till Hågadalsskolan där han fick PO Östergren som klassföreståndare. Då började han också med pingis i Årsta BTK och med basket i KFUM:s Hågadalslag. Fotbollen pågick som bäst och även tennis hade han hållit på med en tid. Det blev väldigt mycket körande till träningar och matcher ett

tag. 1983 var nog det intensivaste året i det avseendet. År 1984 blev vi klara med näringsförbudsbetänkandet på senvåren och jag fick jobb som sekreterare i kommissionslagskommittén, som Torgny Håstad tog över efter Kurt Grönfors.

Vi hade i ett halvår sett oss om efter någon annanstans att bo och strax före årsskiftet bestämt oss för ett nytt LB-hus som var projekterat att byggas i Norby. Vi följde byggnationen nära och flyttade in den 30 mars 1984. Pappa var och hjälpte till liksom Olle och Ellen. Vi trivdes genast jättebra, även om vi kanske saknade Blodan lite grand i början. På sommaren var vi i Dackebo, och där var också bl.a. pappa, Birgitta och Jenny samt Lotta med familj. Petter minns en särskild händelse: ”Läskigt var det också att se familjen gråta så fruktansvärt när dom trodde att jag hade drunknat i Gamlebyviken, fast jag bara hade rott till andra sidan den lilla ön, för bästa fiske.” – På hösten började Karin i skolan. Malmaskolan blev det för hennes del och Maija-Liisa Holm blev hennes lärare. Mycket uppskattad. Även Karin började det här året med pingis i Årsta. Både Petter och hon hade stora framgångar. På våren hade jag haft hand om Petters Bästa-Fyran-lag som vann Upplandsmästerskapet och gick till riksfinal i Stockholm. Vi slutade som tolva i landet och var mycket glada.

År 1985 bodde kusin Mats (Andersson, senare Axén) hos oss i ungefär ett halvår medan han letade bostad under sin första termin som juridikstuderande. Det var ett intensivt halvår med mycket jobb och Hanna på väg. Hon föddes den 16 oktober, otroligt efterlängtad och gullig! Under sommaren var vi bl.a. på besök i Hökhult, hos Anna Skarhed med familj. Annas mamma Eliza var där.

År 1986 blev ett ledsamt år. Pappa gick bort den 11 april, helt oväntat och hastigt. Han fick en hjärtattack när han var ute på promenad en tidig morgon vid Berga behandlingshem i Högsby, Småland. Susanne ringde mig och berättade, hon hade fått beskedet på telefon, av Birgitta tror jag. Jag minns att jag satt på tåget hem till Uppsala och grät. Pappa begravdes den 26 april.

Pappa var en omtyckt person som tog ansvar och alltid gjorde det han skulle. För mig och mina systrar var han framför allt en trygg och kärleksfull pappa som aldrig sa oss ett ont ord och som gjorde allt han kunde för att vi skulle ha det bra. Han var påhittig och rolig, hjälpsam och snäll, enormt idrottsintresserad och fullkomligt hederlig. Att man inte ljög var en självklarhet.

Hundra år är en överblickbar tid. Om jag blundar kan jag ganska lätt föreställa mig hur det såg ut där i hemmet i Söderfjäll på Väddö där pappa föddes som fjärde barnet efter tre systrar. Och jag kan snabbspola hans liv bakom mina stängda ögonlock. Där dyker min syster Kerstin

upp när han är 23, för övrigt samma ålder som jag när vår son Petter föddes. Och där dyker jag själv upp när pappa är 33, nästan precis i mitten av sitt liv. Ewa-Lotta kommer sju år senare, när pappa är nästan 40.

Det utan jämförelse viktigaste som föräldrar kan ge sina barn är kärlek och trygghet. Det fick vi tre syskon i mängder av våra föräldrar.

Tidigare det år som pappa dog hade en oerhörd kärnkraftsolycka ägt rum i Tjernobyl i Ukraina. Sverige utsattes för mängder av radioaktiv strålning. En fruktansvärd chock drabbades landet sedan av i skiftet februari–mars, då Olof Palme mördades i hörnet av Sveavägen och Tunnelgatan i Stockholm. – På hösten började Petter i högstadiet på Eriksbergsskolan. Hans sista år på mellanstadiet hade blivit ganska stökigt med klassföreståndarbyten och en med tiden ganska orolig klass. I 7:an fick han Curt Jonsson som klassföreståndare. Susanne var hemma med Hanna hela året.

Julen 1986 firade vi hemma i Uppsala. Det var första gången, och det hörde förstås ihop med att pappa Lasse var död. Familjen Fransson kom och hälsade på i mellandagarna.

KARIN

HANNA

PETTER

MED KERSTINS ORD, SKRIVNA 1985/86 TILL SLÄKTKRÖNIKAN

Och ensamt och svårt fick pappa det på grund av den sjukdom som drabbade honom några år efter mammas bortgång. Nu tror jag emellertid att de flesta förstår att det var sjuk pappa var och kan se honom som den snälla och rejäla människa han är. Jag hoppas, att det har ordnat sig på ett bra sätt för honom nu.

För ett år sen, 1984, drabbades Sten-Olof av cancer i ett öga, och det måste tas bort. Han har tagit detta på ett beundransvärt sätt, även om det kan vara svårt med bara ett öga i ett yrke som hans.

Den 31 oktober 1985 gick Sten-Olofs pappa bort helt hastigt. Saknaden efter honom kommer säkerligen att bli stor i framtiden, eftersom han var så stimulerande att umgås med. Just nu känner vi emellertid en stor tacksamhet för det sätt på vilket han fick sluta sitt rika liv. Han fick sluta med människovärdet i behåll! Svårt är det dock för farmor att acceptera att han är borta, och det kan man förstå efter de goda år de fått ha tillsammans. Men vi får hoppas att hon än en gång kan få känna livsglädje.

Till ljuspunkterna i familjens samvaro hör flera av de resor vi gett oss ut på, bl.a. till Polen, USA och nu senast inför Sten-Olofs 50-årsdag till Kreta. Alla trevliga minnen att samlas kring under de kulna och mörka stunder som kan dyka upp den soligaste sommardag.

En annan sak som vi i familjen gläds åt är att vi fyra hittills haft förmånen att – med undantag för Sten-Olofs öga – få vara så friska. För vad är väl annat värt, om inte hälsan står en bi? Jag gläds också åt mina kära barn och mitt stimulerande yrke. Att ha med barn i 10–13-årsåldern att göra är mestadels härligt. Måtte jag bara orka ha geisten kvar fram till pensioneringen, för jobbigt och slitsamt är det trots sommarlov och andra s.k. förmåner som avundsjuka människor drar fram. Man borde egentligen aldrig yttra sig om någonting här i världen, förrän man själv fått pröva på något liknande. Jag märker själv hur egna upplevelser fått mig att se saker och ting i ett helt annat ljus. Man mognar genom egna erfarenheter. Även livets svårigheter ger fördjupad kunskap!

ANNA

ANDERS

BIRGITTA OCH LASSE

Birgitta är enda barnet till Kalle och Sara Svensson. Kalle hade sju syskon och familjen var från Kisa. Birgittas farfar hette Karl-Johan och farmor hette Gerda. Saras föräldrar hette Konrad och Jenny. Sara var född i Kättilstad. Hennes mamma Jenny var från Åtvidaberg och pappan Konrad från Hjälmeryd i Kättilstad.

Kalle och Sara bodde först i Borensberg, där de hade handelsträdgård. Kalle var också chaufför. Birgitta föddes i Motala den 20 januari 1948. Familjen kom till Kisa när Ernst Bergström inte längre ville ha kvar sin handelsträdgård. Ernst frågade Kalle om han ville ta över, Kalle hade jobbat där när han gick i skolan. Det var så de kom till Kisa, den 1 november 1954. De bodde där i handelsträdgården. Ernst och Elsa Bergström bodde där nere, medan Kalle, Sara och Birgitta bodde där uppe. Birgitta kände att hon liksom hade två mammor och två pappor.

Birgitta träffade Karl-Erik Disenfors 1967. Hans pappa jobbade som målare i Vellinge. Karl-Erik läste först till agronom i Svalöv, men hans mamma dog och han orkade inte läsa färdigt. Han sökte jobb i Ödeshög och det var så han kom till Östergötland. När han och Birgitta blev ihop flyttade de först ner till Skåne, men de kom tillbaka till Kisa när Karl-Erik fick jobb på Kinda Betong. Jenny föddes i Kisa den 13 december 1968.

Birgitta träffade aldrig sin svärmor men sin svärfar ett par gånger. Han var ful på alla sätt, säger hon. Karl-Erik hade en syster och två bröder, så det finns ett antal kusiner till Jenny på hennes pappas sida. Varken Birgitta eller Jenny känner dock till något om dem. En gång ringde Jenny till sin pappas syster Aina, men hon fick höra att släkten inte ville träffa henne. Birgitta och Jenny vet inte varför, men de ville inte veta av Karl-Erik heller. Jenny känner att hon inte bryr sig om pappas släkt.

En tid efter att Elsvig hade gått bort lärde Lasse känna Birgitta och bjöd så småningom hem henne. Då var hon fortfarande gift med Karl-Erik, men äktenskapet var mycket dåligt och på väg att lösas upp. De bodde på Värgården. Skilsmässan gick igenom någon gång 1982. Hon hade inte hjälp av någon advokat, och det gjordes inte någon ordentlig bodelning trots att det var en del krångel med ekonomin. Birgitta hade fått en stor summa pengar efter Elsa och Ernst Bergström som satt på ett gemensamt konto som Karl-Erik lät spärra. Det var aktuellt att polisanmäla honom, men det ordnade upp sig. Birgitta och Jenny flyttade hem till Lasse

i januari 1982. Birgitta bara hämtade sina och Jennys kläder i lägenheten på Värgården och gick därifrån.

Birgitta tycker att de hade det bra under de drygt fyra år som de bodde tillsammans. De åkte på besök hos Lasses barn med familjer, gjorde andra utflykter och hade ett bra hemliv. Lasse spelade bridge och Birgitta var ibland med honom. Hon var bl.a. med i Hällevik när han var där och spelade. En gång var de ute och dansade. Birgitta lagade maten för det mesta, men Lasse lagade kvällsmaten. Efter att han blivit pensionär kände hon sig som lyxhustru, för Lasse gjorde allt inkl. städade. Birgitta bara tvättade och lagade middag.

Birgitta och Lasse gifte sig den 19 januari 1986 i Kisa kyrka. Åke Löfgren vigde dem. Med på vigseln var även Allith, Sara, Jenny, tre kyrkvaktmästare och kantorn.

”Det tokiga” hos Lasse hade inte märkts innan de flyttade dit. Men plötsligt upptäckte Birgitta att han skulle handla så mycket. En gång slog det över för honom. Då tog han fram en hammare och skulle slå Birgitta. Jenny ringde polisen och Birgitta och Jenny flyttade hem till mormor och morfar. Men då kom Lasse och sa att han aldrig skulle göra något sådant mer och att han också skulle söka hjälp. Birgitta ringde en läkare som hon kände, de åkte till Linköping och Lasse fick någon medicin. Birgitta och Jenny tror att det där med sjukdomen pågick under ungefär ett halvår. Då skulle han bl.a. köpa Kalles affär. Birgitta tror att det hade något samband med den cancertumör som han visade sig ha på urinblåsan. Han kissade blod några gånger. För detta var han på läkarbesök den 8 april 1986. Han åkte hem från Högsby för att gå till doktorn i Linköping. Lasse hade också problem med sina leder, det var den främsta anledningen till att han var i Högsby.

Tidigt den 11 april ringde en läkare från Högsby och berättade att de hade hittat Lasse död i skogen. Det var en fruktansvärt sorglig dag. Birgitta hade fått tre eller fyra St Paulia-växter av Susanne. De var märkligt nog döda på morgonen den 11 april. Birgitta och Jenny åkte ner till Högsby dagen efter tillsammans med Lasses barn och Lill-Anders.

Birgitta och Jenny bodde kvar i huset på Gammelgårdsgatan till i juli. Sedan köpte de Dahlgrens radhus på Egnahem, Kindagatan 9, och blev grannar med Allith. De gav 50 000 kr för det, Birgitta fick ett lån på Sparbanken.

Kalle hade kvar blomsterhandeln till i september 1990, då han dog. Birgitta och Jenny tog över, de hade handelsbolag. Det var stora skulder i bolaget efter Kalle. De försökte betala skulderna, men det blev konkurs med en kvarvarande skuld på en miljon kronor. De ansökte om skuldsanering med hjälp av konkursförvaltaren och fick leva på existensminimum i flera år.

Skuldsaneringen var slut den siste maj 2005 för Birgitta, lite tidigare för Jenny. Birgitta har levt på sjukpension sedan 2002 eller 2003. Jenny fick sjukpension lite tidigare, 2001 eller 2002. Anledningen för båda är fibromyalgi. Birgitta fick det betydligt bättre när hon blev vanlig ålderspensionär. De har varsin ekonomi men delar på hyra och el. – Birgittas mamma Sara dog i juni 2005.

Birgitta flyttade ihop med Bengt Fjällgård i Storebro i april 1998. Senare flyttade även Jenny och Björn dit, i februari 2005. Efter flytten till Storebro blev relationen bättre till Karl-Erik. Det kunde de i stor utsträckning tacka Bengt för. Han skjutsade Björn och tog ibland även med Karl-Erik, som då var lugn och bra. Han blev över huvud taget mycket lugnare och bättre efter att Birgitta hade flyttat till Storebro. Men någon gång var han som vansinnig, liksom han varit ibland när de bodde ihop. Bengt sa då åt honom att be om ursäkt, och då gjorde han faktiskt det. Karl-Erik har aldrig haft några missbruksproblem, det har varit annat som gjort att han inte mått bra och ibland betett sig fel.

JENNY

Jenny tyckte verkligen om Lasse. Hon kände att han brydde sig om henne på riktigt. Någonstans inom henne finns det att hon också tycker om sin pappa, men inte på samma sätt som Lasse.

Hon minns att mamma sa en dag till Lasse ”nu skiljer vi oss, kan vi flytta upp till dig?”. Men först var de en tid hos ett äldre par i Knislinge som Jenny kallade för farmor och farfar. De var föräldrar till en god vän till hennes pappa och alltså inte hennes biologiska farföräldrar. Hon minns att Lasse, som kom till Hässleholm, lyfte ombord henne på tåget. Det var just efter det som de flyttade hem till honom.

Lasse frågade Jenny särskilt om hon kunde tänka sig att hon och mamma skulle flytta hem till honom. ”Javisst, det skulle vara roligt”, svarade hon. Hon fick Lottas rum och Lasse blev som en pappa för henne. Hennes egen pappa kändes inte riktigt som en pappa längre. Hon sa till honom att han inte verkade bry sig om henne. Då tog han nästan livet av sig.

Jenny kände att hon var lite tjurig ett tag efter att de hade flyttat till Lasse. Och hon flyttade

tillbaka till sin pappa ett kort tag. Men hon kom snabbt tillbaka, möjligen redan samma dag. Hos pappa haglade det ord och otrevnad. Han hade i nästan hela sitt liv hotat att ta livet av sig.

Hon fick göra saker när de flyttade till Lasse som hon inte hade gjort tidigare. Och hon fick vara ute mer. Hennes pappa hade hållit henne inne.

Lasse sa till Jenny någon gång att hon inte skulle säga dumma saker till sin mamma, men annars var han aldrig arg på henne. Och som hon minns det var han aldrig arg på Birgitta heller, utom den där gången när sjukdomen tog över. Hon minns att Lasse sa en gång att han hade lagt bort sina glasögon, men då satt de på huvudet.

Vid flytten till Gammelgårdsgatan gick Jenny i Värgårdsskolan. Hon blev mobbad i skolan, bl.a. för att hon var rödhårig och för att hennes pappa var någon som barnens föräldrar pratade skit om. Hon hade inga kompisar. En del av mobbningen mot henne började nog när hon sa ifrån då två andra barn på högstadiet blev riktigt illa mobbade.

Men hon hade vänner i orkestern, där hon spelade tvärflöjt. Där umgicks hon också med en kille under en tid. Och Anna-Lena Rosén blev hennes första riktiga kompis. De barn hon hade lekt med tidigare, när hon var mellan 5 och 8 år, var bara lekkamrater.

Hon minns inte att hon grät för att hon blev mobbad, i stället lade hon kraften på musiken. Hon började spela redan vid 7 eller 8 års ålder. Det gick väldigt bra.

Hon var mobbad även genom högstadiet, alltså då hon var 14–16 år. Hon nämnde det inte hemma. Men lärarna märkte det. När de sa till mobbarna blev det dock bara värre. Det var mest killar som mobbade, tjejerna var mer kalla. Killarna slogs aldrig, så det var inget fysiskt. Men Jenny tyckte att det var jättejobbigt.

När Lasse och mamma åkte bort, t.ex. då Lasse skulle spela bridge, fick Jenny åka till Lotta eller Kerstin. Det tyckte hon var väldigt trevligt. Kanske kändes det lite roligare hos Kerstin, där ju Anna fanns och Jenny fick följa med till hästen. Hos Lotta skulle det vara så tyst när Johanna hade lagt sig. Kerstin hittade på en massa saker. En gång sa hon ”vi ska baka bullar”. Men så skulle hon iväg och Anna och Jenny fick sköta de sista plåtarna. De missade den sista så att de bullarna blev brända.

I gymnasiet gick Jenny på Ljungstedtska i Linköping, linje Distribution och kontor (två-årigt). Hon gjorde praktik det sista året, två dagar i veckan på begravningsbyrån i Kisa. Det var då som hennes mamma ringde och sa » Lasse är död «. Jenny sprang hela vägen till

blomsterhandeln, som låg vid torget. Livet rasade, hon sörjde Lasse jättemycket.

Jennys son Björn föddes den 21 juli 1997. Hans pappa heter Mårten Ängmo. Jenny och Mårten var tillsammans 1994–1997.

SVEN SELLIN OM SIN SVÅGER LASSE TRE ÅR EFTER DENNES DÖD

Om jag skulle försöka mig på att i ord teckna en bild av Lasse, som jag lärde känna honom, skulle orden bli följande. Lasse var en hederlig och sympatisk person. Alltid vänlig och hjälpsam mot andra personer. En duktig SJ-man. Omtyckt av tågresenärerna. Han hade också andra kvaliteter. Jag vill speciellt nämna hans förmåga att ordna och ställa i lägenheten och på tomten. Väldigt duktig i matlagning och andra bestyr som hör hemmet till. Men han hade andra förtjänster också. Han såg till att trädgården var prydlig och trivsam. Det jag kanske mest uppskattade hos honom var dock det goda humöret och hans speciella humor. Visst kunde han bli förgrymmad också. Tala om sotarmästaren skulle man inte göra. Den mannen var han förbannad på. Inte undra på det. Det var han inte ensam om.

SÅ HÄR SÅG VI TRE BARN UT 2002.

KAPITEL 13

BARN, BARNBARN OCH BARNBARNSBARN

Här berättar vi i all korthet om Elsvigs och Lasses tre barn, sju barnbarn och – hittills – åtta barnbarnsbarn.

KERSTINS GREN

Kerstin Lamberthz, gift Fransson, föddes den 22 april 1941 utanför Sjögestad (nuvarande Linköpings kommun) som Elsvigs och Lasses första barn. Hon dog den 31 januari 2018 i Österbymo (Ydre kommun) av Alzheimers sjukdom. Hon gifte sig 1963 med Sten-Olof Fransson, född den 1 juli 1935, son till Märta och Eric Fransson i Malexander, död den 23 februari 2016 i Österbymo i följdverkningarna av demens. Kerstin utbildade sig till folkskollärare på Seminariet i Linköping och arbetade i detta yrke i Hällestad (Finspångs kommun) och Österbymo till dess att sjukdomen tvingade henne att sluta. Sten-Olof var slöjdlärare. Familjen flyttade till Österbymo år 1965 och Kerstin och Sten-Olof bodde där till sin död.

Anna Fransson, gift Östberg, föddes den 20 mars 1966 i Eksjö som Kerstins och Sten-Olofs första barn. Hon gifte sig 1991 med Anders Östberg, född den 17 april 1961, son till Stig och MajBritt Östberg i Linköping. Anna tog studenten i Eksjö 1986 och utbildade sig sedan till sjuksköterska. Arbetade i Linköping fram till 2009 och vidareutbildade sig sedan till operationssjuksköterska. Har under senare år frilansat i Sverige och Norge. Numera verksam i Linköping Anders är ekonom på Universitetssjukhuset i Linköping. Anna och Anders skilde sig 2020, båda bor kvar i Linköping.

Linnéa Östberg föddes den 3 januari 1992 i Linköping som Annas och Anders första barn. Hon är sambo med Ulrik Hellmark i Linköping. Linnéa har utbildat sig inom ekonomi och informatik. Masterexamen sommaren 2020. Idag arbetssökande.

Elin Östberg föddes den 13 mars 1994 i Linköping som Annas och Anders andra barn. Hon tog studenten från Berzeliusskolan 2013, färdig civilingenjör i energi & miljöteknik 2019. Sambo med Anton Larsson sedan 2018. Bor tillsammans med honom i Stockholm och jobbar som produktionsingenjör på miljöföretaget Ragn-Sells sedan 2019.

Eric Östberg föddes den 24 mars 1996 i Linköping som Annas och Anders tredje barn. Han har inte avslutat sin utbildning. Arbetar inom flyttbranschen och bor i Linköping.

Anders Fransson, gift Egermo, föddes den 26 februari 1971 i Eksjö som Kerstins och Sten-Olofs andra barn. Han gifte sig 1998 med Susanne Egermo, född den 4 mars 1961 i Örebro, dotter till Torgny och Elna Egermo. Anders tog studenten 1989 på Holavedsskolan i Tranås och kompletterade med ett år på Ljungstedtska i Linköping. Han utbildade sig till bilmekaniker och har arbetat som det i Tranås sedan dess. Susanne är speciallärare i läs-, skriv- och språkutveckling och har jobbat i Tranås till 2020. Från hösten 2020 är hon biträdande rektor i Gränna.

Julia Egermo föddes den 5 maj 1997 i Eksjö som Anders och Susannes första barn. Hon är tillsammans med Fredrik Nilsson. Hon tog studenten på Holavedsskolan i Tranås 2016 och arbetar på Coop i stan. Hon bor i ett eget hus i Ådala, Gripenberg.

Adam Egermo föddes den 27 mars 2000 i Eksjö som Anders och Susannes andra barn. Han tog studenten på Nifsarpsskolan i Eksjö 2019 och arbetar på Vetlanda Bil- och Skadecenter i Holsbybrunn utanför Vetlanda. Han bor hemma hos Anders och Susanne när han inte är hos Stina Torgnysson i Vimmerby.

FAMILJEN FRANSSON

FAMILJEN EGERMO

FAMILJEN ÖSTBERG

GÖRANS GREN

Göran Lambertz föddes den 17 februari 1950 i Kisa (nuvarande Kinda kommun) som Elsvigs och Lasses andra barn. Han gifte sig 1975 med Susanne Thisted Lambertz, född den 12 mars 1952 i Säffle, dotter till Ellen (senare omgift Lagerblad) och Hilding Thisted i Danmark, död den 14 september 2018 i Uppsala av bukspottkörtelcancer. Göran tog studenten på Katedralskolan i Linköping, utbildade sig till jurist i Uppsala och arbetade i olika juristyrken i Stockholm och Uppsala fram till pensioneringen. Susanne var lärare i kemi och biologi, senare mikrobiolog på Livsmedelsverket. De var hela tiden bosatta i Uppsala och Göran bor fortfarande där.

Petter Lambertz föddes den 28 augusti 1973 i Uppsala som Görans och Susannes första barn. Han tog studenten från Bolandsskolans målarlinje i Uppsala 1993 och har sedan lärt upp sig inom restaurangbranschen och arbetat där, bl.a. med egna restauranger. För närvarande arbetar han inom Boulebar, mestadels i Stockholm. Han har bl.a. bott åtta år i Costa Rica men bor nu i Stockholm.

Karin Lambertz föddes den 28 mars 1977 i Uppsala som Görans och Susannes andra barn. Hon tog studenten på Celsiusskolan i Uppsala 1996. Hon utbildade sig till jurist i Uppsala och har jobbat i olika juristyrken i Stockholm och Uppsala. För närvarande arbetar hon som justitiesekreterare i Högsta domstolen. Hon har hela tiden varit bosatt i Uppsala.

Hanna Lambertz, gift Tarland Lambertz, föddes den 16 oktober 1985 som Görans och Susannes tredje barn. Hon gifte sig 2018 med Petter Tarland Lambertz, född den 17 juli 1985 i Lund, son till Veronica Tarland och Mikael Tarland-Petersson. Hanna tog studenten på Lundellska skolan i Uppsala 2004, utbildade sig till landskapsarkitekt i Uppsala och arbetar med bl.a. scenografi och rekvisition inom olika filmprojekt. Petter skriver låttexter för Universal Studios och gör även egen musik. De har hela tiden varit bosatta i Uppsala.

Sally Tarland Lambertz föddes den 10 februari 2019 som Hannas och Petters första barn.

GÖRAN OCH SUSANNE 1975

BARNEN LAMBERTZ 2019

EWA-LOTTAS GREN

Ewa-Lotta Lambertz, gift Lambertz Nordin, föddes den 8 april 1957 som Elsvigs och Lasses tredje barn. Efter att de varit sambor i flera år gifte hon sig 1989 med Anders Nordin, född den 16 mars 1956 och son till Eivor och Bertil Nordin i Hjältevad. Ewa-Lotta, som oftast kallas Lotta, tog studenten på Elsa Brändströms skola i Linköping 1975 och utbildade sig sedan till undersköterska. Hon har arbetat som sjukvårdsbiträde och undersköterska på sjukhusen först i Kisa och sedan i Eksjö. Anders arbetade flera år som montör och därefter orderberedare på Wamac i Eksjö och är nu planerare på Sherwin Williams i Nässjö. De har bott i Eksjö sedan 1979.

Johanna Lambertz föddes den 30 augusti 1979 i Linköping som Lottas och Anders första barn. Hon är sambo sedan 2000 med Johan Stenberg, född den 3 september 1977 i Nyköping och son till Elisabeth och Anders Stenberg. Johanna tog studenten i Eksjö 1998 och utbildade sig sedan på Språkteknologiprogrammet i Uppsala, där hon tog en magisterexamen i datorlingvistik. Hon arbetar på Readspeaker AB i Uppsala. Där gjorde hon sitt examensjobb 2004 och blev sedan anställd 2005. Johan är civilingenjör med inriktning IT på Nasdaqbörsen i Stockholm. De bor i Alsike utanför Uppsala sedan 2011.

Tyra Lambertz föddes den 22 januari 2008 i Uppsala som Johannas och Johans första barn.

Noah Lambertz föddes den 3 april 2010 i Uppsala som Johannas och Johans andra barn.

Johan Nordin föddes den 7 maj 1982 i Eksjö som Ewa-Lottas och Anders andra barn. Han tog studenten i Vetlanda 2001. Efter många år som Art Director på MTV samt varumärkesbyrån Seventy Agency är Johan idag med och driver design- och kommunikationsbyrån Roi Division. Tillsammans med vännerna Daniel och Johan har han även företaget 654 Motors, som bygger om motorcyklar och hyr ut verkstadsplatser åt ca 40 hyresgäster. Johan är bosatt i Stockholm men på väg att flytta ”hem” till Eksjö.

EWA-LOTTA OCH ANDERS

JOHAN

FAMILJEN STENBERG LAMBERTZ

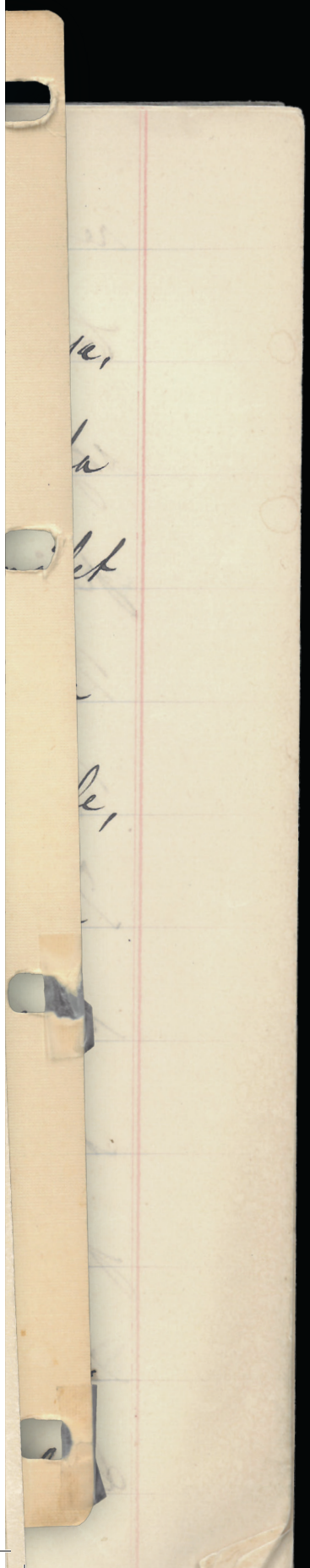

SLÄKTTRÄD PÅ ELSVIGS SIDA

A Mormor och morfar: Ester Axén och Paul Axén

B Mamma och pappa: Elsvig Lamberthz och Lasse Lamberthz

C Kerstin med man: Kerstin Fransson och Sten-Olof Fransson

D Kerstins och Sten-Olofs dotter med man: Anna Östberg och Anders Östberg
E Annas och Anders dotter 1 med sambo: Linnéa Östberg och Ulrik Hellmark
E Annas och Anders dotter 2 med sambo: Elin Östberg och Anton Larsson
E Annas och Anders son: Eric Östberg

D Kerstins och Sten-Olofs son med hustru: Anders Egermo och Susanne Egermo
E Anders och Susannes dotter: Julia Egermo
E Anders och Susannes son: Adam Egermo

C Göran med hustru: Göran Lambertz och Susanne Thisted Lambertz

D Susannes och Görans son: Petter Lambertz

D Susannes och Görans dotter 1: Karin Lambertz

D Susannes och Görans dotter 2 med man: Hanna Tarland Lambertz och Petter Tarland Lambertz
E Hannas och Petters dotter: Sally Tarland Lambertz

C Ewa-Lotta med man: Ewa-Lotta Lambertz Nordin och Anders Nordin

D Ewa-Lottas och Anders dotter med sambo: Johanna Lambertz och Johan Stenberg
E Johannas och Johans dotter: Tyra Lambertz
E Johannas och Johans son: Noah Lambertz

D Ewa-Lottas och Anders son: Johan Nordin

B Mammas syster 1 med män: Gunborg Egbom och 1. Eskil Andersson, 2. Karl-Erik Egbom

C Gunborgs och Karl-Eriks dotter med man (skilda): Agneta Björkman och Örjan Arvidsson

D Agnetas och Örjans son med hustru/sambo: Patric Arvidsson och Therese Wigren
E Patrics och Thereses son: Jonathan Wigren
E Patrics och Thereses dotter: Johanna Wigren

D Agnetas och Örjans dotter med sambo: Linda Arvidsson och Johan Samuelsson
E Lindas och Johans dotter: Filippa Arvidsson

D Agnetas och Örjans dotter med sambo: Anna-Karin Arwidsson och Niclas Pettersson
E Anna-Karins och Niclas dotter 1: Tove Arwidsson
E Anna-Karins och Niclas dotter 2: Mira Arwidsson
E Anna-Karins och Niclas dotter 3: Siri Arwidsson

C Gunborgs och Karl-Eriks son 1 med sambo och hustru: Claes Egbom och 1. Made-leine Larsson, 2. Agneta Egbom

D Claes och Madeleines dotter med man: Linn Birgersson Egbom och Tobias Birgers-son Egbom
E Linns och Tobias son: Lucas Birgersson Egbom
E Linns och Tobias dotter: Lykke Birgersson Egbom

C Gunborgs och Karl Eriks son 2: Pierre Egbom

B Mammas syster 2 med man: Birgit Sellin och Sven Sellin

C Birgits och Svens son 1 med hustru (skilda) och sambo: Christer Sellin och 1. Ulrika Sellin, 2. Annika Hamgård

D Christers och Ulrikas dotter med sambo: Sara Sellin och Naib Wolde Mariam
E Saras och Naibs dotter 1: Zoë Sellin Wolde
E Saras och Naibs dotter 2: Naomi Sellin Wolde

D Christers och Ulrikas son med hustru: Niklas Sellin och Fanny Sellin

C Birgits och Svens son 2 med sambo: Jörgen Sellin och Katarina Wilhelmsson

D Jörgens och Katarinas dotter 1: Petra Sellin

D Jörgens och Katarinas dotter 2: Sanna Sellin

B Mammas syster 3 med man: Hjördis Andersson och Kurt Andersson

C Hjördis och Kurts son 1 med hustru: Jan Andersson och Gunilla Andersson

D Jans och Gunillas dotter med man: Helena Gedda och Magnus Gedda
E Helenas och Magnus son: Cesar Gedda
E Helenas och Magnus dotter: Esther Gedda

D Jans och Gunillas son med hustru: Niklas Andersson och Carin Forsström

C Hjördis och Kurts son 2 med hustru: Mats Axén och Lena Axén

D Mats och Lenas dotter: Amanda Axén

D Mats och Lenas son: Gustaf Axén

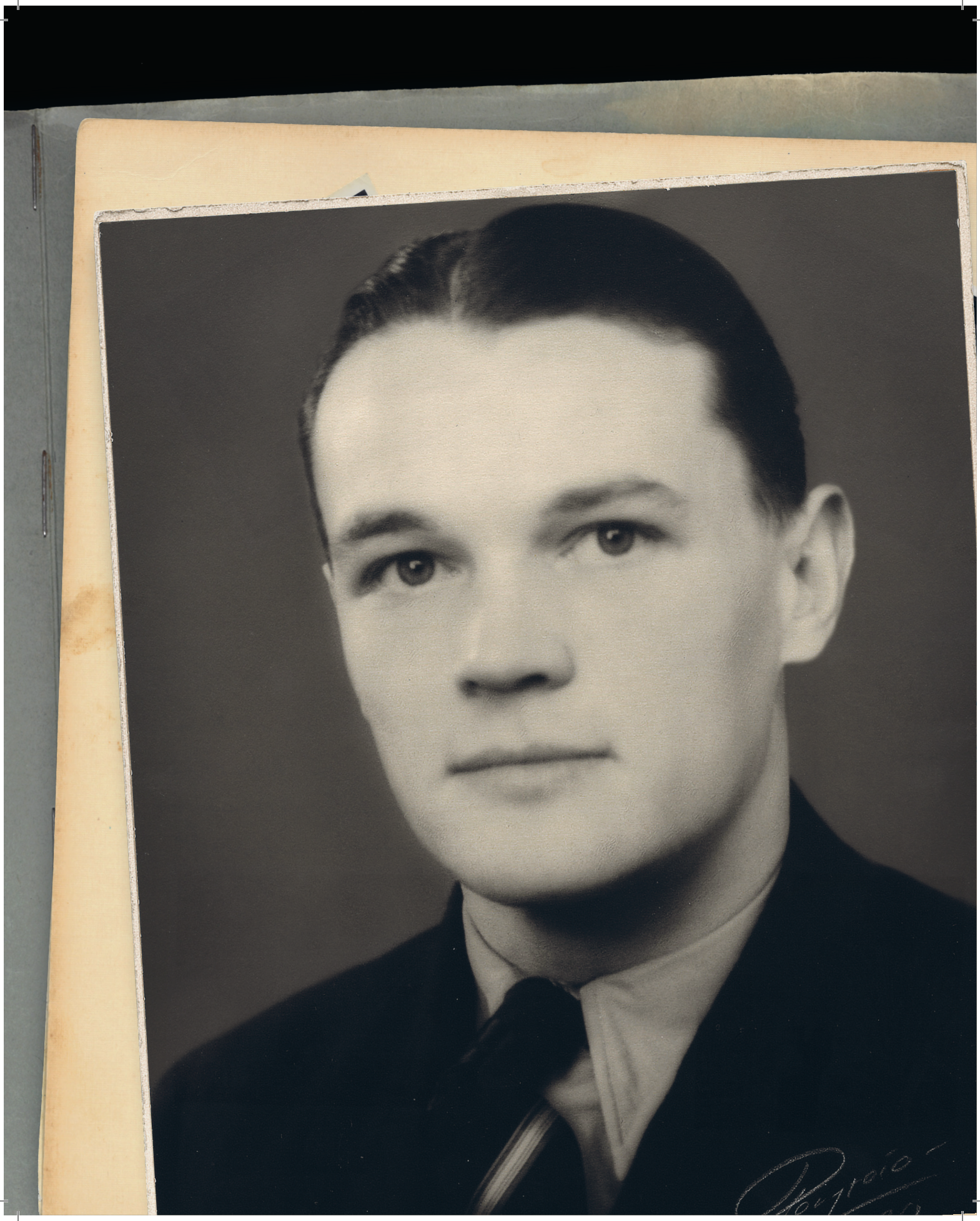

SLÄKTTRÄD PÅ LASSES SIDA

A Farfar och farmor: Einar Lamberthz och Helga Lamberthz

B Pappa och mamma samt pappas andra hustru: Lasse Lamberthz och 1. Elsvig Lam-berthz, 2. Birgitta Lamberthz

C Kerstin med man: Kerstin Fransson och Sten-Olof Fransson

D Kerstins och Sten-Olofs dotter med f.d. man: Anna Östberg och Anders Östberg
E Annas och Anders dotter 1 med sambo: Linnéa Östberg och Ulrik Hellmark
E Annas och Anders dotter 2 med sambo: Elin Östberg och Anton Larsson
E Annas och Anders son: Eric Östberg

D Kerstins och Sten-Olofs son med hustru: Anders Egermo och Susanne Egermo
E Anders och Susannes dotter: Julia Egermo
E Anders och Susannes son: Adam Egermo

C Göran med hustru: Göran Lambertz och Susanne Thisted Lambertz

D Susannes och Görans son: Petter Lambertz

D Susannes och Görans dotter 1: Karin Lambertz

D Susannes och Görans dotter 2 med man: Hanna Tarland Lambertz och Petter Tarland Lambertz
E Hannas och Petters dotter: Sally Tarland Lambertz

C Ewa-Lotta med man: Ewa-Lotta Lambertz Nordin och Anders Nordin

D Ewa-Lottas och Anders dotter med sambo: Johanna Lambertz och Johan Stenberg
E Johannas och Johans dotter: Tyra Lambertz
E Johannas och Johans son: Noah Lambertz

D Ewa-Lottas och Anders son: Johan Nordin

B Pappas syster 1 med man: Greta Berg och Martin Berg

C Gretas och Martins son med hustru: Hans Berg och Siv Berg

D Hans och Sivs son med hustru: Mats Berg och Gullbritt Berg
E Mats och Gullbritts son: Christian Berg
E Mats och Gullbritts dotter: Emelie Berg

D Hans och Sivs dotter med f.d. man: Christine Berg och Hansi Cross

E Christines och Hansis son: Adam Cross

C Gretas och Martins dotter 1: Ulla Berg

D Ullas och Inge Johanssons son med sambor: Ulf I Johansson och
1. Yasmine Ahlborg, 2. Cecile (Cissi) Erlandsson
E Ulfs och Yasmines son med tidigare sambo: Dennis Ahlborg och Bernadette Fargo
F Dennis och Bernadettes son: Adrian Ahlborg
F Dennis och Bernadettes dotter: Nellie Ahlborg

D Ullas och Lennart Lehmans dotter med sambor: Madeleine Berg och
1. Knut-Einar Jensen, 2. Magnus Rosseland
E Madeleines son med Knut-Einar: Jonte Jensen
E Madeleines dotter med Knut-Einar: Karolina Jensen

C Gretas och Martins dotter 2 med särbo och man: Gunilla Berg Samuelsson och
1. Kurt Gustafsson, 2. Henry Samuelsson

D Gunillas dotter med Kurt och hennes män: Susanne (Sanna) Eriksson och
1. Jan Eriksson, 2. Jan Henriksson, 3. Magnus Eriksson
E Sannas son med Jan Eriksson: Robin Eriksson
E Sannas son med Jan Henriksson: Patrik Henriksson
E Sannas dotter med Jan Henriksson: Josefin (Joss) Henriksson
E Sannas son med Magnus Eriksson: Hugo Eriksson

B Pappas syster 2 med man: Allith Johansson och Erik Johansson (inga barn)

B Pappas syster 3: Karin Lamberthz

Morfars
60 års dag

17

Birgit & Sven dagen efter
deras bröllo

FÖDELSEDAGAR I SLÄKTEN

(Vi anger födelsedagen för nuvarande sambor även om det inte finns några barn men däremot inte för särbor eller tjejer/killar som inte är eller har varit sambor. Och vi anger födelsedagar för dem som varit gifta med personer i släktträdet, även om det inte blev något barn.)

1 JANUARI
(1958) Ulf I Johansson

2 JANUARI
(1970) Madeleine Berg

3 JANUARI
(1992) Linnéa Östberg

6 JANUARI
(1937) Kurt Gustafsson (död 2005)

7 JANUARI
(1921) Henry Samuelsson (död 2004)

7 JANUARI
(1958) Ulrika Sellin

13 JANUARI
(1960) Jan Henriksson

20 JANUARI
(1948) Birgitta Lamberthz

21 JANUARI
(2003) Tove Arwidsson

22 JANUARI
(2008) Tyra Lambertz

23 JANUARI
(2007) Nellie Ahlborg

28 JANUARI
(1959) Annika Hamgård

1 FEBRUARI
(1933) lla Johansson (död 2013)

1 FEBRUARI
(1994) Fanny Sellin

3 FEBRUARI
(2001) Sanna Sellin

10 FEBRUARI
(2001) Amanda Axén

10 FEBRUARI
(2019) Sally Tarland Lambertz

15 FEBRUARI
(1987) Emelie Berg

16 FEBRUARI
(1919) Gunborg Egbom (död 1995)

17 FEBRUARI
(1950) Göran Lambertz

19 FEBRUARI
(1959) Gullbritt Berg

19 FEBRUARI
(1972) Linda Arvidsson

26 FEBRUARI
(1971) Anders Egermo

4 MARS
(1925) Birgit Sellin (död 2015)

4 MARS
(1961) Susanne Egermo

7 MARS
(1969) Patric Arvidsson

10 MARS
(1975) Dennis Ahlborg

10 MARS
(2018) Zoë Sellin Wolde

12 MARS
(1952) Susanne Thisted Lambertz
(död 2018)

13 MARS
(1919) Sven Sellin (död 1997)

13 MARS
(1994) Elin Östberg

16 MARS
(1956) Anders Nordin

16 MARS
(1999) Jonathan Wigren

17 MARS
(1935) Lennart Lehman

18 MARS
(1967) Lena Axén

19 MARS
(1947) Örjan Arvidsson (död 2019)

20 MARS
(1966) Anna Östberg

24 MARS
(1996) Eric Östberg

25 MARS
(1978) Magnus Gedda

25 MARS
(1915) Eskil Andersson
(död, vi vet inte vilket år)

26 MARS
(1962) Agneta Egbom

27 MARS
(1962) Mats Axén

27 MARS
(2000) Adam Egermo

28 MARS
(1977) Karin Lambertz

29 MARS
(1912) Allith Johansson (död 2003)

29 MARS
(1997) Petra Sellin

30 MARS
(1958) Jörgen Sellin

3 APRIL
(2010) Noah Lambertz

8 APRIL
(1957) Ewa Lotta Lambertz Nordin

12 APRIL
(1962) Pierre Egbom

14 APRIL
(1986) Robin Eriksson

17 APRIL
(1961) Anders Östberg

19 APRIL
(1955) Gunilla Andersson

22 APRIL
(1941) Kerstin Fransson (död 2018)

24 APRIL
(1988) Niklas Andersson

26 APRIL
(1993) Anton Larsson

29 APRIL
(1974) Johan Samuelsson

5 MAJ
(1997) Julia Egermo

7 MAJ
(1982) Johan Nordin

7 MAJ
(2008) Mira Arwidsson

14 MAJ
(1960) Madeleine Larsson

15 MAJ
(1985) Carin Forsström

15 MAJ
(2017) Esther Gedda

21 MAJ
(1993) Jonte Jensen

24 MAJ
(1979) Niclas Pettersson

24 MAJ
(1990) Ulrik Hellmark

30 MAJ
(1985) Naib Woldemariam

11 JUNI
(1983) Tobias Birgersson Egbom

12 JUNI
(1953) Christer Sellin

13 JUNI
(1983) Helena Gedda

14 JUNI
(2013) Cesar Gedda

17 JUNI
(1951) Agneta Björkman

21 JUNI
(2008) Filippa Arvidsson

30 JUNI
(1917) Lasse Lamberthz (död 1986)

1 JULI
(1935) Sten Olof Fransson (död 2016)

1 JULI
(1992) Josefin (Joss) Henriksson

5 JULI
(2010) Siri Arwidsson

6 JULI
(1892) Ester Axén (död 1979)

6 JULI
(1991) Niklas Sellin

6 JULI
(2000) Johanna Wigren

12 JULI
(1983) Christian Berg

17 JULI
(1968) Knut-Einar Jensen

17 JULI
(1985) Petter Tarland Lambertz

21 JULI
(1997) Björn Lambertz

22 JULI
(1955) Jan Andersson

29 JULI
(2019) Naomi Sellin Wolde

30 JULI
(1934) Inge Johansson

30 JULI
(1985) Anna-Karin Arwidsson

6 AUGUSTI
(1969) Therese Wigren

6 AUGUSTI
(1986) Linn Birgersson Egbom

10 AUGUSTI
(1964) Magnus Rosseland

12 AUGUSTI
(1888) Einar Lamberthz (död 1975)

16 AUGUSTI
(1989) Patrik Henriksson

18 AUGUSTI
(1917) Karl-Erik Egbom (död 1988)

28 AUGUSTI
(1973) Petter Lambertz

29 AUGUSTI
(1960) Christine Berg

30 AUGUSTI
(1979) Johanna Lambertz

3 SEPTEMBER
(1968) Magnus Eriksson

3 SEPTEMBER
(1977) Johan Stenberg

5 SEPTEMBER
(1942) Gunilla Berg Samuelsson (död 2016)

6 SEPTEMBER
(1929) Hjördis Andersson

10 SEPTEMBER
(1960) Hansi Cross (död 2017)

11 SEPTEMBER
(1963) Katarina Wilhelmsson

26 SEPTEMBER
(1894) Paul Axén (död 1966)

28 SEPTEMBER
(1962) Jan Eriksson

2 OKTOBER
(1998) Karolina Jensen

4 OKTOBER
(2002) Hugo Eriksson

12 OKTOBER
(1915) Lilla Karin Lamberthz (död 1921)

14 OKTOBER
(1931) Hans Berg (död 2017)

16 OKTOBER
(1985) Hanna Tarland Lambertz

26 OKTOBER
(1910) Greta Berg (död 1988)

4 NOVEMBER
(1920) Elsvig Lamberthz (död 1978)

7 NOVEMBER
(1988) Adam Cross

7 NOVEMBER
(2016) Lykke Birgersson Egbom

11 NOVEMBER
(1960) Claes Egbom

16 NOVEMBER
(1975) Bernadette Forgo Ahlborg

19 NOVEMBER
(1927) Kurt Andersson (död 1994)

21 NOVEMBER
(1908) Erik Johansson (död 1964)

27 NOVEMBER
(2010) Lucas Birgersson Egbom

28 NOVEMBER
(1964) Susanne (Sanna) Eriksson

2 DECEMBER
(1961) Cecile (Cissi) Erlandsson

3 DECEMBER
(1875) Helga Lamberthz (död 1958)

8 DECEMBER
(2002) Gustaf Axén

10 DECEMBER
(1938) Siv Berg (död 2020)

11 DECEMBER
(1957) Mats Berg

11 DECEMBER
(2001) Adrian Ahlborg

13 DECEMBER
(1968) Jenny Lambertz

23 DECEMBER
(1925) Ellen Lagerblad (död 2016)

28 DECEMBER
(1987) Sara Sellin

29 DECEMBER
(1899) Martin Berg (död 1972)

NÅGRA BREV

Telefonsamtal och handskrivna brev på papper var sätten att kommunicera med dem som befann sig på avstånd. Här är några exempel på brev inom familj och släkt.

BREV FRÅN AMANDA TILL HULDA 1907.

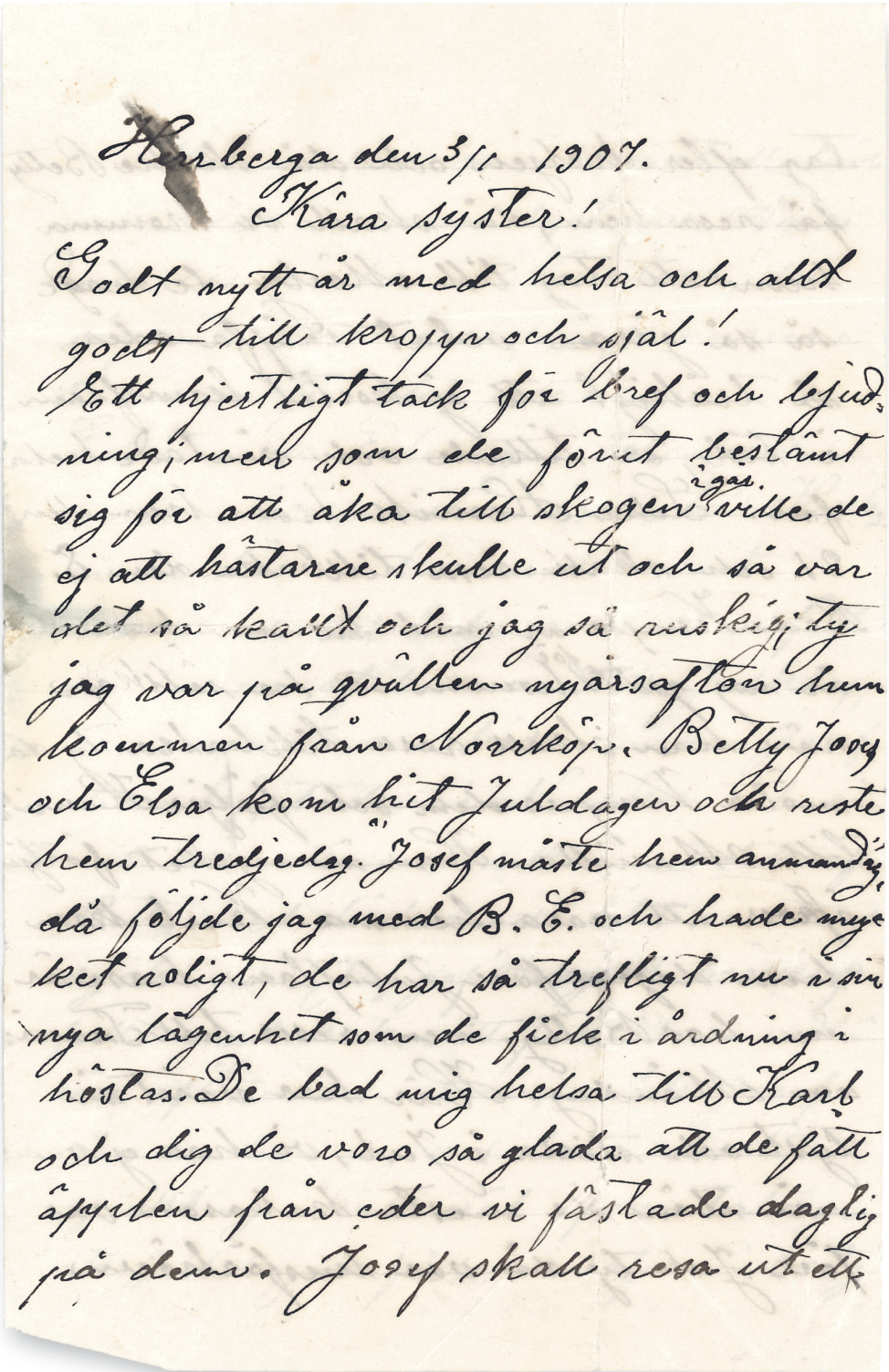

Herrberga den 3/1 1907.

Kära syster!

Godt nytt år med helsa och allt godt till kropp och själ!

Ett hjertligt tack för bref och bjudning; men som de förut bestämt sig för att åka till skogen i går ville de ej att hästarne skulle ut och så var det så kallt och jag så ruskig; ty jag var på qvällen nyårsafton hem kommen från Norrköp. Betty Josef och Elsa kom hit Juldagen och reste hem tredjedag. Josef måste hem annandag, då följde jag med B. E. och hade mycket roligt, de har så trefligt nu i sin nya lägenhet som de fick i årdning i höstas. De bad mig helsa till Karl och dig de voro så glada att de fått äpplen från eder vi fästade daglig på dem. Josef skall resa ut ett

tag efter heljen och då skulle Betty
få resa hem, då skall vi komma
hem ett tag till Mörby de hade
så så gärna velat träffa eder,
så tråkigt att ej kortet kom fram
i tid, vi tillade och väntade hela
fm. Lille Henrik kom hem den
21 och skall resa tillbaka den 8.
Beda Kempe är med honom hem det
är nog godt för honom att ha sällskap
när han skall resa tillbaka ty då
möter Kempes dem och följer Henrik
till Manilla. Han är mycket förtju
öfver att vara hemma. Karl kom
hem dagen före Julafton hans är
nu hos Betty, men reser till Tranäs
om Måndag. Här har varit så
tyst och stilla i Jul, vi har ej varit
nån stäns de mesta kalason var
före Jul ty då var husförhören

Men vi får oss väl snart ett bröl
lop, det är redan lyst för Agar
och Augusta i Norrlösa, du
såg väl deras förlofningsannäns i
tidningen för litet sedan.
Edvin och Ester går båda och
läser i år prästen åker till Herrby
så de läser i komunalrummet.
Jag skall väl tala om att vi fått
en lampa af barnen till Julklapp
så nu har vi i båda rummen Josef
har köpt den i Norrköp. och så
st var sitt kort lika med ditt af
Betty med böcker och litet smått åt
syskonen. Jag gaf Betty ett bröskrip
fullt med kakor ett förkläde en vedbär
räre af Ester och strumpor till Josef.
Ja nu har jag väl talat om litet
af allting skall väl äfven tala om
att Juldagen fick vi sofva i roty

här var ej otta i kyrkan Andagen
hade vi otta i Missionshuset och
barnfest på eft. Nyårsdagen var otta
i kyrkan Trettondag kl. 6 i kyrkan
så här som du ser är underlig kyrk-
årdning. Om Lördag eft skall ung-
domsföreningen ha sin Julfest.
Vi ega alla Herren till pris helsa
dyra gåfva och jag önskar att du
och Karl mår godt. Är Karl forare
själf efter som ni ej har mer än en
dräng? ni är ett litet nätt hushåll.
Kan ni ej fara ifrån så ni kunde kon-
ma hit om Sondag medan barnen
är hemma? Ni är hjertligt välkomna
Kerstin helsade dig hon frågade om du
hade hennes kort och det trodde jag der
hade Betty och jag var hos henne en stund
sedan var hon på Sondags eft. hos Betty.
Hjertliga helsningar inneslutes från
oss gemensamt till dig och Karl.
Din syster Amanda

BREV FRÅN MORMOR ESTER OCH MORFAR PAUL TILL GÖRAN 1955

MÖRBY DEN 14:2 55

Kära Lilla Göran

Mormor o morfar får gratulera dig så mycket på din 5 års dag. Du är ju snart stora karlen å snart får du börja skolan. Tänk att du ska ut å resa så långt. Du ska väl åka skidor riktigt fint så du bräcker av Christer o ger honom en kram från mormor.

Ja hade nästan tänkt å köpa dig en värktygslåda till födelsedagen så du kunde göra verandan färdig åt mormor i sommar. Men nu får du väl köpa en sak själv istället det är väl lika bra du vet det är så svårt för mormor å åka någon stans. Hälsningar till dig

från mormor o morfar

Tack ska du ha för du skrev så fint i brevet till mormor

(vänd)

Vi sänder pengarna på postanvisning för det är inte att lägga så mycket i ett brev. Agneta sänder 5 kr till dig Göran hoppas det finns någon liten sak du kan köpa dig. Hälsningar till dig och hoppas du får mycket trevligt på din högtidsdag

Gunborg o Agneta

BREV FRÅN ELSVIG TILL LASSE 1958

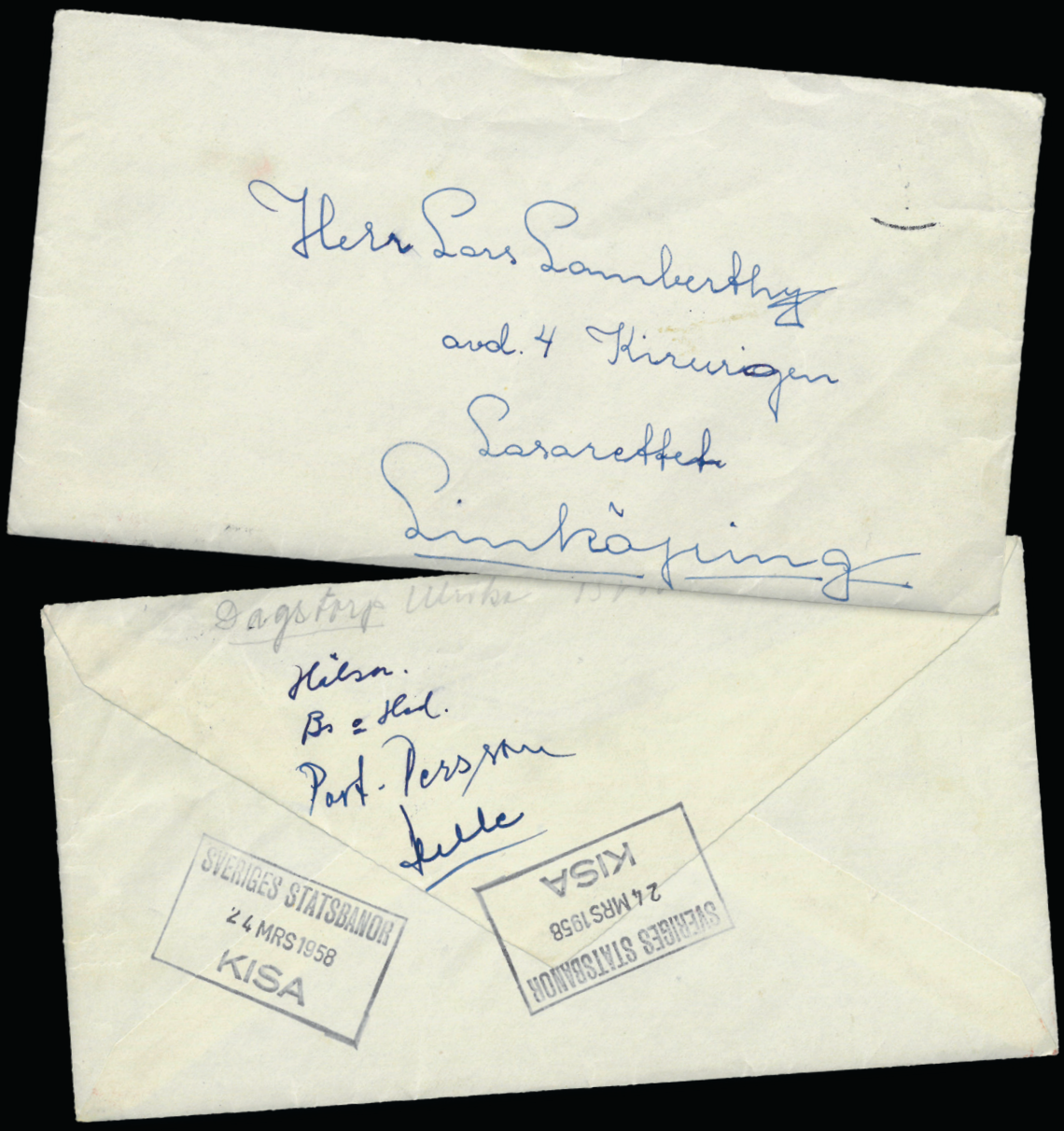

KISA DEN 24 MARS 1958

Kära Lilla Pappa!

Ja tänkte ja skulle skriva nåra rader till Dej när det inte är besök i morron. Farfar ringde för en stund sen o talade om att Du var så kry i dag så Du åt köttbullar o potatis. Men tänk om det blir nått galet när dom gör sig så gärva. Visst är det roligt att det har gått så bra, det är nästan så ja tycker det är ofattbart att det är över nu, det har ju varit motigt så länge. Bara dom inte skickar hem Dej för tidigt, utan de tänker på resan hem o sen alla trapper här att gå i. Det är klart att det är roligt ju förr Du kommer hem, men det är ju dumt att ta för stora risker.

Här hemma är allt bra. Kerstin är snuvig än förståss men Göran är allt kry. Eva-Lotta är snuvig o hostar än så i dag har hon varit så kinkig. Hon har inte suttit tyst 10 min på hela tiden, så det blir förfärligt tröttsamt. Då blir det inte mycke gjort på storstädningen. I kväll tvättar ja så ja är uppe en stund nu när grytan med vittvätt kokar. Så ska vi äta tomtegröt nu.

Det är så många som hälsar till Dej, så ja kan inte räkna upp alla. Ja var hos Märta o Kalle o talade om att Du hade ätit middag, men det trodde dom inte var sant – det låter ju otroligt också.

Ja kan inte säga bestämt om ja kommer in på onsdag för det beror ju på Eva-Lotta. Om hon är så här kinkig är det ju inte lätt att leja bort henne. Ja tror det är tänderna som bråkar för det ser så ont ut i mun o inget vill hon äta, annars är det väl mässlingen. Hon är så rädd att ja ska gå ifrån henne så hon vill helst sitta på armen, men det ska väl snart bli bra. Så fort telefon ringer säger hon Pappa Pappa.

Nu är Göran hungrig så det är bäst att ja slutar så vi kan komma i säng nu.

Kerstin o Göran hälsar så gott till Dej o det gjorde väl Eva-Lotta också om hon vore vaken.

Många Kära Hälsningar o En Stor Kram hemifrån

Elsvig!

BREV FRÅN MORMOR ESTER TILL HJÖRDIS 1962

MEDEVI DEN 25:6 1962

Tack ska du ha för brevet Ja skulle ju skrivit förr men det blir aldrig av. Här är det bara bra. den ena dagen är den andra lik. Bad en dag jag får tallbar den ena dagen o soda o salt den andra Sen varannan dag masars o kortvåg så behandling är ju fin o maten är ju också bra frukost välling o smörgås kl. 7. varannan dag 8 middag 12. o kvällsmat gröt kl. 5 o ½ 6 vi är så mycket folk här så vi äter i 2 lag sen kokar vi kaffe ett par gånger om dagen.

De har varit här från Kisa midsomardagen det var roligt att de kunde komma Åso har Gunborg o K.E. varit här ett par gånger Midsommarafton var de här o såg när midsomarstången restes Det var så förskräcklikt med folk här då o misommardagen var Frälsningsarmen här så då var det gått om folk också Vi ligger 6 på rummet men det är ett stort rum så det går bra. Tyrida är ju litet tjatig ibland men det går ju bra hon är ju snäll

Anna o Jonas i Karlby är här också fast de är på andra sidan där societeten är men ja har träffat dem ett par gånger Pappa o Filip har varit hos dem i dag. Pappa han trivs fint han går o pratar vid alla det är så fritt här alla är du så det är ju bra.

Ja har varit o ringt till Betty i dag hon har födelsedag i morgon fast ja tog fel på dag vi har ingen allmnacka men det jorde ju inget. Om söndag kommer väl Gunborg o K.E. hit tänker ja. K.E. var sjukskriven det var vist något astmaartat så han fick medesin men det var väl ej så farligt. Ni har väl varit i stugan över midssomar det kom väl alltid någon till eder ni flyttar väl inte ut förrän Kurt får semester har ni hört något om båten än. Synd att det är så långt hit så ni inte kan komma o hälsa på Är det inte besvärligt för Kurt o hämta oss Elsvig skrev i dag att ja skulle komma hem på torsdagskvällen det får ni väl bestämma själva. Men vi måste ju hit igen Ja nu är det mat igen så ja ska väl gå dit.

Många hälsningar till eder alla från Mormor och Morfar

BREV FRÅN
ELSVIG TILL HENNES
MAMMA ESTER 1965

KISA DEN 3 JULI -65

Kära Mamma!

Tack för kortena. Det var ju skönt att Mamma är kry nu. Nu är det ju bara en vecka kvar så är det slut på semestern i Medevi. Vi har tänkt att åka till Medevi på mammas födelsedag om onsdag. För hem fick Ni ju åka med nånn från Gammalkil sa Gunborg annars hade vi ju tänkt komma på söndag o hämta. Men hör vi inget av så kommer vi på onsdag efm. Vi arbetar till ½ 2 båda två så ska vi äta middag, så vi kan inte komma förrän vid 4-tiden.

Göran är kvar i Båstad än, han kommer väl hem nästa söndag.

Hjördis o Kurt ska ju inte åka till Bibban utan det blir väl Gunborg kanske som åker dit, men det är ju synd att det blev samtidigt med Svens semester som dom tänkte åka ner hit. Men dom hinner väl med båda delarna. Vi ska väl åka ner till Västervik omkring 16 juli. Förut var vi ju bara nere över Midsommar.

Ja hade så ont i halsen o örona i morse, men ja tycker det är lite bättre nu så vi ska väl tro att det går över.

Ja var hos fru Ruckman på Kindagård i går eftm. Hon har inte fått sitt ben än, så det börjar gå henne på nerverna nu, o det är ju inte underligt när hon har suttit instängd på sitt rum hela sommaren, när det har varit så fint väder. Men hon kan inte orka gå ut på bara ett ben, så det är så synd om henne.

Här har det regnat på fm men nu är det fint igen, så vi ska väl gå ut lite. Lasse arbetar hela dan o i går kväll också så det är ju lite tråligt.

Ja då kommer vi på onsdag då. Om Ni vill att vi ska hämta på söndag istället får väl pappa ringa.

Kära Hälsningar till Er båda från oss i Kisa

Elsvig.

BREV FRÅN MAMMA ELSVIG, PAPPA LASSE & LOTTA TILL GÖRAN, POSTSTÄMPLAT 21.4.69

KISA SÖNDAG KVÄLL

Hej Göran!

Tack för brevet! Lotta är för slö som inte har skrivit till Dej o tackat för födelsedagspresenten än. Hon fick ju en present också från Susan sen, en jättesöt brosch. Kerstin hjälpte henne i går att skriva ett kort o tacka.

Det var ju skönt att Du har fått ditt "termpaper" färdigt nu. Nu kan Du väl försöka att ta det lite lugnare med skolan o försöka njuta lite av tiden Du har kvar i USA. Det var ju jättefint att Du får A i matte.

Ja hoppas att Du har fått brevet med pengarna så Du slipper ha bekymmer. Paketet med presenterna har förståss inte kommit fram än?

Peter hälsade till Dej. Han var inne på kembaren i går. Han skämdes för att inte bandet hade kommit iväg än, men det skulle bli nu sa han. Han hade så jobbigt i skolan nu mot slutet, han slutade visst den 29 maj. Ja frågade om hans rum var ledigt nästa år o det var det, men Bernt skulle flytta till studentbostäderna på Ryd. Men Durefeldt skulle bo kvar så vi undrade just om Du skulle vilja ha Peters rum. Men så ska det kanske gå en skolbuss direkt härifrån varje dag om det blir tillräckligt många som vill åka. Du kan kanske pröva på det först får vi se hur det går. Vi anmäler Dej väl preliminärt nu, så kan Du väl skriva vad Du tycker. Definitiv anmälan måste vara inne före 1 juli. Det stod annons i gårdagens tidning, ja skickar med den får Du se. Glöm inte att skriva vad Du tycker.

Ja i dag är det måndag, så nu får vi tacka för brev som kom i dag. Det var ju roligt att Du kommer att få Ditt "Diploma" som du har arbetat för så mycket. Så var det ju skönt att brevet med checken har kommit fram. Visitkorten Du skickade med var trevliga, lite annorlunda än svenska. Det är roligt att Du kommer hem redan den 24 juli så får Du vara hemma lite innan skolan börjar. Ja har tänkt på idag, att det är kanske skönare för Dej att hyra ett rum i stan, för det blir nog träligt att åka varje dag. Men det finns nog rum kvar när Du kommer hem, om Du inte vill ha Peters.

Det var skönt att Du trivs med Ditt nya racket, så kanske Du klarar av Börje i K.M. när du kommer hem. De har inte börjat spela utomhus än här, i dag regnar det o det är

fortfarande kallt så det är långt efter våren. Det var bara i Påskas det var fint. När ja gick hem i dag sa ja till hos Ljungkvist. De säljer ut det sista nu, så slår de igen 1 maj. Ja vet inte vem som ska hyra lokalerna sen. Bokhandeln höll på att flytta in hos Bergs, det såg fint ut.

Det var bra att Du kom ihåg Kerstin. Vi var där ju igår så vi åker nog inte i morron. Ja ska gå ner i efm o köpa födelsedagspresent, ett par snygga handskar tänkte ja o nått lite annat. Så har röda korset klädinsamling i Församlingshemmet så ja ska dit med en kartong. Har Du läst i tidningen att Åke Sköld ska prästvigas i maj. Den 11 maj är det "Kisemarken" så de ordnar för fullt nu.

Hade du trevligt på AFS-sammankomsten? Var Donatella med? Ja, nu ska ja skriva nåra rader till Mormor också. Hon hälsar till Dej jämt.

Kära Hälsningar Mamma!

KISA (MED BÖRJAN) DEN 18/4 -69

Hej Göran

Tack för Ditt brev. Alltid lika välkommet. Det mest glädjande kanske Ditt fina mattebetyg, vilket ju är toppen. Det var också jätteroligt att få datumet för Din hemkomst preciserat. Det är skojigt att ha det datumet att se fram emot, och Då skall vi försöka att ta oss ledigt och vara Dej till mötes på Arlanda. Du skall veta att Du verkligen blir välkommen!

Jag antar att det känns skönt att ha termpaperet klart och inlämnat. Det blev ju väldigt sent sista kvällen för Dej. Har Du ännu fått reda på något utlåtande om detsamma? Hoppas Du klarade det lika bra som allt annat!

Jag antar också att det känns roligt att få sätta igång med tennisen. Det är roligt att Du tycks trivas bra med Ditt nya racket. Som Du skrev är det snart klart att börja skicka hem av Dina tillhörigheter. Skall bli intressant när de börjar "droppa" in i Kisa.

I kväll är fredag, kl. är snart 10. Mamma har gått och lagt sig. Hon är trött på grund av vårstädning och mycket att göra på arbetet. Lotta och jag skall sitta uppe i kväll och se på Hylands Hörna, som pågår varje kväll med anledning av "Röda Fjädern", Lions storauktion för cancerforskningen. Röda fjädrar säljs överallt dels för 2 kr/st och dels större för 10 kr (att sätta på bilar). Det är tävling städer och kommuner emellan om vem som kan sälja mest. Ser nu i aktuellt att Gröna Lund har öppnat i kväll i full snöyra! Ja inte är våren kommen hit ännu som Du skriver den har gjort hos Er i Hagerstown.

På grund av det här kalla vädret kommer jag inte att åka till Åtvidaberg på söndag. Elfsborg är inte något lag av det mera intressanta slaget, ej heller är fotbollen så bra så här i början på säsongen. Kanske åker vi med scouterna på utflykt, som startar kl. 9 från torget till okänt mål med beräknad återkomst vid 15–16 tiden.

Nu är det lördagkväll. Vi sitter och ser på Hylands hörna. Insamlingen till Röda Fjädern är uppe i över 29 millioner! Målsättningen var från början 20 millioner, alltså en fantastisk summa och är väl inte klart med detta, säkert blir det någon eller några millioner till innan insamlingen är avslutad. Bosse Parnevik har uppträtt i kväll, han är fantastiskt bra.

Som jag skrev på en tidning kom Wedelin till stationen med stor glädje i blicken och berättade om kortet han fått från Dej. Han hade även kortet med sej så jag fick läsa det. Har Du fått något kort från honom ännu? Har Du fått kort från Jana ännu? Sten-Ove skulle skriva till Dej från Spanien. Gjorde han det?

Som alltid när jag skriver blir det lite hoppande fram och tillbaka. Jag kom just att tänka på VM i bordtennis, som pågår i München. Svenskarna har klarat sig fint hittills. Den största sensationen var väl damernas seger över Ungern i dag, vilket var särskilt bra gjort. Du får väl läsa vidare i tidningarna om det.
Nu är det redan söndagkväll. Vi har varit med på scouternas utflykt. Men hu vilket väder det har varit. I morse I kväll är Sportspegeln redan kl 8. Då får vi höra hur det gick för svenskarna i Bordtennis VM. Schöler i Väst-Tysklands lag klådde både Alsér och Kjell, men svenskarna ledde dock med 3–2 när Sportextra slutade.

Nu kommer jag ihåg att Ekdahls flicka berättat för Ewa-Lotta att Du skrivit till Ekdahl, detta nämnde han dock inte åt oss. Något speciellt som hänt här finns inte att berätta vad jag kan påminna mej. Jo att Folke "Pajo" är död. Han dog i hjärtslag under frukostrasten på möbelindustrin för c:a 14 dagar sedan. Han var, som Du väl vet, ordförande i Folkets Park-styrelsen och även med i styrelsen för Folkets Hus. Med honom, till motsats till Nisse Jeppe och Lindskog, var det känt att han hade dåligt hjärta. Han var 61 år.

Jag vet inte om vi berättat om det senaste i hotellfrågan? Om inte så har en man i Södra Vi, han är holländare, och har hotell (med nattklubb) i Södra Vi, köpt gamla hotellet. Han håller på att reparera det, har förresten blåst ur det helt och hållet. I källaren (där El-byrån var) skall bli en Pub efter engelskt mönster. Hotellbygget vid Folkets Hus lär nu bli lagt på is t.v. för två hotell i Kisa torde knappast bära sig.

Röda Fjäderninsamlingen inbringade över 35 millioner!! En fantastisk summa.

Ack, ack, Sverige fick stryk av Väst-Tyskland med 5–4 och har ingen chans längre att konkurrera omlag VM. Tråkigt! Däremot gladde Kisa med att vinna i seriematchen mot Björsäter med 2–0. Hoppas att de kommer att klara sig bra i fortsättningen.

Nu är det måndagmiddag. Vi fick Ditt brev i dag. Tack ska Du ha! Ekdahl var nere på stationen i dag och då berättade jag för honom om den glädjande nyheten om att Du fått Ditt "Diploma". "Jag kan också hälsa från Göran", sa han då, för jag har också fått

brev från honom. Ja det var ju fint att Du fick "Diplomat". Visitkorten var jättesnygga.

Nu skall jag plocka ihop tidningarna till Dej. Mamma skall först bara läsa dagens Corre. I kväll kanske jag tittar på utsändningarna i TV från bordtennis VM, men det blir ju inget skojigt när Sverige är utslagna. Om onsdag är det Europacupfinal mellan Milan och Manchester C och på lördag utsändning från engelska Cupfinalen mellan Leicester och Manchester U, så att det blir mycket att se i TV denna vecka. Lite otur har jag förstås, på onsdag är det bridge, men då spelar vi nog bara en kort tävling så vi hinner hem till utsändningen som börjar kl. 22. På lördag jobbar jag men kanske hinner se en del ändå på fristunderna.

Det är roligt att Du gillar Ditt tennisracket och att Du vinner Dina matcher i serien. Synd att Du inte kan spela med i nästa veckoskifte.
Du skall hälsa så gott till "Pappa" och gratulera honom i efterskott till födelsedagen från oss. Hälsa även "Mamma" och Randy samt Donatella.

Kära hälsningar till Dej själv
Pappa.

PS. Skickar även tidningar per båt i dag, hoppas de kommer fram. Skulle någon packe komma fram sedan Du rest kan Du be dem att kasta dem i soptunnan. DS

Har glömt köpa en dollarsedel som jag lovade för att Du skrev till Wedelin. Jag får skicka den nästa gång.

KISA DEN 21/4 –69

HEJ Göran!

Det var länge sedan jag skrev men nu ska jag skriva några rader. Först av allt ska jag väl tacka för presenten som jag fick av dej jag behöll alltihop för jag tyckte det var jättefint, och Susans present var lika fin om du inte har sett den så ska jag tala om att det var en prästkrage (en brosch).

Per-Åke Wennerberg ska åka till Amerika (till staten Minnesota) han var bjuden av några släktingar och han var så spänd på om han skulle träffa dej. (tillägg av pappa Lasse: Han skulle resa i mitten av juni och stanna c:a 2 mån.)

I fredags hade vi provräkning i skolan och vi fick tillbaka dom idag och jag hade 4. Snart kommer "Kicki" upp hit för vi ska vara ihop. Hennes mamma och pappa är i Spanien på ön Ibiza dom ska vara där en vecka.

Du brukar fråga i dina brev om jag har köpt någon ny skiva och nu har jag fått en jag fick den till födelsedagen och den heter NANA av Arne Lamberth den ligger etta på Svensk-toppen.

Jag håller på att skriva ett kort till Susan och tacka för den fina presenten, du kan hälsa till Randy och tacka för den och kortet som jag fick. Nu ska jag ut och kasta boll med "Kicki" så nu måste jag sluta.

Hälsningar Ewa-Lotta!

Kräftströmning (mycket gott)

Resejitbok

Elsvig Samberg

Linnégatan 55 Kiss

Bandas 1964

L M N O P Q R S T U V W X Y

NÅGRA AV ELSVIGS RECEPT

Nedanstående trettio recept är hämtade ur Elsvigs receptbok daterad den 15 mars 1964. Den är svart och ganska sliten, och den innehåller även ganska många av Ewa-Lottas recept. Allt är avskrivet ord- och bokstavstroget med något enstaka stavfel rättat.

ANKARSTOCK

PÅ KVÄLLEN:

Skålla så här
½ l kokande vatten hälles över
½ l grovt rågmjöl och
1 msk stött anis, fänkål eller kummin

Blanda väl, strö över mjöl o täck bunken m. duk
Låt jäsa i köket till nästa dag

FÖLJANDE MORRON, DET HÄR BEHÖVER MAN:

Degen från föregående kväll
½ l vatten 37 grader
50 gr. jäst
1 ¼ l. grovt rågmjöl
1 ½ – 2 dl mörk sirap
1 ½ msk salt
3 dl grovt rågmjöl
7 – 8 dl vetemjöl

INSTRUKTIONER

Häll det ljumma vattnet över degen. Smula ner jästen o rör om. Tillsätt rågmjölet. Arbeta till smidig deg. Låt jäsa 14 tim. Bunken måste vara stor.Tillsätt sirapen o saltet, 3 dl grovt rågmjöl, 7–8 dl vetemjöl. Arbeta degen kraftigt o låt jäsa i 20 min.

Sätt ugnen på 200 grader. Arbeta degen på bakbordet. Dela degen i 2 delar, forma dessa till limpor o lägg i smorda brödformar ca 1 – 1½ l stora. Låt jäsa i 20 min. Grädda i 60–70 min. Pensla bröden med ljummet vatten. Låt bröden svalna på galler mellan bakdukar

RIAS TVÅ SORTERS GRYTA

INGREDIENSER

4 hg fläskkött (benfria bogen)
3 hg nötkött (bringan högrev)
2 msk mjöl
2 dcl vatten
krydd- o vitpeppar
1 ½ tsk salt
1 kryddbukett
3 morötter
2 purjolökar
½ palsternacka
1 bit rotselleri

INSTRUKTIONER

Skär köttet i bitar o bryn ganska väl i gryta. Koka ca 1 tim, därefter läggs grönsakerna i o kokas ½ tim till. Lägg i kryddbuketten.

RÅGBRÖD

INGREDIENSER

70 gr jäst
7 dcl vatten
2 msk margarin
lite mjölkpulver
2–3 tsk salt
2 msk sirap
7 dcl rågflingor
7 dcl rågmjöl
2 dcl krossad råg
7 dcl vetemjöl (drygt)

INSTRUKTIONER

Gräddas i 175 grader – ca 1 ¼ tim

BIBBANS SMÖRGÅSTÅRTA

INGREDIENSER

1 stor formfranska
4 dcl grädde
majonnäs
6 st. hårdkokta ägg
dill (rätt mycket)
klipp i skinka eller annat gott

TILL GARNERING

räkor, svart kaviar, hela champinjoner. gurka, tomater

SKINKLÅDA

INSTRUKTIONER

Skär några skivor rökt skinka i tärningar o finhacka en lök. Bryn alltsammans lätt i en stekpanna. Lägg lökröran varvvis med kall, kokt, skivad potatis i en smord form. Skiva ett lager tomater runt kanten. Slå över en god äggstanning kryddad med salt o peppar. Klicka över smör, lägg på skorpbröd o grädda lådan i ugnen tills äggstanningen stelnat o fått vacker färg.

KRÄFTSTRÖMMING

(MYCKET GOTT)

Filéa 1 kg strömming o skölj den.
Rulla samman filéerna från huvudsidan med skinnsidan in.
Lägg dillkronor i botten på en kastrull, lägg ruladerna tätt ovanpå.
Strö över 1 ½ tsk salt o slå på 2 dl tomatjuice.
Täck med dillkronor.
Låt ruladerna sjuda över svag värme 20–25 min.
Serveras kalla.

RÖDKÅL

1 kg rödkål
1 lök
2 äpplen i bitar
2 msk margarin
5 kryddnejlikor
3 kryddpepparkorn
½ tsk salt

Kokas i 2 tim. Avsmakas med citronsaft eller vinbärssaft

GURKOR (SENAPSGURKOR)

(FÅTT AV GUNBORG)

2 kg skivad gurka
9 dcl matättika
1 kg socker
3 händer fint salt
2 lagerbärsblad
2 msk skånsk senap
pepparrot o dill

CITRON-DRESSING

Cirka 1 dl färskpressad citron
blandas med knappt 1 tsk. salt,
2 kryddmått nymald svartpeppar
o cirka 2 dl olja.

Blanda en större sats
dressing o förvara i kylskåpet.
Använd blandningen just
till finskurna grönsaker.

GRAHAMSBRÖD

3 dl grahamsmjöl
1 tsk salt
2 ½ dl hett vatten
sedan ytterligare
2 dl mjöl
Delas till 7 bullar som kavlas ut
o gräddas i stekpanna (olja)
2 min på varje sida.

KRUSBÄRSGELÉ

(9 ST. GLAS)

INGREDIENSER

2 l. ej för mogna krusbär
5 dl. vatten
5 dl. socker

INSTRUKTIONER

Beredning: Koka bär o vatten i 10 minuter under lock. Låt självrinna genom silduk. Det blir cirka 8 dl råsaft. Koka upp o låt koka sakta 5 minuter. Tillsätt sockret lite i taget. Sockret bör vara löst innan geléet börjar koka. Koka 20 minuter. Ös upp på varma geléglas och paraffineras när geléet kallnat.

HALLON- OCH VINBÄRSMARMELAD

INGREDIENSER

1 l. hallon
1 l. röda vinbär
8 dl socker
saft av 1 citron

INSTRUKTIONER

Beredning. Repa vinbären. Låt bären koka upp med socker o citronsaft o koka cirka 10 minuter utan lock. Ta bort från värmen. Skumma o rör då och då i grytan tills marmeladen är kall. Fyll på burkar.

CORNFLAKESGOTT

INGREDIENSER

125 gr. pudersocker
125 gr. cocosfett
65 gr. kakao
1 kkp russin
3–3 ½ kkp cornflakes

INSTRUKTIONER

Smält cocosfettet, låt det svalna utan att stelna
Blanda sedan i sockret o kakaon.
Tillsätt flingorna o russinen.
Låt blandningen ta form en aning, tag klickar med en sked
o låt dem svalna på ett papper på svalt ställe.

JORDNÖTSKAKOR

INGREDIENSER

200 gr smör
1 ägg
1 tsk bakpulver
2 dl salta jordnötter
2 dl socker
2 ½ dl vetemjöl
2 dl havregryn

INSTRUKTIONER

Rör smör o socker mjukt o poröst, tillsätt ägget. Blanda samman övriga ingredienser o rör ned. Klicka ut smeten på smörad plåt o grädda ca 10 min i 200 grader. Låt kakorna kallna på plåten.

EXTRA GODA KOKOSKAKOR

(40 ST)

INGREDIENSER

75 gr. margarin
50 gr. blockchoklad
50 gr. syltade apelsinskal
2 ägg
2 dl socker
6 dl kokos (1 påse)

INSTRUKTIONER

Smält margarinet o låt det svalna. Hacka chokladen och apelsinskalet. Vispa ägg o socker pösigt. Tillsätt margarin, choklad, apelsinskal och kokos. Klicka ut massan på smord plåt. Grädda kakorna i svag ugn (175 grader) ca 10 min.

MJUKA CHOKLADRUTOR

(30 ST)

Vispa 2 ägg o 2 ½ dl socker poröst.
Tillsätt 2 msk cacao o 2 tsk vanilj
Smält i 1 hg smör
Låt det svalna
Blanda 2 dl mjöl med ½ tsk bakpulver
Rör ner smöret o mjölet i äggsmeten
Häll den i en liten smord långpanna 20–30 cm.
Strö över 1 dcl hackade nötkärnor
Grädda i medelvarm ugn (225 grader) ca 7 min. Kakan får ej bli torr.
Skäres i bitar medan den ännu är varm.

CHOKLADBULLAR

INGREDIENSER

1 hg matfett
3 msk kakao
3 kkp havregryn
1 kkp socker
1 tsk vaniljsocker
1 msk kaffe

INSTRUKTIONER

Blanda alla ingredienserna. Rulla små runda bullar o rulla dem i pärlsocker, ställ dem på kallt ställe att stelna.
(Fått av Hjöjjan den 16 febr -49)

KORINTKAKOR

(60–70 ST)

INGREDIENSER

200 gr. margarin
1 ¼ dl. pudersocker
4 dl. vetemjöl
1 dl. potatismjöl
¼ tsk hj.salt
¾ dl. korinter

INSTRUKTIONER

Blanda alla ingredienserna till en smidig deg.
Rulla ut små bollar o tryck till med en mjölad gaffel.
175 grader i ca 8 min.

BANANSPLITTER

INGREDIENSER

4 bananer
1 pkt glass
1 ½ dl vispgrädde
1 klick hallonsylt
Chokladsås:
1 dl vatten
1 dl socker
1 dl kakao

INSTRUKTIONER

Blanda alla ingredienserna i kastrull o koka till en simmig sås.
Skala bananerna, dela dem på tvären o lägg på tallrikar.
Dela glassen i 4 delar o lägg bredvid bananerna. Vispa grädden o klicka över glassen o bananerna Lägg en klick sylt på. Häll över såsen.

MITT BÄSTA KAKRECEPT

(MAMMAS)

INGREDIENSER

1 hg smör
1 ½ dcl. socker
2 äggulor
4 ½ dcl. vetemjöl
2 tsk bakpulver
1 dcl. mjölk

TILL FYLLNING:

rabarber eller maräng
2 äggvitor
3 dcl. socker
½ tsk ättiksyra

INSTRUKTIONER

Rör smör o socker pösigt, tillsätt äggulor, rör ner mjöl o bakpulver växelvis med mjölken, bred smeten på en långpanna, lägg på sylten. Strax innan den är färdig breds äggvitorna på.

PROFESSORER

INGREDIENSER

2 ägg
2 dcl socker
40 gr. blockchoklad
110 gr. margarin
75 gr. mandel
1 dl. mjöl

INSTRUKTIONER

Vispa ägg o socker. Smält chokladen o margarinet i vattenbad o blanda dom i ägg-blandningen. Rör till slut ned den grovt hackade mandeln o mjölet. Grädda i väl smord långpanna 150–175 grader i 20 min. Skär kakan i rutor sen den svalnat.

RIMBOBULLAR

(FÅTT AV MAMMA JULEN 1964)

INGREDIENSER

2 dl kall mjölk
150 gr margarin eller smör
30 gr jäst
1 msk. socker
vetemjöl så att degen blir lagom
(den skall vara ganska lös men hanterlig)

INSTRUKTIONER

Låt matfettet ligga framme i rumstemperatur en god stund innan så att detinte är hårt. Alla ingredienserna blandas kalla o degen kavlas ut, sporras till trekanter. Trekanterna läggs i veckade pappersformar o en klick kallt matfett o litet socker (vaniljsocker) läggs i mitten. Snibbarna viks över o bullarna får jäsa 2 tim i rumstemperatur. Penslas med ägg o socker o hackad mandel, gräddas i 250 grader varm ugn.

VALNÖTS-RULLTÅRTA

(HJÖJJANS)

INGREDIENSER

2 ägg
1 dcl socker
1 ½ dcl (75 gr.) malda valnötter
1 msk potatismjöl
½ tsk bakpulver

FYLLNING

1 ½ – 2 dcl. grädde
½ dcl. (25 gr) grovt hackade valnötter

INSTRUKTIONER

Ägg o socker vispas poröst. Blanda nötter, mjöl o bakpulver
o rör ner i smeten. Bredes ut på smörpapper 25 x 35 cm.
Gräddas i varm ugn. Stjälp upp kakan på sockrat pappero låt den kallna.
Vispa grädden o blanda i nötterna o bred på. Sikta över pudersocker.

FRANSK ÄPPELKAKA

INGREDIENSER

4 äpplen
150 gr. smör eller margarin
1 ½ dl socker
2 äggulor
100 gr. mandel el. nötkärnor
2 msk vetemjöl
2 äggulor
marsánsås

INSTRUKTIONER

Skala äpplena och dela dem i halvor. Lägg dem i en smord ugnsfast form.
Täck över med folie och sätt in den i 175 graders ugnsvärme ca 10 min.
Rör matfett o socker, tillsätt äggulor o malda nötter, rör ner mjölet.
Vispa vitorna till skum o vänd till sist ned dem i smeten.
Bred smeten över äpplena o sätt in lådan i ugnen i 15 min.

MAMMAS CHOKLADBRÖD

200 gr smör
1 ägg
3 tsk kakao
½ tsk jästmjöl
200 gr socker
325 gr mjöl
vaniljsocker

DANSKA BONDKAKOR

(70–80 ST)

2 ½ dl vetemjöl
125 gr. margarin
1 ½ dl strösocker
100 gr. hackad mandel
1 äggula

Arbeta snabbt samman ingredienserna. Rulla degen till smala rullar och ställ dem svalt. Skär längderna i tunna skivor o grädda i 200 grader.

ENGELSK KOLA

2 ½ dl tjock grädde
2 ½ dl strösocker
2 dl ljus farin
knappt ½ dl sirap
1 msk smör

Slås upp på plåt.
Skäres i bitar som slås in i smörpapper.

MIRJAMS BANANKAKA

1 ägg
2 bananer
1 kkp socker
1 ½ kkp mjöl
1 ½ hg smält smör
3 tsk vaniljsocker
1 tsk bakpulver
½ tsk bikarbonat

MIN SOCKERKAKA

(BILLIG OCH GOD)

2 ägg
2 ½ dcl socker
1 ½ msk smält smör
2 tsk bakpulver
2 tsk vaniljsocker
3 ½ dcl mjöl
1 ½ dcl mjölk

MAMMAS SOCKERKAKA

4 ägg
2 kkp socker
drygt 2 tsk bakpulver
1 kkp mjöl
1 kkp potatismjöl

MORMOR ESTER CA 1910

OCH TILL SIST ETT BILDKOLLAGE

Här kommer ytterligare några bilder
från de hundra åren 1910 – 2010.

MORMORS OCH MORFARS BRÖLLOP

KERSTIN OCH HJÖJJAN 1942

ELSVIGS KONFIRMATION 1935

ANNEDAL I SJÖGESTAD

LASSES KONFIRMATION 1932

KERSTIN 1942

LASSES MOTBOK

BILJETTEN TILL VM-FINALEN 1958

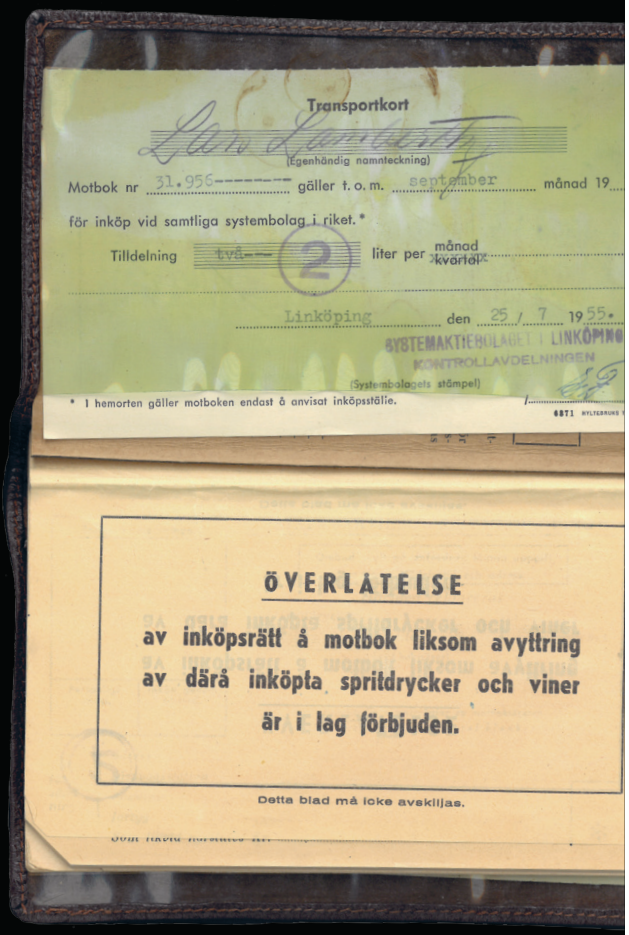

LASSE OCH DÅTIDENS MODERNA TÅG

EN 39-ÅRSPRESENT

DISTRIKTSCHEFEN
VID
STATENS JÄRNVÄGARS

VIII distrikt

konstituerar och förordnar härigenom

Lars Gustaf Elof Lambertz

Tjänsteförord. fr.o.m. 1/11-55

att från och med den 1 juli 1956 vara

kontorist

vid

Statens Järnvägar

med rätt att åtnjuta den avlöning och de övriga förmåner, som författningsenligt äro förenade med befattningen, och med skyldighet att vara underkastad vid statens järnvägar gällande föreskrifter.

Norrköping den 30.6.1956.

A Stillings

Lars Lambertz

SJ bl 86 (Kbr 48)
6000 4 53 Bbk

A.-B. Stockholms Tillskärare-Akademi
Tel. 21 33 10 Drottninggatan 71 A, Stockholm C. Tel. 21 33 10

Fröken Elsvig Axén,

Sjögestad

ELSVIG MED VÄNNER

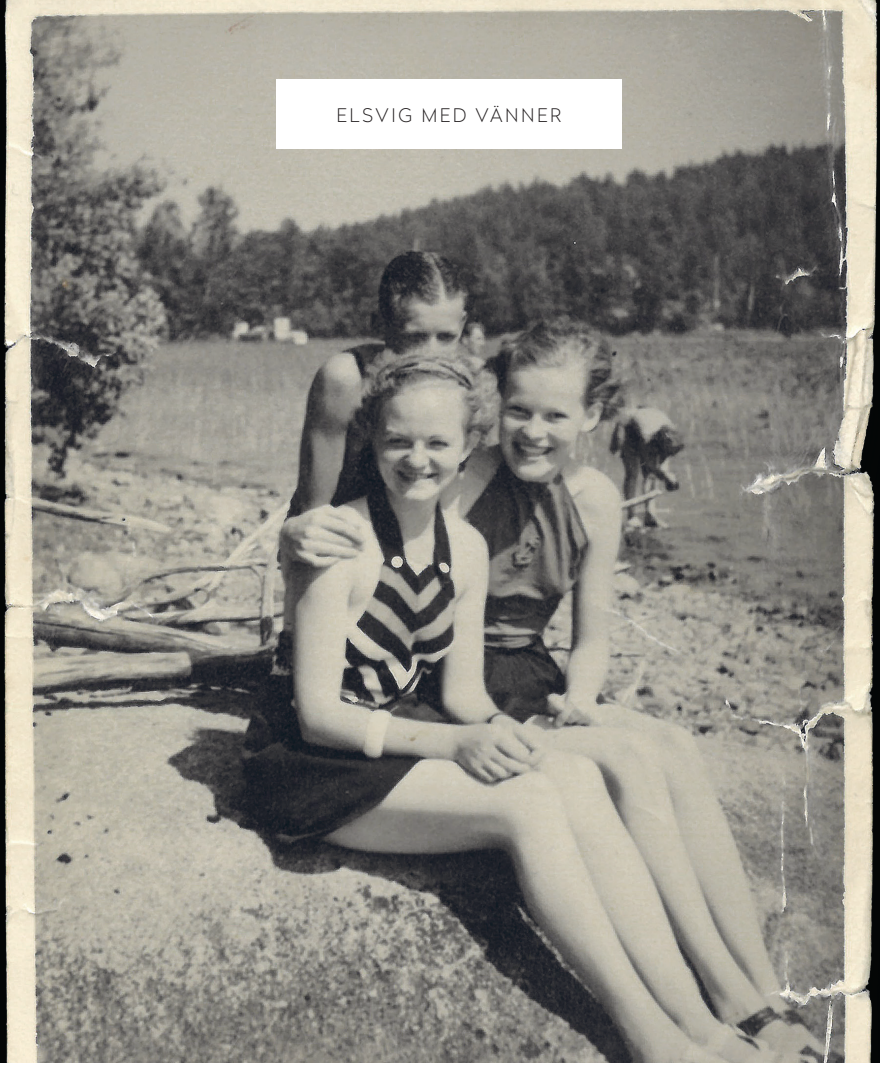

AVGÅNG
frå
Stockholms Till
Drottninggatan 7
Statligt understödd och

FRÖKEN ELSVIG AXÉ

har i vår tillskärare-akademi genomg
Kursen omfattade undervisning i neda

Eleven tilldelades efter avsluta

Undervisningsämnenas namn enligt av Kungl. Skolöverstyrelsen fastställd undervisningsplan.

Kursämnen:

Teoretisk kurs

- Måttagning: . . . . . .
- Mönsterkonstruktion: . . . . . .
- Tillskärning av blusar, kjolar och klä
- Tillskärning av kappor och dräkter:
- Tillskärning av backfisch- och barnk
- Tillskärning av gosskläder: . . . .
- Sömnad: . . . . . .
- Provning (demonstration): . . . .
- Modeteckning: . . . . . .
- Materiallära (demonstration): . . .
- Hantverksbokföring (demonstration):

Under sin vistelse vid skolan ha
ådagalagt Mycket god flit och Myc
Stockholm den 12 aug.

Eivor Johnsson
Anna Eriksson
Lärare.

Skolans betygsgrad

BETYG OCH SKISSER FRÅN
ELSVIGS TID PÅ STOCKHOLMS
TILLSKÄRARE-AKADEMI.

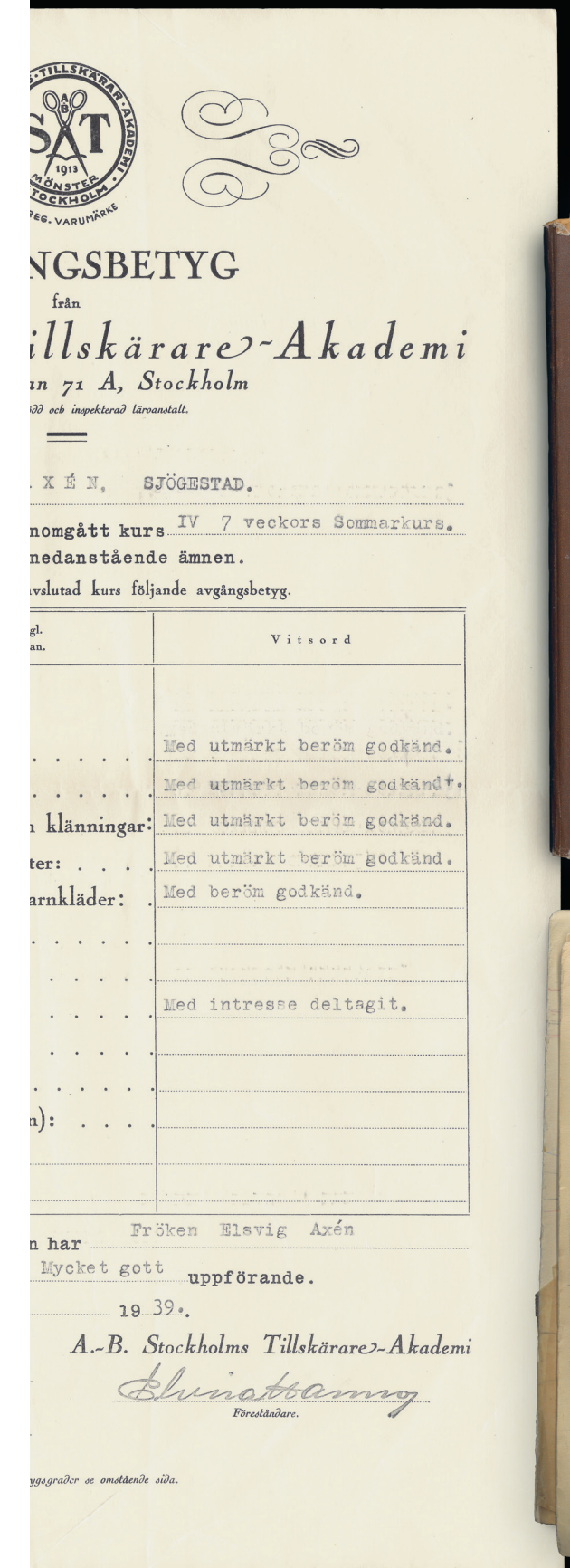

NGSBETYG

från

illskärare-Akademi

an 71 A, Stockholm

ödd och inspekterad läroanstalt.

. X É N, SJÖGESTAD.

nomgått kurs IV 7 veckors Sommarkurs.

nedanstående ämnen.

avslutad kurs följande avgångsbetyg.

gl. an.	Vitsord
. . . . .	Med utmärkt beröm godkänd.
. . . . .	Med utmärkt beröm godkänd+.
n klänningar:	Med utmärkt beröm godkänd.
ter:	Med utmärkt beröm godkänd.
arnkläder: .	Med beröm godkänd.
. . . . .	
. . . . .	
. . . . .	Med intresse deltagit.
. . . . .	
. . . . .	
n):	

n har Fröken Elsvig Axén

Mycket gott uppförande.

19 39.

A.-B. Stockholms Tillskärare-Akademi

Föreståndare.

ygsgrader se omstående sida.

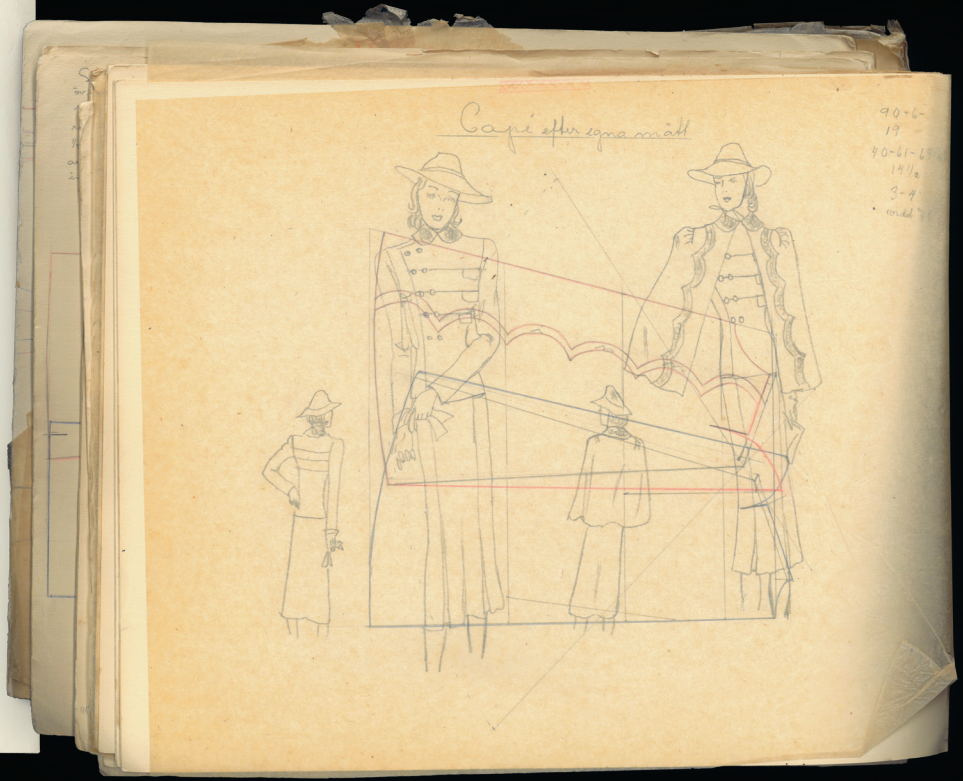

ANNA MED MORMOR ELSVIG

ELSVIG

ELSVIG & LASSE MED KERSTIN

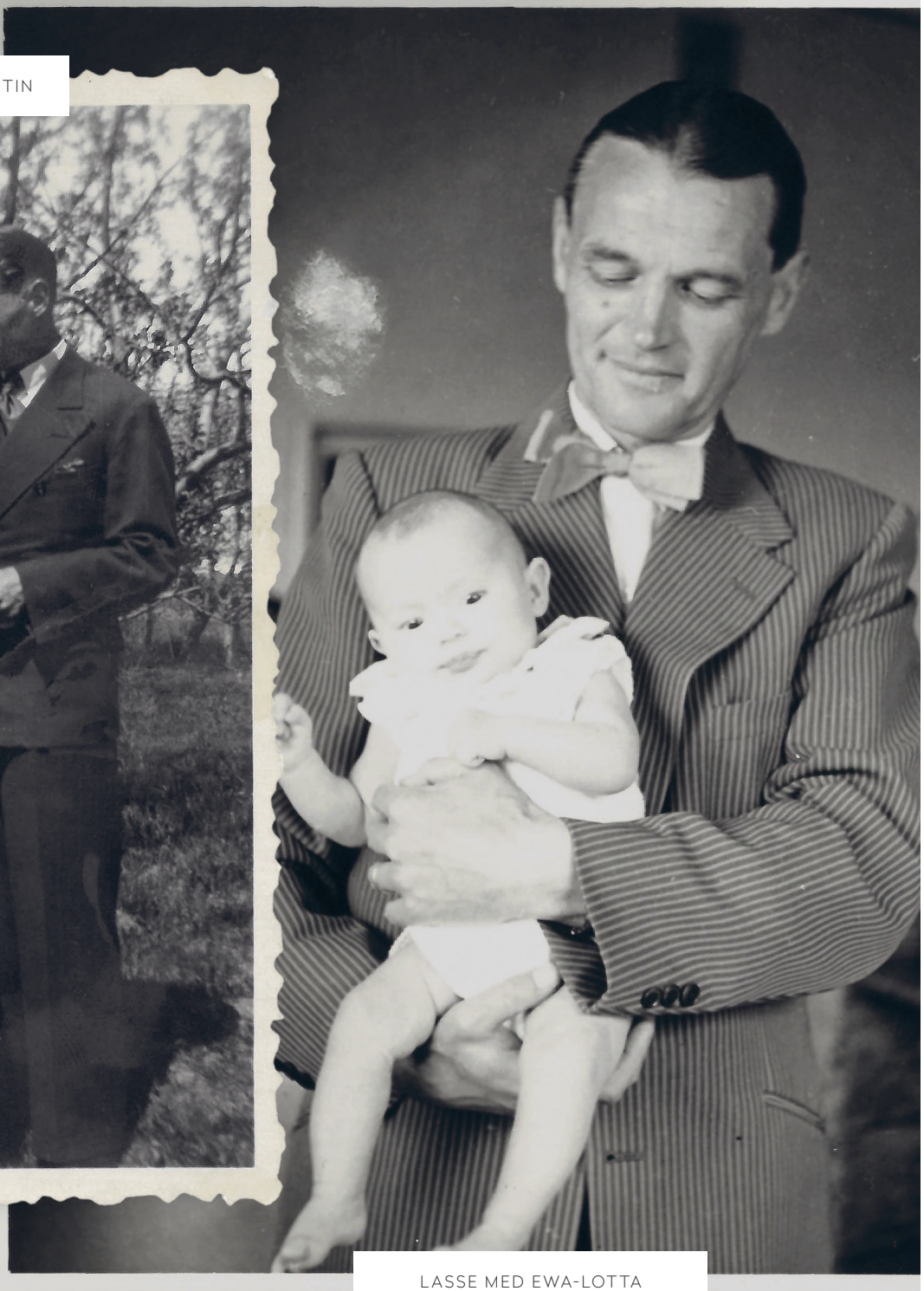

LASSE MED EWA-LOTTA

KISA. Utsikt från kyrktornet
PRESSBYRÅN
Copyright
15242

KISA
KISA
KISA. Järnvägsstationen
PRESSBYRÅN
Copyright
15185

KISA. Storgatan
15239

KISA. J. U. F:s bygdegård
15187

MORFÖRÄLDRARNA OCH FARFAR PÅ BRÖLLOP

BRUDPARET KERSTIN OCH STEN-OLOF

ELSVIG PÅ FEST

ELSVIG OCH ERIC

4 GENERATIONER I HERRBERGA

LASSE, EWA-LOTTA, SVEN OCH JÖRGEN

PROMENAD I KISA

TRÄDGÅRDEN PÅ LINNÉGATAN
JUL • 68

FAMILJEN 1957

VÄNNERNA DAGA OCH HARRY

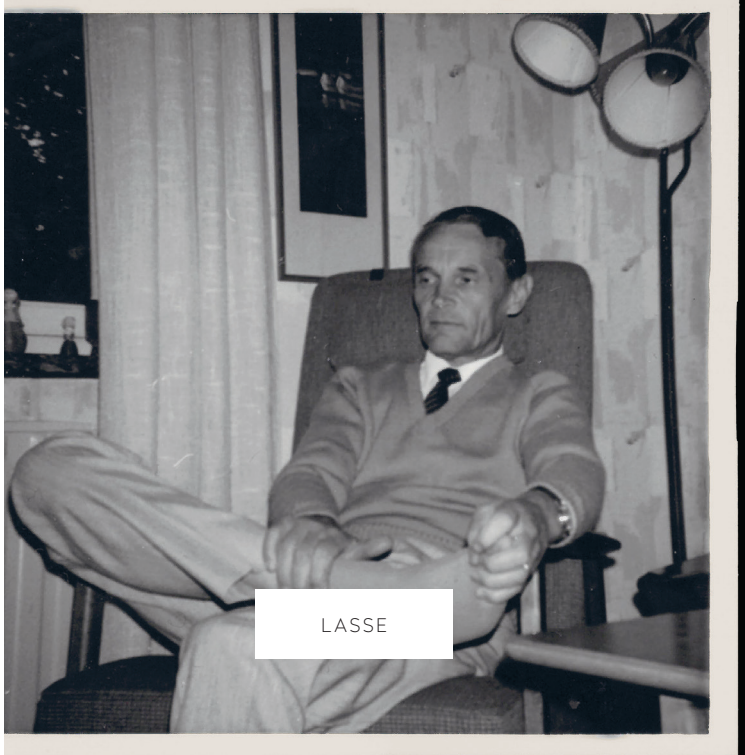

LASSE

ELSVIG

KERSTIN

STEN-OLOF

GÖRANS FAMILJ 1997

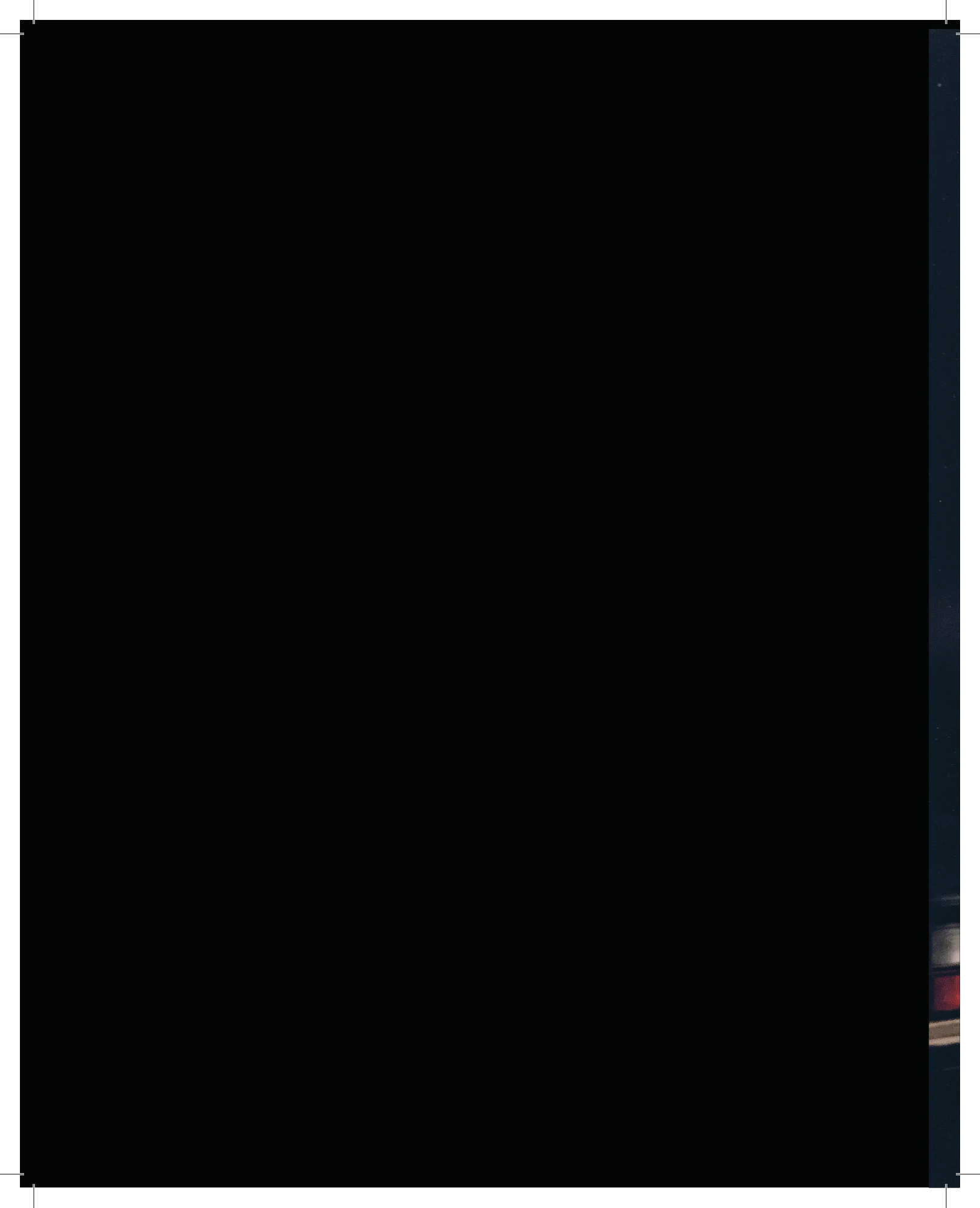

BRUDPARET EWA-LOTTA OCH ANDERS

EXIT

SUSANNE OCH LASSE I USA

TACK

Vi vill tacka alla som har hjälpt oss med den här boken om mamma och pappa. Särskilt vill vi tacka alla släktingar som på olika sätt har bidragit. Det har skett genom texter som vi har tagit in i boken eller hämtat information från, eller genom minnen av mamma och pappa som de har berättat för oss.

Kapitlet om Kisa hade vi inte kunnat skriva utan stor och värdefull hjälp av Jerker Carlsson, som är ett levande uppslagsverk när det gäller kunskaper om den ort där vi upplevde vår barn- och ungdom och där mamma och pappa levde hela sina vuxna liv. Stort tack Jerker! Och tack även till Kjell-Ove Andersson, Anna-Carin Carlén, Owe Horned, Weine Johansson, Anna-Lena Karlsson, Stig Lindell, Torbjörn Lindqvist, Bitte Nilsson, Stenove Ringborg, Börje Samuelsson, Arne Sandström och Agneta Svensson, som alla har bidragit med kunskaper och idéer.

Ett alldeles särskilt tack vill vi rikta till Lottas son Johan Nordin och till Louise Erdman. De båda har svarat för formgivningen av boken. Det är Johans och Louise förtjänst att den har blivit – tycker vi – ganska fin.